

Toneel- en danskijker

**Recensiebundel
2016/2017**

Titel	Cijfer	Aantal recensies
Troje Trilogie	8,71	34
Het leven is droom	8,34	18
Hoe mooi alles	8,31	21
Find me a boring stone	8,09	17
Het Debuut	8,09	11
De vader, de zoon en het heilige feest	8,07	26
Ivanov	8,02	22
On the Road	7,98	20
Een vorig leven	7,94	11
Potters Beesten	7,91	26
Donna Donna	7,82	16
Ondertussen in Casablanca	7,81	22
Emilia Galotti	7,68	27
La Musica 2	7,67	34
Club Paradis	7,65	14
De eersten De Hollanders & Spinvis	7,63	12
Crash test Ibsen: ik zie spoken	7,62	20
Olie	7,6	61
Oase	7,58	10
My first suicide	7,56	25
Popje hou je muil (alle schoenen de deur uit)	7,55	25
Metaman	7,52	19
Rumspringa	7,44	11
De Shakespeare Club	7,43	7
De Tweede Wereld	7,4	10
Zohre een Afghaans Nederlandse soap	7,38	16
De Man Door Europa	7,33	8
Een flinke linkse vrouw	7,31	30
Carver Zwaar metaal	7,29	26
Een Winterplan	7,29	9
Scheeps Horeca	7,29	9
Sontag	7,24	12

De Lankmoedigen	7,09	31
Buut, de naderende dood	7,08	10
Het moet wel leuk blijven	6,98	13
Kroniek	6,94	28
Casino Royale	6,87	11
Salaam Jeruzalem	6,8	8
Mijn (Bij)vrouw	6,74	18
Ogen van Surabaya	6,38	27

Dans

Titel	Cijfer	Aantal recensies
Smoke and Mirrors	8,12	15
Happiness	7,92	17
PARA DISO Revisited	7,6	18
HOWL	7,55	22
The square	7,26	24
Here we live and now	7,23	20

Buut, de naderende dood - Jan Hulst & Kasper Tarenskeen

De ochtend nadat hij in een vliegtuig een currymaaltijd heeft gegeten ziet Ramses geel en heeft hij een doordringende geur van curry in zijn neus die niet weggaat. Het overkomt hem, hij heeft niet de macht er iets aan te doen. Het komt bovendien ongelukkig uit want er staat van alles op zijn programma. Hij voelt zich beet genomen door het lot. Hij heeft geen controle over de zaken meer. Zijn vriend wil naar zuid Frankrijk om een commune te beginnen en zijn vriendin heeft een belangrijke opdracht gekregen. Ze jagen allemaal hun eigen utopia na. Dat gaat flitsend snel met onlogische absurdistische sprongen. Dat maakt het aan de ene kant heel boeiend, maar af en toe ook chaotisch. Er wordt met overgave gespeeld in een decor dat het absurdisme onderstreept. **Anne-Mieke Akkermans**

Ik heb een uniek toneelstuk gezien en had het geluk dat voor en achter mij grage en gulle lachers zaten, waaronder onze directeur Cees. Heel aanstekelijk. Het gaf extra attentiewaarde voor mij. Soms was niet uit te leggen waarover het ging, Het hinderde niet, Ik heb genoten van de originaliteit van het gezelschap, hun spel en vooral van hun uitgebalanceerd hilarische taalgebruik. Het decor, met name de bar, paste wonderwel erbij.

Annemarie baronner

Nadia Babke, de actrice met de helblauwe ogen die verwondert de wereld instaat. Bij aanvang van het stuk hangt zij over de bar, draait zich op een gegeven moment om en voert een gesprek in de engelse taal. Af en toe moeilijk te verstaan, jammer. Ze treurt om de dood van 2 vrienden, aanslag in de 9 Straatjes in A'dam. Meesterlijk zijn de 3 acteurs. Absurdistisch theater, lachwekkend maar ook in triest. Wanhoop, verwarring, maar vooral angst (terrorisme) spelen een belangrijke rol in dit stuk. Geweldig theater. Blijft hangen in je lijf. Subtiel de figuur plus gesprek man met kind..... **Gerda Heethuis**

Een draak van een stuk, matig acteerwerk, zwakke regie; kon niet wachten tot het afgelopen was. De acteurs en regisseur krijgen van mij wel nog het voordeel van de twijfel want aan zo'n vaag, onduidelijk, stompzinnig verhaal valt weinig eer te behalen, hoe goed je ook kan acteren en hoe bedreven je als regisseur ook bent. De technische foefjes (de videoschermen), het geluid en de muziek kon ik wel waarderen; die onderdelen maakten dat het geheel nog enigszins dragelijk was.

PS las vooraf ronkende kritieken over de 'aanstormende' schrijvers van het stuk, het stuk zelf enz. en heb daar nada van teruggezien. Maar goed ook dat ik wist waar het stuk over ging want zonder die voorkennis zou ik er geen jota van hebben begrepen. **Hans Walhain**

Dit was een stuk om in de nazit, samen met de toneelvrienden, lekker de tanden in te zetten. Wat hadden wij gezien? Was er een centraal thema? Wat was die rode draad dan? En hoe paste die ene scène daar dan in? Samen kwamen we een aardig eind met de duiding, maar daarmee heb je nog geen toneelkijkers-recensie. Vast staat dat de makers en spelers mij persoonlijk met dit stuk zeer hebben geboeid, al was het alleen maar door de raadselachtigheid - absurdisme ligt mij wel (als het maar niet flauw of kinderachtig wordt). Ik vond de tekst strak, eigentijds, intrigerend en grappig (maar niet zo grappig als de vrouw, verderop in rij 3, die op allerlei merkwaardige momenten moest schaterlachen). 'Buut' was ook een belevenis voor het oog, mede dankzij de multimediale invulling (met de vóór en achter de schermen dolende Ramses als hoogtepunt - maar ook de driedimensionale terugblik vanuit het curry-vliegtuig mocht er zijn). Voor de TahS-administratie: ik geef dus eigenlijk een 8,5. **Henk Zwijnenburg**

Na een slechte kerriemaaltijd op een lange vliegreis begint Tim 's jonge mannenlichaam te verkleuren en te haperen. Zijn malheur blijkt hardnekkig, genoeg om allerlei mijmeringen op te roepen over de dood die mogelijk niet ver weg is. Dat is in hoofdzaak het verhaal want het grootste deel van het verdere stuk bestaat uit een tamelijk losse bundeling van scènes waarbij de volgorde minder belangrijk is. We krijgen een waaier aan impressies uit Tim's vriendschappen die trouwens sterk gespeeld worden, vooral door de mannen. De toeschouwer vindt daarbij alle vrijheid voor persoonlijke interpretaties of lijnen naar eigen ervaringen. Die wat anarchistische insteek bij de regie vind ik aantrekkelijk in 'Buut': je bent als kijker geen 'gevangene' in een verhaal maar krijgt veeleer een assortiment van uiteenlopende 'artikelen' geserveerd. Dat gaat wel ten koste van de samenhang maar hier stoort me dat niet. Een constante is de directe spreektaal met veel humor en een zeker absurdisme.

De vormgeving is gevarieerd met o.a. een intrigerende parallelactie tussen een videoscherm en een daadwerkelijke acteur. Minstens zo opvallend is het ca. 5 meter hoge scherm met daarop Banksy 's 'Meisje met de ballonnen'. Dat symbool van levenslust staat natuurlijk haaks op de titel van het stuk en op het thema 'dood'. Zo bezien neemt 'Buut' zichzelf royaal op de hak en is de lichte staat van verwarring bij de kijker deel van de boodschap ervan. Een originele, onderhoudende productie die ruim gespreksstof oplevert. **Jeroen Schoot**

Chaotisch en rommelig en het ratelt maar door.

Slecht stuk, slechte voorstelling, rommelig decor, soms platte en grove tekst, middelmatige acteurs... kortom deze voorstelling zal ik mij alleen in negatieve zin herinneren. **Renee Walhain-van der Stoel**

Een vervreemde en verfrissende voorstelling. Het spel licht absurdistisch! Je gewoon mee laten voeren op tekst, spel, geluid en toneelbeeld. En waar het over gaat? Over alles of over niets? In ieder geval blijft de voorstelling nog een aantal dagen in je hoofd rondzwemmen. **Rubi Hendriks**

Interessante voorstelling die van de ene gebeurtenis in de andere buitelt op een associatieve manier. Toch goed te volgen: iedereen heeft een doel en het is lastig dat te bereiken, als het al lukt. Chaim vindt de Joodse tempel en met Nadia komt het ook wel goed. Jara en Ramses komen weer bij elkaar, maar het modellenbureau wordt niets. Ook de utopie van Kirk wordt niks. Maar de hoop blijft! Hilarische voorstelling, grappig ook om te zien hoe Nederengels steeds meer ingang vindt in jongerentaal. **Susan de Boer en Geertje van der Waaij**

Zwaar metaal - Carver

Wat een verrassing! (Of misschien niet eens?)

Helaas moet ik bekennen dat ik me deze keer niet goed voorbereid had op de voorstelling. Het begrip Carver had ik mij ingeprent en ook de namen van de spelers. Al kijkende naar het stuk kwam echter de gedachte naar boven "wat hoor ik toch een vreselijk goede tekst". En ja hoor, toen ik pas na afloop naar de flyer keek bleek die vreselijk goede tekst van Maria Goos te zijn geweest. Het kon ook haast niet anders: dialogen die moeiteloos en achteloos klinken alsof ze ter plekke worden bedacht. In feite zijn ze uitermate scherp en ongekend doeltreffend. Dat gaat niet zo maar "eventjes", daar zit een geweldig talent achter.

Ongeveer hetzelfde dacht ik ten aanzien van de regie: je zag spel of het allemaal vanzelf ging, of de dames maar wat stonden te kwebbelen en een beetje bezig waren met de technische voorbereidingen voor hun komende optreden. Juist als het er allemaal zo moeiteloos en zo achteloos uit ziet kun je bedenken dat er een zeer strakke hand achter gezeten moet hebben om het zo te laten lijken.

Grote bewondering dus voor tekst en regie en dan hebben we het nog niet eens over de dames Breederveld, Melissen, de Kuyper en Tjalsma gehad. Het is misschien vervelend voor ze om te vernemen: hun namen had ik wel in het hoofd en daarom verwachtte niet anders dan voortreffelijk spel. Het kwam ook! Geen verrassing maar bevestiging van reputaties. Al met al een van de mooiste -zo niet de allermooiste- avond van het toneeljaar 2016/2017. We hebben nog een dikke twee maanden te gaan maar er moet heel wat gebeuren om "Zwaar metaal" te overtreffen. **Aart Blom**

Een band bestaande uit 4 vrouwen komt voor een optreden weer bij elkaar net als een aantal spelers van Carver. In de tijd van hun optreden hadden ze frequent contact met elkaar en waren ze deelgenoot van elkaars leven waardoor ze aan een half woord al genoeg hadden. Ze hebben elkaar een tijd niet gezien, de band past niet meer zo goed bij hun leeftijd, het contact is nu wat ongemakkelijk, net als de kostuums. Iedereen moet zijn draai weer vinden, misverstanden liggen op de loer. Dit proces van weer vertrouwd raken met elkaar laat het stuk zien. Het stuk is in eerste opzet door Maria Goos geschreven en verder al improviserend ontwikkeld. Het leidt tot grappige situaties waarin mensen zich ongemakkelijk voelen doordat ze niet meer blindelings op oude patronen kunnen terugvallen en geconfronteerd worden met het verloop van de tijd. De mensen van Carver weten dat heel goed in lichaamstaal uit te drukken. **Anne-Mieke Akkermans**

Wat heb ik genen en veel herkend uit mijn eigen leven in dit in dit toneelspel.. Met mij veel andere toneelkijkers merkte ik. **Annemarie Baronner**

Op zich niets om op aan te merken, maar op de een of andere manier greep het mij niet. Ik vond het niet spannend, terwijl ik van een stuk van Maria Goos wel veel verwacht had. **Aubrey Spijker**

De dames van Carver zien eruit als Rockchicks, gehuld in zwart leer en studs, een soort oudere jongeren. Ze komen nog een keer bij elkaar voor een optreden. De voorbereidingen gaan niet van een leien dakje, ze zeuren en zeiken zoals alleen vrouwen dat kunnen. Alleen al "even" telefonisch eten bij de Chinees bestellen is een hilarische scene. Iedereen wil iets anders eten en verandert ook nog eens van mening. Na lang getut wordt het uiteindelijk een broodje. Ook over een plectrum kun je lang meuten. Mag ik hem nou gebruiken of heb jij hem nodig als reserve, terwijl je er toch al een hebt? Carver is geestig als altijd dankzij sterk spel en een uitstekende tekst van Maria Goos. Intussen moeten de bandleiden beslissen of ze nou wel doorgaan of niet, of toch wel? Het lijkt Carver wel! **Brigitte Van Mulken**

Een bijna op groep geschreven toneelstuk. Carver maakt mogelijk laatste voorstelling. Toneelstuk gaat ook over 4 collega's vriendinnen die zich opmaken voor hun laatste kunstje. Moeite om erin te komen. Meer vrouwenhumor. Miste stuk heavy metal muziek. Had er m.i. in gekund. **Frits Brouwers**

Na deze heerlijke voorstelling waarin tragiek en komedie hand in hand gingen, durf ik mijn elektrische tandenborstel niet meer te gebruiken en schenk ik mijzelf om 17.00 uur een glas wijn in voordat 's avonds de metaforische winter aanbreekt. Teksten die tot nadenken zetten en prachtig zoals de conversaties naadloos op elkaar aansloten. Geweldig acteerwerk van alle actrices, met name van Beppie Melissen die - schijnbaar - niet acteert, maar - denk ik - gewoon zo is. Dat het Heavy Metal uiteindelijk niet weerklonk paste in de tragiek. **Hans Walhain**

Toen wij met onze toneelvrienden neerstreken aan ons foyer-tafeltje met nootjes (en extra pinda's van mede-toneelkijker Frits), vond ik het lastig om over deze voorstelling een samenvattend oordeel te geven. Ik dacht aan 'best aardig', maar dat klonk volgens onze toneelvriend Jeroen voor de makers (die mogelijk meezezen - ik wil iemand verdrietig maken) mogelijk negatiever dan 'ik vond er weinig aan'. Feit is dat ik niet positief ben over

Zwaar Metaal. Dat de 4 vrouwen (die ik stuk voor stuk graag op toneel zie) gehuld waren in leder was (voor mij) het enige wat verwees naar heavy metal. Hoewel het om een reünie ging, decennia later, had ik meer vaart en agressie verwacht in een reünie van hardrockers. De quadrologen waren soms grappig maar te traag en te braaf om aan een glorieus rockverleden te herinneren. Gezien de hoge pet Ik op heb van de 4 vrouwen op het toneel, sluit ik niet uit dat zij zelf ook niet 'helemaal blij' zijn geweest met de teksten van Mari Goos, en dat het stuk daardoor niet helemaal uit de metallic verf kwam. Than again, de 2 vrouwen in ons clubje 'nakijkers' waren veel positiever over deze voorstelling dan de 3 heren. Was het een 'vrouwenstuk'? **Henk Zwijnenburg**

Mooie voorstelling met vaart, humor, leuk woordenspel. Alleen het decor was wat ongewis: waartoe dienden de palen die overeind werden gezet tijdens de voorstelling?? Alhoewel het verval c.q. het ouder worden en de bijna sleetsheid in relaties goed werd neergezet was het een luchtige voorstelling, waar je niet somber aan terugdenkt... **Hera Tseng**

Ws toch qua humor meer op damespubliek gericht....

Gedoe over "De Man "

Zaten wel enkele grappige fragmenten in, maar over het algemeen toch te weinig.

Kostuums en decor OK. **Hubert Coenen**

Heerlijk om weer een productie van Carver te mogen zien, en wat jammer dat het voorlopig weer een "laatste" voorstelling was. Hun manier van spelen is een vorm van naar de wereld kijken die mij aanstaat. Niet alles is eenduidig of duidelijk, vragen blijven stellen en kritisch zijn is essentieel., Carver doet dat op een weergalozes manier, met humor en zelfspot, heerlijk om naar te luisteren. Top dat vier zulke grote speelsters bij elkaar waren. ik hoop toch op een vervolg, mits er een geldschietter kan worden gevonden uiteraard... **Janie Kropman**

Aan alles zie je dat de fut er uit is en dat lijkt ook de bedoeling. De mooie, suggestieve titel 'Zwaar metaal' ten spijt, komt de muziek niet in de buurt van de penetrant opstuwende decibels die je met heavy metal associeert. Eén van de vier actrices is op zeker moment met drumsticks in de weer - in de lucht. De popband die ze ooit samen vormden en die voor een zwanenzang moet herleven, musiceert niet live. Hoewel het decor daartoe uitnodigt als je afziet van bijv. het ontbreken van een drumkit. En een dansfragment toont onverbiddelijk dat de vitaliteit van vroeger is vervlogen. In plaats daarvan converseren de vier vrouwen. Over kleine en grotere zorgen, vaak in verband met mannen. Dat gebeurt gelukkig met veel humor waardoor het stuk redelijk onderhoudend blijft. Sowieso bewegen de actrices zich makkelijker in woorden dan wanneer meer fysieke actie opportuun lijkt of gierende emotie aan de orde is. Daarmee laten ze treffend zien dat de strijd tegen slijtage niet op alle fronten gevoerd kan worden. Toch weet 'Zwaar metaal' me niet helemaal te overtuigen of te raken. Naar mijn gevoel ontbreekt het aan durf om uit het gegeven meer te halen dan in deze productie gebeurt. **Jeroen Schoot**

Bij de nabespreking kreeg ik de indruk dat de voorstelling een groepsprestatie was. een mix van improvisaties en teksten aaneengesmeed in wisselwerking met spelers, tekstschrijver en regie en de rest van het team.

De dames laten in het stuk, en later ook bij de nabespreking, zien dat ze er al heel wat jaren samen op hebben zitten. Ze kennen elkaar door en door. werken al heel lang met elkaar en willen daarom graag met elkaar blijven werken. of dat nou nog commercieel verstandig is of niet. de metafoor van de rockband is een goede parallel met het artiestenbestaan dat ook acteurs (kunnen) leiden. bij de nabespreking werd verteld: Een stuk over actrices die een stuk gaan maken, dat zou te dichtbij zijn geweest. Maar dat zij, de actrices, bij elkaar gaan zitten en gezellig afspreken om een stuk te maken over een rockband. Eureka!

Ook bij de nabespreking. ik kreeg de indruk dat schrijfster Maria Goos bij dit project betrokken is, toen het serieuzer werd. en er daadwerkelijk een stuk geproduceerd moest gaan worden ipv alleen maar vergaderen over het stuk. Ook is er kennelijk wat geharrewar geweest over de creatieve wisselwerking. dat de speelsters vonden dat de schrijfster wat te enthousiast mee ging schrijven met hun improviseerwerk. en dat de dames op hun beurt al te enthousiast met de toneeltekst aan de haal gingen "Ze hebben alles geschraapt!" - riep MG bij de try-out uit Er zaten heus leuke vondsten in. zoals hoe de mannen in oldtimers te kakken werden gezet. dat vond veel weerklank in de zaal, zo'n man die denkt dat hij jong afsteekt in zo'n oud barrel. daar wil je ook niet naast zitten! met zo'n hoed op !

Het decor was niet bijster interessant. Al kwam de enige actie daarvandaan: stuk ophangen, palen inzetten, snoer oprollen. Aan de opbouw van het podium te zien, kreeg ik de indruk dat ze nog iets zouden gaan DOEN, ipv alleen maar wauwelen. Maar de puf is er duidelijk uit bij de dames heavy metal rockband leden, De redding waren de fantastische outfits waarin het fictieve optreden plaatsvond. Die hebben dit cijfer flink opgetrokken.

Overall vond ik het een leuk stuk. een 7 oftewel 3 ballen (vd5) **Jitske Zitman**

Zwaar Metaal is een "steengoed stuk".

Dames op leeftijd geven zich bloot met lef, en gevoel.

Het plezier spat er af, niet in het minst door de prachtige teksten van Maria Goos en de regie van Eva Line de Boer.

Joske van Duijne Strobosch

Vond het een statische en af en toe wat onduidelijke voorstelling. Zaten best wel humoristische momenten in, maar dat was niet voldoende om de voorstelling echt op gang te helpen. Bleef wat traag. **Joukje Bijlsma**

Had hoge verwachtingen van het stuk, maar vond het vrij flauw. Zaal wel erg enthousiast. **Krista van der Schatte Olivier**

Wat een tegenvaller. Het begin, met het naar binnenpraten van het demente lid van de band, was spannend. Daarna inspireerde het niet meer, veel van hetzelfde. Een zaal vol Carver-adepten, vaak vrouwen van een zekere leeftijd met een actie-achtergrond, moet het ook tegengevallen zijn, want voor de nabespreking was er nauwelijks extra belangstelling. **Liesbeth Hazekamp**

Vier vrouwen die elkaar door en door kennen, gespeeld door vier actrices die elkaar door en door lijken te kennen. De vier actrices spelen vier zangeressen van een rockband, die aan een afscheidstournee bezig is. Kunnen ze zonder elkaar? Het levert - in ieder geval voor vrouwelijk publiek van ongeveer dezelfde leeftijd - veel pijnlijk herkenbare momenten op. Veel schurende dialogen, maar ook hilarische (er werd veel gelachen) confrontaties. Sympathieke, menselijke en onderhoudende voorstelling. **Marijke de Jong**

Aan de ene kant vond ik het stuk heel herkenbaar, maar tegelijkertijd zo zwaar aangezet, dat het soms een beetje karikaturaal werd. Daardoor dreigde de geschetste situatie soms ongeloofwaardig te worden en dat zal niet de bedoeling zijn geweest. **Marjan Duijm**

Prachtig begin, dat al veel vertelt over de huidige staat van de bandleden en hun onderlinge band: het binnenloodsen van een bandlid dat de weg niet meer weet en in het duister tast. Gortdroge humor naast venijnige sneren van mensen die al jaren tot elkaar veroordeeld zijn. Mooi, het brokkelige, onaffe toneelbeeld. **Nieske Wedman**

Heeft Carver zichzelf overleefd? Best wel een aardig stuk, maar de pit en vileine humor van vroeger was nu toch veel minder aanwezig. Een aantal scènes werden nu ook veel te lang uitgekauwd. Toch was te zien dat dit stuk wel de potentie in zich had om er weer zo'n sprankelend stuk van te maken. Helaas, waarschijnlijk heeft er toch een goede regie ontbroken. **René van Dootingh**

Mooie voorstelling over ouder worden/zijn, vriendschap, begrip én kritiek, illusies en verloren illusies.... Origineel en humoristisch verpakt met 4 "oude" vrouwelijke rockers al tuttelend en bezinnend vóór hun laatste voorstelling. **Renee Walhain-van der Stoel**

Mooie tekst en goed gespeeld. Timing, zoals van ouds bij Carver, weer afgestemd. Heerlijke vrouwenhumor waardoor het thema haar luchtige vorm bleef behouden. Er hard iets meer vaart in de voorstelling gekund en minimaal een keer een lekker heavy nummer spelen..... zou de voorstelling ten goede komen. **Rubi Hendriks**

De voorstelling zat kundig in elkaar, er zijn ervaren acteurs aan het werk en dat is een genot om naar te kijken. Maar het was niet helemaal 'Carver'. Ik miste het absurde en het mimische. Het uitgangspunt - vier bandleden treden voor de laatste keer op - lag misschien toch de dicht bij de werkelijke situatie. **Susan de Boer en Geertje van der Waaij**

Wanneer ik in de beschrijving lees waarover deze voorstelling gaat dan vind ik dat niet terug in het gebodene. Veel geouwehoer over drie keer niks. Ik dacht aanvankelijk dat het drama wel zou komen, maar helaas, dat bleef uit. Met geen van de vrouwen kon ik meevoelen hoe zij kennelijk gevormd waren door het leven. Het onderwerp leende zich er wel toe, maar alles bleef steken in wat zouteloze taal, aardige aankleding en aanstellerij. Jammer. **Tiny Hielema**

Casino Royale – Suver Nuver

Beelden, beelden, beelden.

Van Suver Nuver had ik nooit eerder iets gezien. Mijn fout want in de jaren dat ze met grote regelmaat voorstellingen uitbrachten, hadden ze een goede reputatie. Eindelijk dit gemis ingehaald en wederom bevestigd in mijn vooroordeel, dat mime wel leuk is maar dat je er vooral niet te vaak mee moet worden geconfronteerd. Een opeenvolging van aardige trucs en invallen, bijeengehouden door een minimaal betoogje. Enthousiaste spelers, die kennelijk bereid zijn zowat hun hele leven te wijden aan dit soort kunst, dat -mij in ieder geval- wel snel gaat vervelen. De voorstelling duurt ook maar een uur en dat is precies voldoende om nog met een tevreden gevoel de zaal te verlaten. Dat de spelers met dit soort werk geen behoorlijk pensioen op hebben kunnen bouwen is volkomen begrijpelijk. Ze hebben er -duidelijk voor de toeschouwer zichtbaar- plezier in hun werk voor teruggekregen. **Aart Blom**

Te cabaretesk naar mijn smaak. Sommige stukken zijn wel knap bedacht en uitgevoerd, maar het gooi- en smijtwerk is aan mij echt niet besteed. Ik snap de humor niet van een enorme knoeiboel maken. Complimenten voor de muziek. **Hera Tseng**

Het was erg "vormingstoneel" ; een eenzijdige boodschap ; beetje knullig ; sommige aardige vondsten ; beetje erg achterhaalde benadering ; tussen de schuifdeuren ; matige muziek ; enthousiaste inzet ; viezig geknoei met water : waar slaat dit op ? ; idd Parade-proof. **Hubert Coenen**

Suver Nuver Grandioos. Wat ontzettend genoten. De vormgeving heel origineel en zo knap gedaan. Eerst het Luijer gedeelte werkelijk hilarisch, acteren en onderhand ook acrobaat zijn, Super Nuver!

De geprojecteerde teksten vormen een goede achtergrond.

Het hele stuk is een groot genieten tot de laatste minuut.

Ook het deel op de trap met water uit laarzen, onderbroeken en monden is een Wonder. **Ingrid Ypma**

Retrospectief van Suver Nuvers oeuvre inclusief hiaat van 8 jaar en dan nu de come back. ze moeten immers weer geld gaan verdienen. en dat, oh schrikbeeld, kennelijk tot aan hun dood gaan volhouden. de openingsscène van het toekomstbeeld van krakkemikkige bejaarden, inclusief pornografische toespelingen, die in uitgesponnen traagheid hun acrobatische act doen , was het hoogtepunt van de show. wat een binnenkomer.

Het onderwerp is heel persoonlijk voor de drie, Dette, Peer en Henk. Aanleiding voor het stuk waren hun eigen financiële situaties. Hun optredens neigen naar exhibitionisme. De fonteinscène met waterverplaatsingen vanuit laarzen, onderbroeken, naar monden en over het publiek uitgesproeid. zo vies, met gekromde tenen en plaatsvervangende schaamte kon ik mijn ogen er niet van af houden. Ik vind dat hilarisch.

het decor was simpel en doeltreffend. de uitgesponnen verkleedpartij drukt dit cijfer voor vormgeving wel weer naar beneden. die werd wat saai na +/-10 outfits... het leek op het opvullen van de tijd omdat deze voorstelling op Parade 35/40 minuten duurde en voor theater toch echt wel een uurtje moet vullen. wat inderdaad stipt gehaald werd.

Vandaar dat ik de indruk heb dat dit stuk op Parade nog beter tot z'n recht zal komen. Ik vond het desondanks heel leuk om het nu in het theater te zien. de citaten uit de oude voorstellingen waren nieuw voor mij, dus dit was een goede manier om weer met Suver Nuver kennis te maken. **Jitske Zitman**

Casino Royale geeft ons op ludieke wijze inzicht in het pensioensysteem de pensioen pot enz. Het mime spel van de toch al wat oudere mimespelers was mooi van beweging en met aandoenlijke onnozelheid /stunteligheid gespeeld (vooral de kartonnen dozen scène). Het geheel is wat rommelig en onevenwichtig van opbouw. De protestsongs misten wat kracht. Verder leuke voorstelling! **Joske van Duijne Strobosch**

Verrassende voorstelling met veel mime. **Krista van der Schatte Olivier**

Een terugblik op de geschiedenis van een gezelschap, dat na de vette subsidie jaren, nu uitzicht heeft op een magere oude dag. Hoewel via een tekst balk werd getoond over welke tijd het ging, was het moeilijk te volgen voor wie het gezelschap niet in het verleden had gezien. Niet echt overtuigend. **Margreet Iskra**

Actueel thema in een reünie-voorstelling van Suver Nuver. Ik vond het een beetje een gedoe van oudere mensen in gouden pakken - goed bedoeld, maar had er verder niet zoveel mee. **Marijke de Jong**

De stukjes hingen als los zand aan elkaar met sterk uiteenlopende kwaliteit. Goed vond ik de rake bespiegelingen van Ditte en de acrobatische scènes van de luiersdragende, evenwicht zoekende bejaarden en de ladderscene. De verkleedpartijen en oorverdovende muziek ertussendoor konden me niet bekoren. **Nieske Wedman**

Een levendig stuk, vol met invallen en gekke situaties, leuk en energiek gespeeld. Het was een bont spektakel, veel kijkplezier. De muziek gaf echt extra ondersteuning aan de actie op het toneel, en creëerde "daardoor soms een echte circus sfeer. Het thema was echter geenszins lollig, een dreiging van financiële tekorten nu en in de toekomst bij de gewone (oudere) mens, en een krachtige uitbeelding van wat daar de gevolgen van kunnen zijn. Jammer dat het te veel in kretologie bleef steken, het stuk was echt veelzeggender geworden als dat meer uitgediept was. **René van Dootingh**

Club Paradis - Theatergroep Landgenoten

Bij binnenkomst was ik al blij verrast. De geur die me tegemoet trad, het schrapende geluid van de schoen, het tapijt dat er zeer gepast uitzag. Het was een goede start. Ik vond de tekst van het stuk goed, enkel bij één zin 'iets met 4G' vond ik het een beetje te gemaakt. Het personage Amezyan was leuk, komisch en heel herkenbaar toen hij reageerde op aspecten van de Nederlandse cultuur. Er zaten mooie momenten tussen de twee, bijvoorbeeld toen ze in haar wanhoop geld aanbood en hij aangaf haar te helpen zonder dat ze ervoor hoefde te betalen. Als ik aan moet geven, wat ik van het stuk vond. Dan vond ik het stuk mooi, maar het raakte me niet. **Adhanet Ghebray**

Indrukwekkend spel van Esmā. Mooi decor en muziek. Goed begin van de toneelkijkerserie. **Caro de Leth**

Het actuele onderwerp was prima keuze. Het decor is mooi, lijkt me ingewikkeld om een begraafplaats uit te beelden. De leesten die in paren hingen en stonden? Voor mij niet duidelijk waar die voor stonden. Het spel van de moeder: het verdriet om haar overleden zoon kwam wel over. Toch was het langdurig blijven huilen wat teveel van het goede. De kritiek die gegeven werd op de gewoonte om vrouwen niet toe te laten bij een begrafenis en andere kritiek bleef wat op de achtergrond. De rol van de grafdelver: prachtig gespeeld. De aanwezigheid van de "leeuw"? Deze voorstelling is het waard om gezien te worden. Alleen als onderwerp. Er kan niet genoeg aandacht worden gegeven aan alle aspecten die te maken hebben met de radicalisering van bepaalde mensen. **Dini Kuijer**

Mooi hoe de makers van dit stuk een zeer actueel en hartverscheurend onderwerp vorm hebben gegeven. De kranten en media verhalen bijna dagelijks over weer een aanslag of een ramp, waarbij het moeilijk is om niet murw te worden voor al die vreselijke beelden: het is te erg, het zijn er teveel. Club Paradis brengt dit terug naar een verhaal van een moeder die haar zoon komt zoeken op de begraafplaats, omdat ze geen afscheid heeft kunnen nemen. Al snel wordt duidelijk dat de zoon een zelfmoordaanslag heeft gepleegd - en komt nog veel meer naar boven. Bijna achteloos komen de tradities en culturele gewoonten aan bod, met universele, herkenbare elementen en enorme verschillen, de kracht van dit stuk is dat het laat zien wat dit met mensen doet. Het publiek wordt meegesleurd in alle emoties, en lacht dankbaar als de Marokkaanse grafdelver hoort dat honden in Nederland naar de kapper gaan en dieren zelfs een eigen politieke partij hebben. Het decor is prachtig: functioneel en eenvoudig, de spelers maken het stuk. Een bijzonder geslaagde start van het theaterseizoen! **Dorien Leopold**

Ik vond het een boeiende voorstelling. Wel was er ergens in de tweede helft van het stuk even een wijziging in het personage van de grafdelver die ik niet logisch/verklaarbaar vond. Was hij eerst een beetje een sullige man, plots werd hij heel uitgesproken. **Ellen ten Berge**

Een indrukwekkende voorstelling. Knap spel. **Ines Zuidweg**

Geen eenvoudig gegeven, maar toch verwerkt tot een toneelstuk dat het aanzien waard is. Langzaam krijgt de kijker het hele verhaal voorgeschoteld, er is meer aan de hand dan alleen een zelfmoord. De rol van de moeder wordt heel goed vertolkt, je ziet haar "slijten" gedurende de voorstelling. De doodgraver heeft veel facetten: helper, nar, ook slachtoffer. Het decor is simpel maar toch origineel en leidt niet af van het spel. De liederen leken in het italiaans gezongen, waarom? **Joyce Sprong**
Aangrijpend qua onderwerp. Het laat zien dat ook de moeder/familie van de dader(s) slachtoffer is en vaak worstelt met de vraag hoe het zover heeft kunnen komen. **M. Enzlin**

getoond wordt hoe de MOEDER van een zelfmoord-terrorist de dood van haar zoon beleeft: ze mag als vrouw niet bij de begrafenis aanwezig zijn. daarom probeert ze een week later 't graf van haar zoon te vinden. de zoon die ze wèl geboren liet worden, terwijl ze eerder 2 meisjes wist af te drijven om niet zo'n leven te moeten ondergaan als zichzelf. 't kind dat ze wel geboren liet worden [om niet alleen te zijn!] deed haar dit vreselijks aan. de dag dat haar zoon zich opblies zal ze zich haar leven lang tot in details blijven herinneren, waarschijnlijk ook na verwijten van de grafdelver dat ze de 'signalen' niet herkende. in 't begin wil de grafdelver niet vertellen waar 't graf van de zoon zich bevindt maar al pratend komen ze tot elkaar, hij verlangend naar vrijheid wat hem door zijn geloof ['de baardmannen'] niet gegund wordt, zij wier leven ook door haar geloof bepaald is: gedwongen huwelijk [noemt haar man die ze verliet 'het beest'] en dus 't niet aanwezig mogen zijn bij de begrafenis. de grafdelver heeft zijn geloof afgezworen: gelooft in de aarde en de insecten. zij vindt in haar geloof een houvast [zoals de actrice mij na afloop vertelde]. aan 't eind vinden de twee elkaar: hij toont haar 't graf met daarop een bijzondere boom geplant, zij geeft hem de verlangde vrijheid: als zij dood is, mag hij haar begraven zoals hij dat wil, niet volgens de verplichte rituelen. een lichter eind na een zwaar begin dat toch ook humor kende: zij vertelt

hem van de 'partij van de dieren' in nederland en hij spot even als hij haar aan zijn kat 'leeuw' voorstelt: 'wil leeuw nu óók al een vrouw geen hand geven?' een bijzondere voorstelling, in een heel mooi decor en met prachtig spelende acteurs. er was tamelijk regelmatig tekst in 't arabisch [gezongen. etc.] en wat mij frappeerde was dat jongelui van waarschijnlijk marokkaans-turkse afkomst die in 't kader van hun school de voorstelling bezochten elkaar na afloop moesten opbiechten dat ze niet alles daarvan hadden verstaan! ik hoop van harte dat u hier wat een heeft!!! **Marianne Meter**

Prachtige voorstelling met een belangrijk, actueel thema dat genuanceerd is uitgewerkt. Mooie balans tussen humor en drama die zowel in de tekst als in het spel van de acteurs tot uiting komt. **Noah van Klaveren**

De teksten zijn prachtig, poëtisch. De twee spelers brengen ze met wat ik bijna emotioneel geweld zou kunnen noemen. Het enige wat ik nog zou willen is dat ik na afloop zou kunnen zeggen dat ik nu beter invoel wat het is voor een moeder om een kind te hebben dat een zelfmoordaanslag heeft gepleegd. Kleine storing. Ergens in de tekst wordt gezegd door de doodgraver dat de opvoeding van de moeder het monster heeft gebaard. Dat is nogal een heftige uitspraak en hopelijk niet de boodschap van het stuk. **Paul van Leeuwen**

In het voorgesprek vertelde Esma Abouzahra dat vooral het thema van de pijn van een moeder heel belangrijk is. Het stuk slaagt er heel goed in dat invoelbaar te maken - heftig een aangrijpend. Ik had nog wel graag iets meer gehoord/gezien over de achtergrond en het proces van de radicalisering van de zoon. Dat vond ik wat 'voorspelbaar'. Verder een prachtig stuk dat het verdient gezien te worden! **Plony de Jong**

Interessante voorstelling, maar het spel raakte mij niet altijd. De zin "ik wil mijn zoon zien" (of iets in die trant) verliest op een gegeven moment zijn waarde en begint dan zelfs een beetje te storen. Hoewel ik het Nederlands van de spelers prachtig vond, ken ik -hoewel wonend en werkend in Den Haag- geen enkele Marokkaan die accentloos Nederlands spreekt. Deze gedachte plopte steeds op tijdens de voorstelling, want vond ik nu dat zij eigenlijk net als de Marokkanen die ik ken zouden moeten spreken of vond ik dat de Marokkanen die ik ken (en dan ikzelf het liefst ook) eigenlijk zo mooi Nederlands als de spelers zouden moeten spreken..? Verder was ik (ondanks) een beperkt aantal spelers en decorstukken toch steeds geboeid. **Renske Jeninga**

Met Club Paradis stelt TG Landgenoten ongemakkelijke vragen over idealen, fanatisme en onderdrukking. Aan de hand van een moeder, op zoek naar de overblijfselen van haar zoon, die een zelfmoordaanslag heeft gepleegd, maakt Club Paradis een zoektocht langs schuld, liefde, traditie, geloof en vrijheid. Met als resultaat een tekst, met een poëtisch-filosofische inslag, maar die ook waar nodig kwaad is. De moeder belandt op de begraafplaats waar haar zoon ligt en raakt in gesprek met de grafdelver. In een vraag- en antwoordspel zoeken zij naar een verklaring voor de daad van de zoon en troost voor de moeder. Zodoende passeert de nodige cultuurkritiek op islamitische tradities en overtuigingen. Het stuk vermijdt de valkuilen van collectivistisch slachtofferschap en legt de vinger op de verantwoordelijkheid van het individu, of juist het ontbreken daarvan. Want gemakkelijke antwoorden van fanatici ontkennen doorgaans de eigen verantwoordelijkheid. Het ontbreekt hen aan de moed om gewetensvragen te stellen, die hier wel worden opgeworpen. Uiteindelijk draait het om medemenselijkheid, de vraag aan het eigen geweten, hoe ik me tot mijn medemens verhoud. Dit thema is middels het motief van de fundamentalist actueler dan ooit, en het stuk is daarmee een blijk van emancipatie van de moslimgemeenschap in de moderne samenleving. **Theo Akse**

Crash test Ibsen: ik zie spoken – Moeremans&Sons

Met deze bewerking van een Ibsen tekst balanceert Moeremans en Sons tussen een goed geacteerd verhaal en een lichtvoetige klucht. Waar sommige karakters echt geloofwaardig lijken, zijn andere meer een karikatuur. Dat maakt deze voorstelling lastig te beoordelen. **Andre Smulders**

Het decor is afgezaagd – letterlijk – het stuk bepaald niet. Dat is o.a. te danken aan het sterke spel en de uitstekende regie, maar vooral aan de geweldige tekst van Joachim Robbrecht. Met heel veel humor wordt in drie talen, Nederlands, Frans en Engels verteld over het saaie leven in een dorpje in Noorwegen. Intussen spookt het er behoorlijk, vooral spoken uit het verleden waren rond. Het ergste spook is dat de heer des huizes de meid heeft bezwangerd waar een onechte dochter uit voort is gekomen, die nu de huishouding doet en die verliefd wordt op haar halfbroer. Incest dreigt en zeer tegen de zin van de dominee wordt de waarheid dan toch maar verteld. Een klassiek verhaal wordt soms bijna een klucht, verleden en heden worden keihard door elkaar gehaald, de vierde wand wordt regelmatig opgeheven en van straattaal zijn ze ook al niet bang. Intussen brandt het kindertehuis af, onverzekerd dankzij de dominee – herregud – en wordt er nog in diverse talen gescholden. Kortom, een crashtest par excellence. Chapeau voor allemaal, maar vooral voor Joachim Robbrecht. **Brigitte Van Mulken**

Origineel gevonden om de acteurs commentaar te laten geven op hun eigen personages en om af en toe verwijzingen naar het heden te maken. Acteurs waren goed op elkaar ingespeeld. Wel vond ik het zonde dat het stuk zo grappig werd gebracht dat het drama in het verhaal eigenlijk verloren ging. **Caro de Leth**

Van begin tot einde boeiend toneel. Heel creatief wat teksten betreft, het omzetten naar de huidige tijd. De combinatie van de humor, spanning en ontknoping. Geweldig spel van alle acteurs. Het plezier wat zij zelf beleefden spatte ervan af. Zou iedereen aanraden dit te gaan zien. **Dini Kuijer**

Veel bewondering voor de energieke en intensieve manier van spelen, wel was het soms wat erg zwaar aangezet. De spelers protesteren regelmatig tegen hun rol of het verloop van het verhaal zoals Ibsen dat bedacht heeft en proberen de kloof van 135 jaar te dichten. Daarin slaagt het stuk maar matig, het najagen van dit soort effecten lijkt belangrijker dan een samenhangend stuk te brengen. **Dorien Leopold**

De voorstelling had ik al gezien op Oerol en was eerlijk gezegd niet echt enthousiast, maar deze versie in het theater was fantastisch! Vlot gespeeld, goede teksten en leuk decor. Ik ben blij dat ik ook deze versie van Ik zie spoken heb gezien! **Erika Verhulst**

Twee spelers van het gezelschap Moermans vertellen over het verschil dat ze voelen wanneer ze spelen in een theater of voor een grote groep mensen tijdens Oeral. Vooral het Haags publiek geeft hen wat ongemakkelijke gevoelens. Het gezelschap vormt een collectief hetgeen betekent dat ze niet alleen de acteur mogen spelen. De regisseur heeft wel altijd dezelfde taak. Kort licht het stel toe wat ze het leukste of spannendste onderdeel vinden van het stuk: het van een afstand springend in elkaars armen terecht komen.... Het decor is perfect toegesneden voor wat het moet uitbeelden, een woning waar een vrouw spoken gaat zien. Van de nalatenschap van haar man wil ze een tehuis voor wezen oprichten en wordt daarbij bijgestaan door een man waar ze eerder met een briljante knieval op gevallen is, een dominee. Haar kinderen zijn haar kinderen niet echt en haar soms zenuwachtige grimas geheel in lijn met wat ze moet aanhoren van de andere spelers tijdens dit prachtige spektakel. Zelf kan ze er ook wat van. Een zeer wel gesproken woordenstroom op bijzondere wijze humorvol geactualiseerd, waar geen uitdrukking onbegrepen blijft liggen, wat een heerlijk kwalitatief uitstekend schouwspel zowel voor als na "de sprong".

Fea Boegborn

Na een heel informatieve inleiding kregen we een bijzonder vermakelijk toneelstuk te zien. We werden meegenomen naar 1881, het jaar waarin het stuk zich afspeelde. Uit hetgeen ik op het Internet las over Henrik Ibsen werd me duidelijk dat hij het toen al aandurfde om bepaalde maatschappelijke thema's in zijn toneelstukken aan de orde te brengen. Moeremans & Sons zou ervoor hebben kunnen kiezen om zich geheel aan de opzet van Ibsen te houden en ook dat had n.a.w. een interessant kijkspel kunnen opleveren. De opzet was echter totaal anders. De personages kwamen als het ware in opstand tegen de inhoud die Ibsen aan hun rol had gegeven. Dat is op zich een niet onbekend fenomeen in het theater, maar de wijze waarop er in dit stuk vorm aan was gegeven vond ik uiterst vermakelijk. Doorlopend werd het publiek eraan herinnerd dat de acteurs slachtoffer waren van hun eigen rol en andersom eigenlijk ook: de personages waren het slachtoffer van de acteurs die hen speelden. Het ging niet om een vader of moeder, maar om een fictieve vader of een fictieve moeder. Er werd niet betaald met Noorse kronen, maar met fictieve Noorse toneelkronen.

Door alle verrassende elementen en wendingen in het stuk deed het voor mij er eigenlijk niet meer zo toe wat nu precies het echte verhaal van Ibsen was geweest. Er werd wel regelmatig aangegeven dat men afweek van de wens van de schrijver: "Ja, ik zou ook wel anders hebben willen reageren, maar de schrijver heeft nu eenmaal bedacht dat..." en: "De actrice die mijn personage speelt, kan niet voldoende uitbeelden hoe verdrietig ik ben." Gaande het stuk werd duidelijk wat er zich afspeelde en welke invloed het verleden hierop had gehad. Er zou een weeshuis feestelijk worden geopend, een weeshuis dat werd bekostigd van de nalatenschap van kapitein Alving. De weduwe lijkt dit te willen doen ter nagedachtenis aan haar overleden man, maar stukje bij beetje wordt duidelijk wat er werkelijk speelt. De kapitein bleek een zwarte kant te hebben: hij heeft de dienstmeid verkracht en bezwangerd. Via een list werd getracht dit voorval te verdoezelen (19e eeuw!). Maar uiteindelijk loopt alles in het honderd als de zoon (Oswald) uit Parijs terugkeert, waar zijn moeder hem naar toe bleek te hebben gestuurd om hem aan de verderfelijke invloed van zijn vader te onttrekken, en verliefd wordt op het dienstmeisje (Regina) van zijn moeder. Regina bleek het door kapitein Alving buiten het huwelijk verwekte kind te zijn. Een aparte rol is er weggelegd voor de dominee van het Noorse dorpje waar zich dit allemaal afspeelt. Hij stelt zich aan het publiek voor door al vloekend het toneel te betreden. Mij eerste reactie bij dit soort acties is altijd: hè bah, moet dat nou? Een vloekende dominee, ja hoor.. ze gaan de kerk weer eens afzeiken. De eerlijkheid gebiedt me te zeggen dat ik hem erna niet meer heb horen vloeken, maar dat door deze opkomst wel gelijk zijn dubbelrol werd aangekondigd. Hij bleek een mens te zijn van vlees en bloed, die in alle oprechtheid zijn werk probeerde te doen. Toen mevrouw Alving zich aan hem aanbood: "neem me" had hij dat beslist afgeslagen en haar terug doen gaan naar haar echtgenoot. Zo ging dat namelijk in die tijd, was de boodschap (klacht) van Ibsen: een vrouw verliet haar man niet, wat hij ook uitvrat. Nu speelde de dominee de rol van regelaar die helpt bij de feitelijke totstandkoming van het weeshuis. Mooi was de discussie tussen hem en mevrouw Alving over het nut van de verzekering. Waarom verzekeren? Vertrouw liever op God. We zijn teveel geneigd om ons maar tegen van alles en nog wat te verzekeren. Uiteindelijk bleek het weeshuis in vlammen op te gaan waarschijnlijk juist door (onopzettelijk) toedoen van de dominee. De net door mevrouw ondertekende (en dus originele) verzekeringspapieren had hij in het weeshuis laten liggen. Catastrofe! Uit het vervolg kwam naar voren dat ook de dominee maar een mens is. In plaats van zijn lot volledig in handen te leggen van God en erop te vertrouwen dat nader onderzoek zou uitwijzen dat hem geen blaam trof, laat hij zich chanteren door de stiefvader van Regina. Au! De angst van de mens voor onzekerheid (zelfs een dominee kan hier niet mee omgaan, is de boodschap van Ibsen) werd ook nog mooi verwoord door de uitspraak: "Jij kiest liever voor de zekerheid van het verdriet dat het leven je brengt dan voor de onzekerheid van het geluk dat het leven je ook kan geven. Ook het einde was bizar. Ibsen had het gedacht als een "Grieks" drama: moeder en zoon zouden samen de dood verkiezen boven het leven. Moeremans & Sons hebben daar een geheel andere invulling aan gegeven: Oswald werd uiteindelijk geraakt door het vuur van het leven. De ziekte in zijn hoofd (want die zou hebben over geërfd van zijn vader) was over of speelde geen rol meer voor hem. Zijn moeder (wat speelde ze geweldig!) zat echter nog vast in haar smartelijke rol van zelfopoffering. Het stuk is afgelopen en zij blijft alleen achter op het podium. De lichten dimmen en zij loopt vertwijfeld heen en weer: "Ja maar zo kan dit toch niet eindigen!?! Nee! ik wil niet dat de lampen uitgaan!... Dit kan toch niet... Dit hoort niet.. snik.. Prachtig! **Hugo Elbers**

Een zich onbespied wanende huishoudster kweelt naast de toon enkele populaire deuntjes: onschuldiger kan een opening nauwelijks zijn. Maar het volle podiumlicht op de woonkamer met veel schuin lopende lijnen, suggereert meteen ook de rigoureuze kracht van 'Crashtest Ibsen: ik zie spoken'. Conventies uit Ibsen's tijd rond huwelijk, kinderen en familie(-geheimen) komen door hun valse kanten zwaar gehavend uit deze crashtest. Maar even indringend schakelen de dialogen in het stuk naar meer dan een eeuw later, het nu, waarin obsessies met persoonlijke veiligheid en gezondheid tot een steriel bestaan kunnen leiden. Dat maakt de acteurs naast spelers in een stuk van toen, tegelijk tot commentators op het heden. Daarmee wordt 'Crashtest' een opvallend bewegelijke, dynamische productie. Waarbij de keuze voor het volle leven inclusief risico, tegenslag en littekens uitvalt, zo lijkt het. Met schitterend acteerwerk, een scherpe tekst van Joachim Robbrecht en vaart in de wisseling van scènes boeit de voorstelling van begin tot eind. Het verhaal sec is daaraan eerder ondergeschikt. Het handelt over een weduwe die haar overleden man wil gedenken met een weeshuis. Maar via intriges rond haar kinderen en de plaatselijke dominee die bestuurlijk betrokken is en meer dan dat, eindigt het project in een draaikolk van illusies en verzwegen gebeurtenissen. Het weeshuis brandt af, kort nadat de dominee had bepleit om het niet te verzekeren maar te vertrouwen op God. En Oswald, de zoon van de weduwe, pleegt zelfmoord. Ibsen doorzag menselijke verhoudingen als weinig anderen. Eens te meer toont Moeremans&Sons dat bewerking van deze rijke bron geweldig theater kan opleveren, een groot compliment, ook voor tekst en regie. Ik heb genoten en 'Crashtest Ibsen' levert ook nog eens allerlei gespreksstof op. **Jeroen Schoot**

Prima acteurs, maar waarom de hele avond dat geschreeuw/gekrijs? Ging met hoofdpijn naar huis. **M. Enzlin**

via 't [flink bewerkte] klassieke 'spoken' van ibsen bekritisieren de spelers dat men zich tegenwoordig tegen werkelijk alles probeert te verzekeren. In 't originele stuk vindt de dominee 't niet nodig dat mevrouw alving 't net gebouwde weeshuis [ter nagedachtenis aan haar overleden man] verzekert tegen brand. Hij vindt dat ze op god moet vertrouwen [terwijl hij ons in een terzijde laat weten 'dat hij ook wel weet dat god niet bestaat'!]. Als mevrouw alving zich tegen haar tekst verzet en toch voor verzekeren kiest, verbranden de verzekeringspapieren mee als 't weeshuis in vlammen opgaat. Uitgerekend de kaarsen van de dominee zijn de oorzaak van de brand. Timmerman engstrom [degene die de door kapitein alving bezwangerde vrouw behoedde voor een schandaal door haar te trouwen en 't kind te accepteren als van hem, echter denkend dat een al lang weer vertrokken zeeman dit op zijn geweten heeft!] weet dat, en de dominee is bereid hem geld te schenken zodat engstrom een nieuw leven elders kan beginnen, met regina [waarover de dominee, tot zijn afschuw, net de waarheid heeft gehoord], en vooral zodat de timmerman de oorzaak/veroorzaker van de brand niet aan de grote klok hangt/verraadt. Verrassend is de allegorie voor 'het vuur', gekleed in een prachtig kostuum met bliksemschicht, die op 't moment van de brand 'light my fire' zingt!! De spelers pleiten met hun versie ook voor 'joie de vivre', want wat de auteur 't publiek als les in zijn stuk probeerde te leren in 1881, wordt misschien wel heel anders gezien in 2016! 't Publiek op de tribune [de vierde wand] vormt 'de spoken' die mevrouw alving meent te horen en soms te zien. Regelmatig klagen de personages dat ze al 135 jaar dezelfde tekst moeten spelen, maar de auteur is al meer dan 100 jaar dood en veranderen kan dus niet meer! Tot en met 't vierde bedrijf werd 't originele verhaal gevolgd, voorzien van veel geestig, actueel commentaar en opmerkingen richting 't publiek, om vervolgens 't vijfde bedrijf geheel te veranderen: de aan syfilis lijdende zoon oswald verzet zich tegen 't klassieke einde waarbij hij sterft. Na 135 jaar wil hij leven! Hij wil schilderen! 'joie de vivre!!!' Mevrouw alving blijft, vervuld van afgrijzen wegens 't gedrag van haar zoon, aan 't eind van 't stuk alleen achter, 't in protest uitschreeuwend en gruwend van de black-out en 't eindapplaus.

De acteurs speelden hun rollen flink 'over the top', vooral de dominee, die pleit voor 't ouderwetse 'man en vrouw'-idee, die tegen de emanciperende lectuur van mevrouw alving is en haar indertijd afwees toen zij wegvluchtte van haar overspelige echtgenoot en hem haar liefde verklaarde. Niets voor niets omschrijft hij zich als een 'haat prediker'! Veel idioterie van de spelers dat ze helemaal niet blij zijn met hun teksten, maar helaas zit er geen veranderings-clausule bij hun rol! Ook 't woord 'fictief' valt heel wat keren 'de fictieve echtgenoot van mevrouw alving', 'de 500 fictieve noorse kronen die betaald zijn': alles om te laten weten dat 't niet echt is. Heel geestig is dienstmeid regina ['t buitenechtelijk kind van mevrouw alvings ontrouwe echtgenoot] die in 't begin op haar situatie heel toepasselijke liedjes zingt ['papa, où t'es' waarin ze zich vast afvraagt waar haar vader is en 'tous les garçons et les filles de mon âge' waarin ze zingt over hoe eenzaam ze wel is]. De klanken van hetgeen ze zong waren frans, maar echt woorden waren 't vaak helemaal niet! Heel knap gedaan!!! Ze verlangt naar liefde en wordt prompt verliefd op de uit parijs teruggekeerde oswald [en hij op haar] tot ze hoort hoe de vork in de steel zit en walgt van haar 'vieze halfbroer'.

't Decor is geweldig, maar 't knappe ervan is pas helemaal goed te zien als 't onder een bepaalde hoek wordt gekiekt [ik had graag de foto waarop dat te zien is meegestuurd, maar helaas lukt 't niet] **Marianne Meter**

SPOKEN, bewerkt door Joachim Robbrecht, krijgen een flinke draai te verwerken. Het decors is uit de toneelgeschiedenis losgezaagd, alleen deuren behouden hun klassieke rol en verder blijkt niets te zijn wat het lijkt. Zeker niet als voorzien van commentaar van personages op de schrijver. Elke rol speelt, spreekt ook zijn fictieve tegenhanger toe. De Crashtest laat weinig heel van Spoken-1881, toen eigentijds kritisch op de Noorse burgermoraal, nu redden ze het totaal niet en worden spoken uit het verleden in het kwadraat.

Acteurs spreken zorgvuldig en vlot veel tekst, lange zinnen met grappige wendingen vliegen over en weer. Alle spelers acteren even groot en ruim op en door de zaal. Het publiek gaat vrolijk mee in het dubbele beeld van 1881//2016 met komische doorkijkjes en tegenstellingen. Wel blijven opletten daar achter de vierde wand, ja.

De regie van Moeremans laat het spel supersnel wisselen van standpunt: personage spreekt de rol toe, geeft commentaar door te vertellen wat er echt aan de hand is of was, verwijt de schrijver

dat hij niet doet wat hij belooft namelijk
'echt realistisch toneel schrijven'.
Spelers ontmaskeren spoken als het Joie De Vivre,
het leven vol vuur en vlam.
Een avond mooi & groot acteerwerk vol vermaak
ten koste van het goed bedoelen van Ibsen-1881. **Martien Vogelesang**

Erg snelle voorstelling, zo snel dat de acteurs regelmatig struikelen over hun tekst en het voor bezoekers lastig is alles te volgen. Speels ingestoken en met humor gebracht. **Noah van Klaveren**

Het origineel van dit stuk van Ibsen ken ik niet. Maar ik vermoed dat hij goedkeurend knikt vanuit de andere wereld. Er wordt intelligent gespeeld met afstand nemen tot de inhoud en met het publiek dat steeds op de hoogte wordt gehouden van het feit dat de acteurs spelers zijn die zouden moeten doen wat Ibsen 150 jaar geleden had bedacht. Mooi niet dus. Wat het intens dramatische slot had moeten zijn wordt weergaloos omgetoverd in een cabarettesk gejammer in het dovende licht met begeleidend gelach uit het publiek. Ik heb van begin tot eind genoten van deze versie van Ibsen. Ik ben heel benieuwd naar het 4e deel. **Paul van Leeuwen**

Sterke actualisering van herkenbare thema's met name in de teksten. Decor en kostuums benadrukten de Ibsen tijd - prima combinatie vond ik. **Plony de Jong**

Wat me vooral van de voorstelling bijblijft is de hunkering die door de maskers sijpelt maar die geen uitweg biedt. Brand overleef je gemakkelijker dan gezichtsverlies. Ibsen heeft de crash overleefd maar zijn personages gaan ten onder. **Renée Besteman**

Voor mij een typisch voorbeeld van veel geschreeuw (letterlijk), maar bijzonder weinig wol. Er viel geen inhoudelijke lijn of thematiek te ontdekken. Wel maakten spel en visuele effecten soms indruk, zoals tijdens de 'brand'. **Ronald Visser**

Ook vandaag een inleiding van twee spelers. Ze hebben er blijkbaar erg veel zin in en vertellen enthousiast over de voorstelling en de werkzaamheden die zij als medewerkers van een collectief naast het toneelspelen ook moeten verrichten.

Dan komen we de zaal binnen en zien een allesbehalve afgezaagd toneel. Er ontwikkelt zich een wervelende voorstelling waarbij de spelers overal vandaan komen uit de zaal, de zijdeuren en achter de coulissen. De tekst is zo uitgebreid en geraffineerd bewerkt dat we ons in verschillende tijden bevinden, 130 jaar geleden en het nu. Dit alles zonder overgang en zeer overtuigend. Het verhaal blijft overeind en ook het spook is een lust voor het oog. Een voorstelling die niet te beschrijven is, zo leuk, spitsvondig en snel. De niet eenvoudige tekst wordt vlekkeloos, verstaanbaar en begrijpelijk uitgesproken. Kortom een avond die zijn weerga niet kent en ik denk dat we hiermee het hoogtepunt van het seizoen gehad hebben want dit is niet gemakkelijk te evenaren. **Sjoerd Postma**

Crashtest Ibsen: ik zie spoken van Moeremans & sons stelt teleur. Het klinkt veel belovend: een hedendaagse bewerking van een klassieker, op zoek naar de relevantie voor onze tijd. Thematiek te over, zou je zeggen. Ibsen zette tenslotte vraagtekens bij de heersende morele opvattingen van de elite van zijn tijd. Dat belooft wat. Echter ligt de nadruk in deze productie zo veel op de vorm, dat er vrijwel geen ruimte meer overblijft voor een inhoudelijke behandeling. Als publiek krijg je een spervuur aan modieuze spitsvondigheden voor je kiezen, waarbij er om de twee zinnen formuleringen à la '135 jaar oud' en 'fictief' vallen. Alsof je er maar constant aan herinnerd moet worden, dat je naar een (post?)moderne bewerking kijkt van een oud, heel oud stuk, dat bovendien niet op waar gebeurde feiten is gebaseerd. Als dat ook nog vergezeld gaat van continue terzijdes naar het publiek, wordt het teveel van het goede. Dan wordt het dusdanig ironisch, dat er nog net geen labeltje 'Let op: dit is ironie' aan hangt. Zo veel ironie wordt onverdraaglijk om anderhalf uur uit te houden. Als (betalend) publiek voel ik me dan niet meer serieus genomen, ik ben geen 12 meer.

Hoe zit het met het spel? Helaas dat valt ook tegen. Kennelijk is na twee eerdere crashtests bij de derde keer de rek er bij de acteurs uit. Er wordt stijf gespeeld, tekst wordt staccato uitgespuugd. Alsof het niet om echte personages gaat, maar om karikaturen die alleen maar demonstreren dat ze fictief zijn. Het overtuigde voor geen meter, en enige inleving bleef dan ook achterwege. Dramatische ontwikkeling? Ik heb het niet waargenomen. Rest er dan misschien nog wat van de maatschappijkritische Ibsen? Helaas: nee. Dat bleef steken in voorspelbare clichés en opvattingen, die niet eens de elite raken. Conclusie: een lawaaierige voorstelling, die op geen enkel vlak overtuigd. Tijd voor een Crashtest Moeremans & sons, zou ik zeggen. **Theo Akse**

Het stuk had in alle opzichten iets 'onafs' **Yolande Krullaards**

De eersten - De Hollanders & Spinvis

Een nette avond, maar niet meer

De Eersten kent een redelijk absurd uitgangspunt, dat vervolgens door de tekstschrijver wel knap en consequent wordt doorgeredeneerd. Voor die consequentie kreeg ik in de loop van de avond respect maar de vraag blijft over, wat moet je met zo'n onzinnig uitgangspunt? Ik nam er in elk geval geen nieuwe inzichten van mee naar huis of een veranderde blik op de wereld of het leven. De acteurs straalden goed uit, dat ze zelf geloof. **Aart Blom**

Ook als toeschouwer werd ik nieuwsgierig naar de buitenwereld, wilde me er bijna mee gaan bemoeien! Ik werd echt meegesleept in het verhaal en de dilemma's. **Aubrey Spijker**

SF en dan het jaar 2200; niet meteen een thema waar ik warm voor loop. Dat laat onverlet dat het heel knap is om je fantasie de vrije loop te gunnen en ik waardeer de leuke vondsten die dat oplevert. De Big Brother, die alles weet en geheel geïntegreerd is in je bestaan, de kloning in optima forma, maar of dat ooit de toekomst wordt.... Prachtig was het muzikale onderdeel in de voorstelling. **Hera Tseng**

Prachtige muziek, sterk -afentoe beklemmend - spel, goede belichting... Dijk van 1 avond! **Hubert Coenen**

De Hollanders en Spinvis schrijven Sciencefiction. Drie veel belovende acteurs, zelf vond ik Imke Smit de beste. Perfect op elkaar afgestemd spel. Knap ontworpen sfeer van Bionauten. Extra bewondering voor de spelers, die ondanks de superwarme dag, zoveel energie ten toon stelden ondanks hun warme kostuums! **Ingrid Ypma**

Interessant gegeven: hoe zou het zijn om zo lang buiten de wereld, zoals wij die kennen, te worden opgesloten. Huiiveringwekkend stuk, soms heel triest zelfs. Het verhaal deed me denken aan een verhaal van Hanna Bervoets, waar mensen ook opgesloten zitten in een school en daar niet meer uit kunnen vanwege radio-actieve fall-out. Hoe ga je elkaar dan bejegenen, hou je het vol, waar verlang je naar?? Mooi gezongen! Boeiende avond. **Janie Kropman**

Ik was een beetje in de veronderstelling dat ik Spinvis zou zien, vanwege de aankondiging met de prominente vermelding. Zijn appearance bleek slechts in stem. en in muziek natuurlijk en het schrijven van de tekst, maar OK ik had hem op het podium verwacht (of werd hij in scène 1 in een lijkwade gehuld afgevoerd???)

Thema afgesloten systemen kwam een aantal keer terug: de 3 spelers woonden in een soort ruimtesonde, ze spraken over het (mislukte) experiment Biosphere II, en onze eigen spaceship Aarde is natuurlijk ook zo'n zelfvoorzienend gesloten systeem, in het perspectief van het universum dan.

Uit al die situaties is geen ontspanning mogelijk. alleen de Dood biedt een uitweg. En dat is natuurlijk hoe het uiteindelijk afloopt met de 3. Toen waren er nog maar 2.

Wel worden zij bijgestaan door 'de Stem' (van Spinvis dus) uit een computer, die luistert naar de naam Kofap. (=short voor koffiezetapparaat, een rol die op de snijtafel is gesneuveld). Hij liet zijn aanwezigheid ook merken via een stralenkrans en eigen geluidseffecten. dat was allemaal nogal Spinvis, toch nog.

De samenzang was trouwens echt heel mooi. Die stukken zou ik nog wel een keer willen horen.

Jitske Zitman

Een mooi slot vd toneelkijkers reeks deze voorstelling! Prachtige tekst en dito zang en een fascinerend onderwerp zorgen ervoor dat dit mijn favoriet is van het seizoen. **Krista van der Schatte Olivier**

Een sciencefiction verhaal met prachtige muziek. De heel strakke vormgeving versterkte de teksten waarin geleidelijk de wanhoop en vertwijfeling ging doorklinken. Prachtig toneel. **Liesbeth Hazekamp**

Langzaam dringt het tot de kijker door wat er aan de hand is. Nog maar drie mensen (moeder overlijdt) proberen in de toekomst te overleven in iets wat ver buiten de aarde staat. Ze worden gecoacht door een alwetende stem over hoe de mensen vroeger leefden, en dat proberen ze zo goed mogelijk te doen. Maar als ze het plotseling zelf moeten doen, wordt alles anders. Een interessant thema, dat een verrassende blik op onze samenleving geeft. Vooral Imke Smit vond ik opvallend in haar vertolking van de jonge vrouw. **Marijke de Jong**

Sci-fi verhaal over de laatste overgebleven levenden die aangestuurd worden door een computer. Geen origineel thema, maar wel met verve en humor gebracht. Met prachtig gezang, zeker in het begin. Verder strakke witte belichting dat ook een rol bleek te vertolken en een mooi, sober decor. **Rudy Ramondt**

De Lankmoedigen – Toneelgroep Oostpool

Warrig en brokkelig

Met de vele sterren of ballen, die de meeste kranten aan “De Lankmoedigen” gaven kon ik mij deze avond helaas niet verenigen.

“De Onrendabelen” was een bevredigend stuk: we kregen een verhaal, zagen levensechte personages, er was een kop en een staart.

“Fresh Young Gods” was karikaturaal en verregaand over de top, desalniettemin grappig, onderhoudend en met veel schwung.

Deze avond moesten we het twee en een half uur doen met losse solo’s van acteurs die elk een paar filosofietjes mochten uitspreken, die echter samen weinig onderling verband toonden. Aanvankelijk dacht ik, het exposé duurt wel erg lang, maar uiteindelijk zaten we met 135 minuten introductie en dan de laatste 15 minuten nog een afrondend gesprekje tussen de hoofdrol, die de heel avond geen woord had mogen uitbrengen en één van de spelers, die tegen het eind nog wat body in zijn rol kreeg. Helaas kwam er geen grote verrassing, dat de afwikkeling van dit stuk alle voorgaande losse flodders en ingeslagen zijpaden bijeenbracht en in een kader plaatste.

Het is lang geleden dat ik om mij heen zo vaak mensen op hun horloge heb zien kijken. Wat zitten we hier te doen? Waar gaat het over? Waarom wordt de avond opgerekte met nodeloze zangnummers? Waarschijnlijk was het bedoeling van de schrijver dat we zouden gaan meeleven met de (inderdaad) moeilijke positie van transgenders in onze maatschappij maar helaas kwam het daar niet van. De verklaring van het feit dat zich voortdurend een politieagent in de ziekenkamer bevond moesten we in het programma lezen, uit het stuk bleek het niet. Wel kreeg de politieagent een -volkomen uit de lucht vallende- hilarische solo over kolven. Prima gedaan. Jacobien Elffers kreeg op haar beurt een prachtige solo over haar verleden als jongentje. Dergelijke hoogtepunten, die los blijven van het verband in het stuk passen echter meer in een opera waar niemand zich druk maakt over de vraag of we een min of meer logisch en doorlopend verhaal voorgeschoteld krijgen. Als er maar mooie nummers in zitten...

Alle waardering voor het prachtige en zeer bruikbare decor. Waarschijnlijk is echter regie voeren over een eigen geschreven stuk te veel gevraagd. Een afzonderlijke regisseur was misschien nog wat gaan knippen en plakken om de voorliggende tekst tot een verhaal met inhoud te maken. De spelers waren niet te benijden deze keer. Een lange, zich moeizaam voortslepende avond. **Aart Blom**

Op het toneel staat een ziekenhuis bed met daarin Hansje, een transgender die in elkaar geslagen is. Ze ligt bont en blauw en buiten kennis aan het infuus. Er staat een agente voor de deur van de zaal op wacht. Verder is er een min of meer contactgestoorde communicatiemedewerker die de maatschappelijke onrust moet beteugelen, maar die de zaken alleen maar erger maakt. Een rits van figuren komt Hansje bezoeken die allemaal vanuit hun eigen invalshoek kijken naar het drama dat Hansje is overkomen. Over het hoofd van Hansje worden allerlei maatschappelijke kwesties uitgevochten. Een overmacht van figuren speelt daarbij een rol, regelmatig onderstreept door gezang. Het was wat mij betreft te veel en te langdurig. **Anne-Mieke Akkermans**

Prachtig en confronterend. Het stuk gaat over verdraagzaamheid, medemenselijkheid. Het speelt in een realistisch decor (zeer toepasselijk) en is een spel tussen fictie en werkelijkheid. Dit wordt ook aan het bed gebruik te maken van tv. en radio berichten -een zenuwachtige sfeer vanuit de buitenwereld. Verrassende uitvoering, mooi gezang, Een groot compliment geef ik de spelers, de schrijver en de regisseur. **Annemarie Baronner**

Dit intelligent geschreven en fantastisch gespeelde derde deel van het drieluik steekt met kop en schouders boven de twee andere, ook al hele sterke stukken, uit. Ik zette me schrap voor drie uur toneel, maar de tijd vloog om.

Hansje, de transvrouw en hulpverlener uit de Onrendabelen, ligt vrijwel de hele voorstelling doodstil, je ziet haar geen moment bewegen. Ze ligt in coma nadat ze in deel 1 in elkaar is geslagen, overigens door de man die haar nu speelt. Om haar heen gebeurt van alles op de ziekenhuiskamer. De verpleegkundigen verzorgen haar met subtiele humor, de politieagente heeft een dubbele dienst en stort bijna in, de communicatiemedewerkster heeft het vooral druk met zichzelf en Xenevieve, ook transvrouw, houdt Hansje gezelschap en houdt ons, meer nog dan de andere spelers, een spiegel voor over hoe wij haar en haar lotgenoten behandelen. We zijn vooral sterk in vernederen en dat weet ze heel overtuigend te brengen.

Het decor is mooi sober, de gordijnen rond de bedden worden gebruikt voor snelle scenewisselingen, en tussendoor worden we getrakteerd op muziek. De politieagente speelt accordeon en zingt en de communicatiemedewerkster zingt ook al, en niet onverdienstelijk. Zo blijft dit zware onderwerp toch goed te behappen. Lankmoedig betekend o.a. geduldig verdraagzaam, en dat moeten transgenders wel zijn, anders

hebben ze geen leven, zoveel is wel duidelijk. Je kunt niet anders dan met ze meevoelen. De personages worden heel respectvol uitgebeeld, en ondanks de satirische ondertoon worden ze nooit plat. De lankmoedigen, weer een parel aan de kroon van Oostpool. **Brigitte Van Mulken**

laatste deel uit trilogie, de eerste twee niet gezien, statisch decor waarbij de gordijnen de bewegende factor zijn, hiervan is in mijn ogen veel te weinig gebruik gemaakt, intensieve rol om 90% van stuk in "coma" door te moeten brengen, daaromheen mensen die worstelen met hun eigen problemen en zich niet allemaal bekommeren om de boeiend wordt de finale waarin werkelijkheid en fictie ter sprake komt waarin ook de rol van God betrokken wordt, als geheel vind ik het absoluut te lankdradig 2.5 uur Frits Brouwers

Eerste half uur; toneel zoals toneel moet zijn. Het spel grijpt je en je zit, mede door het realistische decor en spel van de acteurs, er middenin. De geluiden van de medische apparatuur aan het bed van de patient, alle toeters en bellen rondom deze patient, je wordt erin meegezogen. Daarna zwakt het geheel af. Te veel geschuif met de gordijnen, te veel korte gesprekjes en geren van de geagiteerde communicatie medewerkster. Een beetje te simpel op toneel gezet. Jammer. Want 2 1/2 uur toneel is lang, zeker als het spel op een gegeven moment niet meer boeit en er te veel personages bij gehaald worden. Zijdelings hoor ik de naam van de Turkse president, Erdogan, voorbijkomen. Onnodig. Het geheel was intenser overgekomen als het 3/4 kwartier ingekort was. Jammer. **Gerda Heethuis**

"Gezegend is hij die niets verwacht, want hij zal nooit teleurgesteld worden", een citaat van, naar verluidt, Alexander Pope (Engeland, 1688-1744). Welnu, ik was na afloop zéér teleurgesteld want, na een paar lovende kritieken gelezen te hebben, had ik een onderhoudend, boeiend, enerverend etc. toneelstuk verwacht, maar ik vond het helemaal niets. Absolute dieptepunt was de kolvende Turkse (waarom in die rol niet een enigszins Turks ogende actrice neergezet?) politieagente hoewel die scène in dieptepunt strijdt met de accordeon spelende beer. Wat triest allemaal. Triest, maar ook onbegrijpelijk (de dochter van Erdohan) en ook nog slecht geacteerd. Het stuk begon leuk (de conversatie tussen de nachtzuster en de broeder) maar was daarna een regelrechte kwelling en een aanfluiting voor de kennelijke transgenderproblematiek. Die problematiek kwam overigens in het geheel niet uit de verf (er kwam nog wel meer niet uit de verf) en ik zou mij, zou ik transgender zijn, toch een beetje voor aap gezet voelen. Pluspuntje: het decor was oké, het 'spel' met de separatie gordijnen was speels en er werd mooi gezongen. **Hans Walhain**

Mooi stuk, mooi doordacht en de grote hoeveelheid informatie viel allemaal zo mooi op z'n plek. De acteurs waren goed en het toneelbeeld ook, grappig die verpleger in zijn rondgang met de gordijnen. De kostuums vond ik opvallend: de lankmoedigen werden nog lankmoediger door het dragen van hun kostuums. **Heleen Wagenaar**

Allemaal achten: voor regie, spel, vorm, tekst en muziek, en dan toch een zeven als eindcijfer. Dat heeft twee oorzaken (of misschien wel drie). De hoofdoorzaak is dat ik deze voorstelling gewoon te lang vond. Van de anderhalf uur tussen het eerste en het laatste halfuur zou ik persoonlijk minstens dertig minuten hebben weggesneden (zoals ik als eindredacteur vaak van 500 naar 400 woorden kan gaan zonder veel aan inhoud of zeggingskracht te verliezen). De tweede oorzaak ligt in het vrij grote aantal monologen, die het (mij) vaak lastiger maken erbij te blijven dan dialogen. De derde, mogelijke, oorzaak ligt in het feit dat ik niet erg uitgerust ten tonele verscheen (zoals dat hoort in de Week van de Werkstress), waardoor oorzaak één en twee misschien zwaarder wogen dan op een 100% fitte avond. Gelukkig eindigde het stuk sterk (ik was weer helemaal terug) en gaf het veel stof gaf tot uitgebreid nabeschouwen met de medekijkers. Wat mij nogal heeft bevreemd, is het centrale thema 'transgenders' in deel 3 van het drieluik. Na de focus op het leven en lijden van de a-socialen aan de onderkant in deel 1 en het wel en wee van de a-socialen aan de bovenkant in deel 2 (beide gezien, gelukkig!), had ik een breder centraal thema in deel 3 verwacht. De 'lankmoedigen' in onze samenleving stonden (in mijn beleving) minder centraal dan ik had verwacht. **Henk Zwijnenburg**

Knap, actueel toneel, waarin de allerlaatste ontwikkelingen moeiteloos een plek krijgen. Alhoewel het erg gevarieerd was door muzikale intermezzo's die ik zeer kon waarderen, was het toch een heel lange zit en viel af en toe de aandacht weg. Onverwachte plots, zoals de kolvende politieagente, die verdacht veel naar de wc moest. De echt knap geparodieerde Groenlinkse jonge ambitieuze politica. Kortom, er zaten echte juweeltjes bij. **Hera Tseng**

Ik ben absoluut niet in staat om een cijfer toe te kennen om de volgende redenen.

De tekst was niet of nauwelijks te verstaan : soms praat men met de rug naar je toe, soms schettert "de tv " door de tekst van de acteur heen, vaak vond ik de tekst en het acteren puberaal, melig, vervelend.

Daardoor duurde de voorstelling onoverkomelijk veel te lang .Als ik aan de zijkant had gezeten was ik met andere mensen die wegliepen , ook vertrokken.

Jongelui naast me zaten wel vaak heel hard te lachen, terwijl ik het niet humoristisch vond.

Sommige gedeelten waren wel briljant en soms was de muziek fantastisch....

Heb nu de flyer gelezen en dat is een volstrekt ander verhaal dan wat ik gisteren gezien heb ! **Hubert Coenen**

Actueel onderwerp, knap gespeeld, wel jammer dat "Hansje" zelf pas aan het eind (eenmaal dood) aan het woord kwam. Wel logisch in coma praat je niet. Zolang stil blijven liggen. En wij zo lang stil blijven zitten. Een pauze was welkom geweest. En tja mijn nieuwe hoorapparaten en mijn oude oren hadden veel moeite met de TV berichten. Daar heb ik het meeste van gemist. Valt geluid onder Vormgeving? Toch benieuwd of andere toeschouwers hier ook moeite mee hadden. **Ingrid Ypma**

Het is leuk als er in toneel wordt gepoogd actuele zaken aan de orde te stellen, het zogenoemde ge-engageerde toneel, maar als dat een overvolle invulling krijgt , ben je niet verstandig bezig. Werkelijk alles moest aan bod komen: gezondheidszorg, probleem van sekse, racisme, over- communicatie en mis- communicatie, de rol van de media, moederschap, en ga zo maar door. Het was veel te veel, en daarom moest het ook zo lang duren. Gelardeerd met soundbites die vaak niet te verstaan en storend waren, want daardoor was de gesproken tekst vaak niet meer te verstaan. Het geheel was vaak erg droog en humorloos, duurde veel te lang. Er waren mensen die de zaal verlieten ik kon dat begrijpen. Jammer. **Janie Kropman**

In de eerste scène overtuigt het spel me meest: je kijkt in een intensive care kamer waar de overdracht van nacht naar dagdienst plaatsvindt. Allerlei medische parameters van de toegetakelde patiënt - die er roerloos bij ligt - worden fraai routineus langsgelopen. Een politievrouw bewaakt de ruimte want rond de patiënt speelt een seksekwes die sommige gemoederen nogal verhit. Gaandeweg ontrolt het stuk zich meer en meer tot een pleidooi, ook in zangvorm, voor het atypische waarvoor in 'De lankmoedigen' transgenders zijn gekozen. De andere lijn van het stuk, die de anonieme waterdragers van de maatschappij belicht (verzorgers, politie, ambtenaren), is duidelijk van lagere urgentie. Ik vraag me af of de regie er wijs aan deed om deze twee lijnen zo te koppelen. In elk geval vind ik een aantal fragmenten vrij los van elkaar staan en later in het stuk zie je enkele langere monologen of mijmeringen die er ook wat bijgemonteerd lijken. Dat neemt niet weg dat het acteerwerk redelijk onderhoudend is, met o.m. de korte zangintermezzo's als sterke emotionele fragmenten. Al met al een stuk waar ik met belangstelling naar heb gekeken, maar dat met scherpere keuzes van de regie veel meer kracht of intensiteit had bereikt. **Jeroen Schoot**

Regie

Prachtige voorstelling. Ik had na afloop grote medelijden met die arme Hansje die op deze tragische manier aan haar einde moest komen.

het eerste deel van dit drieluik van toneelschrijver Joeri Vos heb ik helaas gemist. Gelukkig wel de 2de voorstelling gezien over de aso-container waar Hansje -het slachtoffer- met Kevin V -de verdachte- in aanraken was gekomen.

Dit laatste deel dus door hemzelf geregisseerd.

Hij heeft zich duidelijk verdiept in de gang van zaken op een IC, waar in dit geval Hansje in coma ligt, en de mensen in haar kamer zich vooral om hun eigen sores bekommeren.

Ik vond het wel wat veel personages en verhaallijnen. daardoor duurde het wel wat lang. kennelijk moest iedereen zn ontwikkeling doormaken en dat laten zien? de politieagente die bijvoorbeeld eindelijk haar stoere masker verliest omdat ze nog moet borstvoeden was grappig hoor, die slapstick, maar mijn aandacht was toen al een beetje op. het werkte vooral vertragend.

prachtig vond ik de scenes van Hansje als in een droombeeld. heel knap om daar zo stil te liggen de hele voorstelling, maar de momenten dat zij oprijst zijn van een prachtige verstilling. een duet met ... één van de acteurs... en dan weer verzinken in haar IC-bed. waarna de tornado van figuren aan haar sterfbed weer voortraast en almaar in kracht toeneemt.

De eindscène waarin zij zich opmaakt, (om aan de hemelpoort haar opwachting in vol ornaat te maken?) om het eindapplaus in ontvangst te nemen, was echt heel mooi.

spel

er viel zeker ook te lachen met de keur aan personages die op het toneel voorbijtrokken. Kennelijk had actrice Ilke Paddenburg haar vriendinnen in de zaal. zij zette in de eerste scènes de zuster erg droog komisch neer, en later als de communicatiekundige Hannelore bleef zij de lachers bedienen.

Decor/aankleding

Erg mooi!

Om een kamer op de IC - en de situatie van Hansje zo realistisch mogelijk te maken, kreeg Oostpool advies van Hoofd Medische Techniek van het Rijnstate in Arnhem - aldus hun website. Het gezelschap leent voor de voorstelling diverse spullen voor decor en rekvisieten. Bovendien lopen de acteurs in ziekenhuisuniformen. En dat decor werd ook fantastisch goed gebruikt in de voorstelling. Het gehannes met die serpentine aan gordijnen rond ziekenhuisbedden was een goedgeplaatste kwinkslag in de zware thematiek. Speciale vermelding voor de WC aanduiding 'all gender bathroom' dmv een hermafrodit platje waarmee de aankleding tot aan de toiletten in het theater was doorgevoerd. Daar heb ik voor aanvang dan ook dankbaar gebruik van gemaakt.

Overall

Erg mooi, realistisch op een theatrale manier met humor. Hansje heeft een onuitwisbare indruk gemaakt in deze 2 voorstellingen. Het afscheid was ook wel een beetje ontroerend. **Jitske Zitman**

een beetje saai; je krijgt niets mee van wat er buiten gebeurt en dat is relevant voor meer diepgang in het stuk. een decor, wel leuk met gordijnen maar eentonig voor 2,5 uur aan een. **Josephine Hallegraeff**

Daar zit je dan als kijker!

Je moet van goede huize komen, en over voldoende reflecterend vermogen beschikken om dit op actualiteit gerichte stuk te kunnen volgen, laat staan de impact ervan toe te laten.

Prachtig en krachtig spel van de acteurs, afgewisseld door muziek/zang die bijna te mooi en te intiem is om naar te luisteren.

Hele mooie voorstelling waar ik nog vaak vaak aan zal terug denken. **Joske van Duijne Strobosch**

Na genoten te hebben van deel 1 en 2 was deel drie voor mij een teleurstelling. Stuk was minimaal een uur te lang en miste daardoor scherpte. Jammer want thematiek was erg interessant. **Krista van der Schatte Olivier**

In dit laatste deel van het satirische drieluik Goede Bedoelingen struikelen de personages constant over die goede bedoelingen. Ze hebben daar alleen wel heel veel woorden voor nodig. Daardoor verdween de spanning. Moest die kunstzinnige verhandeling over "de pisbak" van Duchamp zo uitgebreid? De zoveelste woordenvloed van het communicatiemeisje kwam toch op hetzelfde neer? Jammer. **Liesbeth Hazekamp**

Op een boeiende en humoristische manier werden vooroordelen en maatschappelijke problemen aan de orde gesteld. Ik heb steeds geboeid gekeken. Toch had datgene wat de makers duidelijk wilden maken ook in kortere tijd gekund. **Marieke Verhoeven**

Actuele maatschappelijke problemen worden in hoog niveau aangekaart, in onze mooie taal, werkelijk "okay". Clichés vliegen heen en weer en hilarische momenten doen even de ellende van het slachtoffer vergeten. IJzersterk spel van de politieagente en de verpleegkundige die stil en toegewijd hun taak vervullen. Prachtige scène van de vrouwen die - nu alle tegenstellingen vergetend - gezamenlijk hulp bieden bij het kolven, echt Nederlands. **Marjolijn du Jour**

Herkende pas op het laatst Hansje, van de voorstelling De Onrendabelen.. Uit het leven gegrepen, de dialoog tussen de verpleegkundigen. Prachtig over-de-top rol van de zeer slecht communicerende communicatiemedewerkster. Genoten van de stugge agente alias levensvertolker-met-accordeon alias ijsbeer. De achtergrond nieuws en actualiteit-teksten kon ik slecht volgen. Mooi was het constant verschuiven van de bedgordijnen, als symboliek te zien? **Nieske Wedman**

Veel te lang, enkele monologen konden korter. Het neerzetten van de personages moet ook in minder tijd en woorden, gebaren etc.. Miste het verbindende element met de Onrendabelen en The fresh young gods. Heb ondanks dat, genoten van het prachtige spel van de acteurs. Vooral de musicerende dames links en rechts van het schavot, vond ik heel mooi; het gaf een moment van relevantie en rust. Een fijne avond toneel! **Noor Zwijnenburg**

Het was een lange zit. Buiten het decor wat nog enige verrassing in zich heeft, is het geheel middelmatig. Lange monologen, weinig pakkende teksten en voorspelbare scènes. Het onderwerp goed gekozen echter de uitwerking zeer middelmatig. **Paul Langerak**

Moeilijk om even in het kort een beoordeling te geven.

Het stuk begon met leuke fragmenten, o.a. de tweespraak tussen 2 verpleegkundigen die aan het overdragen zijn. Subtiële humor.

Ook het toneelbeeld vond ik mooi gevonden met de om elkaar heen draaiende ziekenhuis gordijnen die maar door bleven draaien, heel komisch en leuk bedacht. Ook zat er veel diversiteit in de verschillende karakters, aan alle voorwaarden om een goed stuk neer te zetten was voldaan. Maar toen....Doordat er zowel radio of televisienieuws bulletins alswel gesproken tekst door de acteurs gelijktijdig speelden werd het stuk écht onverstaaanbaar. Zelfs in de solo gesproken delen kon ik de tekst niet verstaan. Ook vond ik het een mengelmoes met waarschijnlijk veel wereldnieuwsleed e.d. zonder duidelijke kop of staart.

Het bleef me echt onduidelijk waar dit stuk nu eigenlijk over ging, en wat men ermee wilde overdragen.

Ook miste ik een pauze in dit bijzonder lange stuk. Het theater heeft rotstoelen, en na anderhalf uur staat m'n reet in de fik, en weet ik echt niet meer hoe ik moet zitten, vervolgens ben je dan alleen nog maar daar mee bezig. Echt een ramp!

Helaas zaten we midden in de zaal, dus ontsnappen was onmogelijk.

Tegelijkertijd moest ik een permanent gevecht voeren tegen de slaap, en ook mijn twee metgezellen hebben langdurig geslapen onder dit stuk, terwijl hen dat normaal niet gebeurt. **René van Dootingh**

De introductie was door een ongeïnspireerde, nauwelijks verstaanbare acteur en dat bleek een voorbode voor het vervolg.

Een bijzonder saaie voorstelling, die met 2,5 uur eigenlijk een uitputtingsslag was.

Een erg statisch decor, eindeloze dialogen, spelers die een karikatuur maakten van het typetje dat ze speelden. Steeds méér van hetzelfde. Kortom een stuk om snel te vergeten. **Renee Walhain-van der Stoel**

Best een moeilijke voorstelling als je de voorafgaande delen niet kent. Het was flink schakelen en omdat het geluid niet goed was moest ik veel missen van de tekst. Ik kon het daarom niet altijd volgen. Jammer. Riëtte van Raamsdonk

Een prachtig slot van de drieluik. Fantastisch spel, mooie vormgeving. Thema geweldig uitgewerkt. Een belangrijk punt van aandacht: twee uur en drie kwartier is te lang. Met een uur minder was het spel nog krachtiger geworden. De kunst van het weglaten. Kill your darlings© **Rubi Hendriks**

De riedel van Xenevieve is voor LHBTQ-ers een feest van herkenning. Hoeveel mensen die ik nog maar net ontmoet had, mij niet hebben gevraagd wanneer ik het wist en of ik wel eens een mannelijke vriend heb gehad. Pardon? Kunnen we het niet eerst even over het weer hebben? Ik ken zo wel een hele rits mensen die ik daarom graag eens naar deze voorstelling zou willen sturen. Maar na afloop vroegen we ons af of de mensen in het publiek - vast allemaal goed bedoelenden - zich ervan bewust zijn dat zij dat soort persoonlijke vragen op je afvuren. Maar ik heb me goed geamuseerd met de typetjes, de hysterische communicatiejuf (hopelijk vinden mijn vrienden niet dat ze mij daarmee een spiegel voorhoudt) de verpleegkundige in het begin en een prachtige politievrouw die ook nog eens mooi zingt. **Susan de Boer en Geertje van der Waaij**

dit betekent toegevend, veel kunnende verdragen voor boos te worden.

dit alles rond een ziekenhuis bed en een ruim aanwezige transgender.

Een goedmoedig proberen van de omstanders om dit gegeven te normaliseren. **Tilly Bertling**

Wanneer je naar een voorstelling gaat die in enkele kranten met vijf sterren beoordeeld wordt, zijn de verwachtingen hoog gespannen. Dat viel dan enigszins tegen. Voor mij mocht er een sterretje af. Alles prima verder behalve de iets te overdreven, te ver doorgevoerde maniertjes van Anne Lorre. Mooi vond ik de agente en haar metamorfose van stoere meid naar een hulpeloos zielig stukje mens. **Tiny Hielema**

De Man Door Europa – Lucas de Man

Als ik goed had gekeken kon ik weten dat het niet zomaar een man is die door Europa trekt. Het blijkt een rasverteller Lucas de Man genaamd te zijn. Een grote historische kaart van Europa als toneelvulling en een bordspel dat geprojecteerd kan. Aardrijkskunde was niet mijn favoriete vak en geschiedenis scoorde niet veel beter. Toch weet De Man mij te boeien met zijn uitdagende vragen, en snelle to the point reacties op "foute" antwoorden. Hij vertelt na een studie toch nog vragen te hebben. Gingen die over de samenleving? Hij besloot in ieder geval op verschillende wijze naar antwoorden te gaan zoeken. Kennis uit belangrijke en bekend voorkomende werken uit het verleden en actuele ervaringen opgedaan tijdens zijn reizen door diverse Europese landen zitten in zijn kop en resulteren uiteindelijk in wellicht specifiekere vragen. Vragen die hij vervolgens weer stelt aan zogenaamde gesprekspartners die op grote schermen tot in detail ingezoomd rustig lijken te wachten tot zij mogen antwoorden. Zou De Man didactiek hebben gestudeerd vraag ik mij af? **Fea Boegborn**

Leuk om Lucas de Man eens op andere manier in actie te zien. Hiervoor kende ik hem alleen van Kunstuur. Vond het vooral een interessante voorstelling, die eigenlijk meer een lezing was. **Hans Ringnalda**

Wat een stortvloed aan woorden kregen we over ons heen tijdens dit college in historisch besef. Ik vond het boeiend om te horen hoe Lucas over zijn vakgebied vertelde en hoeveel verbanden hij wist te leggen tussen de diverse historische gebeurtenissen in Europa. Hij als Vlaming deelde ook fijntjes een kat uit naar ons (Nederlandse) geschiedenisonderwijs; terecht trouwens. De voorstelling zat knap in elkaar. Met filmbeelden van interviews die hij met ca 25 geleerden, kunstenaars en andere mensen die, zoals hij het noemde, visionairs waren. Waarmee hij bedoelde mensen die een uitgesproken visie hadden op de ontwikkelingen die zich in Europa hebben afgespeeld in de afgelopen 500 jaar en die nog steeds (of moet ik zeggen: weer) gaande zijn, en de gevolgen die deze ontwikkelingen gaan hebben voor de (nabije) toekomst.

Ik kan hier niet herhalen welke wijsheden hij allemaal heeft staan debiteren. Twee zijn me bijgebleven: ten eerste: creëer geen andere wereld, maar creëer een wereld. en ten tweede: er komt strijd onvermijdelijk, maar blijf hoe dan ook communiceren. Dat laatste sloeg op de positie die de vele nieuwkomers in Europa, ook in Nederland, uit andere werelddelen zich zullen willen verwerven. Wie jaren lang min of meer wordt genegeerd komt eens hoe dan ook in verzet.

Ik noemde het in de eerste zin een college in historisch besef. Het werd gebracht onder de noemer van toneelstuk, maar wat een wijsheden werden er over ons uitgestrooid! Wat vooral ook geweldig was was zijn gevatheid op datgene wat er in de zaal gebeurde. Met humor, soms de nodige spot en een beetje sarcasme ging hij ons te lijf.

Ik heb genoten! **Hugo Elbers**

Lucas de Man kan behalve theatermaker, presentator en diverse andere betitelingen van activiteiten, ook een communicatiekunstenaar genoemd worden. Met een charmant gemak weet hij de toeschouwers mee te nemen op zijn zoektocht door Europa naar nieuwe denkers en creators van nu, in relatie tot Europa anno nu. Staat Europa weer op een keerpunt of doorbraak, zoals ook zo'n 500 jaar geleden? Behalve hedendaagse denkers, leidt de tocht ook naar het verleden en worden denkers als Erasmus en Thomas More onder de loep genomen. Met eenvoudige middelen lardeert De Man zijn verhaal: playmobile poppetjes op een grote plattegrond geven vorm aan diverse historische figuren. Daarnaast houdt De Man interviews met verschillende Europeanen uit acht landen. Op drie schermen komen ze ten tonele. Hoe zien zij de toekomst? Zijn zij de visionairen van nu? Een uiterst actuele voorstelling waaruit blijkt dat engagement onontbeerlijk is. **Joke Feitsma**

Een avond lang luisteren naar Lucas De Man, ja echt, de Kunstuur-TV-presentator, die altijd voor de beeldende kunst druk nadrukkelijk en eindeloos in beeld staat te kakelen.

In het avondvullend programma wordt in vijf hoofdstukken Europa besproken, geschiedenis, democratie, nationalisme, corruptie en identiteit en als keerpunt zijn persoonlijke angst voor oorlog.

Hij voorspelt dat na zo vele jaren Europese vrede er wel een strijd moet in EU ontbranden. Meer dan twintig academici zijn bevraagd en gefilmd en in een schijn gesprek met De Man gemonteerd, afgewisseld met wat film en euro-songfestivalmuziek en een hele berg cynische

Europa-grapjes van, over, voor en door presentator.

Na twee uur komt de goede boodschap :

"Blijf vooral in gesprek ondanks verschillen van inzicht". Prima voor vanavond maar voor mij even niet met De Man.

Vraag blijft is dit wel echt voor in het theater? **Martien Vogelesang**

Op reis door Europa met Lucas de Man die me aan zijn hand meevoerde door belangrijke hedendaagse en 500 jaar oude thema's en gedurende zijn verhaal zonder één gedachte buiten de voorstelling om, hoe bijzonder is dat niet? Behalve bij het slotdeel, maar toen hij in het nagesprek uitlegde dat dat een nieuw stuk tekst was begreep ik het. Ik dacht dat het aan mij lag maar het gezamenlijke van de voorstelling, ook al stond hij in zijn eentje op het toneel, mondde ineens uit in een monoloog die me niet pakte. De waardering voor het geheel is er niet minder om. **Renée Besteman**

Zoetgevooid venijn uit Vlaanderen. Prachtige, intelligente en visionaire monoloog aan de hand van een reis door de tijd en door ons continent. Waarin ook wordt afgerekend en korte metten worden gemaakt met een heel aantal heilige huisjes.

Sublieme tour de force van de acteur. **Ronald Visser**

Een verrassende voorstelling. De man door Europa bleek een Belg die op interactieve wijze de (volle) zaal tot leven wekte. Hij gaf een beeld van de ontwikkeling van de democratie in de afgelopen 500 jaar in Europa. Met gebruik van projectieschermen, ervaringen en anekdotes wist hij de hele avond te boeien. Zo kwamen we een stuk wijzer uit de voorstelling en misschien ook wel wat bescheidener. **Sjoerd Postma**

De Shakespeare Club – De gemeenschap

De Shakespeare club snijdt een actueel thema aan door vanuit een hondertachtig graden gedraaid beeld naar (LGBT) discriminatie te kijken. Het stuk lijkt in eerste instantie gaan over acteurs die een voorstelling aan het repeteren zijn, maar al snel draait het om de onderlinge relatie en vraagstelling, wie mag er wel of niet bij de club en hoe zit het met tolerantie. **Andre Smulders**

COC (Cultuur- en ontspanningscentrum) de Shakespeare Club is een vereniging voor amateurtoneelspelers en bedoelt voor homo's en lesbo's. Ze hebben het vooral druk met zichzelf. In de vijftiger jaren konden ze nog niet uit de kast komen, hier wel. In een strak, rechtlijnig zwart/witdecor repeteren ze een stuk over een koningin van een klein bergstaatje, met een homozoon en een lesbische dochter. De koningin is de enige hetero in dit verhaal en een echt buitenbeentje binnen de club. Ze hoort er eigenlijk niet echt bij, maar daar wil ze niets van weten. Daarmee gebeurt het omgekeerde van wat meestal plaatsvindt, zij is als enige hetero het buitenbeentje. Wanneer er niet wordt gerepeteerd is dit duidelijk te merken. In prachtige 17e eeuwse kostuums spelen ze rollen van nu. Homo's en de maatschappij worden op de hak genomen, met veel humor en prettig cynisme. De sterke teksten van Rob de Graaf zijn speciaal voor deze cast geschreven en past ze als een jas. Het strakke decor dient de ene keer als paleistuin en dan weer als homodisco en steekt mooi af tegen de weelderige kostuums. Een sterk gespeeld, heerlijk stuk. **Brigitte Van Mulken**

De auteur van het stuk Rob de Graaf vertelt ons wat de Shakespeare Club vroeger was en dat hij geïnspireerd raakte een kostuumdrama gelieerd aan dat thema te schrijven. Bovendien schrijft hij graag teksten gericht op specifieke acteurs. Ook vertelt hij dat de spelers vooral een mime achtergrond hebben. Het stuk draait om een oefenend toneelgezelschap met een vorstin die qua seksualiteit afwijkt van de overige spelers en als zodanig tegelijkertijd een minderheid vormt. In de zaal komt vol energie de dochter van de vorstin (gespeeld door Tessa Jonge Poerink) haar noodlottige verhaal doen over haar leven. Een noodlot dat op het allereerste gezicht anders lijkt. Wat een humor, de toon is gezet! De vorstin spoort haar kinderen (een zoon en een dochter) aan nu eindelijk eens hun rol te vervullen als aankomend koning zodat zij kan rusten. Haar kinderen lijken daarvoor absoluut niet in de wieg gelegd. Dan is er een bespreking tussen de acteurs over hun spel waaruit blijkt dat de meerderheid de koningin niet als een passende collega ervaart. Als het stuk weer verder gaat voel je aan hoe fantastisch de koningin deze kritiek oppikt door kritiek te hebben op haar slecht lerende kinderen. Ja want die worden getraind in het zich vorstelijk als aanstaand regeerder te gedragen. Daar hoort ervaring opdoen in het avondleven ook bij en de leraar weet wel een fraaie club. Op uitgesproken geestige wijze leeft iedereen zich heerlijk uit, als geest van de overleden dochter Velvet of als roes uitslaper. Gesmuld heb ik van het spel en de daarbij hilarisch goed passende teksten. **Fea Boegborn**

In een sober maar doeltreffend decor speelt De Gemeenschap 'De Shakespeareclub'. Een wereld waarin homo-zijn normaal is en hetero abnormal. Twee verhaallijnen: de amateurtoneelgroep en het stuk dat ze spelen, lopen soepel in elkaar over. De stereotypen over de homoscene liggen er echter wel duimendik bovenop. Hoewel het zeker in deze tijd nog niet voor alle mensen met een homoseksuele geaardheid makkelijk is uit de kast te komen, zichzelf te zijn en geaccepteerd te weten, is het voor mij in dit stuk vooral door het spel over de top en daardoor mist het de urgentie. **Joke Feitsma**

<Identiteitsvragen en dreigende uitsluiting in de Club>

De Shakespeare Club speelt in een Gay-amateur-theatergroepje waar maar al te graag het eigen cultuurtje van zich afzetten tegen de gewoon gevestigde orde tot spelletje verheven is, totdat een outsider mee wil spelen en nog wel als koningin.....

De tekst van Rob De Graaf zit vol verborgen grappen en omkeringen. Prachtig maar ook grotesk wordt de 'waarom'-vraag telkens weer gesteld in het koninklijk gezinnetje. Enig licht wordt natuurlijk niet geboden, als alleen totale nuancering van het bestaan van deze Club.

De vijf acteurs tonen echter wel hun mime-achtergrond door tekst en interactie onnatuurlijk los van elkaar te houden. Het amateurisme lijkt zo perfect uitgebeeld. De schitterende kostuums uit de 16e eeuw in een strak zwartwit toneelbeeld bieden alle komisch uitgewerkte tegenstellingen de passende achtergrond.

Aandoenlijke discodansjes, de komische tekst en tekstbehandeling door de over-de-top-personages houden, ondanks het Shakespeariaans koningsdrama, de lach in de zaal. **Martien Vogelesang**

De aanpak van een verhaal in een verhaal werkt goed maar het stuk zou erop vooruit gaan als de regie strakker was geweest en de voorstelling tenminste 20 minuten korter. Een voorbeeld: waarom een paringsdans aan de goed getroffen en geestige 'standjes' vooraf laten gaan? Ballast en overdaad schaadt de integere tekst en boodschap. **Renée Besteman**

Vandaag werd de inleiding door de auteur Rob de Graaf gegeven. Hij vertelde dat hij bij het schrijven van het stuk al personen voor zich zag die dit zouden moeten spelen. Vooral voor Christine van Stralen had hij een mooie rol gemaakt. Zelf vond ik Tessa Jonge Poetink het sterkste spelen. Het toneelstuk in het toneelstuk werd fraai vertolkt maar de onderbrekingen waren wel een beetje geforceerd. Verder speelde het stuk in de jaren vijftig van de vorige eeuw, en daardoor waren de argumenten en de dialogen wel een beetje gedateerd. Door het enthousiasme van de spelers en de goede tekst van Rob de Graaf was het toch een geslaagde avond. **Sjoerd Postma**

Een interessante geschiedenisles

Het zijn twee aardige meisjes, die samen de Toneelgroep Lynx hebben opgericht om “De Tweede Wereld” aan de Nederlandse kijkers te vertonen. Opnieuw blijkt hoeveel makkelijker het is om de excentrieke en onvrije kanten van de DDR zichtbaar te maken dan die van Polen. Zo was het vóór de Wende ook al. In de toenmalige DDR kon je makkelijk van alle teksten, van ge- en verboden kennis nemen en van de triomfen of de (zo goed mogelijk bedekte) tekortkomingen. In Polen was de taal voor ons prohibitief en kon je niet veel anders doen dan de sfeer proeven.

Van de Graaff en Gaakeer hebben mooi beeldmateriaal verzameld om te laten zien hoe het dagelijks leven en de bijzondere hoogtepunten in de beide landen achter het IJzeren Gordijn of de Muur er uit zagen. Wie oud genoeg is om dit soort landen vóór 1989 bezocht te hebben maar ook wie er later boeken over heeft gelezen dan wel documentaires gezien, zal in “De Tweede Wereld” nog heel wat informatie binnen krijgen, waar hij of zij niet zoveel weet van had.

Een documentaire op het toneel is echter een lastig project. Tegen mijn gewoonte in ging ik deze keer naar de nabespreking. Eigenlijk vind ik dat een voorstelling op zichzelf volkomen duidelijk moet zijn. Als je er een vóór- of een nazitting bij nodig hebt om de fijne nuance te vatten is er toch iets mis met het gebodene. Ook deze keer werd ik weer in mijn vooroordeel gestaafd. De geanimeerde en heldere discussie tussen de makers en de toeschouwers maakte nog een heleboel elementen uit het stuk duidelijker dan ze in de voorstelling waren geworden.

Ondanks het respect dat ik zonder meer heb voor het voorwerk en de inzet van de executanten en hun (beide) regisseurs valt voor mij een documentair stuk door de mand als je vóór- of nadien nog nadere toelichting nodig hebt of in ieder geval goed kunt gebruiken. **Aart Blom**

Dit stuk, het onderwerp me doet denken aan de ijzersterke film 'Das Leben der Anderen', kon me niet boeien. Hoe beide actrices ook hun best deden, het kostte me moeite met ze mee te gaan in hun verhaal. **Aleid Westenberg**

Ingrijpend thema dat met veel vaart en overtuiging werd gebracht. Kennelijk werkt het zo dat als angst de leidraad is in de samenleving het in alle poriën van je bestaan doordringt, en mensen zich ook daaraan gaan conformeren. Ook als dat leidt tot onverdraaglijke gevolgen met blijvende trauma's. Heel sterk gespeeld met een rolvastheid van grote klasse. **Hera Tseng**

Mooie voorstelling. Knap gespeeld, het moet heel enerverend zijn voor Julia de Graaff en Gonny Gaakeer zijn om steeds in de andere rol te duiken. Dat ging perfect.. Ik vind het moeilijk te oordelen over de regie omdat als kijker er niet bij bent vanaf het ontstaan en de eerstr try outs. Valt de vormgeving niet ook een beetje onder de regie? De projectie op het grote scherm vond ik een goede ondersteuning en toevoeging aan het verhaal. Ik had meer op de muzikale reis moeten letten. Helaas kon ik niet bij de nabespreking blijven. Na een inleiding let je (ik) waarschijnlijk toch meer op bepaalde details. **Ingrid Ypma**

REGIE

De dames Lynx hebben zelf dit stuk gemaakt vanuit diep persoonlijke raakvlakken. Gonny Gaakeer als Monika de geschützte Quelle en Julia van de Graaff als Anna gebaseerd op haar Poolse familieverhalen. Ze hebben veel werk en doorzettingsvermogen in dit stuk gestoken, met mooi resultaat. Wat goed dat dit gelukt is.

SPEL

De vrouwen Monika en Anna kwamen echt tot leven. Het was duidelijk dat de speelsters heel geengageerd in hun rol zaten. Julia gaf zich als Anna ook letterlijk erg bloot. Ik had te doen met Monika, die als naïef enthousiast 17-jarig meisje een enorme vergissing begaat, omdat ze zo graag 'iets' wou betekenen. Tegen de tijd dat ze zich realiseert wat haar werk als infiltrant in de vrouwenbeweging inhoudt, en de harde consequenties voor haar vriendinnen baalt ze oprecht van die beslissing. Maar daarmee is ze veeeeeel te laat. En wordt ze ook nog eens afgedankt door haar werkgevers. **Triest.**

DECOR

Veel aandacht aan de vormgeving. Met name van het projectiescherm is goed gebruik gemaakt. Het werd veel en divers ingezet, geïntegreerd met het spel. Dat was een nuttige aanvulling. In de finale werden heftige beelden van opstanden uit het Oostblok in hoog tempo op ons, het publiek, afgevuurd. Daar zaten schokkende fragmenten tussen. Die misten hun uitwerking niet.

De voorstelling duurde mij trouwens wel iets te lang. Het kwam niet lekker op gang, maar bleef een aaneenschakeling van scènes/dialogoog, verkleedpartijen, liedjes en gesleep met decorstukken. met name die changementen van outfits/decor haalden de vaart eruit.

De lange pruik van de musicus/hippie Radek zorgde voor een komische noot.

TEKST

Zelf gerechercheerd en geschreven en bewerkt en gespeeld: Erg knap.

OVERALL

Mooie voorstelling. Er is duidelijk veel passie in het maken ervan gaan zitten. En het is heel belangrijk dat deze verhalen uit het v/m Oostblok ook hier niet vergeten raken. **Jitske Zitman**

Te druk stuk. Met minder proppen van props en projectiebeelden was het stuk sterker geweest. Ook rommelig toneelbeeld. Changementen waren afgeraffeld; bijvoorbeeld plant uit huiskamersetting nog snel weghalen om snelweg te illustreren. Een actrice verkleedde zich steeds onbedoeld binnen zicht van een deel van het publiek. Leidde af van de actrice op het podium. Jammer, want de drie acteurs deden elk hun werk voortreffelijk. Wel erg gedetailleerde Stasi periode, wat niet echt leeft bij het huidige Nederlandse publiek. Erg geschikt waarschijnlijk voor Duitsland en Polen. **Kishoendajal**

Twee jonge vrouwen in het Polen en Oost-Duitsland uit de jaren tachtig. Beiden zijn jong en vol idealen, maar beiden gaan ten onder aan het beklemmende regime. Door de documentaire beelden en de rockmuziek gaan die jaren weer leven. Radek Fedyk, muzikant en speler, was dan ook de ster van de avond. **Liesbeth Hazekamp**

Tegen een achtergrond met beelden uit de DDR en begeleid door muziek, maak je kennis met het leven van mensen die gevangen zijn in een totalitair regime. Contact met de buitenwereld is moeizaam en verdacht.

Loyaliteit

wordt opgeëist door het anonieme systeem en anderzijds door persoonlijke relaties. Een onmogelijke spagaat. De spelers vertolken meerdere rollen, verduidelijkt door de kleding, die ongecompliceerd op het toneel wordt verwisseld. **Margreet Iskra**

een indringende geschiedenis vanuit twee gezichtspunten verhaald, goed doordacht (alleen de figuur Bob bleef onderbelicht)

multimediale start zette meteen de toon, boeiend, spannend...tot het einde voortreffelijke keuze van filmmateriaal, geluid en muziek en dans, duidelijke teksten; kortom een aanrader voor jong en oud. **Marjolijn du Jour**

Teveel aspiraties in 1 stuk, en te onevenwichtig. De vormgeving was overdonderend: de video, zowel in beeld als geluidssterkte; fantastisch spel van de muzikant, die ook nog een steentje bijdroeg met acteren. De verhalen uit Oost Duitsland en Poelen kwamen aan, maar het slot van het stuk wierp vragen op. **Nieske Wedman**

De vader, de zoon en het heilige feest - Sadettin Kirmiziyüz

Wat doet die jongen dat goed,

Is de eerste opwelling die je voelt als je naar “De Vader, de Zoon en het Heilige Feest” zit te kijken. Sadettin is een meester-verteller die er in de ogen van een Eurocentrische kijker in slaagt de beide groepen waar hij het over heeft -oudgediende Nederlanders en landgenoten met een migratieachtergrond- op dezelfde manier ironisch te bekijken.

Hij spaart de eerstgenoemde groep niet en de tweede evenmin. Zo slaagt hij er op voortreffelijke wijze in een brug te slaan tussen twee culturen op ons aller grondgebied, die op de langere termijn toch geen andere keus hebben dan in elkaar te schuiven.

In dat verband valt wel op dat de zaal -zo te zien- bijna helemaal gevuld is met roomblanke, al eeuwenlang in deze natte Delta gewoond hebbende personen. Het lijkt wel of onze landgenoten met een migratieachtergrond de weg naar deze theatermaker nog niet zo erg gevonden hebben? Het valt niet mee daar een verklaring voor te vinden. In de theaters hebben zo langzamerhand toch een behoorlijk aantal kunstenaars met achtergronden als Noord Afrika of het Nabije Oosten publiek opgebouwd dat niet bevreesd is een Schouwburg te betreden.

Misschien toch alleen maar publiek dat binding voelt de regio's waar die kunstenaars ook vandaan komen? Ik weet het niet want ik moet bekennen dat ik zelden of nooit naar dat soort voorstellingen ga. Sadettin, van wie ik bijna alle voorstellingen wèl heb gezien, is in mijn ogen een fantastische bruggenbouwer. Als de brug echter maar aan één oever vasthaakt komt toch de vraag aan de orde: waarom? Ik zal zeker doorgaan met de voorstellingen van Sadettin te bezoeken en ik wens hem alle goeds, vooral zeer gemengde auditoria.

Ga vooral verder met die bruggen en blijf van alle bevolkingsgroepen de gekte en de eigenaardigheden zien.

Aart Blom

Het stuk sprak me aan door de getoonde relatie tussen vader en zoon. Leuk, de inleiding in de hadj en de manier waarop dat werd verteld en het einde vond ik ook heel mooi, dat vader zoon had gevonden. Het middenstuk voelde een beetje lang voor mij aan. **Adhanet Ghebray**

Stuk greep me aan, ik was echt mee naar Mekka. Gevoel tussen vader en zoon werd heel mooi overgebracht. En het was niet alleen een verhaal over het positieve, een nuchtere kijk op de reis naar Mekka. **Aubrey Spijker**

Van begin tot het einde boeiend. Wat ontzettend knap om zo snel te wisselen van personages met bijbehorende accenten. En de gemengde gevoelens die over elkaar heen buitelen. Irritatie, liefde, verbazing over de situatie rond Mekka. En wat heerlijk dat er zoveel humor in het spel zit. Geweldige voorstelling om bij te wonen. **Dini Kuijer**

Mooie en ontroerende voorstelling! **Ellen ten Berge**

Mooie voorstelling, die enerzijds een inkijk geeft in hoe zo'n heilige pelgrimstocht in de werkelijkheid zou kunnen plaatsvinden (waar je van alles over leest, maar wat kennelijk een goede weergave is van de realiteit). Heel knap om zo'n monoloog te houden en ik was misschien nog wel het meest geraakt door de vaderfiguur. De vader-zoon verhouding, maar ook het verschil tussen de generaties, heel raak neergezet. Wat ik knap vind is dat het maatschappelijke probleem van de huidige positie van de eerste generatie (gastarbeiders, die nooit van plan waren hier te blijven) zo als terloops toch prangend wordt neergezet. **Hera Tseng**

Vlot verteld, actuele thematiek, expressief geacteerd.

Geen enkel moment een inzakker !

Heel goed gedaan. **Hubert Coenen**

Bijzonder knap en leerzaam ook. Een absolute aanrader. **Ines Zuidweg**

zeer persoonlijk, warm en oprecht gespeeld stuk, heb er van genoten. Ben benieuwd naar de samenwerking van Kirmiziyuz met het Nationale Toneel! **Janie Kropman**

Heel persoonlijk verhaal van Sadettins reis naar Mekka. Met zijn vader maakte hij de Hady. Het werd een reis waarin ze elkaar weer vonden na jaren van verwijdering.

De timing van dit stuk was heel goed. Vlak voor ook al zo'n heilig feest, namelijk de Kerst.

Ik vond sowieso al het leuke aan deze voorstelling om meer te leren over de Hady, en alle praktische gebruiken die daarbij horen. Van alle verschillende onderdelen kende ik eigenlijk alleen de rondgang rond de Kaaba, beelden op TV. Maar na Sadettin Kirmiziyüz' college á la reisgids weet ik er meer van. Als toeschouwer kreeg ik bijna het gevoel er zelf bij te zijn, in de droge, hete, stoffige woestijn.

Dit decor was ook weer uiterst vernuftig in zijn simpele doeltreffendheid. De centraal opgestelde kubus stond o.a. natuurlijk voor die Kaaba, vooral in combinatie met alle lege kartonnen bekertjes, die ook weer dubbele diensten draaiden in de diverse scènes. De ventilator als beeldscherm voor de filmpjes hoort hier zeker ook bij. En het meest was ik onder de indruk van de ronddraaiende luidspreker.

Het belangrijkste moment van die Hadj in 2011 van deze twee mannen Kirmiziyüz kwam zonder twijfel op de middag waarbij vader en zoon los van elkaar verder gingen. Sadettin vertelt het vanuit zowel zijn eigen standpunt, en nogmaals in de rol van zijn vader. Zoonlief raakte in een drukke menigte terecht, zo druk dat er mensen vertrappeld zijn. De paniek is voelbaar. Het moment waarop vader zijn zoon veilig aantreft -snicker etend wel- is dat ook voor de zaal ZO'n opluchting, gewoon een bevrijding. Dan is duidelijk: ze hebben elkaar ECHT weer gevonden **Jitske Zitman**

Sadettin, in Nederland geboren en getogen, neemt ons mee op de pelgrimstocht naar Mekka reis die hij samen met zijn vader maakt. Sadettin speelt zowel vanuit het perspectief van hemzelf en zijn vader. Hij schakelt op een ontroerende en vaak humoristische manier! Het decor is simpel en doeltreffend, heel veel koffiebekertjes (is dit om het ijs te breken of omdat wij Hollanders koffieleuten zijn) en een symbolische Kubus vullen de toneelvloer, op doeken worden beelden vertoond die de situatie verduidelijken. Voor mij is Sadettin een charismatische toneelspeler die trots is op zijn vader! **Joske van Duijne Strobosch**

Mooie voorstelling. Ook heel leerzaam door de beschrijvingen tussendoor over Mekka en de rituelen eromheen. **Krista van der Schatte Olivier**

Een leerzame, onderhoudende en geestige toneelavond. **Liesbeth Hazekamp**

Geweldig verhaal en fantastisch gespeeld! Ook een eye-opener t.a.v. de Hadj. **M. Enzlin**

Boeiend, humoristisch, maar vooral liefdevol verhaalt de ongelovige Sadettin Kirmiziyüz over de Hadj die hij met zijn gelovige vader maakte. Het verhaal wordt ondersteund door beelden uit Mekka, die de massaliteit benadrukken. Ventilatoren verbeelden met verschillende snelheden de hitte. Een kleine kubus midden op het toneel symboliseert de Kaaba. Prachtig hoe het verhaal van beide kanten wordt verteld en een verademing om de islam eens op een positieve manier benaderd te zien. **Margreet Iskra**

De voorstelling gaat over een vader en een zoon die elkaar terugvinden tijdens hun tocht naar Mekka [hadj], nadat ze 7 jaar geen contact hadden. De voorstelling bestaat uit 3 delen. In 't 1e deel krijgen wij op humoristische wijze 'les' over wat die tocht precies inhoudt: de plaatsen die bezocht worden, de te verrichten rituelen en hoe alles verwijst naar verhalen uit de koran [en equivalenten in de bijbel]. Dit alles wordt verlucht met op witte lakens geprojecteerde dia's. In 't 2e deel gebruikt de acteur deze zelfde lakens om zich in te hullen en de geschiedenis van zijn ouders en grootouders te vertellen. Zijn grootvader vertrok naar Nederland - consequent 'batavierenland' genoemd - [na door uit datzelfde Nederland naar Turkije afgereisde mannen 'goedgekeurd' te zijn!] met de bedoeling hier 1 jaar te werken en met 't verdiende geld terug te keren naar zijn geboorteland. Daar 't geld steeds sneller opraakt dan gedacht, keert de grootvader keer op keer terug naar 'batavierenland' en later, als zijn zoon memed, vader van de acteur, oud genoeg is om ook naar hier te komen, reist deze mee. Alle personen in 't verhaal worden door de acteur met 't bij hen horende gebaar uitgebeeld: de timmerman, de man met enorme puntsnor, etc. Ook 'batavierenland' wordt steeds met dezelfde gebaren duidelijk gemaakt. De grootvader, vader memed en oom Habib verblijven samen in 't 'gastland' Nederland. Later komt ook de verloofde van vader memed over. Ze kopen gezamenlijk een huis en terugkeren wordt nauwelijks nog gedaan. Alleen de grootvader keert uiteindelijk terug, verzekerd van een hier opgebouwd pensioen. Zo wordt de 1e zoon van memed en zijn vrouw, Sadettin, in Nederland geboren en meer kinderen na hem. De ouders gaan uit elkaar en zodoende heeft Sadettin die bij zijn moeder blijft wonen, geen contact meer met zijn vader, tot hij deze belt met 't voorstel de Hadj samen te maken, terwijl Sadettin zich steeds omschrijft als een 'agnostische immigranten zoon' en de moskee nooit bezoekt. In 't 3e deel vertelt vader memed zijn versie van de reis met zijn zoon. Enig, zoals Sadettin 't accent van zijn vader laat horen en vol liefde zoals hij ons zijn vader leert kennen. In de drukte tijdens 't lopen rond de 'kaba' raken vader en zoon elkaar kwijt. Dit had Sadettin ons in 't 1e deel al verteld. Nu horen wij 't van de vader en dan vooral van zijn vreugde als hij zijn zoon weer terug heeft gevonden [en dan vast niet alleen in 't hotel waar ze elkaar weer treffen!].

't Decor was prachtig: een houten blok van ca. 1 bij 1 bij 1 meter dat meteen aan de 'kaba', de kubus, deed denken waar de pelgrims, tegen de wijzers van de klok in, omheen lopen. En verder lag de vloer vol witte, soms in tweeën gescheurde kartonnen bekertjes die meteen de pelgrims in gedachten riepen. Heel bijzonder waren de enorme ventilatoren die ook gekanteld konden worden. Zo werd één ventilator, razend snel met zijn bladen draaiend, gebruikt om de door vader memed tijdens hun reis gemaakte film op te vertonen. Ik vond 't prachtig gedaan.

Ook de titel vind ik heel mooi: je verspreekt je bijna als je 'm noemt!

Sedettin heeft deze voorstelling 6 jaar geleden al eens gespeeld, maar ivm de vele terreur- aanslagen door IS-strijders overal ter wereld en ook 't feit dat hij nu zelf een zoon [2 jaar] heeft waarmee hij misschien ooit op hadj zal gaan, vond hij 't nodig dit positieve verhaal opnieuw te brengen. En heel bijzonder was de 'ticket' met zijn naam erop geschreven die hij tijdens de voorstelling toonde als bewijs dat hij een schaap had gekocht tijdens de hadj om ritueel te laten slachten, want ibrahim [abraham] had van god geleerd dat 't beter is een dier ritueel te slachten dan je zoon ismaël [isaak]. **Marianne Meter**

In 2010 ging Sedettin Kırmızıyüz met zijn vader op bedevaart naar Mekka, de hadj. Van deze tocht maakte hij een mooie solo-voorstelling over de relatie tussen vader en zoon. Op het sobere, effectieve decor van lakens worden dia's van de reis naar Mekka geprojecteerd. De grond ligt bezaaid met plastic bekertjes (een verrassend nieuw beeld op de pelgrimstocht).

Het verhaal van de bedevaart wordt verteld vanuit het perspectief van de vader. Maar ook de zoon zelf komt regelmatig aan het woord, als hij commentaar geeft op de belevenissen. Je twijfelt geen moment, wie er aan het woord is, de vader of de zoon. Het is bijzonder dat de vader en zoon samen deze reis maken, want ze zijn uit elkaar gegroeid. Maar ze houden wel veel van elkaar. Dat blijkt als ze elkaar kwijt raken in de mensenmassa van bedevaartgangers. Heel onroerend is de laatste scene als ze elkaar weer vinden.

Sedettin Kırmızıyüz neemt je mee, de voorstelling verveelt geen moment.

Marijke de Jong

Heel knap hoe de acteur ons van het begin af aan meenam in de bedevaart met z'n vader. **Marijke van Essen**

Grandios qua inhoud, regie en vormgeving. Aanvankelijk 'registreerde' ik enthousiast : interessante informatie over de voorbereiding van de reis, boeiende tekst, zinvolle stilstes, uitgekiende bewegingen, optimaal gebruik van het toneel. Maar gaandeweg werd ik meegeslept in deze zeer persoonlijke 'roadstory' van zoon/vader en uiteindelijk slaakte ik een diepe zucht 'wat jammer dat het verhaal uit is'.

Deze voorstelling is voor mij een perfecte afsluiting van de eerste helft van dit toneelseizoen.

Een tip voor de periode rond Kerstmis! **Marjolijn du Jour**

Prachtig drieluik, waarbij het laatste deel het meest indrukwekkend was: de eigenlijke tocht naar en het verblijf in Mekka, waarbij de vader-zoon-relatie heel ontroerend naar voren kwam, met mooie videobeelden van die enorme chaos. Het mini-college over de betekenis van de pelgrimstocht was een nuttige start. Het levensverhaal van de vader viel qua vormgeving tegen. **Nieske Wedman**

Een onderhoudend reisverslag, een monoloog die je aandacht blijft houden. Uitgekiend functioneel decor. Een enthousiast verteller, die zonder hoogdravend te zijn mensen weet te prikkelen. **Paul Langerak**

Sedettin Kırmızıyüz Is een fenomeen. Hij is een one-man show en een verhalenverteller. Hij neemt je mee op reis samen met zijn vader. Hij laat je lachen en meeleven. De gekte van de hadj en de zin er van. Fijn dat ik dat heb gezien en gehoord. **Paul van Leeuwen**

Ontroerende en tot nadenken stemmende voorstelling. Sterkte teksten en spel, versterkt door een 'steengoed' decor. Sedettin wist mij te raken en op een 'lichte' manier 'zware' onderwerpen aan de orde te stellen. Heel goed! **Plony de Jong**

Een verrassend stuk, geheel anders dan wat je gewoon bent van een toneelstuk.

Half toneel, half documentaire. Mooi vormgegeven, hij weet met simpele dingen van alles te suggereren. Heel beeldend was de vloer bezaaid met honderden lege witte bekertjes.

Een mooi relaas over een vader en zoon op bedevaart naar Mekka.

Eerst het verhaal van de zoon, daarna speelde hij zijn eigen vader. Heel mooi gespeeld.

Ook fijn om nu eens te horen hoe zo'n reis er eigenlijk uit ziet, het is veel meer dan alleen maar rondjes lopen rond de zwarte steen.

Ook knap om de paniek die uitbreekt nadat de beveiliging iedereen tijdelijk opsluit op een omheind terrein, kennelijk om grotere chaos door de enorme drukte te voorkomen, en ze dan kennelijk vergeet er ooit weer uit te laten zo levensecht te vertellen dat je het haast kan voelen. **René van Dootingh**

Wat was de noodzaak om De vader, de zoon en het heilige feest te maken? De titel suggereert dat er iets over een vader-zoon relatie wordt verteld, wellicht naar aanleiding van iets religieus. Dat geeft altijd aanleiding tot spanningen en dus spannend toneel. Iets religieus klopte inderdaad wel. De eerste helft van de voorstelling bestond uit instructies voor bedevaartgangers naar Mekka. Allemaal erg informatief hoor, maar waar bleef het

theater? Goed, dan je hoop gevestigd op de tweede helft van het verhaal. Tenslotte meldde Kirmiziyuz, dat hij z'n vader zeven jaar niet meer had gesproken, en de relatie niet meer zo warm was. Oké, denk je dan, nu komt het: de confrontatie, het gesprek, de vragen. Helaas. Kirmiziyuz is een goed verhalenverteller, en hij weet zijn publiek te boeien, daar niet van. Maar het bleef allemaal steken in platitudes en anekdotes. Geen ontwikkelingen, geen nieuwe inzichten. Leuke verhaaltjes voor bij een kopje thee, maar wat had het te zoeken op de planken? Deze plank was misgeslagen. **Theo Akse**

Grappig, origineel, onderhoudend en soms ontroerend. **Yolande Krullaards**

Donna Donna - Orkater

Als de voorstelling begint is er een vrij kaal decor, er hangen allerlei voorwerpen roerloos in de lucht. Drie vrouwen, moeder, stiefmoeder en dochter zijn bijeen. Vader, een Italiaan die altijd heimwee heeft gehouden is afwezig, dat is zijn rol. De dochter is destijds bij vader en stiefmoeder gebleven. Moeder is nu opnieuw verliefd. De geliefde van Donna is militair in Afghanistan. Ze krijgt bericht dat hij is gesneuveld en kan dat niet bevatten, haar hele leven raakt ontwricht. Moeder Pam en stiefmoeder Coco proberen haar bij te staan. Ze staan daar alle drie in hun eigen wereld alleen, alles is ontwricht. Donna probeert te bevatten wat het betekent maar krijgt er geen grip op. Moeder Pam en Coco praten vanuit hun eigen wereldje waarin tegenstrijdige gevoelens en verlies een rol spelen. Ze proberen van daaruit te troosten maar dat lukt niet. Er is een decor van muziek die dit emotionele treffen onderstreept.

Het is een aangrijpende voorstelling, heel mooi gespeeld. **Anne-Mieke Akkermans**

Het gesprek tussen de drie vrouwen gaat over het onvermogen lief te hebben. De afwezige vader doet op de achtergrond mee. Het spel, de tekst en de prachtige muziek (drums, keyboard en blaasinstrument maken van de voorstelling een eenheid).

Grappig en passend decor. **Annemarie Baronner**

In een wonderlijke setting – de meubels en gebruiksvoorwerpen hangen aan het plafond – maken drie vrouwen het elkaar en vooral de dochter er niet makkelijker op. De dochter is net weduwe geworden, haar man is gesneuveld in een oorlog en wordt in stukjes en beetjes in een loden kist weer naar huis gebracht. Ze mag hem niet eens meer zien. Ze is totaal kapot van verdriet, huilt veel en wekt daarmee veel medelijden op. Haar huilen gaat soms dwars door je ziel. Haar moeder en stiefmoeder lijkt het allemaal minder te raken, ze zitten vast in hun eigen wereld en hebben nauwelijks oog voor Donna. Vooral haar eigen moeder heeft het druk met haar verliefdheid. Tot troosten komen de dames niet, of ze doen het zo slecht dat je er ongemakkelijk van wordt. Daardoor praten en leven ze langs elkaar heen alsof de anderen niet bestaan. De meeste warmte lijkt wel van de fantastische muziek te komen, waardoor dit weer een hele mooie, ambachtelijke Orkatervoorstelling is. Prachtig spel van Donna (Yara Alink), een hele mooie tekst en een uitstekende regie en vormgeving. **Brigitte Van Mulken**

Aangekondigd als rauw verhaal werd ik enigszins teleurgesteld. De dramatiek van rouwproces en verwerking en relationele verwickelingen had heel rauw gespeeld kunnen worden. In mijn beleving werd dit echter in bedekkende termen en spel uitgevoerd. Verder was ik verrukt door het muzikale spektakel. Mooi krachtig bij tijd en wijle op andere moment intiem. **Frits Brouwers**

Heb hier met veel plezier en aandacht naar gekeken en geluisterd! Prachtige muzikale overgangen. Duidelijke regie, in het bijzonder de plaats en houding die de acteurs op het toneel innamen die niet bij het spel betrokken waren. Indrukwekkend spel van met name Donna. Het vrolijke decor begreep ik pas later. De goed in beeld gebrachte en verwoorde illusie (van het bestaan?) - alles was zo leuk, zo vrolijk - en dan ineens een gesneuvelde echtgenoot (sympathie voor het paar), maar niet op het slagveld gesneuveld, maar voor de deur van een bordeel (wat minder sympathie voor de echtgenoot en wat meer sympathie voor Donna). Ook mooi gespeeld de verbroedering tussen de stiefmoeder en de biologische moeder (die in één adem met haar tekst een hoestende kijker voor de rest van de voorstelling de mond snoerde). Met de rol van de onzichtbare vader had ik onvrede. Die rol kon ik niet helemaal duiden. **Hans Walhain**

Dit vond ik echt muziektheater, de muziek vond ik heel goed, het theater iets minder. De muziek maakte soms meer het theater dan de acteurs. Een vrolijk stuk was het niet, maar dat geeft niet. Het toneelbeeld was schitterend, al voor de voorstelling, want de instrumenten schitterden al zo mooi. **Heleen Wagenaar**

De meningen waren weer eens verdeeld, zowel bij ons aan het toneelkijkers-evaluatiestafeltje, als bij de rest van het publiek (hoorde ik achteraf bij de kassa). Zelf was ik behoorlijk tevreden over deze Orkater. Interessant gegeven: allemaal vrouwen op de vloer, terwijl het hele stuk draait om 3 mannen: 1 gesneuvelde, 1 zielige, kwetsbare, bedlegerige, lichtgeraakte echt- en exgenoot en 1 onbeantwoordende beminde. Goed en met humor neergezet, zeker door beide moeders. Jammer dat Donna zelf nogal weinig ruimte had gekregen om meer te doen dan alleen jankend wegrennen/neervallen/boos worden. De soms intense muzikale bijdrage van de 3 mannen maakte het af. Een mooie toneelavond. **Henk Zwijnenburg**

Mooie combinatie van muziek en spel. Inventief decor. Functie van decor niet helemaal duidelijk. **Jacques van Haaster**

De vormgeving vind ik bij Donna Donna het sterkst. Boven het podium hangen tal van prozaïsche spullen, ongerelateerd, op verschillende hoogtes en in allerlei posities. Ze symboliseren effectief de kern van het stuk: eigen besognes en onvermogen om anderen echt te bereiken, vormen bij het bieden van troost een onoverkomelijk obstakel. Door de mix van live muziek en acteerwerk, vanouds het handelsmerk bij Orkater, krijgt die donkere boodschap in het verloop verschillende tinten, maar de rauwe triestheid overheerst als totaalbeeld. Mooie, rake muziekfragmenten worden afgewisseld met snerpande dialogen waar opportunisme, dilemma's en valsheid vanaf druipen. Op empathie wacht je tevergeefs en het lukt Donna, haar biologische moeder en haar stiefmoeder niet om hun driehoek tot een minimaal werkend contact te maken. Deels door de toon van het stuk en de frequente wisseling van fragmenten (regie), ontstaat voor mij als kijker helaas niet echt een verbinding met de acteurs. Daardoor blijft het stuk m.i. wat achter bij het potentieel ervan. Het lot kan keihard zijn en Donna Donna laat dat onverbloemd zien. Veel meer doen dan daar alert op zijn kunnen we niet. **Jeroen Schoot**

De voorstelling Donna Donna levert een soort drie-eenheid op: De goede muziek van drie mannelijke muzikanten, het prima spel van de drie actrices en de intrigerende afwezigheid van drie mannen (de verloofde, de vader en de nieuwe liefde van de moeder), dit alles in een vrolijk stemmend decor. Het is onvoorstelbaar dat de altijd mooie producties van Orkater voorgoed zouden verdwijnen. **Josephine Hallegraef**

Hier is sprake van een mooie, evenwichtige mix van decor / vormgeving, tekst en muziek. Persoonlijk vind ik de combinatie van tekst en muziek erg prettig: doorbreekt de spanningsboog, is levendig en zeker niet onbelangrijk ondersteunt elkaar. Bij de film komt dit vaak goed tot uiting; in het toneel is dit vaak ondergeschoven kind! **Marjan Duijm**

Een indringend thema (rouw) maar ik vond de weergave die de hoofdrolspeelster koos niet pakkend. Wel mooi hoe alle personages op zoek waren naar iets anders en die verhalen van elkaar afhankelijk waren. **Martijn Romijn**

Wat een mooie voorstelling! Genoten van goed toneelspel en een prachtige muzikale omlijsting. Met een apart vrolijk stemmend decor. Een heftig thema werd hier prachtig behandeld. Cultuur op zijn best. Wat zou het ontzettend jammer zijn als de subsidiepot leeg zou blijven voor Orkater. **Renee Walhain-van der Stoel**

Eindelijk weer eens een muziektheatervoorstelling die er toe doet. Mooi samenspel van theater, muziek en beweging. Prachtige teksten en lekker strak en een tikkeltje bevreemdend gespeeld. Orkanen mag wat mij betreft nog lang gesubsidieerd worden. **Rubi Hendriks**

Wat we zien is een jonge vrouw die wordt overmand door schok en verdriet als ze te horen krijgt dat haar man - die als legerofficier in het buitenland is - is omgekomen. Ook nog op een verschrikkelijke manier. We zien ook hoe haar stiefmoeder en biologische moeder reageren. Zij hebben ieder hun eigen verdriet te verwerken om de partner die ziek is of eigenlijk al weg is. Vooral Ria Marks als biologische moeder was geweldig in haar expressie. De tegenstrijdige gevoelens zijn van haar lichaamstaal en gezicht af te lezen. **Susan de Boer en Geertje van der Waaij**

Donna speelt een voortreffelijke weduwe met groot verdriet. De stiefmoeder en moeder proberen haar te troosten, maar slagen hier niet erg in. De opvang voor haar verdriet, door beide vrouwen, voelt niet erg intiem aan en zij trekt zich dan ook terug in haar eigen ruimte. De muziek is prachtig. **Tilly Bertling**

Een flinke linkse vrouw - mugmetdegoudentand

Waarom neemt iemand een dakloze in huis en waarom is iemand dakloos. Een flinke linkse vrouw is een humoristische zoektocht naar verrassende antwoorden. Goed geacteerd op basis van sterke dialogen geschreven door Aaf Brandt Corstius. **Andre Smulders**

Margje neemt niet alleen zielige afgedankte planten, die ze probeert op te lappen, mee naar huis, maar ook Jan, een dakloze die de straatkrant verkoopt. Margje is een milieubewust type van de fanatieke soort. Ze bedoelt alles goed maar heeft ook zo haar eigenbelangen en vreemde trekjes Deze figuur wordt door Lies Visschedijk op een onderhoudende manier neergezet. Margje schrijft en Jan, gespeeld door Marcel Musters, doorziet haar wel en weet haar goed van partij te dienen. Ze houden allebei van Paul Simon, maar daarbij houden de overeenkomsten wel op. Margje probeert hem te bemoederen maar Jan geeft haar gevat van repliek en neemt zijn eigen plek in. Ze dansen niet alleen op de muziek van Paul Simon, maar de hele voorstelling is een soort rondedans van onderlinge machtsverhoudingen. Dit maakt het een onderhoudende voorstelling. **Anne-Mieke Akkermans**

Dankzij het uitstekende spel van Lies Visschedijk en Marcel Musters blijft dit stuk overeind. Het verhaal is met vlagen heel voorspelbaar en uitgesproken zwak. Het onwaarschijnlijke einde maakt het er niet beter op. Ook het stukje "neem een geit" is rommelig en onduidelijk geschreven en had Aaf Brandt Corstius beter aan haar schoonmoeder over kunnen laten, die weet wel raad met "koop een geit". Een rijke vrouw die een zwerver in huis haalt en dan over haar rijkdom gaat vertellen, hoe naïef kun je zijn? Gelukkig dachten de meeste mensen in de uitverkochte zaal er anders over. **Brigitte Van Mulken**

Het spel van Marcel en Lies is goed, maar het stuk mist iets. Het kabbelt een beetje voort. Pas aan het einde wordt het ietsje pittiger/spannender en zien we de (machts)verhoudingen tussen die twee veranderen. Wel regelmatig gelachen, er zit genoeg humor in! **Erika Verhulst**

Vandaag weer een inleiding en uiterst spontaan gaat Aaf Brandt Corstius -de schrijfster van het stuk- in op de vraag hoe het stuk tot stand is gekomen. Lachen natuurlijk op het moment dat zij vertelt dat Martin Simek de inspiratiebron is voor de dakloze van vanavond. Van de spelers moest er ook een liedje in. Het is het tweede toneelstuk dat zij voor deze spelers heeft geschreven en er is er nog één in de maak. Dat belooft wat. In ieder geval ben ik erg benieuwd naar het flinke in de vrouw vanavond. De zaal is lekker vol, maar het toneel wel erg eenvoudig hoor. De dakloze Jan gespeeld door Marcel Musters blijkt niet echt dakloos te zijn en de flinke vrouw verzorgt plantjes en mensen die ze op straat treft. Ze gaan wat moeizaam met elkaar om, wellicht door de "bagage" die ze uit hun verleden hebben meegekregen. En de gekozen woorden lijken ook wat moeizaam gezocht tot een lichte spot of humor te moeten leiden. Uiteindelijk blijkt dat beide personages andere doelen op het oog hebben met het tijdelijke contact dat ontstaat door het onderdak geven aan/nemen door de dakloze. Het liedje - gebaseerd op Senegal?- gaat gepaard met een exotische maar zwaar overdreven dans zogenaamd uit die regio. He bah wat flauw allemaal in plaats van flink. De schrijfster vraagt tijdens de inleiding of we willen meedelen tot wie we ons aangetrokken voelen als kijker. Ik denk meteen dat wordt Lies Visschedijk, maar ook dat kan ik na het zien van het stuk niet voluit meer bevestigen. **Fea Boegborn**

Een zeer onderhoudende avond met een uiterst op elkaar ingespeeld duo. Voortdurend professionele interacties in een stuk waar de "helper de prooi van eigen onbaatzuchtigheid" lijkt te worden. Althans zo loopt de lijn. Echter blijkt de helper een geit in huis gehaald te hebben. Zij heeft het spel meegespeeld om een "semi wetenschappelijk" onderzoek uit te voeren naar gedragingen van haar "prooi". Zij beschrijft de handel en wandel van haar logees om dit te verwerken in verhalen die zij op haarwebsite naaktslakken.org publiceert. Met veel plezier aan de nazit begonnen in de huiskamer. **Frits Brouwers**

Geen moment verveeld. Spreekwoorden goed verwerkt. Verrassende wendingen. 'Hoogtepunt' senegaleese dans... **Gerdine van Manen**

Laat ik eerst maar eens beginnen met iets positiefs: het spel van Lies Visschedijk was uitstekend. Ook het decor was een plaatje! Maar verder vond ik het verhaal matig en weinig verrassend. Marcel Musters was niet altijd even goed te verstaan en helemaal niet als hij met volle mond praatte, maar misschien was dat wel de bedoeling. De grap met de tennisballen was leuk, maar die nog een keer herhalen aan het eind was overbodig. **Hans Ringnalda**

Heel herkenbaar, de 'zorger' die een asielzoeker (of de hulpbehoevende buurvrouw enz.) als 'project' ziet en daar met een zekere mate van obsessie in opgaat waardoor de asielzoeker enz. een object, materiaal wordt. En dat was

in dit theaterstuk leuk komisch in een simpel decor vormgegeven. Eerst was er het ongemak, daarna de meer relaxte fase (met de fantastische dansscène) en tot slot de gespannen verhouding wanneer Jan erachter komt dat hij 'slechts' materiaal is. Een vermakelijk stuk dat stemt tot nadenken over onze barmhartige motieven! **Hans Walhain**

Wat een heerlijke voorstelling was dat! Ik had dit duo (eigenlijk trio) nog niet eerder aan het werk gezien en heb van ze genoten - veel gelachen ook. Strakke, spitse tekst, sterk spel, hilarische dans, originele invalshoek voor een serieuze problematiek en dan ook nog een zeer verrassende wending met een hoofdrol voor de naaktslak.

Henk Zwijnenburg

Prachtige kamerplanten + maar niet heus+ design meubilair +idem + vintage kleding....

Nostalgie vanwege de muziek van Paul Simon.

Het thema is niet geheel nieuw maar werd verrassend uitgewerkt.

Een onduidelijkheid ` wat is er met Khalid gebeurd ´

Geslaagde avond. **Hubert Coenen**

Wat moet je je bij deze titel voorstellen vroeg ik me af? Er ging van alles door mijn hoofd, maar niet datgene wat ik uiteindelijk op het toneel te zien kreeg. De (overigens interessante) inleiding van Aaf Brand Corstius gaf wel enig inzicht in het maakproces en in de karakters die we te zien zouden krijgen, maar verraadde uiteraard niet de clou.

Het leek kortweg te gaan om een ongehuwde dame die uit een welgestelde familie kwam, de studie culturele antropologie had gedaan en zich eigenlijk niet hoefde te bekommeren om haar financiële bestaan.

Ze was schrijfster werd ons duidelijk, maar niet van het soort dat bestsellers schreef.

Op een zeker moment besloot ze dat het aardig zou zijn om de verkoper van de daklozenkrant die ze dagelijks bij de Albert Heijnzaak zag staan te vragen of hij bij haar wilde intrekken. Hij had daar ja op gezegd. En het stuk begon met zijn feitelijke binnenkomst in haar flat. Hij bleek een stelletje dozen bij zich te hebben die hij vervoerde op een steekkarretje. Hierin zat zijn hele hebben en houden. Hij dacht een dag of vijf bij haar te verblijven, maar zij maakte hem duidelijk dat de duur van zijn verblijf voor onbepaalde tijd zou kunnen zijn.

Wat volgde was een scene waarbij het ongemak met de situatie door beiden prachtig werd uitgebeeld en verwoord. Ons werd duidelijk hoe het met haar verleden zat en de dakloze Jan vertelde hoe het kwam dat hij dakloos was geworden. Last van bescheidenheid had hij geenszins. Hij bleek een getalenteerde tenniscoach te zijn geweest in Hongarije, die naar Nederland was gekomen en diverse tennisscholen en tennisbanen had opgezet, maar uiteindelijk door het klappen van zijn huwelijk en zijn drankzucht buiten de boot was gevallen. Eerlijk gezegd een plot waar je je wenkbrauwen bij optrekt. Hoe realistisch is dit eigenlijk? Een redelijk jonge alleenstaande vrouw die zomaar een dakloze in huis neemt en een dakloze die min of meer uit eigen keuze het bestaan van dakloze leidt? Apart verhaal eigenlijk, dus besloot ik me vooral te richten op de scènes en het spel. Al gauw werd duidelijk dat wat ik al dacht ook leek te gaan gebeuren: Ja kreeg fysieke belangstelling voor Margje, die hij vrij consequent Margreet noemde, en zocht naar methoden om ook haar belangstelling voor hem op te wekken. Hij kwam met zijn sterke verhalen, en vroeg of er geen wijntje in huis was; ze moesten het maar gezellig maken samen. Margje schrok: je bent toch net van de drank af? Geen probleem zei Jan, hij kon er makkelijk afblijven, want hij was nu immers toch bij Margje? Jan had vrij snel door dat Margje alleen woonde en nauwelijks visite kreeg. Hij formuleerde het "subtiel": Jij en je poes krijgen maar weinig visite. Heb je geen zin in een man? Margje hield zich van de domme, dus Jan moest wat duidelijker worden. Hij wilde met haar naar bed. Margje wees hem resoluut af. Daarop probeerde Jan het op een andere manier; hij wilde met haar dansen. En vroeg of ze geen mooie dansmuziek in huis had. Nou, die bleek ze te hebben!

Ze zette een Afrikaanse dans op en ze begon te dansen, op de manier die Afrikaanse bosjesmannen o.i.d zouden doen. Ze raakte in trance. Jan dacht zijn kans te kunnen grijpen, maar kwam van een koude kermis thuis. Margje werd zo wild, dat de rollen compleet werden omgedraaid. Hij kon haar niet meer de baas!

Dit bracht ook een wending in het stuk. Hij had genoeg van haar, begrijpend dat er niets met haar te beginnen zou zijn. Er kwam een twistgesprek waarin ook haar schrijverschap aan de orde komt. Ze bleek overigens al eerder mensen in huis te hebben genomen, o.a. een Somalische vluchteling, die door haar schrijfsels uiteindelijk het land was uitgezet. Jan is ontzet en wilde weten of zij soms ook over hem schreef. Hij rukte haar de laptop uit de handen en begon te lezen wat zij over hem had geschreven. Ze bleek dat te hebben gedaan in figuurlijke zin. Het verhaal ging over een naaktslak Jan(!). Hij las de diverse bespiegelingen van haar over hem voor tot groot vermaak van de zaal.

Zij bleek hem al die die tijd feilloos door te hebben gehad en een uitstekende beschrijving van zijn karakter en zijn grootspraak te hebben gegeven. Niks dommig vrouwtje met linkse hobby's, maar een scherpe waarneemster met een (toegegeven) wat sullig gedrag. Jan wilde ogenblikkelijk het appartement verlaten, maar dat was niet naar de zin van Margje, die kennelijk nog meer onderzoek naar hem wilde doen. Zij zette hem zelfs op niet mis

te verstande wijze onder druk door te zeggen dat zij niet zou schromen om zijn ex-vrouw te gaan achterhalen en haar wat details te geven over de verhalen over het vermogen dat hij voor haar verborgen zei te hebben gehouden. Jan raakte lichtelijk in paniek.

Op het moment dat hij besluit om haar met een fles de hersens in te slaan is het stuk afgelopen.

Al met al een uiterst vermakelijk, niet echt realistisch (maar moet dat trouwens?) toneelstuk, waarbij ik me geen moment heb verveeld! **Hugo Elbers**

Sommige van Margje's planten zijn zieltoegend en die maken haar woonkamer wat rafelig. Daar heet ze de dakloze Jan welkom die ze kent van Albert Heijn waar hij de Daklozenkrant verkoopt. Hij mag voorlopig bij haar intrekken en die ruimhartige hulp blijkt voor 'Een flinke linkse vrouw' een rijke bron van hilarische dialogen en situaties. Margje en Jan en zijn overtuigende personages met levendige stemmen. Ook op basis van de tekst blijft het stuk steeds onderhoudend en er valt beslist veel te lachen. Man en vrouw komen in het verloop overigens niet echt tot elkaar behoudens een dansscène waarin ze ontremd door rode wijn en Afrikaanse muziek, licht fysiek contact maken. Dat mag wat mij betreft steviger. Door de humor heen zijn ook de ongemakkelijke kanten van vrijwillige steun scherp zichtbaar - bij altruïsme is nu eenmaal (bevestiging van) het ego van de helper vaak even belangrijk als de geboden hulp. Pijnlijk en treffend tegelijk is in dit opzicht de scène waarin blijkt dat Margje in Jan's persoonlijke spullen heeft gesnuffeld en hem bovendien tot onderwerp van een blog maakt: 'Naakstslak Jan'. Tja, Margje schrijft nu eenmaal graag. Een mooie dubbelzinnigheid is ook dat Jan mogelijk maar een tijdje dakloos is in afwachting van een fors bedrag uit een privé-afwikkeling. Juist die verschillende perspectieven maken 'Een flinke linkse vrouw' tot méér dan zomaar een komisch nummer. Geslaagde productie! **Jeroen Schoot**

Met Lies Visschedijk en Marcel Musters staat er kwaliteit op de planken. Het verhaal van 'Een flinke linkse vrouw' lijkt aanvankelijk nogal dun. Het is maar goed dat straatkrantverkoper Jan niet na vijf dagen vertrekt, zoals zijn plan was, want dan was er weinig te beleven geweest. De twist die komt na die vijfde dag heeft het verhaal ook echt nodig. Nu komen bij zowel de Jan als bij Margje de minder nobele drijfveren naar boven en is het met de lieve vrede gedaan. De kwaliteit van de voorstelling is vooral te danken aan de acteurs; met Fifty fifty zette Aaf brandt Corstius een boeiende verhaal neer. **Joke Feitsma**

Een verhaal dat dat zich langzaam steeds verder ontwikkelt om bijzonder onverwacht te eindigen in een een totale omkering. Geboeid gekeken naar de wisselwerking tussen beide spelers. **Joukje Bijlsma**

Zeer aangenaam om te kijken naar een dergelijk vlot geschreven dialoog. Knap dat dit in een toneelvertier wordt uitgevoerd. Vroeger zou dit vermoedelijk via een radiohoorspel worden vorm gegeven (maar weet dit niet zeker!). Heb in ieder geval met veel plezier en interesse naar dit stuk gekeken met prima acteurspel van de beide acteurs! **Marjan Duijm**

Flinke linkse vrouw biedt onderdak aan straatkrantverkoper. In de eenvoudige woonkamer met planten van de straat vindt de ongemakkelijke kennismaking plaats.

Lekker vlot en vrij gespeeld door Lies Visschedijk en Marcel Musters dringt ook de schrijver Aaf Brandt Corstius van het stuk zich imaginair in het toneelbeeld op.

Haar stijl van korte scènes, onderbroken door zwart, maakt het enkele gegeven tussen de drie personages wel erg voorspelbaar. Het dunne plot ontspooit op alle terreinen. Vooral hilarisch verliezen om beurten de vrouw en de man -de tenniscoach uit Hongarije, ja die- hun gezicht. Alles drijft op de bekende rechtlijnige naïviteit van de schrijver maar nergens vormt zich een overtuigend standpunt.

Mijn smaak wordt niet geraakt, vooral niet als het einde op een TV-maniertje afgekondigd moet worden. **Martien Vogelesang**

Eindelijk weer een stuk waar je veel bij kan lachen. En dat bovendien een interessant verhaal laat zien, en dan ook nog eens met 2 goede acteurs. Ik heb vooral genoten van Marcel Musters, die heerlijk ontspannen en makkelijk speelde. **Martijn Romijn**

Een leuke avond door het prettige spel van beide acteurs en de vrolijke noten die erin zaten. Maar wat een mooie twist als de vrouw helemaal niet zo soft blijkt te zijn als gedacht. Goed opgebouwd en uitgespeeld. **Noor Zwijnenburg**

Een stuk om blij van te worden, met veel plezier en elan gespeeld. Goede acteurs die iets uitstralen. Weten goed een personage uit te beelden, soms verfijnde psychologie. Knap gedaan! Leuk toneelbeeld, soort 60er jaren treurnis met verweesde plantjes en veel donkerbruin hout. Er zat een verrassende twist in het verhaal, dat er de nodige diepgang aan gaf. **René van Dootingh**

Tijdens de voorstelling zie je een vervelende man die zichzelf een topper vindt om zich staande te houden. Hij accepteert een slaapplek want zijn eenzame gastvrouw neemt mensen in haar huis op uit goedertierenheid. Bij nader inzien maakt de goede ziel genadeloos goede sier met haar logees die ze tot op het bot uitbeent met desastreuze gevolgen. Griezellig. **Renée Besteman**

Onderhoudend en fascinerend stuk door twee klasse-acteurs. Mooi thema, verborgen agenda's, prachtige typeschetsen. Ik zal nooit meer naar een naaktslak kunnen kijken zonder te denken aan de vergelijking die in dit stuk gemaakt werd met ontheemden. **Renee Walhain-van der Stoel**

Intelligente, indringende studie van intermenselijke (machts)verhoudingen aan de hand van het onderwerp 'liefdadigheid'. Geestig en herkenbaar om de motieven voor hulp aan de ander zo onder het vergrootglas te gelegd te zien worden. Bijzonder sterk spel van Lies Visschedijk. Mooie tribale dansscènes ! **Ronald Visser**

Eindelijk weer eens een prachtige voorstelling. Mooi spel van Lies Visschedijk en Marcel Musters. En een zeer humoristische en actuele tekst van Aaf Brandt Corstius. Deze groep verdient het om gesubsidieerd te worden! **Rubi Hendriks**

Aaf Brandt Corstius, de schrijfster van het stuk, vertelde bij de inleiding dat het geheel tot stand kwam in een reeks vergaderingen waarbij zij en de spelers en de toneelbouwers samen aan het stuk werkten. Hoewel zij normaal columns schreef ging het toneelschrijven eigenlijk vanzelf omdat dialogen ook in haar columns voorkomen. Bij binnenkomst in de zaal valt het eenvoudige decor op: een houten plankier met kussens als bank en planten. De flinke vrouw (Lies Visschedijk, schitterend als altijd) vangt daklozen, minderheden en aan de stoep gezette planten op. Jan (Marcel Musters) de dakloze is welkom voor zolang als het gaat. Het hele stuk schuurt, de beide spelers zijn immers van verschillende achtergrond en doen alsof ze goed met elkaar om kunnen gaan. Dat duurt niet lang of het gaat pijn doen. Dat is allemaal goed gespeeld, alleen de tekst valt nogal tegen. Zeker aan het begin zijn er korte scènes, eigenlijk sketches, die zo flauw zijn dat ze het middelbare schoolniveau niet overstijgen. Daarna wordt het wat trager en de dialogen zijn niet sterk. Muziek en dans zijn wel aardig, maar zeer overdreven. Het werd er niet gemakkelijker op. Aan het eind komt de aap uit de mouw wat betreft de bedoelingen van de flinke vrouw, een mooi einde maar ook weer niet mooi gebracht. Een toch wat teleurstellende voorstelling waarvan ik wellicht teveel verwacht had. **Sjoerd Postma**

Interessant door de manier waarop het stuk steeds kantelt. De vrouw lijkt niet goed bij haar hoofd dat ze een dakloze die ze nauwelijks kent, voor onbepaalde tijd in huis neemt. Een wereldvreemde idealist. Maar het blijkt dat ze een andere agenda heeft. Daar zie je ook in het begin al glimpen van. Zo'n verhaal kan twee kanten op: of degene die 'goed wordt gedaan' neemt de boel over en gaat de goeddoener tiranniseren, of de goeddoener ontpopt zich als een tiran. Hier ging het de vrouw om haar eigen ambities. Maar daarvoor moest ze wel mensen in haar macht krijgen. Het deed me een beetje denken aan 'Notes on a Scandal' van Zoe Heller (verfilmd met Judi Dench). Ook hierin iemand die alles opschrijft en macht en controle wil over haan medemensen. **Susan de Boer en Geertje van der Waaij**

leuk stuk, Haar idee van goed doen en de ander maakt daar gebruik van. De discussie is ook uitgebreid aan de gang over alle vrijwilligers hier en in buitenland,.. Voor wie doe je het , eigenlijk alleen om je schuld gevoel of .? met veel humor doorspekt. **Tilly Bertling**

Het was leuk, er viel te lachen en het was herkenbaar. Zeker voor mij omdat ik al zestien jaar als vrijwilliger werk in een huiskamer in de stad ' waar mannen als Jan komen en vrouwen als Margje graag werken. Toch maar een zeven omdat de tragiek van het gegeven niet erg zichtbaar werd. Het bleef meer leuk dan tragisch. De botsende werelden doen meer kwaad dan goed op de manier zoals deze twee met elkaar om gingen. Ik heb het in de werkelijkheid ook al eens zien gebeuren. **Tiny Hielema**

Een vorig leven – Thomas, Sacha en Jos (Theater aan het Spui)

Dit stuk staat in mijn top 5 van de stukken die ik in de afgelopen periode heb mogen bijwonen. Ik vond het van begin tot eind echt supertof. Hoe het stuk begon met de vuurtoren, het zonlicht en de meeuwen. Ik werd echt meegenomen naar de wereld van En. Heel mooi gedaan! **Adhanet Ghebray**

Leuke verhalen over Brielle. Origineel vormgegeven. **Caro de Leth**

Origineel vormgegeven stuk op basis van een verhaal van Tellegen. Humor, leuke maar toch simpel gemaakte speciale effecten. **Joyce Sprong**

Wat een fantasierijk trio!!! Uitbeelding van 't licht van de vuurtoren dat ronddraait in de nacht, de zonsopgang, overvliegende meeuwen die op de kerktoren van 't stadje landen en verschrikt weer opvliegen als de klok geluid wordt, etc. Mooi, de jongensherinneringen van de verteller, die afwisselend door alle drie wordt gespeeld. Ook spelen de acteurs de vele bewoners uit 't stadje. Leuk, de anekdotische verhalen over de stadsgenoten van de jongen, zoals oa de homoseksuele onderwijzer op school, de overleden echtgenote van iemand waarvan de jongen en zijn moeder afscheid komen nemen en vooral 't belangrijkste personage meneer Laagwater en zijn interpretatie van de verhalen in de bijbel waar hij steeds zijn eigen draai aan geeft. Hij is 't vaak niet eens met god, noemt hem besluiteloos en tegen 't eind van de voorstelling wordt hij zelfs gek vanwege zijn gods-ideeën. Met miniatuur modellen wordt veel uitgebeeld: de kalkfabriek waarin vele stadsgenoten werken, de houten ophaalbrug die later vervangen wordt door een metalen exemplaar. Verder enig schimmenspel achter een doorzichtig doek waarmee handelingen waarover wordt verteld, worden uitgebeeld. Tragische verhalen ook van mensen die 't leven niet langer aankunnen. Ik vond 't enig en vertederend. 't Deed mij denken aan toneelgezelschap 'hotel modern' [zonder handcam!] en aan voorstellingen van riex swarte. 't Speelplezier van thomas, sach a en jos was goed te zien. Heel toepasselijk vond ik hun kleding uit de jaren '50/'60 waarin alles zich afspeelt. Bijzonder is de titel van 't toneelstuk [en 't later uitgeven boek]: in 't godsdienstige stadje gelooft men dat na de dood 't echte leven begint. Daarom is dit leven 'een vorig leven'. Na de plaatsing van de metalen brug [de moderne tijd komt naar 't stadje N] verhuist 't gezin met de inmiddels 13 jaar geworden jongen naar elders en zo begint voor hem een nieuw leven, dat zou moeten vallen tussen 't vorige leven en 't echte leven [na de dood]. **Marianne Meter**

Ik vond het een heel mooie vondst voor de behandeling van de prachtige teksten van Toon Tellegen, wat een bezielde voorstelling opleverde. De spelers waren gedreven, en zeer behendig met hun materialen. Jammer was dat Jos meerdere malen zich vergiste in de tekst. Zenuwen, voor eigen publiek.....? Ik kan me voorstellen dat deze in Brielle stressvoller was. Maar een herhaling van een dergelijk concept lijkt me een aanbeveling. **Marijke Hoff**

Een mooie intieme performance, helemaal Toon Tellingen **Marijke van Essen**

Originele voorstelling die door de acteurs met veel enthousiasme gebracht werd. Wat precies de boodschap of het doel dan wel het idee achter het verhaal is, is me niet helemaal duidelijk geworden. Dat maakt dat het blijft bij gewoon een leuke voorstelling en niet een must see die ik iedereen zou aanraden terwijl de potentie daartoe wel in de verschillende elementen zit. **Noah van Klaveren**

Deze voorstelling is gewoon leuk. Van begin tot het eind amusant. Ik denk wel dat je je niet te streng moet houden over wat je verstaat onder een toneelvoorstelling. Het is bijna poppentheater. Nog net geen Jan Klaassen en Katrijn. Maar wel vreselijk leuk. **Paul van Leeuwen**

Eerder een vertelling dan spel, maar in dit geval paste dat wel. De verbeelding van teksten van Toon Tellegen was in een andere vorm wellicht minder overtuigend geweest. De voorstelling moest het inderdaad meer hebben van de vertelkunst van de acteurs en de vormgeving. Hoewel het eerste krachtiger kon, maakte met name het tweede veel goed. De kracht zat dan ook in de beperking. Niet alleen qua eenvoud van middelen, maar vooral wilde de voorstelling niet meer zijn, dan wat ie was: een simpele vertelling. Resultaat was een charmante, kleine voorstelling over aparte karakters uit een vervlogen verleden, die evengoed heden ten dage geleefd hadden kunnen hebben. **Theo Akse**

Leuk en erg origineel. Ik hoop dat we meer van dit gezelschap gaan horen en zien. **Yolande Krullaards**

Een Winterplan – OT Rotterdam

Het hele stuk straalt beweging uit: de gordijnen, de mobiliteit van de spelers, de tekst, de veronderstelde relaties, de rollen/personages, de belichting. Geen seconde verlies je je aandacht. **Agnes Valkhof**

Schuif de rookgordijnen opzij en zie de ruimte. Een mooie metafoor die door het hele stuk heen terugkomt. Ga je mee in de beperkingen waarbinnen je omgeving je probeert te houden of zie je het als een rookgordijn wat je ruimte om te bewegen verhuult? Wat eind 19de eeuw relevant was, is dat nu nog steeds. **Andre Smulders**

Lou Salomé, een hele jonge schrijfster, en Paul Réé, een elf jaar oudere filosoof, wonen samen op kamers in Wenen. Friedrich Nietzsche woonde ook een tijdje bij deze vrienden van hem, maar haakte na een half jaar af toen Lou Salomé weigerde met hem te trouwen. Zij wil vooral autonoom zijn en daar past een huwelijk niet bij. Ze is haar tijd ver vooruit, ze wordt wel de eerste feministe genoemd. Tijdens de voorstelling worden er soms sprongen in de tijd gemaakt via muziek. Zo komt al luchtgitaar spelend Nina Hagen voorbij, maar ook de Habanera uit Carmen, die eigenlijk “L’Amour est un oiseau rebelle” heet. Die titel tekent Lou Salomé als geen ander. De voorstelling lijkt vooral over haar te gaan, haar vriend Paul Réé hangt er soms een beetje bij. Als hun vriendschapsrelatie voorbij is is de rek ook wel uit de voorstelling. **Brigitte Van Mulken**

Zo, daar valt de filosofe Dora Timmers met de deur in huis op de inleiding. Erg eenrichting verkeer, allerlei namen en filosofische begrippen en zelfs zijpaden worden gespuid, maar dan komt het tot het moment van het ontstaan van het waargebeurde winterplan. Een samenzijn van 3 filosofen op een Grieks eiland op uitnodiging van een bemiddelde dame (de moeder van Lou Salomé?). De zaal is simpel met een Iraans tapijt van behoorlijke afmeting en felgekleurde rode bloemen, een kleur terugkerend in de blouse van Lou Salomé. Ze treedt voor het voetlicht als een vrolijke vrouw, niet altijd bedachtzaam, wel verleidelijk en helaas onhuwbaar. Paul Ree, ook in (niet vakantie) stijl gekleed, heeft net zijn huwelijksaanzoek afgewezen gehoord. Dat doet onzichtbaar pijn, en leidt niet tot hoogstaande filosofische overpeinzingen. Lou vindt het heel begrijpelijk dat zij mannen afwijst en kan het goed verklaren later een relatie aan te gaan met iemand die zij wel seksueel uitsluit. Zij gaat zelfs zingen. De derde in het huis aanwezige filosoof Nietzsche wordt afwisselend door beide andere spelers gespeeld en dat is een heel bijzondere ervaring. Of het door de afwijzing of door veranderende filosofische inzichten komt, maar Paul Ree raakt steeds melancholischer en helaas ongemerkt jaloers. Nietzsche ervaart hij als een dief van zijn gedachtegoed, maar krijgt geen baan bij hem. Hij neemt afscheid van het denkend leven en gaat voor arts studeren en dat vak in de bergen in praktijk brengen. De terugblik van Lou op hun leven als zij zijn dood verneemt wordt dubbel goed gespeeld tussen de gordijnen die zowel tijd als ruimte mooi afscheiden. **Fea Boegborn**

Een ongetwijfeld hoogstaand stuk toneel dat mij door de inhoud niet echt boeide. Twee mensen op het toneel die in een constante dialoog verwickeld waren. Het derde personage (Nietzsche) was niet lijfelijk aanwezig maar werd als dubbelrol gespeeld. Het decor was ronduit saai. De belichting niet spannend. Ik vond wel dat er knap spel werd geleverd. Moeilijke teksten werden probleemloos gedebiteerd. Misschien was het ook te hoog gegrepen voor me dat gefilosofeer, of was ik er domweg niet voor in de stemming. Er werden wel een paar diepzinnige en rake uitspraken gedaan. Met de ontkenning van het bestaan van God had ik wat moeite, maar dat was niet bepalend voor mijn al met al niet positieve herinnering aan dit toneelstuk. **Hugo Elbers**

.....> telkens ontstaat er nieuwe ruimte <.....
De voorstelling opent met een “NEE” uitgesproken door Lou Van Salomé op het huwelijksaanzoek van Paul Réé. Het raakt meteen de essentie van haar levensfilosofie, haar feminisme. Naast het denken van Salomé komen ook de ideeën van Réé en Nietzsche aan de orde. Op het toneel klinken brieven, twistgesprekken, waarderende en opbeurende woorden tussen Lou en Paul met hier en daar een voorgehangen grote snor die staat voor Friedrich Nietzsche.
Het verhaal speelt in de periode 1873-1876 volgens de heldere inleiding van filosofe Dora Timmers. Teksten komen als monoloog of als tweegesprek met een aangename onderbreking van muzikale intermezzos, verwijzend naar Nina Hagen, Richard Wagner, Rilke [??].

Lou Salomé [Lizzy Timmers] legt in het stuk zorgvuldig uit waarom ze niet op huwlijksaanzoeken ingaat. De kern van de mens, voor haar het "ehrlich Weibliche", moet vrij blijven om telkens weer nieuwe posities in te nemen, zoals een jas die je aantrekt. Ze voelt de bezitsdrang van mannen zich aandienen. Met het afwijzen en aanpassen van de relatie: "... is het of ik een rookgordijn wegschuif en er nieuwe ruimte ontstaat"

Het toneeldecors bestaat eenvoudig uit hoge gordijnen die over een sierlijk gebogen rails, midden-boven het speelveld schuiven, tot nieuwe ruimtevormen. Een vaas met oranje-rode bloemen, Lou in zwarte rok en rode blouse, Paul in wit overhemd met joviale strik op grijze broek.

Markant is het verloop van beider relaties met Nietzsche. Paul [Anne Prakke] is en boos en bewonderend. Zijn ideeën over realiteit, de onvrije wil en zijn aforismen neemt Nietzsche over.

Lou herkent heel helder de paradoxale spagaat, de levensopdracht waar Nietzsche eigenlijk niet uitkomt: "... worden wie je bent ..." en die haar later uitgewerkte psycho-analytisch man- en vrouwbeeld vormgeeft. Met de afwijzing van Nietzsche bevestigt zij haar diepe wens niet veroverd te willen worden, de vrouwelijke kern voor zich te behouden, vrij om meerdere metamorfoses door te maken. In détail is het een precies geplaatste kritiek op het vaak groteske denken van vriend Friedrich. Een wonderlijk mooie en helder gesproken, gespeelde en gezongen filosofie-les en tijdsbeeld van voor 1900 op het toneel. **Martien Vogelezang**

Het stuk kwam een beetje traag op gang maar werd steeds levendiger door het aanstekelijke spel van Lizzy Timmers als Lou Salomé. Goede tekst die inzicht geeft in het gedachtengoed van dit driemanschap. De acteurs hadden erg weinig houvast aan het decor maar dat leek hen niet te deren. **Renée Besteman**

Niet erg overtuigende verbeelding van een bijzondere vriendschap tussen twee grote filosofen. Spel hoofdzakelijk vlak, weinig geïnspireerd en met weinig zeggingskracht. **Ronald Visser**

Als inleiding bij dit stuk werd een filosofie college gegeven door Dora Timmers die de research en filosofie adviezen aan de makers van dit stuk gaf. Zij beschreef de belangrijkste ontwikkelingen in het leven van Nietzsche, Salomé en Paul Rée, en de relatie tussen deze drie en hun tijdgenoten. Daarbij haalde ze vele andere filosofen aan die allemaal wel iets over dit drietal hadden vermeld waardoor het college veel te vol en te warrig werd. Tijdens de voorstelling bleek echter dat de inleiding wel de juiste gegevens had aangeleverd om de verwickelingen op het toneel goed te kunnen volgen.

Het decor, eenvoudige zwarte gordijnen: de schuivende mistgordijnen.

De twee spelers Lizzy Timmers als Lou Salomé en Anne Prakke als Paul Rée vlogen met hun teksten over het toneel om de af en toe zware kost wat luchtiger te maken. De aforismen van Rée hadden wat dat betreft wel wat meer aandacht verdient. De vondst om Nietzsche te laten vertolken door de beide spelers was zondermeer geslaagd. Verder werd (te) veel aandacht besteed aan de relatie tussen de spelers en kwam de filosofie niet zoveel aan bod. Nergens bleek uit dat Salomé een sterke, invloedrijke denkster was, maar wel speels en licht die mannen in verwarring brengt. Op het eind van de voorstelling werd in de tijd vooruit en achteruit gesprongen: het winterplan werd eigenlijk geëvalueerd in plaats van gespeeld. De muzikale intermezzo's, in onverstaanbaar Engels gezongen, vond ik ergerlijk, bijna net zo ergerlijk als reclameboodschappen in een tv-film, zinloos en storend voor het verhaal. De hond op de eerste rij dacht er net zo over.

Verder was het een interessante en boeiende avond. **Sjoerd Postma**

Emilia Galotti - Toneelgroep Amsterdam/Toneelschuur Producties

Er gaat niets boven repertoiretoneel.

Heerlijk weer eens een behoorlijk toneelstuk te zien van een echte toneelschrijver; een tekst die door de eeuwen heen stand heeft gehouden en gespeeld wordt door acteurs die gaan voor het echte werk: repertoiretoneel. Helaas is dit stuk van Lessing nu niet het meest superieure stuk van het klassieke lijstje. De personages zijn een beetje van bordkarton. De regie benadrukt in het programmaboekje, dat Emilia een eigen wil heeft, wat in het midden van de 18de eeuw voor een vrouw en dan ook nog uit een "gewoon" burgerlijk milieu, tamelijk ongepast is. Die eigen wil is echter nogal warrig. Emilia zou een keurig en kerkelijk meisje zijn dat door de regisseur echter met lichaamstaal en kleding zodanig wordt uitgemonterd, dat ze zelfs anno 2017 nog bij de ingang van de Sint Pieter in Rome door zo'n Vaticaanse hellebaardier onmiddellijk de toegang geweigerd zou worden. Ze lijkt van ganser harte een verbintenis voor het leven aan te willen gaan met een saai figuur, die zich op het platteland gaat terugtrekken voor gemzenjacht en konijnenfok. Tezelfdertijd toont ze best wel interesse in iemand uit de hogere kringen, die glim en glitter kan bieden maar -zoals ze heel goed snapt- zonder meer onbetrouwbaar is en met wie ze echt niet samen oud gaat worden. Als ze dan toch datgene lijkt te kunnen krijgen wat ze best hebben wil, maakt ze een eind aan haar leven. Het lijkt me wel dat er een beetje aan de tekst geknutseld is, mijn Duitse Schauspielführer geeft een inhoudsbeschrijving, die over een heel ander stuk lijkt te gaan.

Er spelen jonge acteurs op weg naar rijping. Ze laten zien dat je tijd nodig hebt om dit soort klassieke werken echt overtuigend te kunnen brengen. Mooi decor. Lelijke kostuums. Voor mij kun je niet vaak genoeg klassieke stukken spelen, ook als er wel wat op aan te merken valt. **Aart Blom**

Ik ben diep onder de indruk van toneelschuur producties. Eerst met de Troje trilogie en nu met Emilia Galotti. De manier waarop het stuk is vormgegeven is heel mooi en passend, de spelers, de tekst, het dansje etc. Leuk hoe de spelers het gedrag van de adel uit die tijd meenamen in de rollen en ik vond het heel mooi gedaan!

Adhanet Ghebray

Prachtig decor en dat werd mooi gebruikt in het stuk. Heel enthousiaste acteurs, mooie kostuums en ook die werden prachtig ingezet. langzamerhand werd het allemaal wat minder spannend. Moeilijk om het verhaal nog te volgen, jammer. **Dini Kuijer**

Genoten van een mooi vorm gegeven voorstelling, met steeds weer nieuwe onverwachte ontwikkelingen. Denk je toch echt de slechtste kanten van de mens gezien te hebben, wordt dat weer overtroffen. En je ziet het gewoon gebeuren, hoe je in een positie wordt gezogen die je een paar minuten eerder niet voor mogelijk had gehouden. Mooi vorm gegeven (kostuums, schmink, transparant decor) en prima spel. **Hera Tseng**

Prima informatieve voorbespreking ; leuk decor, vlot tempo van spelen , goede tekst.

Slot is onduidelijk (pleegt E zelfmoord ?).

Choreografie (dansjes/bewegingen) grappig.

Hysterische Ex : formidabel gespeeld.

Goede ondersteunende muziek (had best wat meer gemogen).

Vaderrol mag meer uitgediept..... **Hubert Coenen**

De inleiding door Thomas Lamers was werkelijk Super, heel interessant, veel feiten op een hele aangename manier verteld. Het heeft mij ook zeer zeker geholpen om het stuk op een andere manier te bekijken. Mooi spel, goede tekst, echt grappige momenten, een succes. **Ingrid Ypma**

Knap hoe een stuk uit 1772 nog altijd zijn waarde en impact houdt.

Een voor die tijd zeker vooruitstrevend standpunt van Lessing over het zelf beschikkingsrecht van de vrouw (in dit geval).

Werd goed geacteerd, de "vader"vond ik wat flets overkomen. Goed gevonden, het "masker" dat men draagt in de vorm van witte schmink en rode ogen, decor was suikerzoet, het bed leek op een muziekspeeldoos.

De strekking van het stuk kwam op mij goed over, mede dankzij de goede inleiding vooraf. Met plezier naar gekeken. **Janie Kropman**

Tekst & regie

de serieuze ondertoon van dit stuk wordt lang onder lichtvoetige humorvolle scènes verborgen gehouden. We kregen slechts een glimp mee van de gewelddadige dood van Appiani. Pas aan het einde, dus achteraf, bleek dat de voorbode van de finale klap. Die komt dan ook hard aan. de maagd ontsnapt aan alle heersende opvattingen

door haar eigen leven te nemen, de ultieme daad van zelfbeschikking. dapper meisje hoor! bloedbesmeurd neemt ze het applaus in ontvangst. wat een geemancipeerd stuk.

Vormgeving

de decortrend van een centrale kubus met lamellen/gordijnen/... om het speeloppervlak hebben we dit en vorig seizoen al een paar keer voorbij zien komen. Het was een leuke toevoeging om door de tralies heen te kunnen zien wat er 'in de coulissen' voorbereid werd.

Verder ondersteunden de uitbundige make-up en uitdossingen het bewust over the top spel van vooral De Prins en Marinelli. Alleen de pure Emilia Galotti was niet voorzien van blanketsel.

Spel & stuk

Ik vond dat er wat trage scènes in zaten, waardoor ik mijn aandacht er niet altijd bij kon houden. daarom noem ik het een wisselende performance, waarin zeker wel hoogtepunten zaten. mijn oogappel is Keja Klaasje Kwestro. haar opkomst bracht als een frisse wind weer vaart in het stuk. die alleen maar verder aanwakkerde richting de ijzersterke finaleklap. **Jitske Zitman**

Emilia Galotti wordt gespeeld door een groep jonge acteurs die zich flink konden uitleven in tekst en fysieke uitdaging.

Wat vroeger een tragedie was is uitgegroeid tot een eigentijdse komedie waar intriges uitlopen in kluchtige confrontaties.(Soms wordt dit wat te voorspelbaar)

Een mooie regie van de toneelklassieker van de Duitse schrijver Schiller, met gevoel voor vorm, kleur en beweging. Een stuk dat klopt voor oog en oor. **Joske van Duijne Strobosch**

Het blijft een antiek stuk, meer schrijvers hebben destijds een soortgelijk drama geschreven ook al hebben de spelers en de regisseur geprobeerd het wat op te frissen, het is al meteen duidelijk hoe het zal gaan. De dansjes helpen ook niet echt.

Pas als Iemand Klaasje Kwestro op het podium verschijnt, wordt het levendiger en verrassend om te zien. Zij geeft een eigentijdse invulling

van haar rol. Ook af en toe erg grappig. **Joyce Sprong**

Prachtige, originele voorstelling! Mooi decor met soort voile gordijn waardoor er scène op de voorgrond wordt gespeeld terwijl er op de achtergrond ook het nodige gebeurt. **Krista van der Schatte Olivier**

Een oud verhaal in een moderne jas. Een mooi decor dat ingenieus steeds meer wordt afgepeld. Een extra vrouwenrol voor een heerlijke feeks. Veel om te zien en van te genieten. Een paar gekke dansjes tussendoor, waarvan de functie mij is ontgaan, maar die wel op de lachspieren werkten. Was Emilia wel verliefd op de prins, was de vraag. Ik weet het nog niet. **Margreet Iskra**

't spel van de acteurs was prima en vaak komisch [oa de verwende prins die boos werd toen zijn bediende, de markies, een stapeltje papieren aanreikte, maar zodanig dat de lui in zijn stoel hangende prins zich, tot zijn woede, voorover moest buigen om ze aan te nemen!! en gravin orsina die een scala van emoties toonde, zoals wanhoop, haat, spot, etc. omdat de prins haar afgedankt bleek te hebben nadat hij voor emilia galotti was gevallen] en 't decor was mooi met groot rond bed dat tevens rond kon draaien. Ook aan de kleding was veel aandacht besteed: oa 't zwarte kostuum van de markies met op één van zijn mouwen een soort bliksemschicht die ook te zien was op een mouw van gravin orsina, maar dan andersom gericht. Heel bijzonder waren de gezichten van de spelers: op 't personage emilia galotti na hadden de acteurs wit geschminckte gezichten [om uit te drukken dat ze 'kleurloos' zijn?]. In 't begin was 't speelvak ondiep, gescheiden van de rest van de speelvloer door een soort witte linten-gordijn. Nadat dit gordijn met een klap naar beneden viel, werd 't hierboven beschreven bed zichtbaar, nagenoeg 't enige decorstuk in de 'lusthof' van de prins. Achterin hing een zelfde witte linten-gordijn waarachter 7 stoelen stonden die gebruikt werden door de spelers als ze niet nodig waren in een scène. De prins heeft zijn zinnen gezet op emilia galotti nadat hij haar in de kerk heeft gezien en gesproken en hij wordt haast hysterisch als hij hoort dat ze op 't punt staat te trouwen. De markies weet wel een manier om de prins, na een in scène gezette overval, als haar redder op te voeren, maar tijdens de uitvoering van dit plan wordt de aanstaande man van emilia per ongeluk gedood. Iedereen probeert voor en over emilia te beslissen, oa haar vader die vreest voor haar eer en haar daarom naar een klooster wil sturen. Ook emilia zelf is bang voor verleiding, daar ze jong is en 'warm bloed' heeft! Anders dan in 't oorspronkelijke stuk waar de vader haar, op haar verzoek, doodt, pleegt emilia in deze versie zelfmoord, mooi getoond met een fles toneelbloed die ze langzaam over zich uitgiet, staand op 't bed, terwijl haar vader toekijkt, zonder in te grijpen. Heel bijzonder vond ik 't zingen dat emilia meerdere keren deed. Pas na afloop vroeg ik mij af of hiermee verwezen werd naar de sirenen die zongen om zeelieden naar zich toe te lokken waarbij hun schepen op de rotsen te pletter sloegen. Ook opvallend was 't dansje dat een paar keer werd uitgevoerd en waarbij alle spelers dezelfde bewegingen maakten. Bij 't nagesprek werd uitgelegd dat hiermee werd getoond dat iedereen een rol te spelen heeft en moet doen wat

van hem of haar verwacht cq verlangd wordt. Een stuk van lang geleden dat heel fris werd gebracht door enthousiaste jongelui. **Marianne Meter**

Verrassende voorstelling, inventief decor. Mooie rol van Klaasje Kwestro. **Marijke de Jong**

Knappe vertolking van Lessings stuk uit 1771.

Niet alle acteurs even sterk.

Sommige onderdelen kwamen niet goed uit de verf.

Acteurs moeilijk te verstaan als ze met de rug naar het publiek spraken. Jammer. **Marijke van Essen**

Magnifiek qua muziek, prachtig qua tekst, decor, kostumering en geluid- en lichteffecten. Het spel was - voor mij - vaak overdreven en maakte- met de malle dansjes - de voorstelling van dit hartverscheurend toneelstuk minder geslaagd.

Het is goed dat 'Emilia Galotti' opnieuw wordt gespeeld, de inhoud ervaar ik - helaas - nog steeds als actueel.

Marjolijn du Jour

Mooi toneelbeeld met het ronde, draaiende bed en de kralenwanden, die plooibaar zijn in zicht en geluid. De personages zitten vol dubbelzinnigheden die soms flink worden aangedikt. Ze zijn, behalve Emilia, wit geschminkt: trekpopfiguren, ook weergegeven door die gekke dansjes tussendoor? Bij het slot is in Emilia's gezicht ook wit te zien- is zij ook een speelbal geworden? Genoten van de voorstelling! **Nieske Wedman**

De voorstelling was langdradig en boeide niet. Leuke vondst met de rode stoelen, dieptepunt de lullige dansjes.

Paul Langerak

Aan de spelers ligt het niet. Die spelen de sterren van de hemel. Maar echt geboeid raken door familietwisten uit een lang voorbijgegangene tijd die ik daarom niet meer goed kan meeleven lukt me niet echt. Ik werd niet geraakt.

Dat wil ik wel. **Paul van Leeuwen**

Heerlijke voorstelling, zat er helemaal in. Plots einde, vond het erg jammer dat het afgelopen was. **Petra Lutén**

De controverse tussen adel en burgerij kwam te weinig uit de verf. Ook de 'kracht en eigenzinnigheid van Emilia had sterker gekund. **Plony de Jong**

Een heel leuk stuk, op een goed niveau gespeeld.

Mooi decor, goede muziek erbij. Vrolijk spel met veel dynamiek en humor. **René van Dootingh**

Mooi stuk, mooi gespeeld. De dans was briljant. De gravin speelde weer geweldig. Einde was nogal abrupt.

Renske Jeninga

Het begint met een krachtige daad: in de eerste scene plant Emilia een mes voor op het podium in het toneel. Een omineuze boodschap voor wat komen gaat: Emilia en het mes komen elkaar vast weer tegen in de voorstelling. Wordt het stuk een opbouw naar die laatste fatale daad: Emilia plant het mes in haar lichaam? Dat lijkt toch de bedoeling, tekst en handeling van Lessing gaan tenslotte over de botsing van twee moraliteiten, en hoe het individu daar slachtoffer van wordt. Een thema dat bij alle tijden past. Dus word je nieuwsgierig naar hoe een moderne encenering er uit ziet.

Nou, deze encenering viel een pietsje tegen. Een overkill aan dramaturgie, waardoor handeling en tekst ondergesneeuwd raken. Acteren dat op momenten tegen schmieren aan zit. En vooral storend: 'leuk' bedoelde effectjes in geluid, muziek, vormgeving, handelingetjes... O jee, spannende muziek, nou dan zal er wel iets spannends gaan gebeuren. Hou toch op joh! De kracht van die eerste daad aan het begin wordt zodoende gaande de voorstelling teniet gedaan. En Emilia Galotti is NIET leuk en ook nooit zo bedoeld. Anders had Lessing wel een komedie geschreven. Doe dan alsjeblieft ook niet leuk. De centrale Verlichtings-boodschap van Lessing, een boodschap die heden ten dage en vooral heden ten dage – helaas - nog steeds zeer actueel is, komt hierdoor niet bepaald uit de verf. **Theo Akse**

Goed stuk; aan het eind misschien iets te veel tomatenketchup/frambozensap. Een pluim voor KKKwestro.

Yolande Krullaards

Find me a boring stone - Ro Theater / Erik Whien (met Gijs Naber)

Ademloos luisteren naar een schilderij van woorden. **Agnes Valkhof**

Prachtig stuk, goede teksten, heel herkenbaar, mooie gezongen liedjes, ontroerend. Indrukwekkend spel. **Caro de Leth**

Prachtig! Een hele mooie voorstelling! Je voelt het verdriet/ de rouw en dat het langzaam weer licht(er) wordt. Gijs Nader heeft het fantastisch gespeeld. De ingetogen muziek vond ik heel erg mooi; zo'n heldere stem, zo zuiver gezongen.

Deze voorstelling mag van mij wel winnen! **Erika Verhulst**

Zonder inleiding kunnen we een kwartier later dan voorzien de zaal betreden die nogal donker is. Theater is ervaren, waar het oog aan bijdraagt... Maar het oog hoeft niet te werken nu, we luisteren naar een mooie stem. Stan Vreeken lees ik in de folder, die in het Engels (waarom Engels) zingt en zichzelf begeleidt met een gitaar. Het werkt sterk in op mijn gevoel. Wat is er gebeurd, het neigt naar acceptatie van verdriet... En dan is er de 2e speler (Gijs Naber) die wat verder naar achter een plaats weet in het decor. Hij gaat vertellen en ik luister aandachtig, vertelt hij iets aan mij, wil hij iets aan mij vertellen. Hij zit niet naar het publiek toe, hij spreekt als het ware tegen de overzijde van het decor. Ik voel me steeds minder betrokken zelfs als de verteller eindelijk opstaat en het decor lichter wordt. Alsof de zon opkomt. Gaat het tij dan keren? Helaas nee, niet voor mij, de monotoon uitgesproken woorden vormen een soort cadans, die mijn aandacht niet weet vast te houden. "Er zijn er die" graag op zoek gaan naar een boring stone, maar dit theaterstuk haalt die kwalificatie niet helaas. **Fea Boegborn**

Een toneelstuk van ruim een uur. Een zanger/gitaarspeler die het stuk opende en afsloot en tussendoor drie liedjes zong. Verder een monoloog door de enige toneelspeler. Er lang een grote zwarte schijf op de grond die gaande het stuk steeds meer overeind kwam tot de verticale positie was bereikt. Het bereiken van die stand vormde tevens een eerste kantelpunt in het stuk. De voorkant van de schijf was zwart en de achtekant werd verlicht. Op ongeveer 3/4 van het stuk draaide de schijf om en kwam de verlichte kant naar voren. Dat draaimoment vormde ongeveer ook het tweede kantelpunt in het stuk.

Het verhaal begon op het punt dat een man niet lang ervoor een ernstig verlies heeft geleden. Niet gezegd wordt welk verlies, maar het is zo zwaar voor hem dat zijn leven een soort zwart gat is. Hij staat voor het raam en kijkt uit over de stad, is verschrikkelijk eenzaam en voelt zich genegeerd door iedereen, ook zijn bekenden.

Met allerlei uitspraken in de tekst maakt hij duidelijk dat het niet eens om een unieke situatie gaat, maar om iets dat ons op enig moment in ons leven allemaal kan overkomen. Dit maakt dat het ook heel herkenbaar, alledaags en invoelbaar wordt. Knap!

Dan heel langzaam begint er een kentering te komen in de voorbeelden die hij steeds maar blijft opsommen. Bijna elke zin begint met de woorden: "Er zijn er die...." en dan volgt een voorbeeld van een situatie van een soms heel alledaagse gebeurtenis. Het zwartgallige begint te verdwijnen uit de voorbeelden en er komen meer neutrale situaties aan bod. Weer later (op 3/4 van het stuk) draait de schijf en beginnen ook positieve beelden in zijn hoofd en uit zijn mond te komen.

Hij heeft zijn verlies verwerkt en kan het leven weer aan.

Mooi stuk! **Hugo Elbers**

Ontroerende voorstelling waarin acteur Gijs Naber met zijn prachtige, en voor deze voorstelling uitermate geschikte stem, een beeldende tekst vertolkt. Ondersteund door een treffend decor maakt hij de tocht door het donker naar het licht: na gevoelsmatig naast het leven te staan wordt hij er weer in opgenomen. Een ode aan het leven. **Joke Feitsma**

'hij' verliest zijn moeder en nav haar overlijden overpeinst hij 'het leven'.

De voorstelling is voor mij een ode aan moeders die eerst zorgeloze meisjes zijn, tot ze kinderen krijgen en continu bang zijn dat die kinderen iets ergs overkomt. Die angst voelen ze eerst als moeder om later als oma diezelfde angst voor een 2e maal te ondergaan. De 'hij'-figuur hoopt dat over miljoenen jaren alles [zoals in een film gedaan kan worden] terug gedraaid wordt, zodat zijn dode moeder weer tot leven komt en hij haar zo weer 'terug krijgt'.

Ook is de voorstelling een ode aan 't leven van 'gewone' mensen die hun dagelijkse plichten vervullen zoals de man ziet terwijl hij uit zijn raam kijkt: hun vertrekken naar 't werk, 't vegen van de straat, etc. Dit doorgaan van 't leven heeft een troostend effect op hem. Ten derde is 't een ode aan de zon. De zon wordt uitgebeeld door middel van een enorme cirkel die eerst plat op 't toneel ligt en daarna 'overeind' wordt getrokken. 't Deel dat in 't begin naar de zaal gericht is, is zwart, om dan, na gedraaid te zijn, een verblindend licht te laten zien. Volgens

mij wordt hiermee getoond dat de rouw [zwart] die de man nu nog voelt tenslotte zal verminderen en misschien zelfs zal overgaan in nieuw-hervonden levensvreugde [licht]. De overpeinzingen van de man beginnen in de nacht [zwart], terwijl hij uitkijkt over de stad via zijn raam en eindigen bij 't opkomen van de zon [licht] die 'nieuw' leven brengt.

De gedachten van de man worden meerdere keren onderbroken door prachtige liedjes van de zanger-componist die langs de linker zijwand zit en die een aanvulling geven op de gedachten-gang van de man.

Dan wat de intrigerende titel van de voorstelling betreft: de man denkt aan zijn jeugd toen hij met ouders en broertje op 't strand was. Als de jongens zich vervelen, draagt hun vader de twee op om op zoek te gaan naar een 'saaie' steen. Na lang zoeken denken ze die gevonden te hebben, maar hun vader leert hen dat de lijn die in de steen te zien is fossielen zijn van zee-wormen die 't begin van 'de mens' vormden. Die wormen haptten eerst alleen maar naar voedsel en ontwikkelden zich tenslotte langzaam tot 'de mens'. Die 'saaie' steen is dus alles behalve saai! De voorstelling is hiermee ook een ode aan de evolutie. Terwijl de twee jongens zo bezig zijn op 't strand, zit hun moeder wat apart op een duin, genietend van 't zeewater dat 't strand op rolt om zich daarna weer terug te trekken. Zo is 't hele leven continu in beweging, wat door de man duidelijk wordt gemaakt met de regelmatig terugkerende opmerking 'adem in, adem uit'.

Opvallend vond ik dat de twee spelers eerst beiden tegen de linker zijwand aan zaten. In de loop van de voorstelling liep de man naar de rechter zijwand. En tenslotte kwam de zanger-componist overeind van zijn zitplaats om, al spelend en zingend, langzaam richting de man rechts te lopen, alsof ook hij richting 't licht cq hervonden levensvreugde liep.

Echt een heel bijzondere voorstelling! **Marianne Meter**

Mooi stuk, jammer dat de liedjes in het Engels waren **Marijke van Essen**

< Zwevend denken van donker naar licht >

Leeg en geheel zwart staat de toneelruimte, middenvoor ligt een cirkel, doorsnee 5 meter en ca. 15 cm hoog.

Stan Vreeken links-voor zingt solo met gitaar, toont beelden van zijn jeugd, zijn moeder.

Links-achter neemt Gijs Naber het woord, verlies en rouw leiden zijn gedachten naar schetsen van mensen, steden, natuur.

Zoekt in herinneringen, die onderbrengen in woorden, het ritmisch en helder spreken van Gijs houdt de aandacht vast. Schijnbaar eindeloos levendig is de opsomming, beelden van mensen, het beschrijven van situaties, insluiten van platte oordelen, zoals we dat kennen uit het flarderig denken en interpreteren, stil dwalen de gedachten.

Het donker toneelbeeld fleurt op met een volgende song-tekst+gitaar-spel en het licht van onder de cirkelsculptuur. Opgetakeld leidt de achterkant van de maan tot herinneringen : een vriendin s' ochtends onder dekbed - nog maar net wakker. Verder naar verleden vakanties met de kinderen aan zee, naar de voorbeeldige anekdote die de titel "Find me a boring stone" verklaart.

De anekdote, waarin aarde en mens in één historisch verhaal samenvallen, nooit verveelt.

Mensen en beelden waarnemen, een plaats geven in het licht van, wat intussen - met een enkel subtiele beweging - stralend en warm de voorzijde van de zon, de perfect en ideaalronde bron voor ons is.

De ruimte tussen beelden van mensen, wereld en natuur vult zich met de opening naar contact, liefde en betekenis.

De menselijke zoektocht, leven naar idee, in samenhang heel precies van toon en dictie, voorzichtig en beheerst in beweging

ontwikkelt zich het beeld van de man
die zichzelf opnieuw uitvindt en verder kan
zijn situatie, zijn wereld aanvaardt.
Geraakt door het spel van tekst en muziek,
alles solo en perfect, steeds boeiend, vloeiend
met subtiel aanwezige regie door Erik Whien.
Een machtige toneelervaring die aandringt
tot denken over mens en toekomst. **Martien Vogelesang**

Wat mij betreft het meest indrukwekkende van de hele serie tot nu toe. Van begin tot eind een hypnotiserende afwisseling van ballade en monoloog. Als het hele eerste deel uitgevoerd was geweest in het volledige duister was het misschien nog pakkender geweest. Beide artiesten verdienen wat mij betreft een grote prijs. **Paul van Leeuwen**

Tekst sprak mij in het begindeel minder aan. Het slot was heel krachtig en raakte me. **Plony de Jong**

Soms lukt het om de niet aflatende gedachtenstroom stil te zetten. Dan ervaar je dat er geluiden, bewegingen en gevoelens zijn die je voorheen niet kon waarnemen door de constante ruis om je heen. Speler Gijs Naber en muzikant Stijn Vreeken doen hetzelfde door afstand te nemen van de wereld waarna de binnenwereld, die er altijd is, het overneemt. Dan begint de reis en wij reizen met hen mee door droefheid die gaandeweg wegsmelt door de hitte van de barmhartige zon. Een weergaloze voorstelling. **Renée Besteman**

Mooi verstilte, kaleidoscopisch verbeelde tocht van een man, die zich vanuit het nachtelijk duister terugvecht naar het zonlicht. Indrukwekkende ondersteuning door eenvoudige decorvormgeving ! **Ronald Visser**

Dit keer geen inleiding maar wel informatiemateriaal zoals een programmaboekje met interviews van schrijver Rik van de Bos en regisseur Erik Whien. Het stuk begint in donker en het wordt gedurende de voorstelling steeds minder donker en zelfs, door middel van een schitterende decor verschuiving, héél licht. Er wordt in het Engels een kinderliedje gezongen door Stan Vreeken. Daarna begint Gijs Naber met het monotoon opdreunen van de zeer ingewikkelde tekst. Een zeer uitgebreide, onsamenhangende en dan weer met veel herhalingen en stijlfiguren bijna dichtelijke tekst. Geen duidelijk verhaal, geen spanningsboog en steeds maar weer lange opsommingen in de trand van "Er zijn er die.....". Of Gijs Naber al die tekst zo briljant uit zijn hoofd geleerd heeft of de helft heeft vergeten, dat is niet duidelijk, enig verband is er toch niet, en daardoor voor de toeschouwer niet vast te stellen. Een paar keer krijgt hij even rust, dan speelt en zingt Stan Vreeken weer een onduidelijk Engelstalig liedje, maar waarom is niet duidelijk, het heeft geen functie in het verhaal. De titel van het stuk komt in het Nederlands voor in de tekst als anekdote, maar waarom die titel dan in het Engels staat is niet duidelijk, behalve dan misschien omdat het lekker bekt. Als je de brochure voor de voorstelling niet gelezen hebt is er geen touw aan vast te knopen, het gaat over alles en het is niks. **Sjoerd Postma**

Find me a boring stone is een monoloog van observaties, herinneringen en overpeinzingen, bijgestaan door gezongen tekst, van een man, die kennelijk een dierbare heeft verloren. Kennelijk, want het blijft in het midden wie die dierbare is. Het kan zijn moeder zijn, maar net zo goed zijn vrouw/vriendin, of wellicht een zuster. Dat de dierbare van het vrouwelijk geslacht is, is het enige dat concreet lijkt. Maar doet dat er toe? Nee, het gaat tenslotte om de uitdrukking van de doorstane emoties van onze protagonist. En dan blijft het bij kennelijk. Het spel is tamelijk afstandelijk, meer voordragend dan dramatisch. En hoewel de tekst op zich poëtisch is, sluit het soms archaisch aandoende taalgebruik niet aan op de gewenste moderniteit van de geschetste beelden. Een taalgebruik dat uit de mond van een jong(er) iemand bovendien bijna potsierlijk wordt. En beelden overigens die ook de realiteit voorbij schieten. Ze zijn dan te gedetailleerd of te intiem om door een buitenstander gekend of gezien te kunnen worden. Of ze beschrijven niet bestaande situaties, of ze lijken geleend uit andere teksten. Want bijvoorbeeld waarom is de tekst van de tweede hoofdpersoon, de muzikant, in het Engels? Dat versterkt alleen maar de gekunsteldheid. Spruit dit alles dan voort uit de fantasie van het personage? Of moet het opgevat worden als dichtelijke vrijheid? Dat past dan meer als dit optreden als voordrachtsavond was gekenschetst en niet als toneelvoorstelling. Nu ondervind ik enkel afstand, en heb ik moeite met inleving in het gevoelsleven van de protagonist(en). **Theo Akse**

Knap stuk, ook een enorme prestatie van de acteur! **Yolande Krullaards**

Het Debuut _ Via Rudolphi Producties

Het debuut bestaat uit 3 voorstellingen, van jonge makers die hun afstudeervoorstelling presenteren. De eerste presentatie : Bacon/Moore sprong er echt uit. De ruimte was geheimzinnig vaag verlicht, even ging er iets mis met de lichtbron die omgeschopt was, maar de spanning en controle over wat we als kijker te zien krijgen blijft behouden. Doordat je maar vage vormen ziet van een lijf ga je zelf associëren. Je wordt dus heel actief als kijker betrokken. Door de langzame bewegingen ontstaan vormveranderingen en die maken dat je de voorstelling als het ware in je hoofd mee vorm geeft. De beelden die opgeroepen worden doen denken aan beelden van Moore of Bacon. Een geweldig begin. De andere 2 presentaties waren ook goed maar hadden niet die impact van de eerste. **Anne-Mieke Akkermans**

Nee, jij hebt talent- festival. Ik had tenen krommend, goed bedoelde amateur stukjes verwacht. Ik verrast met hoge kwaliteit, een mooie opmaat voor het nieuwe seizoen. Ik ga deze theatermaker de komende jaren volgen, Grandios, dank je wel! **Barbara Berkhout- van der Kruk**

Het Debuut – Het beste van It's

We zien drie korte voorstellingen, waarvan de eerste veruit de beste is. Moore Bacon van Bosse Provoost en Kobe Chielens, waarvan de laatste het spel/de dans voor zijn rekening neemt, maakt diepe indruk. Langzaam beweegt de speler/danser over het toneel, waarbij we zijn hoofd niet te zien krijgen, en zijn armen en benen amper. Hij is naakt en ziet er kwetsbaar en heel bleek uit. Het is donker, één kaarsje, en later een rode lamp, meer licht is er niet. Het is alsof je naar een beeldhouwwerk kijkt dat je vanuit allerlei richtingen mag zien. Hierbij wordt veel aan de verbeelding overgelaten. Een hele mooie voorstelling!

Speelgoed van Sonia Houthuys is een monoloog die over taal gaat en over een huwelijk waar een gruwelijk einde aan is gekomen nadat hij een verhouding is begonnen met een andere vrouw. Als hij 's nachts op het balkon staat duwt zij hem eraf. Hij valt dood neer op de auto van zijn vriendin. Dat deel van de voorstelling is wel verrassend, voor de rest leek dit stuk vooral te lang te duren omdat ze te lang doorgaat met o.a. geneuzel over woorden. Goed gespeeld, matige tekst, mooi decor.

Vandaag een witte man van Yamill Jones wordt in de flyer omschreven als "een voorstelling waarin schaamteloos en charmant alle clichés over racisme door de mangel worden gehaald". Dat donkere mannen goed geschapen zijn bijvoorbeeld wordt met veel humor gedemonstreerd. Hij begint de voorstelling naakt, waarbij hij met zijn bekken staat te zwaaien om e.e.a. te bewijzen. Dit is best ongemakkelijk voor het publiek, tegelijkertijd werkt het op de lachspieren. Hij wordt nergens boos op ons, blanke mensen, en laat op een lichte manier merken wat hem op het gebied van racisme zoal overkomt. Dat is vast een veel effectievere manier dan verwijtend op te treden. Zo leren we er meer van. Een geestige voorstelling, die soms wat erg licht overkomt. **Brigitte Van Mulken**

Het lijkt onmogelijk om 1 recensie te schrijven over 3 totaal verschillende voorstellingen. Maar het gaat me lukken. Want, hoe verschillend ze ook waren, ze waren alle 3 verrassend, spannend, amusant en, wat mij betreft, een 9 waard (eigenlijk een 8,5, maar die hebben we niet). Wat een sterke seizoensstart voor serie 3! Moore Baconi was absoluut verbazingwekkend. Ik had nooit gedacht dat je mij met zo weinig licht en zo weinig beweging een dik halfuur geboeid zou kunnen houden. Ik zag een enorme kerstkalkoen, een kiloknaller, een dansende spin, Sméagol (Lord of the Rings), David van Michelangelo zonder hoofd, Stad zonder hart van Zadkine, een Jezus na de kruisafname etc. etc. Kortom, een lichaam als een wolk waarin je steeds andere vormen meent te ontwaren. Klasse. Siona Houthuys en Yamill Jones waren met resp. Speelgoed en Vandaag Een Witte Man al even onderhoudend, inhoudelijk sterk en feestelijk om naar te kijken, ondanks de serieuze thematiek. Yamill stelde ons (het Witte Publiek) op een originele, duidelijke, maar ook vrolijke manier in staat het leven in een Witte Wereld vanuit het Zwarte Perspectief te beleven. **Henk Zwijnenburg**

Onder het label 'Het Debuut' zagen we drie stukken van verschillende jonge makers. De gegeven cijfers zijn daarom een gemiddelde, mijn appreciatie voor deze korte producties loopt wel iets uiteen.

'Moore Bacon' (voor mij het beste van de drie) De dubbelzinnige titel verwijst naar sculpturen van Moore en schilderijen van Bacon als inspiratiebron. In het volslagen donker zie je op het podium een nietig lichtje dat een naakt lichaam beschijnt dat inderdaad als een sculptuur oogt. Uiterst langzaam verandert dat lichaam van positie, iets dat je op het podium zelden ziet en wat ook een enorme motorische beheersing vergt. De vormverandering en de traagheid van de beweging intrigeren, ook omdat er geen tekst is: alles is samengebald in ingetogen fysieke expressie. De makers Chielens en Provoost laten het licht als bron van contrast en suggestie voor ongedachte verrassingen zorgen, in nauw verband met het menselijk lichaam.

Speelgoed. Dit stuk is een scherp afgebakende monoloog van Siona Houthuys over woordbetekenissen en het gebrek aan precisie daarin. Zij 'behandelt' van achter een lessenaar allerlei klankassociaties bij het woord 'knal'

en de manco's die aan woordentaal kleven in het domein van de liefde. Dat zijn er vele, dat maakt Houthuys compromisloos duidelijk. Het hardgele, kleine decor past mooi bij dit nagenoeg onoplosbare thema. Vandaag een witte man. Daarin belicht de acteur Yamill Jones discriminatie vanuit het dagelijks leven van een donkere jongen in Nederland. De vraag in hoeverre hij 'erbij' hoort, kleine en grote misverstanden, persoonlijke identiteit: al deze zaken komen voorbij in een fysieke, soms wat luchtig-cabaretseke vorm met goed acteerwerk. Zijn performance blijft steeds onderhoudend maar zijn keuze om controverses niet te accentueren vind ik onbevredigend. In relatie tot de ernst van het thema vind ik zijn productie uiteindelijk te lief. **Jeroen Schoot**

Bij het eerste stuk heb ik geboeid zitten kijken naar wat er op het toneel gebeurde en naar de bewegingen van de acteur. Ongelofelijk wat iemand met zijn lichaam kan. Het tweede stuk vond ik het minste van de drie. Al was het gebruik van de laptop om dingen duidelijk te maken een goed idee. In de derde voorstelling werd op een humoristische manier rassendiscriminatie aan de kaak gesteld en dat is mijns inziens een manier die werkt.

Marieke Verhoeven

Het is moeilijk om over deze eerste voorstelling een algehele recensie te schrijven: het betrof immers 3 losse stukken. Het eerste stuk vond ik qua vormgeving erg mooi, maar begreep het niet. Het tweede stuk vond ik prachtig: de combinatie van tekst en muziek (9e van Beethoven?) en goed gespeeld. En het 3e stuk vond ik erg confronterend en aangrijpend: de positie van de zwarte mens werd wat mij betreft erg goed beschreven en weergegeven. Kortom: als ik het eerste stuk had begrepen was het cijfer nog hog hoger geweest. **Marjan Duijm**

Eerste stuk: knap, apart maar totaal niets van begrepen. Donker was niet prettig.

Tweede stuk: leuk, origineel, boeiend.

Derde stuk: fijn dat die onderbroek weer aan ging....zat verder goed in elkaar en knap gedaan. **Renee Walhain-van der Stoel**

Tja, was dit toneel? Ben geneigd die vraag ontkennend te beantwoorden. Was toch veeleer dans. Was wel heel bijzonder, maar voor deze kijker zeer inspannend om naar te kijken. Het boeide, dat wel, maar ik had na afloop een onbevredigd gevoel, maar dat zal vooral met mijn onwennigheid, wellicht het ongemak, waarmee ik naar het spel had zitten kijken, te maken. Las na afloop terug wat ik had gezien - lees: had moeten zien - en ik bleek veel, zo niet alles, te hebben gemist...

Zou het een boek zijn geweest, dan zou ik een paar keer hebben teruggebladerd: "O ja, zo zat het dus" om daarna de draad weer op te pakken. Dat gaat dan over het verhaal waarvan - voor mij - pas later de contouren zichtbaar werden. Leuk verteld en de geluidseffecten en computerinterventies maakten het spannend en onderhoudend. Na afloop wilde ik het stuk eigenlijk nog een keer zien om het verhaal en wat daar achter steek beter te kunnen begrijpen

De brochure/het programmaboekje had het over clichés over racisme, maar de voorstelling ging ook, misschien zelfs voornamelijk, over vooroordelen jegens zwarte mensen. Een beetje een platgetrapt (clichématig) onderwerp. Yamill Jones gaf overigens een prachtige voorstelling met een simpel, handzaam decor (de hangertjes) waarbij mij opviel dat hij het beladen onderwerp leuk en vrolijk bracht. Zeker in het begin. Ging - ik zeg het maar eerlijk - wat makkelijker zitten toen Yamill uiteindelijk (het bloot rondrennen duurde mij iets te lang □ de boodschap was al snel duidelijk) zijn broek aantrok waarna een vlotte onderhoudende monoloog volgde. Het wit schminken deed afbreuk aan het verhaal, de boodschap. **Hans Walhain**

Drie totaal verschillende voorstellingen. Het meest ongewoon was Moore Bacon! Zeer technische voorstelling. Aanvankelijk zit je vooral te kijken af te vragen hoe het in elkaar zit, is dit een arm of een been? Maar gaandeweg raakten we gefascineerd door deze 'beweegkunst', waarin ik naast Bacon ook Louise Bourgeois herkende. Tweede voorstelling van Siona was 'gewoon toneel', maar door al die knallen werd het toch ook weer anders dan 'gewoon'. Maar er zat wel een plot in. Aandachtspuntje: de knal van een spijkerbom was een beetje los element, kwam ook niet meer terug in het eind van het verhaal. En Vandaag een witte man van Yamill liet op creatieve en luchtige wijze zien waar je zoal tegenaan loopt als je niet hetzelfde bent als anderen. **Susan de Boer en Geertje van der Waaij**

1e het prachtige uitvouwen van een lijf, bijzonder en mooi om naar te kijken.

2de over speelgoed een prettig gebracht kort toneelstuk.

helder gespeeld en leuk.

3de Vandaag een witte man dit stuk heeft me wel een tijdje beziggehouden.

Erg goed duidelijk gemaakt waar accepteren en geaccepteerd worden zonder oordelen en veroordelen nog steeds spaak loopt, vandaar de huidige discussie. erg goed geacteerd! **Tilly Bertling**

Moeilijk om drie losse voorstellingen als een geheel te beoordelen. De avond als geheel geef ik een acht omdat ik het een fijne theateravond vond met talentvolle jonge mensen. Dat belooft echt wat voor de toekomst. De verschillende producties waren moeilijk te vergelijken. 'Moor Bacon' had meer met bewegingstheater te maken, knap uitgevoerd met geraffineerde lichteffecten. Heel boeiend. 'Speelgoed' vond ik grappig, het spelen met geluid en de combinatie met het verhaal. Goed gebracht en gespeeld.' 'Vandaag een witte man' was dynamisch gespeeld maar qua inhoud wel wat te voorspelbaar. **Tiny Hielema**

Het leven is droom – Toneelschuur Producties

Dit stuk van Calderon is al bijna 400 jaar oud en in dichtvorm geschreven. Het is onlangs opnieuw vertaald. Het wordt nu met verve opgevoerd in regie van Olivier Diepenhorst. Het is een knappe prestatie dat de barokke taal in dichtvorm zo natuurlijk klinkt. Als het stuk begint is het halfduister, de grond is bezaaid met lappen waartussen een mensfiguur ligt. Aan de zijkant komen twee figuren op en dan ontrolt zich het verhaal van Rosaura die op weg is naar eerherstel en van Sigismund, de koningszoon die zijn hele leven al gevangen wordt gehouden omdat hij ongeluk zou brengen. Sigismund krijgt een dag de kans om te bewijzen dat hij koning kan zijn. Als hij uit zijn grot mag, komen de lappen in een waarreling tot leven. Sigismund komt dan in een wereld waar hij niet voor is toegerust, maar uiteindelijk blijkt hij toch groothartiger en wijzer dan zijn vader koning Basilius. De verschillende verhaallijnen worden op een heldere en vloeiende manier tot leven gebracht. Dat dit taalmonument zo natuurlijk en helder gebracht wordt is een grote prestatie. Een minpuntje: de g-klanken in het begin klinken zo scherp dat het ten koste gaat van de muzikaliteit van de taal en het leidt me ook af van de inhoud, later in de voorstelling is dat gelukkig wel beter. **Anne-Mieke Akkermans**

Een overrompelende filosofische komedie. Een taalfeest in klinkerrijm en volle rijm. Dank je wel regisseur Olivier Diepenhorst voor dit koningsdrama en voor de getalenteerde toneelspelers die je ideeën uitdroegen. Het decor vormde samen met het toneelstuk een eenheid. Ik heb van alles genoten, van de taal, de humor, de vaart en de originaliteit en het decor. Dank je wel voor een geweldige avond, Toneelschuurproducties. . . **Annemarie Baronner**

Ik heb alles verzwoegen **Fea Boegborn**

SCHITTEREND. Een 2 uur durende voorstelling, gebacht in dichtvorm, zo mooi, zo intens, geen moment heb ik mijn aandacht voelen verslappen. Deze acteurs vertolkten een overtuigend, intens drama. Schitterend vertaald door Eric Coenen. Wat kan onze taal mooi zijn in dichtvorm.

Een juweelvoorstelling als afsluiting van mijn toneelkijkserie. Ik "droom" nu al over de inhoud van de toneelserie komend seizoen. **Gerda Heethuis**

Wat mij betreft de beste voorstelling uit mijn serie (4). Ik heb er van begin tot end met volle teugen van genoten. Het verhaal, het spel, het decor, alles klopte. Goeie vondst om gebruik te maken van zaklantaarns voor de belichting. Creëerde een passende mysterieuze sfeer. Goed dat dit stuk weer eens op de planken is gezet. Ik had zelf nog nooit van Pedro Calderon de la Barca gehoord, maar dat kan aan mij liggen natuurlijk. Wel bijzonder dat dit stuk al in 1650 in Nederland te zien was, terwijl het pas 15 jaar daarvoor geschreven was. Voor herhaling vatbaar! **Hans Ringnalda**

Het een is het gevolg van het ander. Zo'n onmogelijk stuk (dat alleen boeit denk ik om sec te lezen) laat zich moeilijk regisseren. Regie af en toe wat houderig; overgang van de ene scène op de andere scène vaak weinig soepel. Overgang van licht naar donker en met name het spel met de zaklantaarns pluspunt, zo ook de halverwege oprijzende ballonnen. Dat maakte de lange zit wat draaglijker. Bewondering voor de acteurs (met name Julia Akkermans) die hun lange monologen vrijwel foutloos met goede dictie uitspraken. Maar deze pluspunten konden niet verhullen dat het een lange zit was omdat het stuk en daardoor ook het spel niet boeiden; mij althans niet konden bekoren. PS hoewel alles op de achtste rij goed te verstaan was, zouden vloermicrofoons of andere geluidsverstrekkingen niet hebben misstaan. **Hans Walhain**

Voor de derde keer op rij hebben wij een voorstelling gezien die door de vrouwen in ons kijkersclubje iets hoger werd gewaardeerd dan door de mannen. Over de vormgeving geen verschil van mening. Mijn vrouw heeft zelfs voor het eerst tijdens een voorstelling (stiekem) een foto gemaakt. Een fantastisch plaatje! Maar wij heren hadden er iets meer moeite mee de aandacht erbij te houden dan de vrouwen. Dat lag niet aan de kwaliteit van het spel of de tekst, maar mogelijk aan de al maar doordenderende dichtregels. Die werkten op mij enigszins hypnotiserend, waardoor mijn gedachten geregeld afdwaalden. **Henk Zwijnenburg**

Een toneelstuk van 2 uur lang en dat geheel op rijm... Wat zou het worden? Ik kan gelijk het antwoord verklappen: geweldig! De tijd vloog om. Geen moment heb ik me verveeld en geen moment verslapt mijn aandacht. Een groot compliment voor de spelers van Toneelschuur. Was het allemaal perfect dan? Nee niet echt, sommige overgangen waren vreemd, het feit dat Sigismund vanaf zijn geboorte in eenzaamheid gevangen zat, maar uiteindelijk toch van allerlei ontwikkelingen op de hoogte bleek te zijn en er waren zo nu en dan meer aparte of voor mij onbegrijpelijke wendingen. Even viel dat op, maar vrijwel direct werd ik weer mee gezogen in het spel. Het eind, waarbij Sigismund vrij plotseling een draai maakt in zijn houding en toch tot koning gekroond wordt kwam over al een deus ex machina, maar ook dit was geen afknapper. Ik heb genoten van de scènes: van

de intrieste, van de doldwaze, van de gewelddadige, van de gevoelige, kortom van alles; maar ook van van de poëzie, het soms archaïsch taalgebruik, het gebruik van het decor, de overgave van de spelers. Voor mij waren de toppers toch wel Krisjan Schellingerhout (subliem zoals hij Sigismond neerzette!) en Joep van der Geest (en dan vooral in zijn rol van Clotaldus als bewaker van Sigismond). De beschrijving van de feitelijke inhoud laat ik hier achterwege. Een noodzakelijk beknopte samenvatting zou de werkelijkheid tekort doen. Ik zou dit zelfde stuk in ieder geval zeker nog een keer willen zien. **Hugo Elbers**

Hoe kun je met verve acteren als alle mono- en dialogen in een stuk op rijm staan? De acteurs in 'Het leven is droom' bewijzen dat de aparte cadans van rijmtaal de intensiteit van hun podiumacties niet in de weg hoeft te staan. Dat is een huzarenstukje op zich, ook van regisseur Olivier Diepenhorst, en de spanning tussen de gestileerde taal en het fysieke acteerwerk geeft het stuk iets extra's. Minstens zo interessant vind ik de achterliggende kwestie van de worsteling met een vervormde realiteit als gevolg van langdurige opsluiting - het trieste lot dat in het stuk de koningszoon treft. Maar allengs wordt duidelijk dat wie zich 'vrij' denkt te bewegen, evenzeer prooi kan zijn van illusies, verbeelding, misleidende zintuigen, enz. Zo bezien zijn dromen onderdeel van ieders ervaren werkelijkheid waarin een ordenend houvast vaak schijn is of wensdenken. De woeste kleurenmassa van talloze kledingstukken op het podium, waarbij grote bewegende bollen een onpeilbaar universum suggereren, geeft dit schitterend weer. Een treffender podiumbeeld kan ik me niet heugen. Al met al een mooi, intrigerend stuk, zij het met twee uur voor mij aan de lange kant. **Jeroen Schoot**

De acteurs waren geweldig. Heel knap om deze teksten zo te kunnen spelen. **John Beekenkamp**

Dat wordt opletten', dacht ik toen ik de uit verzen bestaande beginteksten van het vierhonderd jaar oude 'Het leven is droom' hoorde. De voorstelling kreeg me gelukkig snel te pakken, niet in het minst door de fraaie regievondsten van Olivier Diepenhorst en het verrassende toneelbeeld van Marc Warning. Respect voor de acteurs die deze teksten boeiend weten te brengen. Met name Krisjan Schellingerhout, als de weggestopte troonopvolger Sigismond en Julia Akkermans in de rol van Rosaurade. **Joke Feitsma**

Top voorstelling.

De taal was een verrassing want de verzen leken erg op spreektaal.

Goed gearticuleerd waardoor alles feilloos te volgen was.

En dan het decor! Dat halverwege transformeerde in een soort dorp.

Maar bovenal werd deze voorstelling voor mij gedragen door alle spelers. Ieder in hun eigen rol virtuoos.

Lange zit zonder pauze, dat wel, maar meer dan de moeite waard. **Marie-Josée van het Erve**

Bij binnenkomst staan alle spelers al op het toneel, ze wachten, staan tussen een enorme hoeveelheid kleurige kleding verspreid op de vloer in een landschap of een slaapkamer! De tekst is heel knap uit Spaans vertaald met behoud van eindrijm en wisselend ritme. Beheerst en muzikaal sprekend levert dit een bijzonder effect, de betekenis van de inhoud verzacht, zo iets van 'alles komt goed'. Een slaapverwekkende ervaring voor mij en ook naast me zat iemand te knikkebollen. In het verhaal zitten een aantal grote metamorfoses die het decors ingenieus, maar wat sloom, doen schitteren in de afwisseling van scenes in duisternis en goed belicht. In het toneelspel zijn de veranderingen nogal plotseling en zonder inleiding, slag of stoot : ongeloofwaardig door de grappig psychotisch huilerig gekozen vorm en bovenal 'over-de-top'. Het exacte verhaal wordt er niet duidelijker op, er lijkt zelfs essentiële informatie weggesneden en de bijzondere boodschap - dat niets is wat het lijkt - treffen we in wel meer komedies. Het levendige acteerwerk blijft, zeker na de eerste omwenteling verrassen in doldwaze heftigheid.

Na de mooiste vormgegeven omwenteling 'de opstand', gaat het verhaal nog eens wat langer door om alle intriges compleet uit te spinnen naar een happy-end. Bijzonder is hoe het dramatisch sterk werkend decors ondanks de geringe samenhang van alle contrasten in de

power-play-regie deze avond aardig overeind weet te houden. **Martien Vogelesang**

In één woord fantastisch. **Sjoerd Postma**

Wat een prachtige voorstelling! De schrijver Pedro Calderon de la Barca is geheel ten onrechte niet zo bekend als Shakespeaere. Het toeval wil dat ik net de roman 'Heksengebroed' van Margaret Atwood aan het lezen was. Het verhaal is geïnspireerd op De Storm (Shakespeare) en in het boek wordt De Storm ook opgevoerd, met gedetineerden in een gevangenis. Je krijgt een prachtig inkijkje in het tot stand komen van een theaterproductie en in het leren van teksten. En het gaat over wraak en misleiding. Dus ik zag ineens een roman tot leven komen, soort van. We hebben genoten. **Susan de Boer en Geertje van der Waaij**

mooie verzen , maar wel wat teveel van het goede.

mooi decor met opgeblazen tentjes maar wel erg rommelig en niet echt sprookjesachtig. zoveel tekst en zolang durend is voor mijn hersens teveel. **Tilly Bertling**

Het moet wel leuk blijven – Golden Palace

Golden Palace is een theatergroep waar ik tot nu toe graag naar kijk. Mijn verwachtingen waren dan ook hoog gespannen voor deze voorstelling. Zij blinken uit in fysiek theater dat door ongerijmde situaties wordt opgeroepen. Dat heeft doordat die situaties uitvergrotingen zijn van wat je allemaal weleens mee maakt een komisch effect. Dit keer vond ik de poging om met buurtbewoners de buurt wat op te vrolijken nogal mat. Het had niet de uitwerking van eerdere voorstellingen. Het thema was denk ik niet scherp genoeg en gleed weg. Jammer. **Anne-Mieke Akkermans**

Wat was hun voorstelling een verrassing voor mij. Geestig en goed uitgespeeld in de gedaante van een amateur-toneelvoorstelling

Vier uitgangspunten voor een nodige maatschappelijke verandering. Ik deelde de voorstelling voor mezelf in episodes in.

1. Ontvouwing van de verschillende ideeën 2. de toelichting en 3. de eentuele toepassing.

Genoten van het gebodene evenals het enthousiaste gul applaudiserende publiek. **Annemarie baronner**

Vier wereldverbeteraars gaan als amateur toneelspelers proberen de boel een beetje te veranderen. Het buurthuis wordt een theater, het decor komt uit de kringloop en alle - nogal verschillende - ideeën komen uit henzelf. De enige vrouw in het gezelschap komt, van welk vertrekpunt ze ook uitgaat, steeds weer uit op verbinden. Dat doe je dan het liefst dansend, in het bos. De anti-plasticclown meent dat je alles als clown op moet lossen, de communist houdt het bij Brecht en de rapper heeft een vijfpuntenplan waar hij niet vanaf wijkt. Hij rapt enthousiast en vooral vals. Stuk voor stuk draaien ze rond in hun eigen kringetje en houden daar hardnekkig aan vast. Het lijkt de echte wereld wel. En zo bedoelt Golden Palace het ook. Ze kijken naar de wereld en maken daar dan een parodie op. Dat is hun core business en dat kunnen ze uitstekend. Hoewel ik dit niet hun sterkste stuk vond heb ik er wel van genoten. Vooral van het acteerwerk, waarbij amateurs professioneel werden neergezet, en van de gebruikelijke humor. Op het einde van het stuk wordt het publiek uitgenodigd om gezamenlijk naakt op het toneel te komen dansen, om daarmee vooral te verbinden. Heel gek, maar daar trapte niemand in! **Brigitte Van Mulken**

Chaotisch, rommelig toneelstuk. Wel gespeend met leuke vondsten maar toch moeilijk te behappen: een toneelstuk in een tpneelstuk..... Moeizaam. Op zich leuke typtjes maar allemaal net iets te veel van het goede. Jammer want ik heb altijd genoten van hun vorige voorstellingen, o.a. Rampentraining voor stewardessen. Kijk uit naar volgende voorstelling. **Gerda Heethuis**

Het moet wel leuk blijven' en het bleef leuk. En wat blijft hangen is: "En wat doe ik/wat doe jij om de samenleving een positieve impuls te geven?". Na de inleiding van de regisseur richtte mijn aandacht zich in het bijzonder op de mimiek en het toneelspel en of ik het verschil daarin kon constateren. Dat begon al goed met de slow motion openingsscène, maar of de ene acteur de mimiek resp. het toneelspelen nu beter beheerst dan de ander was voor mij niet echt duidelijk waarneembaar. Alle spelers beheersten beide disciplines. Een lekker chaotisch, afwisselend en vlot gespeeld stuk met veel verrassende wendingen (was voor mij vaak snel schakelen) maar toch met een duidelijke lijn én een duidelijke boodschap: we moeten iets doen aan het langs elkaar heenlopen (de straat-scène) en we moeten proberen van de samenleving weer iets 'leuks' te maken. Maar hoe? Vier voortreffelijk uitgebeelde - vaak absurdistische - ideeën (met allerlei haken en ogen [mag het wel van de brandweer, al die mensen op het toneel?]) om daar handen en voeten aan te geven, passeerden de revue. Aan ons de keus - of: gaf zelf met jouw idee aan de slag! **Hans Walhain**

Elke keer vraag ik me weer af: is Golden Palace goed of zijn ze plat? Nou, ze zijn goed, heel goed. De hele zaal lacht, het is komisch en toch serieus. De acteurs vond ik erg goed, zelfs als ze niet 'in beeld' waren, acteerden ze gewoon door. **Heleen Wagenaar**

Grappig en onderhoudend. Dat is over het algemeen mijn beleving van de stukken van Golden Palace. Je kunt er van alles op aanmerken, maar al met al heb je toch een leuke avond. Deze keer vond ik de ontwikkeling wel erg mager. De 4 goedwillende toneelmakers hadden aan het begin ieder hun eigen doel en motivatie, en dat was aan het eind nog zo; ik had niet het gevoel dat er iets was gebeurd. Of gingen ze uiteindelijk allemaal (nadat ze zich hadden ingesmeerd met klei) toch tamelijk gedwee mee met Linda? Nou ja, doet er niet toe. Als Golden Palace volgend jaar weer in de serie zit, kom ik toch weer graag kijken. **Henk Zwijnenburg**

Onbedoeld vertelt de tandeloze titel waar dit stuk blijft steken. 'Het moet wel leuk blijven' verbeeldt in vrij los staande, hilarische scènes het verlangen naar een ideale maatschappij. Je ziet een soort 'work in progress' waarbij elk van de acteurs met eigen thema's als vervuiling, zorg of politiek, aan de slag gaat. Daarbij worden humor,

acterwerk, zang en beweging onderhoudend ingezet. Tegen het eind wordt hun domicilie een onbewoond eiland wat krachtig suggereert dat het project zo niet gesneefd, dan toch geïsoleerd is geraakt. 'Utopia' is dan een treffend slotlied. De totaal verschillende karakters van de acteurs, de wat rommelige vormgeving en de losse opbouw sluiten goed aan bij het buurtactivisme dat een beetje de inspiratie voor het stuk lijkt te zijn. Met scherpere humor en iets meer uitgewerkte regie is m.i. meer te halen uit dit spelconcept. **Jeroen Schoot**

Ik vond het nogal rommelig en onaf. de 4 personages hadden niet echt een band en het lastig om je met één van hen te associëren. Ook de vormgeving vond ik weinig creatief. Natuurlijk wel gelachen en soms ook genoten van goed (bewegings)spel maar overall een van de mindere Golden Palace-voorstellingen. **Martijn Romijn**

Het moet wel leuk blijven.....en dat was het ook bij deze voorstelling voor mij als toneelkijker. Een voorstelling die prima in elkaar zat, fantastisch werd gespeeld, afwisselend was en speels en origineel, vrolijk én soms ontroerend én herkenbaar. Theater zoals het moet zijn, erg geboeid gekeken naar spel én beweging. **Renee Walhain-van der Stoel**

Na een zeer interessante voorbespreking met de regisseur was de voorstelling teleurstellend. Eerdere voorstellingen van Golden Palace heb ik als zeer positief ervaren. Deze voorstelling haalde het gewoon niet. Thema kwam niet uit de verf, spel niet overtuigend, scènes als los zand...Jammer maar een onvoldoende. **Rubi Hendriks**

in de voorstelling ontvouwen vier personages hun specifieke aanpak om de wereld te verbeteren. Dat deze personen steeds weer terugkomen op hun eigen stokpaardje - klassenstrijd, basisinkomen, plastic/clownerie en 'elkaar ontmoeten' werkt hilarisch. Ook dat ze zoet meedoen met elkaars ideeën, maar er eigenlijk niet veel in zien en meteen weer met hun eigen voorstel komen, is komisch. Maar de voorstelling hinkt in mijn ogen wel op 2 gedachten. de titel 'Het moet wel leuk blijven' suggereert dat je jezelf nou ook weer niet al te serieus moet nemen in je eigen particuliere oplossing van de wereldproblematiek. Terwijl we tegelijk geacht worden de personages heel serieus te nemen in hun opvattingen. In het voor- en nagesprek vertelde de regisseur dat de acteurs in de voorstelling hun eigen opvatting weergeven. **Susan de Boer en Geertje van der Waaij**

Een stuk in een stuk, beroepsacteurs die amateurs spelen, een aardig idee. De 'amateurs' zijn idealisten. Zij willen door middel van theater de wereld beter maken, bewustzijn scheppen. Het scheppen resulteert in hilarische momenten waardoor ik de boodschap niet meer serieus neem. Het worden de veel gehoorde boodschappen die zo ernstig gebracht worden dat het alleen nog op de lachspieren werkt. Als dat de bedoeling was had ik een leuke avond. **Tiny Hielema**

Hoe mooi alles – Esther Scheldwacht / Kees Hulst

Ik vond het een mooi stuk. Ik vond het mooi hoe ik bij de opening meegenomen werd in het monoloog, goed ondersteund door de muziek. Ik vond het met momenten zeer komisch. Het was goed gespeeld. **Adhanet Ghebray**

Dit stuk is een bewerking van de biografie van Leo Vroman. Het geeft de beginperiode van de relatie tussen Tineke (Esther Scheldwacht) en Leo (Kees Hulst) weer in de oorlogsperiode. Ze ontmoeten elkaar voor het eerst in de mensa terwijl ze naast elkaar aan tafel zitten. Door de oorlog zijn ze 7 jaar van elkaar gescheiden. Het levensverhaal wordt verteld in korte scènes, die voornamelijk bestaan uit monologen. Dat maakt het stuk meer een vertelvoorstelling dan een interactiestuk. Het eindigt met een variant op die beginscène als ze oud zijn, dan is de cirkel rond. Ik heb het stuk al eerder gezien bij een try-out. Ik vond toen dat de spanningsboog inzakte, het was bij vlagen boeiend, in vergelijking daarmee is de spanningsboog strakker en bleef het boeien. **Anne-Mieke Akkermans**

Wat een acteurs, Kees Hulst met zijn onnavolgbare lichaamstaal die zoveel tot uitdrukking kan brengen. Alles, zijn te grote pak, de zachte heel lage schoenen/sloffen. Esther Scheldwacht die zo snel met haar hele lijf en gezicht razendsnel wisselt van jonge vrouw naar bejaarde dame. Ontroerende voorstelling. Hoorde bij het napraten ook alleen zeer enthousiaste reacties. **Dini Kuijer**

Prachtige en indringende verbeelding van het leven van dichter/wetenschapper Leo Vroman en zijn vrouw Tineke. De acteurs brengen het paar en hun liefde voor elkaar heel mooi tot leven en nemen het publiek mee in hun twijfels, angsten en emoties. Soms hartverscheurend of huiveringwekkend, dan weer met kleine grappjes of subtiel fysiek spel, zoals Esther Scheldwacht die met een paar stappen laat zien dat ze weer tientallen jaren verder is. Natuurlijk vervolmaken een paar dichterlijke fragmenten van Vroman dit mooie verhaal. **Dorien Leopold**

Mooie voorstelling, mede dankzij het fantastische spel van Kees Hulst **Ellen ten Berge**

Voor de tweede keer ademloos gekeken en de sfeer weer op nieuw geproefd. Genoten van de gedichtyën, genoten van het perfecte spel van Esther Scheldwacht en Kees Hulst. **Gerda Heethuis**

Hoe mooi inderdaad en daar voeg ik dan aan toe: [...] en hoe ontroerend. Ingetogen gespeeld door deze topacteurs en de goed geregisseerde wisselingen in tijd (van kwek naar strompelend lopend en van snel naar bedachtzaam(er) sprekend vloeiden naadloos (maar dus niet tijdloos ☺) in elkaar over. En wat prachtig toch de moderne techniek met de leuke (en) speelse teksten en figuurtjes op de achtergrond met als apotheose Leo die uit beeld wandelt... **Hans Walhain**

prachtige tekst en heel mooi gebracht. geen franje en puur toneel. heerlijk om bij te wonen. **Josephine Hallegraef**

Kan eigenlijk alleen maar zeggen dat ik diep geroerd was door het verhaal, het samenspel en het spel van elk apart (het Indische dametje). een prachtige verstilte voorstelling, met een enorm verhaal ook over de Nederlandse geschiedenis. **Joukje Bijlsma**

Geweldig spel door fantastische spelers! **M. Enzlin**

Een met liefde gebrachte voorstelling over 't echtpaar Vroman. 't Hoogbejaarde stel Tineke en Alfred kijkt terug op hun leven, vanaf hun allereerste ontmoeting in de mensa van de universiteit van Utrecht, waarbij hij als door de bliksem wordt getroffen en zij hem een 'oudere jongen' vindt. Omdat hij niet opgeeft, stelt zij voor 't maar te proberen! Hoewel ze zich verloven, raakt ze helemaal onder de indruk van een andere student, maar - keurig als ze is - blijft ze toch verloofde Alfred trouw. Als de tweede wereld oorlog uitbreekt vlucht hij - jood, en zeer herkenbaar dankzij zijn enorme neus - weg, om tenslotte in Indië - haar geboorteland - terecht te komen. Zij is in Nederland gebleven omwille van haar moeder. Als ook in Indië de oorlog uitbreekt, verdwijnt hij naar een jappenkamp. In totaal zit hij in 3 kampen in Indië en in 2 in Japan na daarheen per boot te zijn getransporteerd met medegevangenen. Terwijl hij herinneringen ophaalt aan die vreselijke tijd en de onmenselijke Japanners, denkt zij terug aan 't feit dat ze opnieuw valt voor de eerder genoemde student. Ze is zo weg van hem dat ze zich zelfs aan hem zou willen geven! De student laat 't echter niet zover komen: vindt haar toch niet goed genoeg! Dan de vreugde als zij, na ook vrede in Indië, verneemt dat Alfred nog leeft. Hij, bioloog hematologie, vindt werk in Amerika en zij reist daarheen om daar samen de rest van hun leven te wonen. In 't toneelstuk beleven ze hun

leven opnieuw via herinneringen, afgewisseld met citeren van zijn vele, vooral in Nederland bekend geworden, gedichten waarvoor zij altijd zijn muze is geweest. Zijn gedachten aan haar hielpen hem door de vreselijke tijd in de kampen. De slotscène laat zijn sterven zien: naast haar zittend, valt zijn hoofd op haar schouder dat zij liefdevol kust. Mooi vond ik dat dat gebeurde terwijl ze aan de tafel zaten die ook werd gebruikt bij hun eerste ontmoeting in de mensa: de cirkel is rond. 't Spel van beide spelers was prachtig en ingeleefd en toonde een grote liefde voor 't andere personage. **Marianne Meter**

Er zaten veel mooie en ontroerende momenten in het stuk, zowel in de regie als in het spel. Maar dat vond ik niet consistent. Voor het decor geldt eigenlijk hetzelfde, heel mooi die muur van eindeloze briefjes die Leo achterliet, maar de wandelende man zei me weinig. Hoog tijd om het boek te gaan lezen! **Marijke Hoff**

Prachtige voorstelling, ontroerend spel. **Marijke van Essen**

Deze voorstelling geeft verdieping aan het toch al bijzondere liefdesverhaal van Leo en Tineke Vroman. Niet zonder tragiek maar ook niet zonder humor. **Noah van Klaveren**

Ik ga nu beslist het boek lezen. Daar zal ik niet de fascinerende achtergrondprojecties van de voorstelling in tegenkomen. En dat is best jammer. De twee spelers - Esther en Kees - zetten respectievelijk Tineke en Leo ontroerend levensecht neer, zelfs de rijst uit de rijstkookpan is op de derde rij nog ruikbaar. **Paul van Leeuwen**

Het terugkijken in flashback vond ik sterk. De overgang van de spelers tussen het 'nu en vroeger' ongelooflijk knap gespeeld in taal, mimiek en beweging. Het geheel raakte mij sterk - een schitterende voorstelling!! Heel mooi hoe het decor ook onderdeel was van het geheel! **Plony de Jong**

Een ontroerende indrukwekkende vertelling van een liefde in de setting van de 20e eeuw en in het bijzonder WW-II. Het is geen fictie maar het verhaal van de bekende Nederlandse dichter Leo Vroman en zijn Tineke en dat maakt het geheel intiem.

Bijzonder zijn de tijdssprongen die heel vloeiend maar toch onmiskenbaar plaatsvinden. Het decor is sober 50tiger jaren stijl met een achterwand van wisselende projecties. De twee acteurs leveren klassewerk. **Renee Walhain-van der Stoel**

Prachtige voorstelling over de liefde tussen Leo Vroman en Tineke. De acteurs leken ook fysiek op de personen. Meest schrijnende scene waarin Tineke de brief leest waarin Leo schrijft dat hij niet naar Nederland komt en zij maar naar New York moet komen en meest gedenkwaardig de uitspraak van de moeder van Vroman over haar kamperperiode: 'Dat was een nare tijd. Wie wil er nog soep?' Ik was al een fan van Esther Scheldwacht, ben nu ook fan geworden van Kees Hulst. **Susan de Boer en Geertje van der Waaij**

Ondanks het ontroerende spel van Scheldwacht en Hulst en de poëtische kracht van de tekst, leek de regie de intiemste momenten van de voorstelling te willen voorkomen. En dat is een heel erg grote jammer! Kwam het op het toneel tussen de antagonisten tot intieme toenadering, moest er weer naar een microfoon gerend worden, om een gedicht van Vroman te declameren of om het publiek toe te spreken. (Toch al een beetje de ziekte van deze tijd: de handeling niet spelen, maar aan het publiek uitleggen. Nergens goed voor.) En dat is bijzonder storend wanneer je je wilt verplaatsen in de handeling en de personages. Toch best essentieel bij een toneelstuk. Natuurlijk het ging over Vroman en zijn vrouw, dus het is logisch dat diens gedichten in de voorstelling terugkomen. Maar waarom regisseur? Waarom kan het spel niet gewoon voor zich spreken? Nu bleef toch een beetje het gevoel hangen: ik had ook de biografie kunnen lezen. Nee, jammer hoor. **Theo Akse**

Wetend dat het allemaal wel heel lieflijk was, vond ik het toch te lief. Mooi geacteerd. Ik had wel meer gedichten verwacht misschien. Kabbelend voelde het. Misschien vergeleek ik het teveel met de docu over het echtpaar, waardoor ik enorm onder de indruk was. **Tilly Bertling**

Knap stuk! Intieme inkijk in het leven en de gevoelens van twee mooie mensen, zonder dat het ook maar een moment overdreven sentimenteel wordt. Ik heb erg genoten. **Yolande Krullaards**

Ivanov - Toneelschuur Producties / Nina Spijkers

Weer een bezuinigde klassieker

Geen groter genoegen dan voor de honderdste keer hetzelfde klassieke (dus multi-interpretabele) stuk te zien, dat -mits in handen van een goede regisseur- telkens weer anders is. Deze keer een volkomen ont-Tsjechovde Tsjechov: geen berkenbomen, geen melancholische sfeertekening. Ivanov leeft in een zeer eigentijdse omgeving, in een interieur waarvan ze in het 19de-eeuwse Rusland zouden hebben opgekeken en hij is omringd door een druk, weinig melancholisch gezelschap. Alleen de hoofdpersoon zelf heeft helaas last van een burn-out, waarvan hij gedurende de hele avond niet meer geneest. De maatschappij die hem omringt is kluchtig en steeds met zichzelf bezig. Zelfs zijn ongeneeslijk zieke vrouw komt niet heel tragisch over. De narigheid komt niet voort uit een samenleving in verval, die eigenlijk de schuld van alles is geweest.

Interessante regie al moet je er aan wennen om Tsjechov met een heel andere blik te bekijken. Mooi decor. Een heel abstracte omgeving voor de hoofdpersoon die zijn medepersonages steeds op een buitengewoon onwerkelijke manier ziet opkomen en afgaan; elke gedachte aan naturalisme is verworpen. Waar ik niet van houd -maar dat is persoonlijk-zijn de dansjes en capriolen waar de personages regelmatig in uitbarsten. Voor mij is tekst altijd de hoofdzaak maar daar wordt tegenwoordig door velen anders over gedacht.

In 2004 had Het Nationale Toneel 14 spelers nodig om het stuk ten tonele te brengen, in 1995 werden er bij de Toneelgroep Amsterdam nog 21 man ingeschakeld en anderen zegt de Database. Dus nog een beetje figuratie ook. Met name Graaf Sjabelski komt regelmatig te refereren aan een personage Babinka, die we niet te zien.

Aart Blom

Door het bezoeken van de Troje Trilogie en Emilia Gialotti had ik veel zin om dit stuk te bezoeken, maar het sprak me niet echt aan. Ik vond het niet slecht, maar ook niet goed. De muziek vond ik soms storend. Door het spel heen hoorde je de muziek en op bepaalde momenten gaf het de indruk dat iemand de tv aan had laten staan, waardoor ik mij niet volledig op het spel kon concentreren. Het spel was prima, maar ik was niet echt geboeid.

Adhanet Ghebray

Goed spel van Roeland Fernhout. De vrouwen kwamen iets minder uit de verf, ligt misschien aan de regie. **Caro de Leth**

Heel bijzonder om zo'n "uitgeklede " Ivanov te maken en met zo'n geweldig resultaat. De dreigende muziek (leek op hartritme) en enthousiaste spelers maakten het tot een feest. **Dini Kuijer**

Mooi vorm gegeven, verrassende effecten door gebruikmaking van de gordijnen voor opkomst en afgaan van de personages. Goed gecast en heel goed spel, al ligt het zwaarmoedige ver van mij. Ook een heel goede inleiding van Nina. **Hera Tseng**

Nina Spijkers gaf fantastische inleiding en daarna zorgde Roeland Fernhout samen met de andere acteurs voor een prachtige voorstelling. Wat een energie en enthousiasme. Origineel decor met de schuimrubber banken, ideaal om op en overheen te springen. Ook mooi het effect van de gordijnen en de "grens", het randje op de vloer. **Ingrid Ypma**

Petje af voor Nina Spijkers die dit stuk regisseerde. Haar inleiding verhelderde haar keuze voor dit stuk, dat was prettig om te weten. Vlot gespeeld, met humor, bleef boeien. Jammer alleen dat Ivanov zo blijft "hangen" in zijn apathie/ melancholie/ depressie, dat maakte hem als persoon niet aantrekkelijk en soms ronduit saai. Maar het punt dat Spijkers wilde maken kwam wel over, knap gedaan! **Janie Kropman**

Dit stuk was heel visueel. Met een mooi decor, en veel acteurs in verschillende kleurige outfits. Ook niet alledaags was het optreden van mr Pyromantics, die in vele scenes letterlijk vuurwerk kwam brengen met zn knetterpropjes.

Het decor zelf bestond uit drie toneelvlakken, links en rechts van het hoofdtoneel identiek ingedeeld maar dan kleiner. Die zijtoneeltjes dienden eerst als coulissen, later als speelvlak. Op enig moment is de scène op het zijtoneeltje een soort echo van wat er midvoor gebeurde.

Ook op een ander vlak was er ook een (dubbele) echo: vroeg in het stuk zingt de jonge Sasja een mierzoet liedje. voor iemand van mijn generatie is dat, zelfs in deze tere bewerking, herkenbaar als 'smells like teen spirit' van Nirvana. Dat was immers de mega-puberhit toen ik op school zat.

Later in het stuk blijkt dat dat de echo was van de originele versie, die we op volle sterkte te horen krijgen in een scène met handbangen en moshpitten. Dat was namelijk HET liedje van Ivanov en zijn inmiddels overleden vrouw. ze hebben elkaar leren kennen op die muziek/ concert / festival.

De laatste echo komt in de eindscène waarin Ivanov suïcidaal is en er met een jachtgeweer vandoor gaat. Dat roept overduidelijke associaties op met hoe Nirvana-zanger Kurt Cobain aan zijn eind is gekomen. Ik kan me voorstellen dat dit feit de mensen van middelbare leeftijd of ouder ontgaat. Het wordt in ieder geval niet zo obvious uitgelegd, en dat is ook wel eens verfrissend.

Wat ook een belangrijke rol had was de drempel tussen hoofdtoneel en de rest van de toneelvloer. Sasja is de eerste die die grens overschrijdt, tamelijk onbevangen, later volgt Ivanov haar voorbeeld, maar hij is zeer beschroomd.

De tekst van Tsjechov is, al dan niet bewerkt, uiteraard niet stuk te krijgen,

Al met al is dit een heel vlotte productie. Met veel bekende acteurs. Er valt inderdaad zoals beloofd in de inleiding geen moment stilte. En dat houdt de vaart er lekker in bij zo'n stuk van bijna 2 uur. **Jitske Zitman**

Ivanov een pakkende voorstelling! Velen zullen verlangen naar een klassieke benadering van Ivanov. Mij spreekt deze sprankelende, en humoristische enscenering juist enorm aan. De wereld en het leven raast immers door, zonder tijd voor inzicht en reflectie. Het decor, met wapperende gordijnen en gescheiden ruimtes, versterken de energieke acties van de spelers. **Joske van Duijne Strobosch**

Een overdonderende ervaring: het spel van Roeland Fernhout maar ook het decor, met de verschillende dieptes en de regie van Nina Spijkers. Voor mij weer een bewijs dat klassieke stukken niet voor niets klassiek zijn. Iedere keer weer een nieuwe inspiratie voor prachtig toneel. **Liesbeth Hazekamp**

Cijfer keldert weer door de enorme herrie en het geschreeuw en gesprings. (Dat is mijn probleem; kan daar niet tegen). Ook niet altijd goed te verstaan, waardoor je de pointe mist. De humor: ik heb één aardige opmerking gehoord. Verder prima spel! **M. Enzlin**

De acteurs speelden hun rollen met zichtbaar plezier in een bijzonder decor. De spelers kwamen via de ramen, klimmend over de banken die niet gestoffeerd waren, de scène binnen, om later op diezelfde manier weer te verdwijnen. Heel bijzonder was dat 't 'hoofddecor', na openschuiven van 't gordijn voor de raam achterin, als een iets kleinere kopie daarachter te zien was en dit niet alleen achter 't linker gordijn maar ook achter 't rechter, zodat op 't laatst drie exact gelijke decors te zien waren. Ook de planten waren in drievoud te zien, zoals de vrouwentong-plant, een bijzondere keuze in mijn ogen!

De kleding was ook heel opvallend: van knal groen tot knal rood. Alleen 't hoofdpersonage Ivanov droeg 'normale' kleuren.

Verder zongen de spelers regelmatig, oa 't spottend bedoelde 'dokter Bernard' op 't moment dat de arts verscheen, om Ivanov te spreken over diens zieke vrouw.

't Hoofdpersonage zit in een diepe depressie. Bij de inleiding werd verteld dat in 't oorspronkelijke stuk deze wordt veroorzaakt door 't feit dat er helemaal niets aan actie en spanning is in zijn leven. In de bewerking wordt de depressie toegeschreven aan juist te veel drukte, uitgedrukt door continue achtergrondgeluiden en niet echt te verstaan stemmen die steeds klinken [in 't hoofd van Ivanov?]. Ook kan Ivanov met moeite zijn schulden afbetalen en daar komt nog bij dat zijn vrouw ernstig ziek is en voor genezing naar een rustiger oord zou moeten vertrekken, zoals de arts hem aanraadt. Vanwege die geldproblemen kan Ivanov dit niet betalen. En hij kan, door zijn depressie, 't laatste jaar ook geen liefde meer voor haar opbrengen, wat hij toch wel erg vindt. Prachtig vond ik 't 'stomme film'-fragment waarin hun eerste ontmoeting, huwelijk in de kerk, liefde voor elkaar en tenslotte haar overlijden werden gespeeld. Bij 't jonge buurmeisje Sacha hoopt Ivanov, na overlijden van zijn vrouw, weer levensgeluk te vinden, maar tijdens de voorbereiding van hun huwelijk eindigt 't stuk. En dat einde was heel verrassend: in de originele versie schiet Ivanov zichzelf dood. In deze uitvoering wil hij dat ook. Hij pakt 't geweer van zijn werknemer af, maar alle spelers storten zich op hem om dit te voorkomen. Vervolgens krijgt Ivanov een hartaanval en terwijl hij sterft, roept hij uit dat hij NIET dood wil gaan, dat hij wil leven. Heel bijzonder! **Marianne Meter**

Een verrassende interpretatie van Ivanov door Nina Spijkers: een uitgebluste 40-er waarvan je afvraagt, hoe het mogelijk is, dat een jong meisje daar haar droomman in ziet. Roeland Fernhout speelt bijzonder geloofwaardig Ivanov als een vadsige lapzwans, waardoor de passie van Sasja voor hem wat mij betreft echt ongeloofwaardig is. Er zijn meer regievondsten, in de vorm van gestileerde op- en afgangen door de gordijnen in een abstracte setting. In het voorgesprek kwamen die gelukkig aan de orde, want anders was de betekenis daarvan aan mij voorbij gegaan. **Marijke de Jong**

Mooie voorstelling, prachtig decor. Af en toe wat moeilijk te verstaan. **Marijke van Essen**

Schrijnende en heel herkenbare problematiek, maar humoristisch uitgewerkt. Prachtige encenering, uitgekiend en functioneel, duidelijke en 'spontane' dialogen. Kortom een voorstelling van Ivanov om te onthouden!

Marjolijn du Jour

Genoten van begin tot onafwendbaar slot! Prima spel, zowel van de ervaren acteurs als van de jonkies, bv de houtenklazerige arts. Ingenieus toneelbeeld met de gordijnen waar doorheen spannende hints gegeven werden. Dat Ivanov en zijn jonge geliefde enkele momenten buiten de kamers gaan staan, is een mooi signaal dat zij hem uit de moeilijke situatie wil trekken. **Nieske Wedman**

-Aansprekend decor waar door middel van simpele zaken als het plotseling verschijnen van handen uit de gordijnen naar een volgende scene, een optimaal effect wordt bereikt. Spel van de hoofdrolspeler bekoort me. Belichting, muziek en dans prima op orde, kortom een professionele productie. **Paul Langerak**

Voor de beoordeling van een toneelstuk als toneelkijker heb ik langzamerhand een strategie ontwikkeld die bestaat uit een aantal criteria die hierboven niet op die manier worden genoemd. Dat zijn:

- Ben ik emotioneel geraakt? (Nee)
- Heb ik gelachen (glimlach is ook goed)? (Af en toe)
- Ben ik visueel en auditief verrast? (Min of meer)
- Was de plot goed te volgen? (Ja)
- Was ik geboeid? (Niet de hele voorstelling)
- Is de boodschap van de auteur juist vertolkt?

Voor wat betreft een vertolking van Tsjechov:

Het gaat om iemand die zijn leven mislukt ziet zijn en eigenlijk niet meer ziet hoe het nu verder moet.

Uiteindelijk trekt hij de diep zwaarmoedige consequenties.

Ik heb dat diep zwaarmoedige niet geproefd.

Paul van Leeuwen

Vormgeving, decor etc. ondersteunt heel sterk de bedoeling om deze Ivanov ten onder te laten gaan in teveel!

Plony de Jong

Deze Ivanov is een cadeau voor de toeschouwer. Sterk acteerwerk onder de gedreven regie van Nina Spijkers. Een schoolvoorbeeld van hoe vakmanschap gecombineerd met lol in je werk tot een mooi eindproduct leiden.

Theo Akse

Beetje taai stuk, maar goed, het blijft een Tsjechov. Het werd wel naar het eind toe steeds beter te genieten.

Yolande Krullaards

Sprankelend, energiek stuk. Plezier om naar te kijken. **Krista van der Schatte Olivier**

Kroniek - NTGent

Niet alleen voor de acteurs lijkt het op een zoektocht naar een stuk ook het publiek wordt op de proef gesteld. Het stuk is op een interessant gegeven gebaseerd, iemand die al 28 maanden dood in zijn appartement ligt. Na afloop kon ik me wel inleven in die persoon. **Andre Smulders**

Een bericht in de krant over iemand die maanden dood in huis heeft gelegen zonder opgemerkt te worden is de aanleiding tot dit stuk. Er vindt een soort reconstructie plaats van hoe dit kan gebeuren. De postbode geeft aan wat de procedures zijn. Doordat regels preveleren gaat menselijk contact verloren. Het is op zich een belangrijk maatschappelijk thema, maar het verband met de plankjes die daarna werden doorgegeven is me ontgaan. Het thema ebde weg in vage filosofietjes. **Anne-Mieke Akkermans**

De talige aanvang boeide mij. Ook het decor paste bij die geladen stemming. . Na het verhalende gedeelte boeide mij het niet meer. De symbolische?? dans duurde erg lang, evenals de scènes met de Japanse afbeeldingen en het op het toneel halen van publiek was voor mij kunstmatig. Wel ontroerde mij de bewassing in het teitje.

Annemarie Baronner

Een Zwitserse documentaire en de lang onopgemerkte dood van iemand uit de buurt waren de aanleiding voor deze voorstelling. De acteurs gaan op onderzoek uit en spreken postbodes, ambtenaren, vrienden en familie, maar ook doodgravers en verder iedereen die iets zou kunnen weten over de overledene wat van belang zou kunnen zijn. Waarom ligt iemand onopgemerkt dood in huis en duurt het soms heel lang voor dat dat ontdekt wordt. Alle betalingen gaan automatisch, de bank ziet nooit bijzonderheden. De postbode blijft zo lang mogelijk post in de brievenbus proppen tot het echt niet meer gaat en waarschuwt dan de posterijen. Dan volgt er nog één schriftelijk verzoek om de bus te legen en daar eindigt dan hun verantwoordelijkheid. Het waterleidingbedrijf doet niets met het feit dat de meter niet kan worden opgenomen, de betalingen gaan gewoon door. De een kan niets doen, de ander mag niets doen en zo wijzen alle vingers naar elkaar. "Het ligt aan het systeem". Dit onderzoek wordt mooi traag verbeeld, met weinig tekst en veel bewegingen en dans. Het is vooral een fysiek stuk, waarbij veel aan de verbeelding wordt overgelaten. Ik zag innemende blikken en houdingen en subtiele humor, prachtig spel en vooral een eenzame dood liefdevol in beeld gebracht. **Brigitte Van Mulken**

Er is op de valreep toch een inleiding en daar wordt ook een nagesprek aangekondigd. Bert Luppens, een van de 3 spelers, vertelt dat het stuk is geïnspireerd door een documentaire van een Zwitser, en nader invulling krijgt door een jonge regisseur Florian Fischer. Een van de 3 spelers is danseres Charlotte Vanden Eynde, waardoor het stuk een "ongewoon" karakter zal hebben. Het stuk zal allereerst gekenmerkt worden door een onderzoek uitgevoerd door diverse instanties die iets hebben met een adres (gas en licht, water, post ed.) en vervolgens werken met contemplaties. Op een vrijwel leeg decor worden op komische wijze situaties uitgebeeld van personeel dat iets vertelt over hoe men omgaat met post die achter een deur blijft liggen. De levensbron water die niet meer getapt lijkt te worden geeft vermoedelijk inspiratie aan de danseres die met een knuist in het glas het toneel bestiert. Ook wordt er iemand gewassen, maar dat zal de na 28 maanden gevonden dode vast niet moeten voorstellen. Gespeelde begrafenisrituelen proberen in direct contact te komen met de toeschouwers die deel kunnen uitmaken van de stoet, anderen toeschouwers kunnen zich bezighouden met toepasselijke geuren. Waartoe de contemplaties (afbeeldingen die ook werden rondgedeeld) dienen is niet duidelijk geworden, maar een onbekende dode krijgt ook nu nog een graf leerde ik. Een bizar stuk gelaardeerd met een tot griezelen uitnodigende dans die het lichamelijke verval lijkt te illustreren. **Fea Boegborn**

zonder voorgesprek is dit een zeer moeilijk stuk om in te komen, vele flarden die niet makkelijk zijn te koppelen aan onderwerp van voorstelling, echter het nagesprek heeft zo'n indruk achtergelaten en zoveel verklaard dat mijn cijfer van onvoldoende naar 7 is opgestegen, nagesprek eigenlijk de EPILOOG was heel verhelderend en verklaarde (achteraf) de opbouw en delen van de KRONIEK, voor degenen die dit niet hebben willen/kunnen meemaken zal de avond een minder plezierige gevoel hebben gegeven. **Frits Brouwers**

Het leven gaat door, post wordt afgeleverd, incasso's worden afgeschreven, gas-, water- en electriciteitsrekeningen worden verstuurd en van je konto afgetrokken. Kortom: al lig je 28 maanden in je eigen appartement dood en, hoe vreemd dat het klinkt, niemand valt het op (ben je eenzaam of niet????) dan gaat alles in de buitenwereld, door. Brievenbussen worden geleegd, om daarna weer gevuld te worden en MEN MERKT HET NIET. Ongelooflijk triest en deze triestheid werd schitterend verwoord door de spelers van NT Gent. De korte dialogen waren schrijnend en men blijft hopen dat jou dat niet overkomt. Maar wie dan wel? **Gerda Heethuis**

Prachtige voorstelling met een ongemakkelijk onderwerp. Vooral de teksten in het begin (postbode, waterleidingbedrijf en bank) waren heel sterk. Trekken je meteen de voorstelling in. Ook bijzonder: de acteurs maken tijdens de voorstelling vaak oogcontact met het publiek. Vooral Bert deed veel met nonverbale gebaren en veelbetekende blikken. Versterkte de verbinding tussen spelers en publiek. Mooie bewerking van Frederic Chopins March Funebre waarbij deel van publiek uitgenodigd werd om mee te lopen tijdens het afscheid van de dode. De eerste keer dat ik een stuk zie waarbij geur een rol speelt. Choreografie: mooie bewegingen en gebaren. Een voorstelling waarbij nonverbale communicatie en gesproken tekst een even grote rol spelen. Verstaanbaarheid: Verschil in volume van Bert tov Charlotte leidt er toe dat Ik me erg moest concentreren om Charlotte te verstaan. **Hans Ringnalda**

Verrassend en apart en wat zou ik dit stuk graag nog een keer zien want sommige dingen ontgingen mij en die werden in de nabespreking ingevuld. Sommige betekenissen had ik gemist. Jammer, maar dat is achteraf. Het was voor mij een bijzondere beleving waarin ik werd meegesleept door het voortreffelijk spel van de acteurs, de dans, de muziek, allemaal fragmenten en toch één geheel waarin veel aan mijn fantasie werd overgelaten (die mij zoals gezegd af wen toe in de steek liet). Het spel van Bert Luppés, zijn indringend contact met het publiek/met mij, intrigeerde mij. Prachtig hoe de regisseur en de acteurs c.s. dit trieste onderwerp tot een boeiend theaterstuk hebben gemaakt **Hans Walhain**

Of het goed was of niet, ik kan het niet beoordelen. Ik begreep lang niet alles en heb veel zelf ingevuld. Het was wel een boeiend stuk, hoe macaber het ook was. De acteurs waren goed, bijna dansers. Verder hou ik niet zo van medewerking van het publiek. **Heleen Wagenaar**

De meningen waren achteraf aan de toneelkijkerstafel zeer verdeeld, maar mij heeft dit stuk zeer geboeid. Er zaten twee wegtrekkers in - de periode vóór de gezamenlijke processie/dodenmars en de spectaculaire maar toch duidelijk te lange dans (inclusief intensieve meting van het appartement) tegen het einde - maar voor het overige was het een zeer bijzondere voorstelling. Jammer dat ik naast een nurkse meneer zat die zijn verveling, afkeuring en ongenoegen met duidelijk hoorbare zuchten, geeuwen en snorkelgeluiden onderstreepte. Het is een compliment voor makers en spelers dat ik desondanks een mooie avond had. **Henk Zwijnenburg**

Kroniek, of een man ligt dood in zijn appartement sinds 28 maanden.

We krijgen vanavond niet zozeer een toneelstuk te zien als wel de weergave van een onderzoek, zo wordt ons tijdens de inleiding voorafgaand aan het stuk verteld. Het onderwerp is ontleend aan het werkelijk gebeurde feit dat een man, een vijftiger, 28 maanden dood in zijn appartement ergens in een Zwitserse stad heeft gelegen voordat een min of meer toevallige voorbijganger het vreemd begon te vinden dat elke avond het flikkerende licht van een televisie door de neergelaten rolluiken vanuit het verder donkere appartement vanaf de straat zichtbaar was. Hij waarschuwde de politie, die vervolgens poolshoogte kwam nemen.

Het stuk wordt gespeeld door 3 acteurs: Oscar van Rompay, Bert Luppés (die ook de inleiding voor zijn rekening nam) en Charlotte Vanden Eynde. In een aantal door elkaar gevlochten monologen vertellen de acteurs welk onderzoek zij hebben gedaan om dit fenomeen te onderzoeken. Energieleveranciers, een bank, de posterijen e.d. zijn benaderd om te informeren hoe het toch mogelijk was dat iemand zo lang dood kan zijn zonder dat er ergens een lampje gaat branden.

De (bureaucratische) reacties van de instellingen en bedrijven worden op soms humoristische wijze gedebiteerd. Bij alle komt het er op neer dat er bij geen van dezen een systeem is dat aanslaat als zich een constant repeterend identiek patroon van transacties voor blijft doen. Het zet je als toeschouwer ook licht aan het denken: zou dat dan moeten? Is het de taak van dergelijke instituties om op een andere manier dan tot nu toe geautomatiseerd is geregeld met de cliëntele om te gaan?

Vervolgens wordt ingezoomd op de naaste omgeving. Hoe zit het met de aller naasten (in dit geval een echtgenote en een dochter)? Hoe kan het dat die niets hebben gemerkt? Het lijkt bijzonder, maar contacten blijken er totaal niet te zijn geweest sinds jaar en dag. Een situatie die vaker voorkomt helaas, maar die wel een feit is. Wranger is de gang van zaken in de naaste woonomgeving. Medebewoners van het appartementencomplex hebben het ook niet doorgehad. Wel bleek er een bepaalde periode een vreemde penetrante geur in het complex te hangen. De bewoners dachten aan een dier dat in het ventilatiesysteem terecht was gekomen en daar dood gegaan. Het systeem werd gereinigd en (o toeval!) de stank was verdwenen. Ook winkeliers in de buurt hadden geen reden gezien om te veronderstellen dat er sprake was van een overlijden. Het fenomeen lijkt bizar, maar wel het gevolg van een maatschappij waarin het individualisme toeneemt. Tot zover deze verhaallijn.

Tussen de diverse weergegeven reacties door werden ons 9 Japanse tekeningen (contemplaties) getoond, die weergaven op welke wijze het menselijk lichaam verandert nadat de dood is ingetreden. Ik was blij dat het tekeningen waren die we te zien kregen en geen foto's.

Ook werd een soort zoetig weeïge geur de zaal ingewuïfd. Niet prettig, want het bracht de herinnering boven van de zelfde soort geur die men in de omgeving van een overledene verspreid om de lucht van het lijk te verbloemen.

Als klap op de vuurpijl werd een op waaiers aangebrachte parfum aan het publiek doorgegeven, die met zijn lucht al gauw de hele zaal vulde. Het bleek te gaan om een parfum dat de geur van een rottend lijk moest weergeven. Men had dat speciaal laten maken bij een Franse parfumeur. Geweldig!, hoe kom je erop? Het gemis van het lijk zelf werd helemaal aan het slot van stuk goedgeemaakt. Men had gesproken met medewerkers van de organisatie die lijken weghaalt (ik meen voor forensisch onderzoek). Aan de hand van enkele attributen kregen we te zien hoe een lijk werd opgeruimd. Oscar was zo vriendelijk om op het toneel te sterven en hij werd vervolgens vakkundig en snel aan het oog onttrokken: in een witte lijksak en daar omheen een wit laken. Het geheel werd op een draagbaar gelegd en vastgesnoerd en afgewerkt met een sfeervolle zwarte hoes.

Na afloop van het stuk kwam Oscar gelukkig weer ademend en wel uit de verpakking tevoorschijn.

Ik vond het een bijzonder mooi gespeeld stuk, met humor, maar ook met een lichte maatschappijkritiek.

Uiteraard is het onderwerp iets dat je aangrijpt, maar vooral de manier waarop het hier over het voetlicht werd gebracht zal ervoor zorgen dat het lang, héél lang, in mijn geheugen blijft! **Hugo Elbers**

In toneelstukken is de dood meestal uitkomst van één of andere verwikkeling. 'Kroniek' kiest de dood juist als beginpunt - speciaal de anonieme dood waarbij de overledene pas veel later wordt aangetroffen. Daarmee ligt het accent op de nafase en die duurt zelfs al 28 maanden als het stuk begint. Verschillende lijnen lopen min of meer gelijktijdig door het stuk. Eén is een soort chronologie van de fysieke desintegratie van een overledene. Dit proces beelden de acteurs uit via gesproken 'contemplaties' en het tonen van afbeeldingen (die ook aan kijkers worden aangereikt). Een andere is een reconstructie: door contacten met cafévrienden, familie en instanties krijgt de fysiek nagenoeg vergane dode (opnieuw) een identiteit als medeburger. Een derde lijn is de vraag hoe je je verhoudt tot een dode die onopgemerkt bleef.

De opvallende combinatie van acteerwerk en dans maakt sommige fragmenten extra indringend. Eén ervan is een spasme waarbij danseres Vanden Eynde een liggende gestrekte houding in een haast foetale houding verandert.

In het nagesprek noemen de acteurs zelf hun stuk een onderzoek of verkenning naar vragen rond een anonieme dood en dat klopt wel met wat je op het podium ziet. De regie heeft het stuk niet echt als verhaal opgebouwd, meer als fragmenten rond een thema. Dat biedt kijkers veel ruimte voor eigen associaties en dat vind ik bij dit onderwerp een goede keuze.

Behalve de matgeel met bloem- en dierfiguren beschilderde gordijnen, is het decor vrij sober gehouden. De belichting vind ik sfeervol en mooi aansluiten bij het stuk. 'Kroniek' is een sterke productie die veel stof voor discussie oplevert. **Jeroen Schoot**

Het is waarschijnlijk dat de inleiding door de sympathieke Bert Luppés mij positief verwachtingsvol de zaal deed binnengaan en ik de afschuwelijke lucht die me meteen tegemoet kwam trotseerde. De zoektocht naar het hoe, waar en waarom van het fenomeen dat mensen ongezien van de sociale radar kunnen verdwijnen wordt speels en vol experimentele vormen gemaakt. Mooi wordt gebruik gemaakt variaties in tempo. De verschillende items waaruit de voorstelling wordt opgebouwd hangen af en toe wel als los zand aan elkaar. De acteurs hebben heel verschillende energieën. Oscar Van Rompay en Charlotte Vanden Eynde spelen vooral ingetogen maar Bert Luppés lijkt af en toe wat clownesk, waarbij met zijn ogen contact zoekt in de zaal. Het maakt de sfeer wel luchtiger, maar doet afbreuk aan de eenheid. De voorstelling had een heel stuk korter gekund; de uitgebreide dans op het eind voegde voor mij niet echt toe. De lijkgeur was afschuwelijk en is nog lang in mijn neusholten blijven hangen. Als de theatermakers het zo belangrijk vinden dat die geur meedoet, kunnen ze het ook houden bij de waaiers die op het eind worden doorgegeven en niet de heel zaal doorwasemen. Die lucht zou voor mij een volgende keer zeker een reden zijn om rechtsomkeer te maken. **Joke Feitsma**

Dood. Niet direct een onderwerp waar je vrolijk van wordt. Toch ontlokte de voorstelling af en toe een glimlach en een zacht gehum. Vond de dans van Charlotte mooi, maar duurde iets te lang. Dacht verwijzingen te zien naar de Schreeuw van Munch en schilderijen van Schiele met zijn vrouwen in krampachtige houdingen(?). Bijzonder zoals het publiek betrokken werd bij een wandelingetje. Gezellig kletsend over de dood? De getoonde prenten bij de contemplaties waren confronterend. Een voorstelling die je eigenlijk nog eens moet zien omdat er veel onderdelen waren waarvan het verband niet direct duidelijk was **Joukje Bijlsma**

In het begin van het stuk leek het dat het zou gaan over de vraag hoe het kan dat iemand lange tijd dood in huis ligt. Na enige tijd raakte ik de draad kwijt en snapte ik niet meer waar het over ging. Dat het deels over de dood ging lijkt wel duidelijk, maar wat stelden bijvoorbeeld die rare dansjes voor? **Marieke Verhoeven**

Een bijna leeg toneel, decorsdoek [zij- en achter] lijkt de ruimte te vullen met levendige plant&bloemmotieven. Drie acteurs geven ter inleiding de reacties van instanties weer op het onderwerp van de voorstelling: 'Man ligt 28 maanden dood in zijn appartement'.

Een collage van scènes reagerend op persoonlijk en vergaand onderzoek volgt en pakt de aandacht van het publiek. Ieder voelt herkenning en leeft zich de rol van omstanders in. 'Kroniek' gaat een stap verder laat ook en détail zien hoe dat gaat, in eenzaamheid doodgaan. Echter zonder te verklaren HOE het mogelijk is zomaar onopgemerkt te verdwijnen.

Acteurs in steeds oversized en flamboyante kleding brengen het hele scala aan dingetjes rond dood-gevonden en afgehandeld worden, van wassing tot laatste rochel naar brancard en de geur van.... Het innemend acteerwerk van Bert Luppès neemt de zaal vlot mee, met zijn heldere en ook komische dictie en spel van handen, armen lichaam. Ook Oscar van Rompay weet met precies en beheerst en ruim spel de situatie : het onderzoek : toe te lichten. Danseres Charlotte van der Eynde als acteur even precies, kiest meer interpretatieruimte in haar variërende dans waarvan die op songtekst : "My body is a cage//That keeps me from dancing with the one I love//But my mind holds the key" wat losgeslagen raakt.

Rode lijn is een reeks van negen Japanse 'Contemplaties' over de verschillende fases na de dood. Beschouwingen die welzeker ook de fysieke veranderingen beschrijven samen met opkomende gedachten, zonder overigens morbide te worden. Fraai is de Dodenmars waar bedachtzaam en gedenkend stappen gezet worden samen met publiek. Evenzo het in drieën sterven en het nauwkeurig onderzoek naar de laatste hoofdbeweging en ogenblik.

Terecht passend eerbetoon wordt nog geleverd aan kunstenaar Bas Jan Ader [1942-?-1975-Beautyfull Sea]. Hij maakt van het 'moment van loslaten', het vallen en stilletjes verdwijnen een belangwekkend kunstthema, dat door meerdere kunstenaars is gevolgd.

Kroniek is een bijzondere voorstelling met echt komische kanten, die sterk binnenkomt, zonder sentiment te raken. En gaat ieder voor zich in persoonlijke herinneringen en beelden na wat "28 maanden dood" echt betekent. Een niet weer uit te wissen mooie ervaring van NTGent.
Martien Voegelzang

Het is moeilijk om dit goed te beoordelen omdat mijn zus 5 weken geleden overleden is en daardoor kwamen veel beelden en teksten nog veel te hard binnen. Ik had verwacht dat het stuk meer zou gaan over eenzaamheid en het gebrek een gemeenschapszin, maar het ging erg direct over de dood en vaak over nare kanten er van. De dans van het vrouwelijke personage was prachtig. Martijn Romijn Onbegrijpelijk stuk. Later van Bert Luppès begrepen dat dat ook voor hen gold. Het hing als los zand aan elkaar, enkele onderdelen duurde me te lang. Het begin was sterk: wat gebeurt er als je dood bent en niemand geeft dit

door aan instanties etc.. De dodendans gaf het stuk een soort luchtigheid en impuls naar het tweede deel. Nagesprek gaf me weer stof tot nadenken uiteindelijk. **Noor Zwijnenburg**

Bij vlagen interessante voorstelling door de prachtige beelden over de dood maar te lang want zonder kern. Bij een onderzoek van een thema is doorgaans de diepe diepte theateraal boeiender dan een verkenning in de breedte. **Renée Besteman**

Een boeiende zoektocht naar de omstandigheden en achtergronden van een sociaal drama in een wat kille samenleving. Geboeid gekeken naar het spel, de interactie met publiek, de dodenmars op de muziek van Chopin, de wervelende dans op opzweepende muziek.... Na afloop een interessante uitwisseling met 2 acteurs. Ondanks het macabere thema (incl geuren en plastische uitbeeldingen) een mooie toneelavond gehad! **Renee Walhain-van der Stoel**

Naar mijn smaak te lang uitgesponnen, maar inventieve en intelligente studie van een interessant maatschappelijk probleem: de eenzame en onopgemerkte dood in de stedelijke omgeving. Met mooie, kwetsbare hoogtepunten, zoals de badscene met de vertelling van de verdwenen oceaanzeiler. **Ronald Visser**

Hoezo subsidie? Echt geen mooie voorstelling. Twee keer even een voldoende niveau bij aanvang over de teksten aangaande de bureaucratie en bij de dans. Jammer van de subsidiegelden. **Rubi Hendriks**

Bert Luppès, een van de spelers, hield een inleiding waarin hij in het kort de voorstelling beschreef. Daarnaast vertelde hij hoe de voorstelling tot stand was gekomen. De regisseur Florian Fischer had opdrachten gegeven aan de spelers om onderzoek te doen naar de omgeving en achtergrond van de dode man. Op basis van dit onderzoek is de voorstelling door de spelers en regisseur gemaakt. Het eerste halfuur werd min of meer op anekdotische wijze verteld waarom de omgeving, de post, de gemeente, het elektriciteitsbedrijf etc. niets uitzonderlijks gemerkt hebben. Daarna begaven de spelers zich over aan allerlei improvisaties over dodendansen, gebadder in een teiltje en een fantastische solodans van Charlotte Vanden Eynde, de danseres van het gezelschap. Maar waar het allemaal op sloeg werd helaas niet duidelijk. Vermaak is misschien de juiste beschrijving. Het decor bleef leeg, net als de voorstelling. **Sjoerd Postma**

bijzonder stuk over een eenzame dood. Maar je hebt de nabespreking nodig om er chocola van te maken. Dan wordt er wel veel duidelijk: dat het een zoektocht is naar wat er precies gebeurt, wat de reacties zijn en wat die zeggen over jezelf. Ook de ongemakkelijkheid van iemand die 2 jaar dood in een appartement ligt en het enige wat de burens doen is het ventilatiesysteem vervangen. Weten hoe het stuk tot stand kwam en waarom er interactie moet zijn met het publiek, voegt wel veel toe en dat is eigenlijk jammer. Misschien handiger om van te voren te zeggen dat het publiek in een soort workshop terecht is gekomen en geacht wordt deelnemer te zijn in het onderzoek en niet alleen maar toeschouwer. overigens wel mooi om op deze manier een vraagstuk te onderzoeken. zo is dans inderdaad soms een beter medium dan taal. **Susan de Boer en Geertje van der Waaij**

de 3 personen beleven in mijn gevoel langzaam een rouwproces, van een relatief onbekend persoon. Er is geen oprecht verdriet waar te nemen. 2 van hen lijken geheel op te gaan in een andere wereld. dat vind ik heel verstillend. de derde persoon (bert Luppès) loopt als een soort grappenmaker door het gehele proces heen. ik vond dat niet zo goed passen bij de speciale sfeer die er ontstaan was. ik had soms ook het gevoel dat het nog niet helemaal lekker liep, maar dat was niet storend, eerder aarzelend. bijzonder stuk! **Tilly Bertling**

Mijn drie criteria, die ik hanteer om een oordeel te geven over een voorstelling, waren in dit stuk allemaal van toepassing. De Kroniek raakte me, ik amuseerde me en er was veel om over na te denken. Wat dat laatste betreft was een nagesprek wel prettig. Hoewel je aan bepaalde scènes ook je eigen interpretatie kunt geven waren er toch ook totaal onbegrijpelijke momenten. Het nagesprek met de acteurs maakte veel duidelijk. Je kunt je afvragen of het alleen met een nagesprek een goede voorstelling is, eigenlijk moet dat niet nodig zijn als het goed is. Dat vind ik ook wel, je kunt met vragen naar huis gaan en het toch goed vinden, maar hier was het toch ook wel extra verhelderend. Al met al een goede avond. **Tiny Hielema**

La Musica 2 – Theater Utrecht

Hoewel het een goed geacteerd stuk is, sprak het mij niet aan. Daarbij leidde het decor en met name de plaatsing van de band teveel af van het verhaal. **Andre Smulders**

Een paar vabn ex-geliefden is bijeen in de lobby van een hotel om de laatste zaken voor hun echtscheiding af te handelen. Het is al lang geleden dat ze elkaar gezien hebben. Ze bevinden zich in een kale ruimte er is alleen een geluidsdecor van muziek die mee gaat op hun emoties. De ontmoeting is een heftig gesprek waarin een mengeling van afscheid, verliesgevoelens over een verloren liefde, rancune en onmacht een rol spelen. Al die gevoelens worden op een wanhopige manier neergezet. 'Dit gebeurt op een geloofwaardige manier die je mee doet leven met beide partijen. Het voelt bijna als een verbale bokswedstrijd waarin beide partijen proberen te scoren.

Door het lege decor is alle aandacht gericht op de spelers. **Anne-Mieke Akkermans**

Dramaturg Joris van der Meer verzorgt de inleiding, wat hij uitstekend doet. Daarmee hebben we gelijk het beste deel van de voorstelling gehad. Het decor is sober, het moet de ontvangsthal van een hotel voorstellen. De linkerhelft van de ruimte is vrijwel leeg, het grootste deel van de rechterhelft wordt in beslag genomen door een hok met raam waarin het Rosa Ensemble speelt. Door de grootte van dit hok is een deel van het decor niet zichtbaar, wat ik heel storend vond omdat daar soms handelingen plaats vonden die buiten beeld bleven. Een echt paar kijkt op de dag dat hun echtscheiding wordt uitgesproken terug op hun huwelijk. Ze hebben beide moeite met de scheiding, vooral hij (Peter Blok), hij lijkt nog steeds niet te weten wat hij wil. Dat twijfelen, soms ook van haar (Ariane Schluter), het trage spel en de vele herhalingen en het geneuzel maken het een matige voorstelling, ondanks het knappe acteerwerk. Het verhaal laat het afweten. Gelukkig zorgt het Rosa Ensemble voor een ijzersterk geluidsdecor! **Brigitte Van Mulken**

Indrukwekkende voorstelling in minimaal decor. Goed gespeeld, geloofwaardig, herkenbaar. **Caro de Leth**

Prachtig rustig decor, alle aandacht kwam hierdoor op de spelers te liggen. Het spel van beide acteurs was geweldig. Zo geloofwaardig, de emoties die zo oprecht over kwamen. De prachtige muziek was passend bij het acteren. Mooi gekozen om de muzikanten in een aparte ruimte op het podium te plaatsen. Naar mijn mening was het allemaal perfect, regie vormgeving en het spel. **Dini Kuijer**

La Musica 2 is een schurend stuk over een stukgelopen liefde. Het decor, de lobby van het hotel waar het stel ooit enkele maanden woonde, is vooral een anti-decor: een grote lege ruime met alleen een kroonluchter, een frisdrankautomaat (die symbolisch bij hem dienst weigert, bij haar niet) en het hokje (receptie) waar de muzikanten zitten en het met elkaar erg gezellig hebben. Mooi contrast met de 2 spelers die perfect weten hoe ze taal, stiltes, nabijheid en afstand kunnen inzetten. Hoe je samen en toch zo ver van elkaar kan zijn, hoe je niet verder met elkaar kan/wil en de ander toch niet wil missen, en hoe verschillend man en vrouw aankijken tegen (het verbreken van) hun relatie. **Dorien Leopold**

Vandaag is er een inleiding van de dramaturg Joris van der Meer. Als hij eenmaal zit vertelt hij zeer uitgebreid over het leven van de schrijfster van o.a. la Musica en la Musica 2. Niet alleen de schrijfster komt zo uitgebreid aan de beurt, elke medewerker van het stuk wordt uitgelicht. Heel bijzonder! Dan gaan we de zaal in, schaars verlicht op een soort cabine na, waar de muzikanten in zitten en een koffiemachine tegenaan staat. Het moet een hotel suggereren waar het zojuist gescheiden echt paar fantastische beginjaren hebben doorgebracht. Er is een duidelijke spanning, zoeken ze een schuldige, zoeken ze elkaars warmte, is er sprake van jaloezie en dat alles gelardeerd met schelle tonen van de muzikanten. Ze naderen elkaar soms en dan zijn ze weer heel afstandelijk. Zelfs zo afstandelijk dat ze om beurten in de cabine plaatsnemen en van daaruit elkaar aanspreken. De teksten vind ik niet echt bijzonder, wel het verhaal wat de vrouw zoal doet als ze alleen wil zijn/is. De escapades van de man zijn niet ongebruikelijk. Het hele stuk is eigenlijk wat kaal, en zo voelt dat misschien ook als de scheiding net is uitgesproken. **Fea Boegborn**

Je gaat er weer lekker voor zitten. Twee topspelers. Hoge verwachting natuurlijk. Komt ook uit. En zeker als je tijdens voorstelling naast moeder van Ariane Schluter zit. Zo trots op dochter en na afloop de kushandjes die bijna bij jezelf naar binnen komen. Goede dialogen door professionals gespeeld. Persoonlijk vind ik het jammer dat de muziek "opgesloten" zat. Geeft altijd extra dimensie aan toneel. Maar ik kon, zelfs centraal zittend, niet alle muzikanten zien. Een welbestede avond! En natuurlijk weer par uur napraten in de "gezelligste" huiskamer van Den Haag. **Frits Brouwers**

Ondanks het feit dat het stuk gespeeld werd door twee heel goede acteurs, kon het me niet boeien. Wel leuk: de muzikanten in een soort van Serious Request studiootje. Verder een wel heel sober toneelbeeld. **Hans Ringnalda**

Een boeiend theaterstuk gedragen door prachtige taal waar de lawaaierige muziek geen afbreuk aan deed. Ik begrijp het: na (de) intense dialogen moet er (wat) ontspanning zijn, maar ik beschouwde de muziek niet als toegevoegde waarde. De dialogen stemden tot nadenken, tot reflectie, maar daar droeg de muziek niet toe bij, integendeel. De studio annex lobby van het hotel was leuk bedacht, maar gaf mij een gevoel van claustrofobie - en dat was misschien de bedoeling, maar het waarom ontging mij. De regie was heel strak, bijna mathematisch. Dat was onder andere te zien aan de looplijnen van de acteurs, de acteurs die hun rollen kundig en met overgave vertolkten, zonder vermoeidheidsverschijnselen, alsof deze avond de première gold. In de stukken die aan La Musica 2 voorafgingen werd - op overigens voortreffelijke wijze - in meerdere en mindere mate geïmproviseerd en dan valt zo'n strakke regie op. De acteurs volgden de regisseur voorbeeldig, maar voor mij had het wat minder strak mogen zijn. **Hans Walhain**

Wat een geweldige voorstelling! Of zei ik dat de vorige keer ook al? Nee, bij 'Een flinke linkse vrouw' zei ik geloof ik: "Wat een geweldige leuke voorstelling." En 'leuk' was deze voorstelling natuurlijk helemaal niet. Eerder ontluisterend. Althans, voor degenen die in de bestendigheid van de romantische liefde geloven. Zelf heb ik van het begin tot het einde van La Musica 2 genoten: van de thematiek, het spel, de muziek (!) en ook het licht (de kleine mens achter in de zaal, tegen de muur in het volle licht, en dan daarnaast de enorme schaduw van die andere mens. Heel mooi gedaan. Mijn toneelkijkervrienden waren in de nazet iets minder enthousiast dan ik. Komt het doordat ik naast de moeder van Ariana Schluter zat? En dat ik met haar mee-geenoot, een soort plaatsvervangende oudertrots? Het zij zo. Gewoon een 9 dus. **Henk Zwijnenburg**

Maakt een steriele omgeving gepassioneerd spel sterker voelbaar of hindert het vooral? Die vraag komt op als ik in het nagenoeg lege, kille decor kijk waar 'La Musica' gaande is. Met aan de rechterkant een doosvormige bouwkeet of kiosk waarin de haast onzichtbare live muzikanten hun inbreng leveren. De leegte maakt ook veelvuldige escapes mogelijk uit het pijnlijke weerzien van de twee ex-geliefden die op hun vroegere relatie terugblikken. De acteurs Ariane Schlüter en Peter Blok laten prachtig zien - zij het hier en daar wat routineus - hoe een ooit innige relatie ook tot destructieve afhankelijkheid kan leiden: je kijkt min of meer naar een langdurig gijzelingsdrama. Maar emotioneel raakt het me niet echt. Komt het door Schlüter die net zo bacterievrij en aangeharkt oogt als het decor? Licht het aan mij omdat relatieperikelen van anderen me vaak niet boeien? Of is het de tekst die de hartstochten van weleer teveel terugdrukt naar een taal van de ratio? Van alle drie wat, denk ik. De rol van de live muziek vind ik sterk en mooi atmosferisch aanhakend bij verschillende scènes. Ook daardoor heb ik me beslist niet verveeld. **Jeroen Schoot**

La musica 2, gespeeld door Ariane Schluter en Peter Blok heeft geen gedetailleerd decor nodig: spel en taal zijn voldoende.

Al een hele tijd is het stel uit elkaar en er moeten nog wat zakelijke dingen geregeld worden. Dat doen ze in de lobby van het hotel waar ze ooit drie maanden woonden, toen hun liefde nog in bloei was. Afscheid, heimwee naar de goede momenten die er geweest zijn maar ook woede en frustratie over hun uiteindelijk onmogelijke liefde komen ten tonele. De vrouw lijkt echt een punt achter de relatie gezet te hebben maar de man maakt een wanhopiger indruk; voor hem is de situatie nog niet goed te hanteren. Het spel is temperamentvol en zoals gezegd zijn er voor de acteurs geen hulpmiddelen nodig. Af en toe speelt een lichtstraal een visuele rol. In een apart soort blok bivakkeren vier muzikanten, die de sfeer van het spel ondersteunen met een heel eigen sound, soms lyrisch en andere keren stormachtig. Vanaf boven in de zaal was het een vreemd uitzicht op dat blok, omdat er maar gedeelten van de muzikanten te zien was; de hoofden waren uit het zicht. Tijdens het spel trokken zowel Ariane Schluter als Peter Blok op een gegeven moment in het muziekcompartiment, om van daaruit achter het glas per microfoon hun tekst te spreken. Voor mij voegde dit helemaal niets toe aan de voorstelling; ik vond het eerder storend. **Joke Feitsma**

de muziek was heel bijzonder en ondersteunend maar toch ook zelfstandig. bijzondere vormgeving in een box, een soort kijkdoos waarbuiten zich de soms bijtende conversatie tussen twee exen afspeelde vol hulpeloosheid op zoek naar wat er niet meer is. **Josephine Hallegraef**

Boeide mij niet. Muziek erachter was storend. **M. Enzlin**

een stel dat die dag eindelijk officieel gescheiden is, ontmoet elkaar die zelfde avond in 't hotel waar ze eens heel gelukkig waren. Hier verbleven ze indertijd tot 't moment dat ze hun huis konden betrekken. Vanaf dat moment ging 't mis tussen hen. Zo was 't feit dat zij graag alleen naar de bioscoop of bar ging, voor hem erger

dan overspel! Zij hoopte op die manier de gevoelens die er in 't begin tussen hen waren, terug te vinden, zoals ze hem nu uitlegt. Als reactie hierop ging hij echter vreemd. Nu ze elkaar sinds tijden weer ontmoeten zijn er eerst veel verwijten over en weer. Vooral hij lijkt er veel moeite mee te hebben dat 't nu definitief uit is. Zij wil met een andere man in de VS een nieuw leven beginnen. Hij heeft dan wel een heel wat jongere vriendin, maar of 't ooit echt wat wordt ... Eigenlijk voelen ze nog steeds voor elkaar, maar toch is er te veel zeer tussen hen. Na een nacht praten gaan ze ieder hun eigen weg, maar niet meer met de haat die ze voor elkaar voelden. 't Spel van de acteurs was heel goed. Ik moest er even inkomen, maar op een gegeven moment hadden ze mij helemaal voor zich gewonnen!

't Decor [de foyer van 't hotel] was helemaal kaal en [nachtelijk] donker, op een automaat met blikjes frisdrank na die niet werkte toen hij er geld ingooide. Bij haar werkte 't ding perfect! Verder was er een soort opname-studio met 4 musici die met hun muziek de emoties van 't stel duidelijk maakten. Soms met een kortstondig soort kras-muziek, soms met melodieuzer geluid. Mijn smaak was 't niet. Al helemaal niet bij hun spel tijdens ons binnenkomen van de zaal, vóór de acteurs elkaar troffen, en ook niet toen de musici op een gegeven moment weer een compleet werk uitvoerden. Zonder deze toevoeging waren de emoties van de spelers ook duidelijk, volgens mij. Maar 't stuk was prachtig en 't spel geweldig. **Marianne Meter**

De tekst is heel sterk. Duras gaat van diep naar dieper, waardoor het spel steeds dichterbij de huid komt te zitten. Dat is prachtig verbeeld door de spelers, bij wie langzamerhand de wanhoop en de verwarring steeds groter worden, extra zichtbaar wanneer de (oud)geliefden afstand nemen, maar tegelijkertijd de microfoon gebruiken om hun boodschap duidelijk te maken. De vondst van de studio als enig decor heeft hiermee een dubbele functie. De muziek was mooi in het spel verweven. **Marijke Hoff**

Prachtig spel van Peter Blok en Ariane Schluter. **Marijke van Essen**

Prachtig stuk, gespeeld door 2 topacteurs.
Heb ademloos, op het puntje van mijn stoel naar de dialoog zitten luisteren.
Geweldig! **Marjan Duijm**

“Ik weet het niet...” is het terugkerend antwoord op vragen die de gescheiden man en vrouw voor elkaar hebben.

Op een groot, vrijwel leeg toneel, vindt de mogelijk laatste ontmoeting plaats. Rechts een aparte ruimte met raam waarachter vier muzikanten, links boven een kristalkroonluchter, rechtsvoor laag licht.

Marguerite Duras [1914-1996] zet de twee in de lounge van het hotel [La Musica] neer, zij proberen ieder voor zich om te gaan met de vragen, herinneringen aan het huwelijk dat vergaan, mislukt is. De man wil, dwingt bijna af, nog iets van een relatie mogelijk en open te laten om de onvoorwaardelijke liefde die er was een kans te geven. "Ik kan niet zonder jou."

De vrouw is helder beslist en ziet terug op mooie herinneringen die ze wil laten voor wat ze voor haar zijn.

De voor deze gelegenheid gecomponeerde muziek van Wilbert Bultman voor het Rosa Ensemble kleurt de spanningsvolle de lange stiltes tussen heftige dialogen in. Twee breuken in de dialoog tonen de diepsnijdende machteloosheid als vanuit het muziekhok gesproken wordt. De grote leegte van het toneel wordt door het sterke acteerwerk van Ariane Schluter en Peter Blok moeiteloos gevuld met lange groot gespeelde lijnen afgewisseld met klein intiem spel. Lastiger is het de aandacht vast te houden die de grote leegte van de geschetste relatie aan het publiek opdringt.

De uitzichtloosheid - het nog steeds niet begrijpen van de verlopen relatie, 'het niet weten', verplicht tot een onvermijdelijk loslaten om ieders leven verder voort te zetten - is na drie kwartier wel duidelijk. Het liefdesdrama van Duras verliest ook onder de heel precieze regie van Thibaud Delpeut nogal wat aan urgentie. Het enkele besef

van ‚niet-weten‘ laat een aangenaam absolute stilte ervaren zonder tekst, muziek, beelden, woorden.

Martien Vogelesang

La musica II is een heel pure vorm van theater waar de acteurs goed raad mee weten. Daardoor komen alle tegenstrijdigheden van het thema scheiden mooi tot uitdrukking. **Noah van Klaveren**

Wat een pijnlijk stuk. In het begin niet heel realistisch, deze twee mensen hebben nooit bij elkaar gehoord. Terwijl het stuk zich ontwikkelde pasten de personages beter bij elkaar. Pijnlijke passages, soms herkenbare pijn. Het eind was niet helemaal duidelijk: zijn ze dood, uit elkaar, een eigen leven gaan leiden... Ik weet het niet. Maakt niet uit: mooi! **Noor Zwijnenburg**

Heel sterk spel op een bijzondere manier ondersteund door de muziek. Combinatie van tekst en spel raakte mij en zette aan tot nadenken. **Plony de Jong**

Na de voorstelling raakten we erover aan de praat en kon ik me verplaatsen in hoe verscheurend het is om met elkaar te leven als je elkaar al kwijt bent. De zoektocht naar het waarom bleef een mysterie, alleen hoe ze destijds ieder voor zich een uitweg zochten konden ze nu uitleggen. Prachtig spel door Ariane Schlüter en Peter Blok. **Renée Besteman**

De pijn rondom echtscheiding, de verwijten, de emoties, de flarden van restant liefde werden erg treffend verbeeld. De belichting met steeds andere schaduwen vond ik intrigerend. Het decor was summier, slechts een hok met muzikanten erin. De muziek gaf verdere diepte aan het stuk en was aanwezig maar niet overheersend. **Renee Walhain-van der Stoel**

Sterk geacteerd verhaal met universeel thema, dat desondanks niet volledig wist te boeien. Bij deze op zichzelf herkenbare en tragische zoektocht naar verloren gegane (of niet bestaande) liefde werd ik als publiek helaas niet echt meegenomen of geraakt. **Ronald Visser**

La Musica2 met een cast van twee topacteurs bleef helaas erg aan de oppervlakte. De prachtige teksten van Dumas raakten nergens aan een emotie. Het spel bleef vlak en gekunsteld. Jammer dat nergens een rouw en ruw randje zichtbaar werd. **Rubi Hendriks**

We begonnen met een inleiding met dramaturg Joris van der Meer. Een geweldig verhaal, snel, uitgebreid, inhoudelijk en helemaal uit het hoofd verteld. We waren al helemaal in de stemming. Bij binnen komst in de zaal blijkt het decor te bestaan uit een kroonluchter en een geluidsdichte studio voor de musici. Een zenuwachtige man staat te wachten op de vrouw waarvan hij zojuist gescheiden is. Hij staat in de lobby van het hotel waarin ze vroeger een tijdje gewoond hebben. De rest van de avond speelt zich vrijwel geheel in de lobby van het hotel af. De dialoog tussen de twee blijft als magneten om elkaar heen draaien: dan aangetrokken, dan weer afgestoten. De vrouw (Ariane Schlüter) blijft evenwichtig, de man (Peter Blok) reageert zeer emotioneel in positieve en negatieve zin. De regie van Thibaud Delpout is Spartaans, hij weet geen sfeer te creëren. De muziek door het Rosa Ensemble, door Joris van der Meer zeer bewonderd, maakte het ook niet gezelliger: piep kraak muziek. Het schuurt en alles is ongemakkelijk, wellicht was dat nu juist de bedoeling, maar ik hou daar niet zo van. **Sjoerd Postma**

Indrukwekkende voorstelling van twee topacteurs. Peter Blok en Ariane Schlüter slagen erin echt het gevoel over te brengen dat je hebt als je als paar na een scheiding elkaar weer ontmoet. Hoe verscheurd je je dan voelt, en verdrietig, en hoe gemengd dat gevoel is, want het is ook heel vertrouwd. Je kent elkaar zo goed, je begrijpt elkaars halve zinnen en verwijzingen. de muziek maakte de voorstelling compleet. **Susan de Boer en Geertje van der Waaij**

Thibaud Delpout zet een robuuste bewerking van Duras' La Musica 2 op de planken. Niet alleen de regie is to the point, ook het decor – althans in zoverre daar sprake van kan zijn – en de keuze voor de acteurs vallen op hun plek. La Musica 2 is feitelijk niet meer dan een dialoog tussen twee ex-geliefden, die hun afgelopen relatie tegen het licht houden. Maar in deze dialoog ontleedt Duras wel het menselijk tekort. Een tekst die zo vol is van de aspecten van het menselijke bestaan, dat dat volstaat om er een volwaardige voorstelling mee te maken. En dan nog gespeeld door twee gelauwerde acteurs maakt het compleet. Schlüter en Blok gaan volledig op in het spel, een genot om mee te maken. Er is dan ook geen decor meer nodig. Beide acteurs gebruiken de lege ruimte zo vakkundig, dat het lijkt alsof het decor wel gevuld is. Er is nog een derde speler: de muziek. Deze is in het stuk ingevoegd als filmmuziek en verbeeldt, becommentarieert en vult aan. Dat gebeurt zoals filmmuziek bedoelt is:

op de juiste momenten. Echter een enkel keer stoort de muziek. Dan is ze te overheersend of verbreekt juist een stilte die zonder geluid veelzeggender zou zijn geweest. Ondanks dit minpuntje is Delpeuts bewerking een indringende en krachtige voorstelling, die met name door het spel iedereen zal meeslepen. **Theo Akse**

mooi natuurlijk en zeer herkenbaar
het verscheurende gevoel tussen dood en leven
wel en niet doorgaan , maar niet meer terug kunnen doordat het leven al is verder gegaan.
met de muziek hoop ik dat de bas de super hoge tonen van het begin achterwege laat. Vrouwen kunnen hogere tonen horen en deze doen echt pijn aan de oren. **Tilly Bertling**

Ondanks de uitleg van de componist kon ik de muziek bij dit stuk niet waarderen. Ik zag geen toegevoegde waarde. Het is een echt 'luisterstuk' en wat mij betreft was die grote ruimte niet echt nodig, het leidde af van het drama. **Tiny Hielema**

Superlatieven schieten tekort. Een subliem stuk, gedragen door twee top-acteurs. Een fantastische avond!
Yolande Krullaards

Metaman - Goldmund

Technisch heel knap, inhoudelijk niet veel soeps.

Wilko Sterke en Thijs Maas hebben presence op het toneel. Ze houden de aandacht gevangen zelfs zonder heel opzienbarende betogen te houden. Deze keer laten ze zich ondersteunen door een achtkoppig "koor" van acteurs, die nog moeten beginnen hun naam te vestigen. Laatstgenoemde groep levert een fabuleuze prestatie zowel op het gebied van zang als unisono spreken. Aan hun bewegingen op het toneel is de hand van een straffe regisseur tevens choreograaf te herkennen. De naam van Titus Tiel Groenestege mag in dit verband met respect genoemd worden. De niet heel boeiende tekst wordt verlevendigd door beweging en doordachte exercities met houten blokken van verschillend formaat. Leentjebuurt bij revue en musical, maar heel onderhoudend.

Net wanneer de knappe kunsten van het koor je een beetje gaan vervelen brengen de beide solisten afwisseling met cross talk of af en toe een wat langere monoloog. De bijbehorende muziek (wat het kenmerk is van voorstellingen onder de banier van Orkater) sprak mij niet aan maar dat zal wel aan mijn leeftijd liggen.

Prima initiatief om jonge spelers een mooie opleidingsmogelijkheid te geven, die voor de betalende toeschouwer zonder meer waardevol kan worden genoemd. **Aart Blom**

Een mooi begin van onze theatercyclus. Sterke performance van het koor.

Het beeld van de kolom, die uit onderdelen van verschillende hoogtes bestaat waardoor de koorleden als ze op hun eigen deel ervan staan even lang zijn, is boeiend. De tekst had wel wat meer inhoud kunnen hebben, is wel wat te voorspelbaar. **Aleid Westenberg**

Koor maakte voor mij de voorstelling (origineel, verfrissend, mooi geluid), interessant om te zien hoe zij ieder op hun eigen manier een thema neerzette/uitwerkte. De sokkel, bestaande uit stukken, vond ik mooi gevonden. Titel metaman vond ik wat mager terugkomen in het stuk, een te klein onderdeel. **Aubrey Spijker**

Ik vond de combinatie van koor en toneel erg goed en daarnaast ook nog historisch gefundeerd. Indrukwekkend vond ik op een gegeven ogenblik het minimalistische gezoem van de stemmen. De sokkel met zijn elementen van verschillende grote, afgestemd op de grootste speler, is een sterk contrasterend beeld tegenover de fladderende achtergrond.

De eenvoud van het decor is boeiend en geeft tegelijkertijd ruimte om me te concentreren op de tekst. Het meest wordt ik echter getroffen door de

inhoud, gedachtes over het leven, gedachtes over zekerheid en twijfel!

Eigentijds, geweldig. Ik heb een cijfer 9 gegeven omdat ik emotioneel niet helemaal geraakt was: maar misschien kan dat ook niet met al die rationele overwegingen? **C.N. Zalm**

Mooi muziektheater; ik ben een grote fan van Orkater en ook van deze voorstelling genoten! Het koor was echt heel goed; niet te geloven dat het 'slechts' stagiaires zijn. Bravo!! De teksten zetten aan tot nadenken, zonder dat het erg belerend was. Ook het decor was heel fraai; bijna zonde dat het slechts voor één stuk wordt gebruikt.

Kortom een mooie start van de serie. **Hera Tseng**

Het begint leuk. Koor is prima. Decor OK.

Maar na korte tijd verloor ik mijn belangstelling. Er gebeurt te weinig om interessant te blijven. . Zag meerdere mensen in het publiek slapen !

Daardoor kreeg ik het gevoel dat het stuk veel te lang duurde..... **Hubert Coenen**

Aparte vormgeving, ingenieus hoe de koorleden door de lage en hoge kistjes toch perfect op 1 lijn stonden.

Samen met Thijs en Wilko bracht ook elk een mooi individueel solo. Veel beweging op het toneel met steeds andere opstellingen. Interessant en aangenaam om naar te kijken. **Ingrid Ypma**

De eerste voorstelling van het seizoen is meteen al een mooie inswinger. Maar liefst 10 stuks jonge toneelmakers op het podium ihkv festival Nee JIJ hebt talent! De eerste voorstelling van de heeren Goldmund heb ik niet gezien en daar heb ik kennelijk iets aan gemist. Maar nu dan deze en dat is een fijne kennismaking, een muzikale voorstelling bol overpeinzingen over (g)een opperwezen.

Sterke en Maas hebben het hele stuk zelf gemaakt, dus de teksten geschreven én verzorgen de live muzikale begeleiding. Bij de nabespreking werd verteld dat Sterke opgeleid is in koorzang/-compositie. Dat koor was een groot en belangrijk element in de muzikale voorstelling. Toen was ik echt onder de indruk, dat ze dat hele deel ook nog eens zelf hebben gedaan.

De acht koorleden kwamen verrassend op door de lamellen beschilderd als bos. Meteen na hun opkomst bespraken zij al zingend wat dat dan niet moet kosten, zo'n koor. Het bedrag van €13.500 valt hartstikke mee

voor de onmisbare kwaliteit die je ervoor krijgt. -Dat was meteen het eerste staaltje metabeschouwing- Alle koorleden gaven niet alleen commentaar op de filosofische beschouwingen van de hoofdrolspelers, als een klassiek oud-Grieks koor. maar speelden ook allemaal eigen scenes. één van de meisjes maakte indruk met haar tirade over mannen.

speciale vermelding verdient de totempaal. alle koorleden pakten uit die stapel hun eigen opstapje om op hoogte met de slungelig lange Sterke te komen. verder werden die houten koffertjes op ingenieuze wijze ingezet om de teksten kracht bij te zetten, bijvoorbeeld in de venijnige appel-peer-discussie tussen Maas en de rest. Het grappigst vond ik het moment dat de koordirigent beteuterd afdruipt na een discussie en dan maar met 'de flapjes' gaat hannesen.

Kortom een visueel fraaie voorstelling waarin de grote, jonge cast het even tijdloze als persoonlijke onderwerp, namelijk onze relatie met een eventueel opperwezen, met verve brengt. **Jitske Zitman**

Bijzondere voorstelling met verrassende elementen! De vormgeving en het spel van de jonge acteurs is speels, levensecht en verbazingwekkend goed. **Joske van Duijne Strobosch**

Eerste kwartier was zo veelbelovend dat ik dacht dat we met de eerste voorstelling al meteen de winnaar in handen hadden. Gaandeweg het toneelstuk vond ik het echter terugvallen. Decor heel mooi. Mooie vondst om mensen letterlijk zichzelf op een voetstuk te laten plaatsen. **Krista van der Schatte Olivier**

In Metaman draait alles om relativering. Thijs Maas en Wilko Sterke spreken een psychologische overweging uit, niet zo boeiend, eerder gezocht. Maar gelukkig hebben ze er acht jonge acteurs/stagiaires bij gehaald. Die zingen en spelen geweldig. Zij hebben ook, zo hoorden we na afloop, zelf hun thema's aangevoerd en de vorm daarvoor bedacht. Het maakte Metaman tot een boeiend kijk- en luisterspel. Maas en Sterke zijn in ieder geval goede docenten. **Liesbeth Hazekamp**

Een mooie voorstelling met een prachtig decor, heel mooi uitgelicht, goede koorzang, in totaal heel prettig om naar te kijken en te luisteren. Inhoudelijk minder sterk, sommige teksten boeiend, maar de totale strekking gezocht. **Margreet Iskra**

Een 'heerlijk' toneelstuk om het seizoen te starten: professioneel, boeiend met een verrassend tekst. De muziek vormde een functionele en sympathieke bijdrage. Ik feliciteer alle acteurs met deze fijne start die door het publiek op 5 oktober enthousiast is ontvangen. (N. B. Ik weet eerlijk gezegd niet welke serie ik indertijd heb aangeschaft den heb daarom serie 1 ingevuld. Deze uitvoering heb ik bijgewoond op 5 oktober jl. , maar omdat ik geen formulier kreeg toegezonden, beantwoord ik nu op deze wijze de vragenlijst.) **Marjolijn du Jour**

Wat Sterke en Maas tussendoor te berde brengen, doet afbreuk aan het wonderschone optreden van de jonge acteurs, mn de zang. Toneelbeeld prachtig, die open bomenwand, en de ingenieus gebruikte blokken. **Nieske Wedman**

Bij de eerste zangnoten wist ik al dat het een goede voorstelling zou worden. Strakke regie, goed op elkaar afgestemde fijne zangstemmen. Eenvoudig decor welke af en toe handig werd gebruikt om verrassende acties te maken. Teksten van een redelijk niveau, welke door de enthousiaste acteurs duidelijk werden gesproken/gezongen. **Paul Langerak**

tuk begon met een inleiding door de twee hoofdrolspelers. Een aardig verhaal, maar niet echt spannend. Daarop verscheen het koor dat echt heel goed en grappig was. Goed qua zang, grappig qua spel. Hierdoor ontstond er ook dynamiek op het toneel. Het thema bleef echter te langdurig afgedraaid worden, en ook het koor kon dat door hun leuke spel en goede zang uiteindelijk niet tot een langdurig boeiend geheel maken. Het bleek uiteindelijk wat te mager. Complimenten voor het decor, opgebouwd uit wanden van stroken textiel die een bos suggereerden, en waar je vrij doorheen kon kronkelen. Heel mooi. **René van Dootingh**

Mooi en inventief vormgegeven met simpele middelen. Het universele thema kreeg een verrassende behandeling. De zang en het spel van de zangers vond ik heel goed. Erg leuke voorstelling met humor. **Riëtte van Raamsdonk**

We zijn allemaal oppervlakkig', wordt ons vanaf het podium verteld door Thijs Maas, of het personage Thijs Maas. Zijn antwoord op de zelf opgeworpen vraag hoe het nu verder moet met die in miljarden stukjes 'God' die over onze hoofden verdeeld zijn en weer tot een eenheid verbonden zouden moeten worden, is nihilistisch. Maar dat is bij alle pretentie van de vorm teleurstellend. Een Grieks koor in je voorstelling opnemen roept de hoop op van een algemeen menselijk, universeel antwoord, en ook het andere personage, Wilko Sterke, doet dat. Hij

geeft nog een steekhoudend antwoord: 'sfeer', althans dat laat hij een koorlid doen dat zijn gedachten verwoordt. De tekst en het spel van de hoofdrolspelers stellen het meest teleur, de andere voorstellingselementen maken de avond tot een boeiende: het prachtig decor onder rijke belichting, en de goede muziek, ook van de hoofdrolspelers. De negen sokkels zijn samen even hoog als Wilko lang is. Dat is geen toeval, want hij is 'de som van al onze tekortkomingen': de hoogte van elke sokkel werd bepaald door het lengteverschil van de speler met de langste van hen, Wilko. Hoe frappant deze frappe ook is, het is wel wat oppervlakkig. **Roelof Jan Veltkamp**

Bijzonder en mooi strak decor dat niet slechts functioneel was, maar een wezenlijk onderdeel uitmaakte van de voorstelling. Ook het koor was prachtig en een genot om naar de luisteren en kijken. Wat betreft de tekst: daar had ik, na de flyer tekst gelezen te hebben, meer van verwacht. Inhoudelijk stelde het niet veel voor met uitzondering van een paar oprispingen te danken aan koorleden, Voorbeeld hiervan is het betoog over de voordelen van het uithuwelijken van dochters in negentiende-eeuw. Al met al zeker de moeite waard om te zien, maar ietwat onevenwichtig. **Rudy Ramondt**

Mijn (Bij)vrouw – Raymi Sambo

Goedbedoeld amateurtoneel

Nu weet ik waarom je meestal weinig Caraïbische toeschouwers bij toneelvoorstellingen ziet. Als je deze doelgroep Heijermans, Ibsen, Ayckbourn of Norén voorzet, ervaren ze waarschijnlijk hetzelfde als ik bij “Mijn (Bij)vrouw”: heel weinig herkenning of aansluiting.

Het zal wel aan mij liggen, maar mijn bevooroordeelde blik ontwaart een man en een vrouw, die ons vertellen, dat ze een relatie hebben. Je ziet het niet maar je hoort het ze zeggen. Wat de een in de ander ziet blijkt nergens uit. Wat dansspasjes lossen het probleem niet op. We zitten bij verteltoneel.

Pas als Sabrina van Halderen binnenkomt krijgen we met een iets levensechter personage te maken. Wat ze in de mannelijke hoofdrol ziet wordt evenmin duidelijk maar als Anne Mae straalt ze in ieder geval interessante karaktertrekken uit, iets ondoorgrondelijks. Je zou meer van haar willen weten en je voelt dat ze met betere tekst wellicht verder zou kunnen komen,

Raymi Sambo heeft het waarschijnlijk te druk gehad met zijn best wel leuke en bewegelijke regie om veel aandacht aan zijn spel en de overdracht van zijn gevoelens te besteden. De zwakke tekst redt hem en zijn wettige echtgenote niet.

Het decor mocht natuurlijk niets kosten. Dat is geen verwijt maar een realiteit voor dit soort producties. We zien van huis meegenomen spulletjes zonder veel verband of werking. Wel lekker schuifbaar in het kader van de hiervoor reeds als bewegelijk gekenmerkte regie. De dramaturgische bijdrage van Gerardjan Rijnders heeft zo te zien weinig aan de kwaliteit van de tekst kunnen bijdragen, althans voor de doelgroep waar ik me toe reken. Een mooi succes voor de spelers was het feit dat men er in een moeilijke stad als Den Haag toch in geslaagd was de Kleine Zaal van het Theater aan het Spui in ieder geval één maal volledig uit te verkopen. Het Caraïbische gedeelte van het gemengde publiek reageerde levendig. Het stuk paste kennelijk goed in hun referentiekader. Ik was van tevoren zeer nieuwsgierig, benieuwd naar wat er zou komen. Maar ik vond het zo vlak, het greep me niet, er gebeurde ook vrij weinig. **Aubrey Spijker**

Heel functioneel vormgegeven inrichting, dat de tweestrijd van de man heel sterk maakte. De personages waren wel wat uitvergroet, met het gevaar dat er stereotypen ontstonden. Op zich was dat jammer, zeker na de interessante inleiding van Arthur Japin. De ontknoping was op zijn zachts een shock; de teksten waren niet steeds sterk. Maar niettemin een mooi stuk, dat de vaart erin hield. **Hera Tseng**

Het decor was lekker rommelig....Je moet iets met dit thema hebben om het ten volle te kunnen waarderen (een groot aantal dames zat luidkeels mee te doen en commentaar te leveren : mij spreekt het veel minder aan). **Hubert Coenen**

Mooi begin, met alle meubels in dezelfde tint en de bijna gouden wasvrouw. Ritzah Statia vond ik de beste, maar alle drie gaven een goed beeld van het Caribische vrolijke en vooral ritmische gevoel voor muziek en gemakkelijke ontspannen manier van leven. Alleen het verdronken babietje aan het eind verbaasde me een beetje. **Ingrid Ypma**

Universeel thema, werd te weinig uitgediept. Bleef oppervlakkig. Had veel meer uit gehaald kunnen worden. Nu werden de problemen die opdoemen bij een niet monogame relatie aangestipt, gelardeerd met een geheim/trauma, maar dat was onvoldoende om mij te boeien. Het stuk was saai en ik voelde geen enkele emotie voor de personen in het stuk.

De inleiding door Japin was ronduit beschamend: hij had zich slecht voorbereid, was regelmatig de draad van zijn verhaal kwijt, was chaotisch en hij was arrogant. Voegde helemaal niets toe aan de avond anders dan ergernis en teleurstelling. **Janie Kropman**

Deze voorstelling heeft me ondanks het dramatische verhaal en de mooie acteurs en de fraaie vormgeving toch niet aangegrepen.

Hoofdrol van de voorstelling was voor DANS. salsadansen!

De drie acteurs zijn heel goeie dansers en het waren mooie choreografieën. Die salsastukken waren echt de swingende lichtpuntjes in de show. En die stukken waren ook het sprekendst! De dans straalde veel meer uit dan de tekst en/of dialogen voor elkaar kregen.

bij mij ging het jeuken toen bleek dat de bijvrouw 'toevallig' een oude jeugd vriendin van de getrouwde vrouw was. of de man moet dat wel geweten hebben en het kwam niet zo naar voren, of ik heb dat stukje per ongeluk gemist. in ieder geval is dat meer toeval dan ik aankan in een toneeltekst.

Er at flink wat venijn in de staart. Die abrupte eindklap -het verdrinken van het babietje door de jaloeze vrouw- kwam echt hard aan! Het eindigde dus wel met een dramatisch hoogtepunt.

De hele voorstelling kwam echter niet als één geheel tot leven.

het bleven losse stukken tekst en dans. **Jitske Zitman**

Het stuk is fragmentarisch opgebouwd en heeft voor mij te weinig inhoud. Wel heb ik genoten van de surinaamse sfeer en de uitbundig uitgevoerde dans. **Joske van Duijne Strobosch**

Zeker niet mijn favoriet van dit seizoen. **Krista van der Schatte Olivier**

indringend, krachtig en prachtig gespeeld stuk over de thematiek van polyamorie, in dit geval een driehoeksverhouding met openbare en verborgen liefde/verstandhoudingen en behoeften aan erkenning, passie en tederheid, met verrassende wendingen in de vriendschappen, onthullend met name door indringende confrontatie met (openbaring van Dolores' geheim:) seksueel geweld en onvruchtbaarheid en een oorverdovende lang nazinderende stilte na de laatste zin van Dolores die haar wraak uitvoerde... **Loes Keyzers**

Het was een prachtig gespeeld stuk met veel expressie! De wisselingen van de ene naar de andere vrouw waren verrassend. Wel kwam het eind wat abrupt. **Marijke de Jong**

Van meet af aan waren de begrippen 'kind' en 'salsa dansen (op het Plein)' onheilspellend. Ze werden steeds dreigender, uiteindelijk volkomen verduidelijkt. Toch had ik het onthutsend slot niet verdacht. Een heftig toneelspel, krachtige discussies met geestige momenten die goed getimed waren. Helaas herkende delen uit de woordenwisselingen als identiek aan de dialogen ik bij 'witte' echtparen moest bijwonen. Daarom denk ik dat onderwerp 'driehoeksverhouding' in onze totale Nederlandse samenleving bekend is.

Het viel me op dat het publiek bij deze voorspelling zéér divers was: jong en oud, met of zonder hoofdhoek. **Marjolijn du Jour**

Dit stuk liep heel anders dan ik had verwacht naar aanleiding van een korte beschrijving die ik er eerder over las en de inleiding door Arthur Japin. Ik dacht namelijk dat het zou gaan over polygamie, aangezien Japin dit als onderwerp aansneed op het podium waar het stuk zich zou afspelen.

Het bleek echter meer te gaan over vreemdgaan en het fenomeen van de 'Buitenvrouw'.

Ik vond het spel heel erg goed gedaan, en dan vooral de actrice die de rol van de vrouw speelde (Dee?). Haar frustratie om het overspel van haar man is duidelijk te zien en horen en voelen. Als het om mimiek gaat vond ik de man het beste. Decor was mooi, simpel en goed neergezet. Alles had uiteindelijk een functie. Met belichting werd duidelijk gemaakt waar we waren. Het toneel was opgedeeld in twee stukken. De ene helft was voor de vrouw en de andere helft voor de bijvrouw. Door steeds te switchen met het licht kreeg het publiek door dat het verhaal zich afspeelde in meerdere locaties. Mijn algemene indruk is dat er goed gebruik gemaakt is van verschillende middelen. De muziek, het decor, de belichting, de symboliek, alles werkte mee aan het vertellen van het verhaal. Wel had ik het idee dat de verhaallijn op een gegeven moment een beetje verwarrend werd doordat je niet meer goed wist in welke tijd je zat en omdat de symboliek af en toe te onduidelijk was. **Nazrina Rodjan**

Bij de man in het stuk is klaar als een klontje: wat hij bij zijn vrouw niet (meer) kan vinden, haalt hij bij zijn bijvrouw; hij kan niet tussen hen kiezen. Aan het eind wordt plots duidelijk waarom zijn vrouw geen kind kan krijgen en de salsa niet meer wil dansen, met een voor haar logische wraakneming. Prachtig, dat snelle switchen van de helderwitte dagelijkse sleur met zijn vrouw naar de bijvrouw in romantischer licht; het symboliseert de chaos in zijn relaties. Tekst niet altijd even verstaanbaar helaas, maar de acteurs zijn goed op dreef. **Nieske Wedman**

Een goede voorstelling met een verrassend einde, waar de verhaallijnen mooi bij elkaar komen. De inleiding van Japin was goed, echter sloot niet helemaal aan bij de voorstelling. **Paul Langerak**

De inleiding door Arthur Japin was tenen krommend slecht.

De man hééft flair, maar dat redde hem niet. Slecht voorbereid, was voortdurend z'n tekst kwijt, en kon de passages uit z'n boek die hij wilde gebruiken steeds niet vinden, omdat er nog allerlei andere verwijskaartjes van andere leesbeurten tussen zaten waardoor hij steeds de weg kwijt was. Ik vond het nogal arrogant om zó slecht voorbereid op het toneel te durven staan.

Maar alla, dat heeft met het stuk zelf verder niets van doen.

Het stuk dus;

Ik vond het helaas een nogal etnisch getint stuk, dat de vooroordelen rond deze bevolkingsgroep nog eens herhaalde.

Het geliefde vreemdgaan. Op zich vind ik dit onderwerp al niet interessant, het is me té uitgebeend.

De vormgeving vond ik te eendimensionaal, en ik miste enige ontwikkeling of extra invalshoeken. Daarom letterlijk slaapverwekkend.

Maak er dan nog een theater van de lachstuk van zodat het wat sprankelender word en er nog wat te lachen valt. Jammer, maar daarom een vijf. **René van Dootingh**

Een aardige voorstelling maar er blijft weinig van hangen. Decor traditioneel en weinig verrassend, maar misschien past dat ook wel bij de sfeer. **Riëtte van Raamsdonk**

Een theaterstuk met nogal stereotype karakters: de overspelige man verscheurd tussen huissloof en dame van plezier. Het stuk gaf de indruk dat er veel aan tekst was gesleuteld en dat er hier en daar teveel pagina's gesneuveld waren. Deze indruk werd nog verstrekt door de overgang naar het wel zeer abrupte einde. De voorstelling was mooi vormgegeven met een waslijn als natuurlijke grens tussen twee woningen en de zachte kleur grijs van het decor zorgde voor rust in een anders propvol toneelbeeld. **Rudy Ramondt**

My first suicide – Moeremans&Sons

Een financieel en organisatorisch betoverende avond

Deze keer kregen we een financieel wonder te aanschouwen: elf man op het toneel, maximaal dertig toeschouwers, meer konden er niet bij. “My first suicide” is in 2012 geproduceerd voor de Operadagen Rotterdam met medewerking van 4de jaars leerlingen van de ArtEz Toneelschool te Arnhem. Als er destijds enig budget was, kon dit worden gestoken in de professionele regisseur, de techniek en de materialen. Leerlingen hoef je niet te betalen.

Op een of andere manier konden er latere seizoenen opnieuw voorstellingen van worden gegeven hoewel je die voormalige leerlingen nu toch wel zou moeten betalen. Verborgene potjes of liefdewerk oud papier?

Voor de Toneelkijkers is het stuk nu in 2017 weer éénmalig hergenomen met vrijwel dezelfde spelers als bijna 5 jaar geleden. Opnieuw enigszins gerepeteerd. Opnieuw het gecompliceerde technisch pakket tevoorschijn gehaald. Voor ons als toeschouwers een mooie kans, voor de spelers -lijkt mij- een bewijs van de treurige werkgelegenheid aan het toneel. Waarschijnlijk waren ze dolblij dat ze weer eens één avond konden optreden al kan er nooit fatsoenlijk gehonoreerd zijn voor repetities en die ene avond. Het stuk is een belevenis vanwege de vormgeving. Omdat het voor de Operadagen gemaakt was, werd er ook een beetje in gezongen, wat voor een auditorium van dertig man in kleine ruimtes wel goed lukte. Het verhaal is een aaneenschakeling van filosofietjes, die je snel weer vergeet. Opzet, techniek en het gecompliceerd in elkaar grijpen van scènes was een lust voor het oog evenals het enthousiasme van de (waarschijnlijk uitgebuide) spelers. Hier zagen we liefde voor de kunst, die veel overwon. Zeker de behoefte aan behoorlijke honorering. **Aart Blom**

Ik heb me geweldig geamuseerd tijdens deze voorstelling. Heel knap hoe de verschillende ruimtes van het TAHS benut werden. Enorm genoten van de tekst van Sarah Moeremans. Ik zal 'Simon Simons!' niet gauw vergeten.

Aleid Westenberg

Een verrassende voorstelling. We worden meegesleept naar buiten waar het helaas plent, via een omweg doen we allerlei plekken in het theater aan waar steeds een nieuwe scène wordt gespeeld. Het begint onderaan de flat waart Simon moord en brand schreeuwt omdat hij geen leverworst krijgt. Hij voelt zich niet bemind en besluit zelfmoord te plegen. Doordat hij dat wil gaan doen komen er allerlei lieden in actie die willen dat hij zijn zelfmoord aan hun doel opdraagt. We trekken dan door allerlei plekken in het theater waar de nobele doelen uitgevent worden. Dit leidt tot absurde en verrassende situaties die soms lekker vet aangezet worden. Simon voelt zich steeds meer gezien, hij oefent zijn begrafenis, maar ziet dan tot teleurstelling van de doelgroepen af van zijn zelfmoord. Een verrassende voorstelling. **Anne-Mieke Akkermans**

Na “Ik zie spoken”, een hele mooie voorstelling, verheugde ik me op “My first suicide”. Jammer genoeg viel dit stuk heel erg tegen. De man die zelfmoord wil plegen omdat hij nergens voor deugt wordt meegesleept van de ene opportunist naar de andere en de toeschouwer van het ene deel van het theater naar het andere, inclusief buitenlocaties. Niemand heeft moeite met zijn plannen, maar iedereen vindt dat die a.s. dood ergens voor moet dienen, van nut moet zijn voor een goede zaak. En dat goede doel is voor iedereen iets anders en dus is het zaak de man over te halen voor het eigenbelang van de verschillende groepen, zoals de feministen, de intellectuelen of de kunstenaars. Dat gebeurt met amateuristisch spel en slechte muziek en zang. Het geheel komt chaotisch over, vooral het zingzeggen, want echt zingen kon je het meestal niet noemen, was heel lelijk. Ik zou zeggen: halveren qua tijd en handelingen en dan lekker dollen op Oerol. **Brigitte Van Mulken**

Deed me denken aan de voorstellingen van 'Drang op Locatie'. Leuk chaotisch, maar ook schrijnend zoals telkens weer een andere (actie)groep de suicide/zelfmoordenaar in spe voor zich opeiste. Deed me denken aan al die BN'ers die zich na de dood van een andere BN'er opwerpen als 'de vriend' van. De teksten spraken mij aan en ook de manier waarop en de setting waarin die werden uitgesproken. De diverse locaties bepaalden zelf al voor een deel de regie en de vormgeving; de aankleding van de locaties, voor zover daar al sprake was, was simpel en doelmatig. De acteurs 'blendden' voortreffelijk in dat geheel. **Hans Walhain**

Ondanks het serieuze thema en de onheilspellende titel trok er donderdagavond 12 januari een overwegend vrolijke optocht door de zalen, back stage-ruimten en catacomben van Theater aan het Spui. My First Suicide was duidelijk 'weer eens wat anders'. Ik heb de voorstelling vooral als 'hilarisch' ervaren, met name dankzij de nogal onserieus overkomende manier van acteren en de speelse interactie van de spelers/begeleiders met de kijkers. De zang was niet alledaags en intrigerend. Al met al: raarr maar leuk. Van mij mag er elk seizoen wel een Moeremansje in het toneelkijkers-pakket zitten. (Als er halfjes hadden bestaan, dan had ik 7,5 gegeven.) **Henk Zwijnenburg**

Met erg veel enthousiasme gebracht en verrassend vorm gegeven. Humoristisch, maar af en toe ook puberaal. Een rondgang is altijd riskant, want het publiek moet er wel zin in hebben en meewerken. Ik hoop dat Simon niets heeft overgehouden van de enorme schuiver op straat. **Hera Tseng**

Geweldig idee om een zwerftocht door het gebouw te maken (hoewel we het natuurlijk al eerder gezien hebben). Deed me denken aan Annet Speelt in de hangar op Scheveningen: ook zo goed! De tekst vond ik het minst: beetje langdradig afentoe, niet genoeg interessant. Goede afwisseling muziek/liedjes en gesproken woord. **Hubert Coenen**

Heel verrassend en knap gedaan. Grote bewondering vooral voor Simon, in die kou in ondergoed op hoteltoffeltjes en dan ook nog aan het eind wegrennend een ontzettend harde smak maakt, plat op zijn rug op de ijskoude natte straat met als toetje liggen in een afvalzak. **Ingrid Ypma**

Bij het zien van dit stuk dacht ik er aan hoe veel je als acteur over moet hebben voor je vak, in wat voor rare omstandigheden en decors moet je opereren. In dit stuk was de uitvoering, op meerdere locaties in en buiten het theater, er één die wel geestig was gevonden, maar het maakte het geheel rommelig en onsamenhangend. De teksten waren bijtijds te lang en saai, de spanningsboog werd telkens verstoord doordat men: slecht kon horen wat er werd gezegd, slecht zicht had, zich telkens moest verplaatsen, en getrakteerd werd op ellenlang gezang van matige kwaliteit. Als dan aan het eind van het stuk de "suicidant" ook nog in de stromende regen vóór het theater wordt achternagezeten en languit op het natte wegdek ten val komt (niet gepland!), krijg je medelijden met de acteurs en vraag je je af waar het allemaal voor dient. Het stuk sprak me geheel niet aan, al vond ik het idee om het niet "in de zaal" te spelen wel een leuke. Het mooiste was nog dat aan het einde, als we in optocht buiten, als een soort begrafenisprocessie, door de regen naar de voorkant van het theater lopen, een garagemedewerker geschrokken aan ons vraagt wie we herdenken en wat zijn functie was. Eigenlijk vond ik dat (niet geplande) optreden, nog het grappigste van het hele stuk... **Janie Kropman**

Wie zonder missie in het leven staat heeft een krachtig motief om dood te willen zijn. Zo ziet in elk geval hoofdpersoon Simon Simons z'n bestaan in 'My first suicide'. Als hij zijn omgeving over die doodswens informeert, komen daaruit suggesties op om zijn verscheiden tenminste betekenisvol te maken. Zo ook die om tot het zover is, tuba te leren spelen op een aansprekend niveau.

Het stuk is opgedeeld in scènes op plekken die niet voor theater bedoeld zijn, zoals een gangpad, een achterportiek, een trappenhuis, de rookzone buiten voor de ingang, e.d. Die atypische opzet geeft samen met de bewust wat onbeholpen Simon Simons een geïmproviseerde, humoristische toon aan het geheel. Maar die toon belet me ook om emotioneel door bijv. die hoofdpersoon, geraakt te worden. Intussen wordt er met verve geacteerd en gezongen en de korte dialogen zijn vaak sterk en amusant. De 'begrafenis' inclusief zwart laken, vormt een passend slot. Hoewel de titel een hoog knipooggehalte heeft, herken ik er ook iets in dat in talloze films en romans mee resoneert: een flirt met de dood maakt het leven vaak des te boeiender.

Sarah Moeremans en haar team bieden met 'My first suicide' een geslaagde productie, zeker gezien de uitdagingen die gekozen opzet mee brengt. **Jeroen Schoot**

Een bijzondere totaaltheaterervaring. Deze voorstelling voerde ons door het hele theater, backstage, buitenom, dwars door de zaal naar de gang en weer de krochten in. Betere term is dus 'totaal'!

Ook opvallend was het grote aantal spelers. Ik verwarde twee actrices omdat ik dacht dat zij (brunette) een dubbelrol, nl een andere (brunette-)rol, speelde, tot de brunettes bij elkaar in een scene stonden! Ik had gewoon niet meer verwacht dat er nog wéér één erbij zou komen. Totaal waren er maar liefst negen! Na afloop hoorde ik over het "plug&play collectief" van Moeremans&Sons. Ik schrijf althans die grote diversiteit aan acteurs (in ieder geval deels) toe aan dit principe, waarin 'everybody is a stand in' d.w.z. dat de acteurs hun rollen doorwisselen. Heel flexibel en dat maakt een heel frisse en enthousiaste indruk!

Op onze Tour de la TahS volgden wij "Simon Simons". Hij ziet nog maar één uitweg uit zijn miserabele leven, namelijk zelfmoord. Maar voordat hij die uitvoert proberen allerlei activisten hem voor hun promo-karretje te spannen. Als hij toch eens zou sterven voor hun specifieke goede doel? Dan zou zijn dood niet nutteloos, nee, die zou juist heel zinnig zijn! Als hij maar het juiste doel kiest. Hij wordt vervolgens ontboden bij de verschillende belangengroepen, die elk op eigen wijze hun eigen doel bepleiten.

Alle scènes waren komisch. Ergens halverwege wordt de My First (Sony) Suicide Kit geadverteerd, vol met tips zoals over de afscheidsbrief, die is verplicht, moet met de hand en toch leesbaar zijn geschreven.

In een andere scene hadden de vrouwen Simon en stoer T-shirt aangetrokken [this is what a FEMINIST looks like], maar dat ging helaas rap weer uit.

De mooiste vond ik het groene doolhof, bezien vanaf een hogere verdieping, waar Joep van der Geest met zijn monoloog een aangename verstilling, een verdiepend rustpunt creëerde.

Simons reis leidt -uiteraard- richting zijn onafwendbare einde. Alle belangengroepen claimen 'hun' 'zelfmoordenaar' door middel van een groepsfoto met Simon als jachttrofee. Precies zoals hobbyjagers negatief in het nieuws kwamen door glimlachend te poseren met hun doodgeschoten beest (beste voorbeeld Cecil the Lion). Simon moest inmiddels dood. Voor hun idealen. Al had hij zelf weer de wil om te leven gevonden, die ingeslagen weg kon hij niet meer terug! Het publiek wordt deelgenoot gemaakt van het moordcomplot doordat die de trofeefoto's mogen schieten. Dat was een meesterlijk komische weergave van een op z'n minst verontrustend feit.

Door Simons reis ook daadwerkelijk in beweging te zetten en met het publiek op pad te gaan -juist door die normaal niet toegankelijke ruimtes van het theater- maakt het een extraspeciale belevenis, die ook echt bijdraagt aan het verhaal van de dolende Simon. Wij hadden ook nog eens het geluk met een natte koude avond, waarin het tragische einde van arme Simon heel goed paste.

Het bleef nog lang gezellig aan de bar.

Jitske Zitman

Een spannende en enerverende tocht door de catacomben van het theater met een suïcidale man die in de loop van de tocht ontdekt dat het leven toch wel eens de moeite waard zou kunnen zijn. Mooie afwisseling tussen veel actie en diep nadenken. Kwamen af en toe ontroerende gedachten over leven en dood naar voren. Een stuk om nog eens na te denken over leven. Het gebruik van beelden en muziek maakte het allemaal nog beeldender. Een soort roller coaster was het. **Joukje Bijlsma**

Origineel stuk, waarbij de kijker letterlijk wordt meegenomen in het verhaal door van lokatie naar lokatie te gaan. Met zichtbaar veel plezier en enthousiasme gespeeld. Enige minpuntje vond ik dat de dieperliggende boodschap wat ondergesneeuwd raakt door de lichte toon. **Krista van der Schatte Olivier**

Een tocht door de krochten van het theater, zo werd deze voorstelling ons aangekondigd. Zoveel krochten zijn er niet rond het theater a/h Spui, maar kou en regen hebben we moeten trotseren en dus was het best afzien. De verschillende scènes waren zeer divers, van hilarisch tot beklemmend, van spannend tot langdradig. Maar het was een belevenis, echt theater. **Liesbeth Hazekamp**

We volgen Simon Simons, die geen reden meer ziet om verder te leven, op een tocht langs personen die zijn zelfmoord zin willen geven. Ze verleiden hem om zijn dood in dienst te stellen van hun idealen. Dit alles speelt zich af op diverse locaties in het theater en wordt muzikaal ondersteund. In het begin met wat getokkel op een banjo, maar aan het slot met mooie acapella zang. Als Simon zich bedenkt, staan ze dat niet meer toe. Hun belangen wegen zwaarder dan het leven van Simon. **Margreet Iskra**

MY FIRST SUICIDE is geen gewone voorstelling in een van de twee theaterzalen van TAHS: we worden meegenomen naar de meest onvermoede plekken rond het theater en in de gangen achter de zalen. We zien hoe de werkeloze Simon een zelfmoord aangepraat krijgt en hoe allerlei opportunisten hem voor hun karretje proberen te spannen om er publiciteit mee te krijgen.

De arme Simon gaat steeds meer twijfelen en voor de kijker is dat heel vermakelijk, maar tegelijkertijd krijg je wel een boodschap mee: waar gaat het nog over en om in deze wereld.

Marijke de Jong

Een vondst, de onbekende ruimtes in en om het theater gebruiken! Past goed bij al die verschillende scènes. Van het filosofische betoog over feiten en waarheid (oa) kon ik weinig verstaan, 2 verdiepingen hoger staand. Erg hilarisch, de aanprijzing van de suicide kit- past goed in de huidige discussie over zelfbeschikking. En het eind? Verrassend. **Nieske Wedman**

Onderhoudend toneelstuk. De uitgekozen ruimtes van het gebouw leenden zich goed voor het stuk. Belichting prima, decorstukken voldoende. (Gezongen) teksten prima op orde. **Paul Langerak**

Een leuk en verrassend stuk.

Het thema, anderen die gebruik van je willen maken om als martelaar te sterven voor hun eigen ideologie deed me natuurlijk wel meteen denken aan de IS, maar gelukkig werden de idealen hier wat lichtvoetiger voor het voetlicht gebracht. Leuk gevonden, misschien licht maatschappijkritisch?

De vormgeving was helemaal leuk uitgedacht, een speurtocht door alle krochten van het theater, en een gedeelte op straat. Moeremans is er goed in geslaagd om al die locaties weer een andere vorm en inhoud te geven, waardoor het verrassend, spannend en divers werd. **René van Dootingh**

Een apart en heel mooi vormgegeven dynamisch stuk op verschillende locaties! Steeds boeiend en verrassend en goed gespeeld. Het thema lijkt zwaar maar wordt licht en soms bijna hilarisch door de wijze waarop het wordt benaderd.

Ondanks de kou en nattigheid tijdens de "buiten"stukken een top avond beleefd! **Renee Walhain-van der Stoel**

Een echte locatievoorstelling. Hoewel het regende en een gedeelte zich buiten afspeelde, toch een leuke voorstelling meegemaakt. Sommige teksten waren sterker dan andere - ik vond zelf de eerste scene met de introductie van Simon, Maria, de moeder van Maria en Alexandra erg leuk en die scene waarin 'religie' als reden om te sterven wat zwak, hoewel wel weer leuk vormgegeven - maar dat hou je toch. Het geheel deed me ook denken aan het middeleeuwse allegoriespel 'Elcerlyc', vanwege de dood die aanstaande is en de rij 'redenen om te leven/sterven'. **Susan de Boer en Geertje van der Waaij**

origineel en vol energie en dit over een zwaar beladen zelfmoord.

Sarah weet als geen ander vanuit een bijzondere kijkwijze je geheel achter haar zienswijze te scharen. Ik betrapte mijzelf erop, dat ik altijd wil dat het schuurt, wat voor een theater stuk vaak moeilijk is , omdat we zo veeleisend worden. **Tilly Bertling**

Wat is de toegevoegde waarde van een theaterproductie op 'locaties' ? Goede vraag vind ik aan mezelf. In het geval van mfs vind ik het eerder vermoeiend dan vermakelijk. Had ik de verschillende scenes op een toneel gezien was het ook wel duidelijk overgekomen. De ene scene sprak wat meer aan dan de andere, een enkele keer briljant maar toch ook veel voor 'tussen de schuifdeuren'. Al met al amusant, vooral het slachtoffer, maar meer kon ik er niet van maken. **Tiny Hielema**

Oase – AdHoc – Jan van den Berg

Nadere ontwikkeling van het “theatercollege”

Mede als alternatieve avondvulling nu de teruggang in belangstelling voor regulier toneel in de schouwburgen op betreurenswaardige wijze steeds verder terugloopt en ook omdat de kosten van dergelijke voorstellingen met een behoorlijk aantal spelers in de iets hogere loonschalen zonder overheidssubsidie bijna niet in de toegangsprijzen door te berekenen zijn, ontstond het “theatercollege”.

Eén van Radio en TV bekende spreker vult een hele avond (en een hele zaal) tegen goede prijzen.

Jan van den Berg draait het systeem om. Hij is niet zozeer bekend van Radio en TV, hij kan geen 600 stoelen vullen voor 30 Euro de man, maar werkt voor klein publiek tegen relatief lage prijzen en heeft dan ook nog eens een goede regisseur ingehuurd om zijn lezing tot een soort eenmans theater om te bouwen.

Sympathiek, we zien hier geen geldwolf aan de gang noch een commerciële exploitant van Bekende Nederlanders. Wel een gedreven persoonlijkheid die niet speciaal uit is op geld of roem.

We krijgen een korte doch onderhoudende avond van een tekstvaste spreker -tevens acteur- die ons goed informeert over een onderwerp waar we eigenlijk niet speciaal voor gekomen zijn. Waar zijn lezing over gaat is niet zozeer de trekker, we zijn binnengelokt voor het theater. Daarin stellen Jan van den Berg en zijn regisseur zeker niet teleur. Het theatrale aspect wordt nog verstrekt door het gebruik van een enigszins slonzig uitzierende zanger (die zeker niet bedoeld is als mooie jongen of sterke podiumpersoonlijkheid) om de mystieke sfeer wat op te peppen. Een mengeling van podiumkunst en informatie. Leuk als afwisseling. Zonder een abonnement op de toneelkijkersserie was ik hier nooit heen gegaan maar als je er eenmaal toch zit heb je een boeiende avond. **Aart Blom**

Veel nieuwe dingen gehoord, en heel interessant om te zien hoe iemand zo geïntrigeerd raakt door zand, dit werkte aanstekelijk. Zang vond ik een goede aanvulling, bracht ook de woestijn een stuk dichterbij. Twee dingen die ik me afvroeg:

- waarom was de zandloper niet exact de tijd van de voorstelling, had ik eigenlijk verwacht. - en het zand in de zandloper was prachtig goud, zou ik op een tafeltje oid zetten, zodat het beter te zien is. **Aubrey Spijker**

Het was een buitengewoon interessante verhandeling over de zandkorrel, maar eerlijk gezegd is het wat mij betreft meer een college, en dan interessant gebracht, dan wat ik zie als een toneelvoorstelling.

Ik heb er niettemin veel van opgestoken en het is bijzonder om te zien hoe iemand gefascineerd kan zijn door zoiets als een zandkorrel, maar ook hoeveel wetenschap er over of gerelateerd aan de zandkorrel wordt bedreven. **Hera Tseng**

Geweldig interessante tekst, sfeervolle zang en muziek....prima verhaal. Prachtige voorstelling ! **Hubert Coenen**

Wat een originele vorm van theater maken! Vond het heel verfrissend en prettig om naar te kijken. En het was nog leerzaam ook! Als iemand zo bevlogen kan vertellen, hang je aan zijn lippen. Ik ga zeker kijken naar zijn volgende "college" over de oerknal. Nabespreking was ook aangenaam en verhelderend. Mooie avond gehad!

Janie Kropman

TEKST & SPEL

Een tamelijk recent fenomeen is de 'theaterlezing'. Sinds het succes van de TV-colleges van De Wereld Draait Door, gaan er meer wetenschappers het theater in om aan een lekenpubliek te vertellen wat zij doen. Oase lijkt daar in sommige aspecten een beetje op, maar kreeg de categorie 'stand-up physics' mee. Jan van den Berg, bedenker en speler van dit stuk, is zelf geen wetenschapper, maar kruipt overtuigend in de huid van een geleerde. Hij heeft zijn research stevig gebaseerd op Britse woestijnpionier Ralph Bagnold en een ronde gemaakt langs hedendaagse zand-experts.

Het stuk begint met een wat taaie opsomming van zandkorrels, het aantal, de samenstelling, de vorm, en oh wat zijn ze stuk voor stuk toch uniek met z'n miljarden.

Na tien minuten gaf ik me eraan over, zette mijn zorgen opzij en wilde alles, ALLES, weten over zand. Kom maar op, we kregen te horen over schuivend zand, rollend zand, stuiterend zand, carambolierend zand (dat ervoor zorgt dat het stuifzand uit de woestijn zo ongelooflijk ver over de oceaan kan reizen), wandelend zand in de vorm van duinen, stromend zand, waaierend zand, vallend zand.

Gek genoeg niet over brandend zand. Maar dat werd ruimschoots gecompenseerd door het carambolierend zand. ruim-schoots.

Na deze schier uitputtende wetenschappelijke verhandelingen over het zand schakelde de voorstelling over naar een poëtischer deel. Met een zanger en verhalen uit de woestijn. Egypte. Daar werden we meegevoerd naar het hete zand dat daar al heel erg lang ligt te schroeien. dat oude schatten prijsgeeft zodra de plaatselijke zandduin verder is gewandeld. en dat spindoctors van vóór de klassieke oudheid blootlegt. (het verhaal dat het leger van

Cambyses II zou zijn verzwolgen door de woestijn is door zijn opvolger Darius alleen maar verzonnen om die blamage voor hun Perzische rijk weg te poetsen.)

ZANG

de muziekstukken van Najib Cherradi-Hasseni waren weldadige rustpunten in een spervuur van informatie en verhalen. OP dit momenten konden we het even laten bezinken.

VORMGEVING

In het decor waren wat toepasselijke wetenschappelijke instrumenten opgenomen. uiteraard de zandlopers, maar ook (replica's? van) Bagnolds spullen.

Ik heb enorm genoten van de voorstelling en ben erg blij met alle wetenswaardige details die ik nog niet wist over zand(korrels). **Jitske Zitman**

In een simpel decor houdt Jan van den Berg een interessant verhaal over de vele aspecten van zand. De zang van Najib Cherradi-Hasseni zorgt voor een Noord-Afrikaanse tint. Boeiend en totaal iets anders dan ik op het toneel verwachtte. **Margreet Iskra**

Een leerzame voorstelling over zand aan de hand van een verslag van een ontdekkingsreiziger. Goed gedaan, maar het beklijft niet. **Marijke de Jong**

Het lijkt een droog, wetenschappelijk beta-college te worden; wel een interessant onderwerp. Maar met de Arabische zanger, de toneelattributen en de zanderige vloer ontstaat opeens een levendig verhaal, dat me deed denken aan het boek De Stikvallei van Frank Westerman. Zeer effectief als illustratie. **Nieske Wedman**

Een heel bijzondere avond. Het "stuk"houdt het midden tussen een toneelstuk en een wetenschappelijk college. Deze natuurkundige weet zijn college echter zo theateraal en boeiend van inhoud te brengen, dat je op het puntje van je stoel blijft zitten.

En dat terwijl het onderwerp enkel over zand gaat!

Nooit geweten dat daar zo'n grote wereld achter schuil gaat!

Het decor was vrij simpel, glaswerk gevuld met zand, een zandloper e.d., maar effectief en voldoende.

Een mooie sfeervolle aanvulling was de zanger die het verhaal 2 keer kwam ondersteunen met hypnotiserende zang uit die streken.

(alhoewel in de nabespreking bleek dat hij gewoon maar wat improviseerde en het geen echte taal was maar dat gaf ook eigenlijk niets, en vond ik eigenlijk een kwajongensachtig streekje. **René van Dootingh**

Ogen van Surabaya _ Theaterproductiehuis Zeelandia

Een technisch hoogstandje

Anna Rottier is een charmant meisje. Als je naast haar aan tafel zou zitten bij een diner waar je niemand kent, heb je zonder twijfel een interessante avond. Of haar levensgeschiedenis in het theater breed uitgemeten hoeft te worden is een andere vraag.

Het onderwerp van haar voorstelling is worteling in verschillende delen van de wereld en de gevolgen daarvan voor het dagelijks bestaan.

Ze doet het leuk. Wat mij het meest frappeerde was de technische uitwerking van het project. Ze had een muzikant meegenomen, die voortreffelijk samenspel liet zien met een bandopname: een deel van de geluiden maakte hij zelf, een ander deel kwam uit een of ander apparaat. Het leek allemaal perfect te kloppen. Anna Rottier deed iets vergelijkbaars door de tekst uit haar eigen mond voortreffelijk te laten samenklinken met een soort echo, die langs andere weg tot stand gekomen was. Dit gaf veel méér dimensie aan de voorstelling dan het geval zou zijn geweest als zij de hele avond een monoloog ten beste had gegeven. Als je bedenkt dat het om een beperkt aantal voorstellingen ging in kleine zalen was er gigantisch werk besteed aan het decor: een verrassende IKEA-kast van vormgever Ruben Wijnstok, die zich op allerlei manieren kon openen en sluiten waardoor de nodige rekwisieten en beelden tevoorschijn kwamen, die de monoloog verlevendigden.

Het is voor de eenvoudige toeschouwer moeilijk te bepalen hoe sterk de inbreng van de jonge doch reeds snel gerenommeerde regisseur Nina Spijkers is geweest. Alles klopte, het samenwerken van acteur, muzikant, vormgever, regisseur en subsidiënt (de provincie Zeeland en dus gelukkig niet alleen de Kringloopwinkel) heeft tot een mooi product geleid. **Aart Blom**

Het stuk sprak me niet aan. Ik vond de toepassing van de muziek en dat het telkens uit alle hoeken kwam met andere instrumenten leuk en dat ze telkens haar schoenen uitdeed, alsof dat 'jasje haar niet meer pastte'. Echter werkte de manier waarop het verhaal werd gebracht niet voor mij. **Adhanet Ghebray**

Het thema zoeken naar je identiteit (ik heb persoonlijk dezelfde zoektocht ervaren) is een mooi thema, maar wordt hier naar mijn smaak te braaf en voorspelbaar uitgebeeld. **Aleid Westenberg**

De muziek was mooi, het verhaal kwam niet zo goed over. Ook het praten met de 'echo' leidde nogal af. Misschien zou het krachtiger zijn geweest zonder het verhaal over Parijs. **Caro de Leth**

In het stuk 'Ogen van Surabaya' onderzoekt Anna Rotier de 'tragiek en hilariteit van een multiculturele identiteit' (die per definitie tragisch en hilarisch is??). Het stuk is autobiografisch: Anna heeft een Zweedse vader en een Zeeuwse moeder, probeert een eigen, nieuw leven te vinden in Frankrijk en komt er in Indonesië 'toevallig' - omdat een man zegt dat ze ogen van Surabaya heeft - achter dat ze ook nog Indische roots heeft. Naast de (misleidende) naam van het stuk en de gamelan muziek van Daniël Cross valt er weinig van Indische invloed te bespeuren. En waar Anna bij de bespreking aangaf dat ze soms wat had toegevoegd of aangedikt voor het effect, had ze ook de kunst van het weglaten (Frankrijk, voegde niets toe) kunnen beoefenen. De muziek en het decor waren erg sterk, het spel en het verhaal stonden daarmee in schril contrast. Het was evenmin tragisch als hilarisch. **Dorien Leopold**

Er wordt een heel kenbaar en tijdloos thema aangesneden van multiculturaliteit, maar ook van migranten die maar niet kunnen kiezen voor het verlaten of het nieuwe land. Toch vond ik het stuk niet heel overtuigend gebracht. Het decor was spannend en verrassend, de muziek en de voice-over gaven het iets extra's, maar over het geheel genomen boeide het toch niet. **Hera Tseng**

Voor de inzet van de actrice en het decor heb ik nog wel 1 goed woord over, maar de muziek was waardeloos en het thema sprak me helemaal niet aan en deed me niets. Helaas jammer ! **Hubert Coenen**

Grote bewondering voor Anna Rottier. Ongelofelijk wat een energie en enthousiasme bij zo'n lange bijna onafgebroken tekst. Gecombineerd met de subtiele maar verfijnde muziek door Daniel Cross is het een prachtige voorstelling. **Ingrid Ypma**

Een ietwat saai en langdradig stuk over een autobiografische "identiteitscrisis".

Het was voor mij een "non- probleem": je bent wie je bent, ook al is je genetische opbouw er één uit meerdere rassen/culturen. In dit geval begreep ik de Indische kant van het verhaal niet, de hoofdpersoon komt er per toeval achter dat ze Indisch bloed in zich heeft, en dan ga je ineens in dat land naar je "identiteit" zoeken?? Je bent ergens geboren en getogen, en of dat nou uit verschillende culturele achtergronden is: je bent geworden wie je

bent en daar moet je mee verder. Het opsommen van alle clichématige zaken die je nou eenmaal vindt in een cultuur (Zeeland met zijn eenzaamheid, stilte, de mosselen... Zweden met rendieren, bossen enz.) vond ik ronduit saai en alleen maar te zien als tijdverlopend. Het voegde niets toe aan het stuk, die clichés zijn bij het publiek ook overbekend. Er zat geen spanning of ontwikkeling in het stuk, dat was jammer. De muziek zou parallel lopen met het vertellen van het verhaal, dat kon ik er niet zo in ontdekken. De "stemmen" die je hoort irriteerden mij op den duur. Het decor vond ik wel aardig, vooral het "mossel hesje" was mooi gemaakt. Anna Rottier is een innemende persoonlijkheid en goede actrice, ik hoop haar een volgende keer in een aantrekkelijker rol te zien. **Janie Kropman**

Slechtste voorstelling tot nu toe. Een vrouw die zichzelf nogal bijzonder vindt, maar weinig interessants te vertellen heeft.
Decor is helaas erg slecht uitgevoerd, schijnwerper die me op het eind een half uur in het gezicht schijnt ook niet prettig.
De muziek is niet slecht, maar de herhaling in een soort voice-over van de tekst is irritant na een tijdje. **Joyce Sprong**

Na de eerste opluchting dat het stuk van vijf uur niet doorging en we in plaats daarvan naar een stuk van Zeelandia gingen, viel het stuk helaas tegen. Het verhaal raakte me niet, de actrice zorgde met haar snerpemde stem voor een continue kippenvel. Geen aanrader vond ik dit stuk. **Krista van der Schatte Olivier**

Het stuk is opgebouwd rond een identiteitscrisis, maar echt geloofwaardig wordt die niet. Wat is er zo bijzonder aan een Zeeuwse vader, een Zweedse moeder en nog wat Indisch bloed van je overgrootmoeder? De muziek was wel bijzonder. **Liesbeth Hazekamp**

Geweldig spel. Bijzonder decor. **M. Enzlin**

't stuk gaat identiteit: 't personage heeft een zeeuwse vader en een zweedse moeder. Vooral die laatste heeft haar nationaliteit goed bij haar dochter ingeprent: alleen maar zweeds sprekend met haar, vakanties in Zweden, zweedse liedjes, zweedse gerechten, etc. Om te ontdekken wie ze nu eigenlijk is, gaat 't personage na haar schoolopleiding naar Parijs: haar achternaam kan als een Franse worden opgevat en ze heeft een dusdanig donker uiterlijk [oa. heel donker haar] dat ze best als Française door 't leven zou kunnen gaan. Maar ook in Parijs vindt ze zichzelf niet. Tijdens een vakantie in Indonesië zegt een inlander haar dat ze de 'ogen van Surabaya' heeft. Thuis gekomen blijkt dat haar inmiddels al overleden oma een kind van een Hollandse koloniaal en een 'njai' [een inlandse vrouw] was en werd geboren in Surabaya, iets waarover in de familie [uit schaamte?] nooit werd gesproken. Dit verklaart veel: 't donkere uiterlijk, de van de rest van de familie afwijkende kaaklijn en misschien zelfs 't feit dat 't personage sinds haar 8e jaar dol is op gember-jam. Toch maakt 't haar niet gelukkig: nu weet ze eigenlijk helemaal niet meer waartoe ze behoort en dat geeft zo'n probleem dat 't na jaren samenwonen, uit raakt met haar vriend die haar onzekerheid en woedend gespot met haar uiterlijk niet meer aankan. In tranen belt ze [in 't zweeds] naar haar moeder: ze wil naar huis komen!

't Decor leek in 't begin een saai gesloten achterwand, maar bleek veel te openen kasten en kastjes te bevatten met objecten die tijdens de voorstelling werden gebruikt. Zelfs een magnetron waarin nasi putih [= witte rijst] werd opgewarmd en een scherm waar 't personage met een wayang-pop 't geboorteland van haar grootmoeder eert. Ook de muziek door muzikant David Cross, met een kleine batik-doek rond zijn middel, verwees naar Indonesië: gamelan-muziek. En terwijl 't personage in 't begin een schelpen-'jasje' droeg om haar zeeuwse en zweedse afkomst duidelijk te maken, droeg ze aan 't slot van 't stuk een wikkelrok met batik-versiering. Erg knap was 't 'meepraten' met een geluidsband [misschien de voortsnellende gedachten van 't personage]: de stem op de band liet alleen de belangrijkste woorden horen, terwijl 't personage volzinnen gebruikte. Dan ging 't praten gelijk op, soms noemde de stem op de band later een woord dat eerder in een volzin was gebruikt en dan werd een belangrijk woord genoemd dat pas later in een volzin te horen was. Knap zoals de actrice dit deed, want ze moest haar tekst dus heel goed beheersen. 't Viel op dat er onder 't publiek meerdere Indo's waren, die ook moeite zeiden te hebben met hun identiteit en de vraag waar ze nu eigenlijk thuis horen. **Marianne Meter**

Een zoektocht naar wie ben ik. Kan een voorstelling actueler in een tijd dat iedereen op zoek is naar zijn roots en identiteit? Een jonge vrouw die het product is een Zweedse moeder en een Zeeuwse vader blijkt Indonesische voorouders te hebben. Wat fijn om je zoektocht naar jezelf theateraal om te kunnen zetten als je theatermaakster bent. Helaas kun je universele herkenbaarheid niet afdwingen, en blijkt het stuk vooral een privé ego-trip, waarbij het decor en de muziek te bedachte componenten zijn. **Marijke de Jong**

Het spel kwam wat traag op gang, in het begin een beetje saai, het werd in de loop van het stuk steeds interessanter. Na afloop was ik wel tevreden. **Marijke van Essen**

Het duurde enige tijd voordat het stuk me kon boeien. Ik had erg veel moeite met de langdradige lappen tekst waar steeds woorden mechanisch werden herhaald. Mooi ingenieus decor waar van alles uit te voorschijn kwam. Genoten van de Indonesische muziek. **Nieske Wedman**

Interessante en actuele thematiek maar in de uitwerking helaas minder geslaagd. Mooi wat er met muziek gedaan werd maar het stond het spel in de weg. Opsommerige manier van zingen/vertellen was even mooi maar duurde te lang. **Noah van Klaveren**

Een oninteressant verhaal over familiebanden, verzwegen bloed etc. Bleef maar heel kort boeien, daarna werd het saai want het ging nergens de diepte in. Alsof een stage in Parijs zo bijzonder is. **Paul van Leeuwen**

Ik vond het stuk over het algemeen vrij monotoon en miste de spanningsopbouw. Niet helemaal mijn stijl. Ik kwam vanaf begin niet helemaal in het stuk. Wat ik leuk vond zijn het gebruik van de Indonesische instrumenten en de voiceover met woorden. **Petra Lutén**

Aardig vormgegeven stuk, een soort keukenwand met allerlei deurtjes waar verrassingen achter zitten. Leuk bedacht.

De actrice kan aardig acteren, soms overschreeuwd ze zichzelf wat teveel, is niet nodig. De mannelijke acteur(?) hield zich alleen bezig met de muziek, maar dat vond ik niet fantastisch. Hij kon helaas niet de Javaanse klank uit de Anklung halen. Een beetje dilettantistisch. En de kern van het stuk, het verhaal, dat ontbrak er echt aan. Het bleef bij de constatering dat moeder Zweeds was, en er was ergens een Indonesische link, en zelf woonde ze nu in Zeeland. Een té mager verhaal. **René van Dootingh**

Helaas wist de actrice mij niet erg te raken. Het begin was vrij onduidelijk waardoor het moeilijk was om in het stuk te raken. Het stuk over Parijs vond ik daarentegen wel aanspreken, daar zag ik het verhaal wel echt voor me. Wat precies de toevoeging van de muzikant was (anders dan alleen muziek maken) werd mij niet helemaal duidelijk. Het gebruik van gesproken tekst op band en daardoor heen praten vond ik een interessante vorm. De opbouw van het stuk was mij niet helemaal duidelijk, en het einde (wat leek op een ruzie?) kwam een beetje uit de lucht vallen. Wat ik wel grappig vond was toen er even contact met het publiek werd gemaakt bij de vraag wat de favoriete jam was. **Renske Jeninga**

Het thema is actueel en interessant maar de uitwerking matig. De tekst vond ik af en toe weinig creatief. m.n. het verhaal over verblijf in Parijs was erg voorspelbaar. Het spel vond ik middelmatig en weinig subtiel. Het sterkst vond ik het spel in de scene waarin de actrice beschonken haar partner vraagt wat er aan haar mankeert. **Riëtte van Raamsdonk**

Op een gegeven moment wordt uit de decorkast de keuken neergeklapt: niet alleen realistisch, maar alles doet het nog ook. Dat blijkt als de in de pan gestorte mosselen (ja, het perspectief is Zeeuws, schrijft het productiehuis Zeelandia) op een kookplaat gezet echt beginnen te ruiken. De geur doet me eerder aan Indonesië denken. Hij wordt voller en voller, terwijl de verstelster maar doorratelt, zoals de hele voorstelling door, en de muzikant heerlijk aangename ritmisch-abstracte muziek eronder zet. Maar het gerecht brandt aan terwijl het verhaal en de muziek nog door moeten gaan. Je wil eigenlijk wel ingrijpen want het gaat echt stinken. Zo ongeveer is de voorstelling. Net iets teveel van het goede, en te realistisch en te uiterlijk. Maar met een heerlijke muzikale basis en een integere vertelster. **Roelof Jan Veltkamp**

In Ogen van Surabaya onderzoekt theatermaakster Anna Rottier haar afkomst. Aanvankelijk is dat een heldere lijn tussen Zeeland en Zweden. Maar halverwege haar verhaal ontdekt ze een onbekende en verzwegen Indische lijn, en slaan de vragen toe. Opeens wordt haar culturele identiteit dubbelzinnig. Waar komt ze vandaan? Waar hoort ze thuis? Wie is ze?

We zijn getuige van haar Werdegang en het effect die dat heeft op haar omgeving. Waar ze aanvankelijk paste in het voor en door haar gecreëerde hokje, valt ze opeens buiten het herkenbare stereotype. Ze moet niet alleen zelf weer haar positie bepalen, maar de omgeving, met name haar relatie, moet haar ook weer kunnen plaatsen. En dat valt niet mee. Ze probeert haar eigen verhaal te vertellen. Maar haar omgeving kan daar niet mee overweg; ze past niet in het folkloristische stereotype. Haar zoektocht naar haar achtergrond eindigt dan ook in een relatiecrisis.

Ogen van Surabaya is grotendeels een monoloog, verteld door Anna Rottier zelf. Grotendeels, want er is een muzikale tegenspeler, die middels muziek en sporadische tekst illustreert en commentaar levert. Een goede keuze, want dit voegt dynamiek toe aan de monoloog. Temeer daar ook het decor en de kleding steeds mee evolueren in het verhaal. Worden er bij begin van het stuk attributen als mosselschelpen, Zweedse klompen,

knäckebröd en Absolut wodka gebruikt, aan het eind dragen de spelers een sarong en is er een half gamelan-orkest op de planken verschenen. Fraai is om te zien hoe met name de tegenspeler, in de rol van de vriend, steeds de stereotypen (letterlijk en figuurlijk) van de plank haalt om maar vooral de identiteit en het verhaal van de vriendin te duiden. Hij is het bijvoorbeeld die (ongevraagd?) de gamelan bespeelt. Dit leidt enkel tot een stereotype, dat altijd de plank mis slaat en vooral de eigenaar van het verhaal monddood maakt. Een herkenbaar en actueel stuk. Het benadrukt het grote belang voor mensen om in staat te zijn, het eigen verhaal zelf te vertellen, de eigen identiteit zelf te kunnen en vooral te mogen duiden. En niet een stereotype te moeten vullen, omdat dat voor de omgeving zo makkelijk is. Een stereotype dat voornamelijk door folkloristische, en in de hedendaagse variant multiculturele beeldvorming is ingegeven (alle Zweden dragen Zweedse klompen, alle Zeeuwen eten mosselen, alle Indo's spelen gamelan). Dat kan alleen maar in een drama eindigen. **Theo Akse**

Herre Gud! Een mens kan maar problemen met zichzelf hebben. Ik, ik en nog eens ik. En zo boeiend was 'ik' nu ook weer niet. **Yolande Krullaards**

Olie – Het Nationale Toneel

Verdienstelijk repertoiretoneel

Een voorstelling als deze brengt ons terug in de tijd dat de gesubsidieerde gezelschappen 8 tot 12 degelijke voorstellingen per jaar produceerden waarvan ze er steeds twee op één avond konden spelen. Vakbekwame spelers, tekst van een echte toneelschrijver, decor uit het atelier. Deze avond is niet meer dan dat maar ook zeker niet minder. Precies de reden waarom ik zo graag repertoiretoneel zie.

Van de acteerprestaties valt met name Antoinette Jelgersma op. Ik kon me haar creatie van enkele jaren geleden bijna woordelijk herinneren. Die opmerking is als een groot compliment bedoeld. Aan de voorstelling kleefden ook onvolkomenheden, die je bij continu achter elkaar geproduceerde voorstellingen kunt tegenkomen: soms slordig spel, dat zich uitte in slechte verstaanbaarheid. Iets wat je in het vlakke vloer theater zelden mee maakt en duidt op een zekere mate van ongeïnspireerdheid. Dit euvel betrof overigens Antoinette Jelgersma beslist niet!

Interessante tegenstelling tussen de onderontwikkelde omgeving, waar mens en leefomgeving nog lang het niveau niet bereikt hebben, dat in onze “ontwikkelde” maatschappij dagelijkse werkelijkheid is. Het stuk laat heel onnadrukkelijk -meer terloops- zien, dat je je kunt afvragen wat nu eigenlijk de beste van de denkbare werelden is. Gelukkig is er geen vormingstoneel van gemaakt. Goed uitgewerkt en professioneel ogend decor. Degelijke regie, die zich in dienst stelt van het stuk. **Aart Blom**

Ik vond het decor heel mooi. Prachtig zo'n houten box en de ballon, die een beknellende ruimte steeds kleiner maken. **Adhanet Ghebray**

Ik vond 'Olie' een sterk stuk. De menselijke trekken hebzucht, egoïsme en de destructie waar het toe leidt worden overtuigend neergezet. Het decor met de ballon die eerst ongemerkt maar vervolgens steeds dreigender groter wordt is een pracht vondst. De acteurs nemen je mee in dit drama. **Aleid Westenberg**

Het decor is indrukwekkend net als het spel. Dat wil niet zeggen dat het een aangenaam stuk is om naar te kijken, een goed verhaal maar vrolijk wordt je er niet van. **Andre Smulders**

Een ingenieur is met zijn maat al 3 jaar op zoek naar olie. Zijn vrouw zit in een hutje en verveelt zich dood en is aan de drank. Ze krijgt daarbij wonderlijke visioenen, die haar angst inboezemen. De vrouw heeft een inlandse als slaafse bediende. Zowel man als vrouw zijn op hun manier bezig met een vorm van uitbuiting. De vrouw, Eva koeieniert de bediende. De man wil rijk worden van de olie. De vrouw begint uit verveling een relatie met de collega van de man die dat vervolgens opbiecht aan de man. We zien steeds korte scènes in en rond het huis. In het huis is een ballon die steeds verder opgeblazen raakt. Een mooie metafoor voor de situatie die naar een climax loopt. Uiteindelijk wordt er olie gevonden en lopen de spanningen nog verder op door de gestegen hebzucht.

In korte scènes worden de situaties neergezet. Bram Koopmans speelt de man heftig en uitvergroot terwijl de thematiek vooral een beroep doet op je hoofd. De scènes waarin de vrouw bang wordt van de verschijningen vond ik lastig in te passen. Het geheel bleef daardoor een voorstelling die me niet echt raakt. **Anne-Mieke Akkermans**

Prachtig en dreigend decor - ballon zwelt op. fenomenaal spel van Tamar van den Dop. **Annemarie baronner**

De druk nam toe, zowel in de luchtbel/oliebel, als in het houten vat en de zaal. Knap hoe het decor iets met de toeschouwer deed! Ik vond dat Eva en haar man beiden warm moesten lopen, gelukkig was dit na een kwartier weg en kwam het spel veel soepeler over. De hulp, ben haar naam even kwijt, werd zeer geloofwaardig neergezet en ik werd heel nieuwsgierig naar haar verhaal. Bijna jammer dat daar minder helder van werd, maar ook leuk om zelf in te vullen. **Aubrey Spijker**

De zoektocht naar olie vindt waarschijnlijk plaats ergens in Siberië of Mongolië. Strak ingekaderd in een houten kist leven de vrouw des huizes Eva (Tamar van den Dop) en haar huishoudster Gomua (Antoinette Jelgersma). Veel levensruimte hebben de dames niet, ze moeten het doen met een bank, die geleend lijkt van Jakop Ahlbom, veel flessen drank en een grote donkere ballon, die langzaam groter wordt en die tijdens de vele scenewisselingen hoorbaar gevuld wordt. Met het slinken van de ruimte nemen de spanningen toe. De situatie wordt langzaam hopeloos. Olie wordt er maar niet gevonden, ondanks drie jaar zoeken door de heer des huizes en zijn vriend en zakenpartner, die er vol voor gaan en daardoor zelden thuis zijn. Eva wil niet arm terug naar Europa en brengt haar tijd door met drinken – zeg maar zuipen – en het koeioneren en vernederen van Gomua. Deze twee dames dragen de voorstelling en maken hem indrukwekkend, wat helaas niet gezegd kan worden van de twee mannenrollen en de rol van de jongen vrouw die alleen bestaat in het hoofd van Eva. Het gaat wat ver

om te zeggen dat deze drie mensen er maar bijhangen, maar veel indruk maken doen ze niet. De verhoudingen zijn feodaal, maar Gomua laat zich niet ondersneeuwen. Als op het einde van de voorstellingen de boel volledig uit de hand is gelopen en de situatie voor Eva hopeloos is komt er totaal onverwachts en nogal onwaarschijnlijk de mededeling dat er olie is gevonden. De speelruimte is dan zo klein geworden dat rechtop spelen alleen nog maar aan de rand van het toneel gaat. Eva stapt gewapend uit het houten kader, helemaal gek geworden van de drank en het armoedige leven. Einde ballon, einde huwelijk en einde verhaal. **Brigitte Van Mulken**

In het suk wordt op zich goed geacteerd, maar het verhaal vond ik wat tegenvallen. Met name de zijlijn van de vrouw die Eva zag in haar dromen, de profetes (?). Ik vond het niet heel overtuigend, niet heel duidelijk wat daarvan de bedoeling was en daardoor ook te lang duren. **Caro de Leth**

Het spel van de acteurs was erg goed. Je vergat soms dat het om toneel ging, werd meegesleept in het verhaal. Wat enigszins storend was: de voortdurende onderbrekingen van de scènes door een harde knal en de duisternis. Iets minder heftig of minder frequent zou prettiger zijn. Prachtige ballon/oliedruppel? **Dini Kuijer**

De vormgeving bepaalt in dit stuk prachtig de sfeer en de bewegingsruimte van de acteurs en regisseur. Het decor is esthetisch, goed doordacht en heeft in combinatie met de juiste belichting de beklemmende sfeer die past bij het stuk.

Het spel was sterk, met hier en daar een wat erg dik aangezette boze bui.

Wat enigszins onnatuurlijk overkomt is dat de vrouw haar man nauwelijks confronteert met haar visie op de situatie. Ze komt nauwelijks voor zichzelf op. Dit lijkt niet te kloppen met het pittige karakter dat ze in de scènes zonder haar man laat zien. **Dodo van Aarem**

Teleurstellende avond. De karakters waren vooral karikaturen, de constante intermezzo's waarbij de ballon met veel kabaal weer wat verder werd opgeblazen ging irriteren. Ook de verhaallijn was niet erg overtuigend: het volhouden om 3 jaar lang naar olie te zoeken en niets te vinden is niet erg aannemelijk, evenals de 'plotselinge' vondst. **Dorien Leopold**

Het idee van de ballon die steeds groter wordt en zo de spelers steeds verder 'wegdrukt' is goed gevonden, vooralnu alles zich binnen hetzelfde kader afspeelt. Ik vond het spel iets tètè (overgeacteerd) waardoor het niet zo natuurlijk overkwam. **Ellen ten Berge**

Ik kan nog net op tijd aanschuiven bij de publiekrijke inleiding tot het stuk verzorgd door Antoinette Jelgersma, die vertelt dat zij in de reprise van dit stuk nu Gomua speelt. Ze legt uit hoe het verhaal in elkaar steekt en dat het stuk zich vooral ook kenmerkt door maatschappij kritiek op de koloniale verhoudingen van olieproducenten in een denkbeeldig Derde Wereld land. Over het decor wil ze niets zeggen en dat is bij het betreden van de zaal te begrijpen. Naarmate de tijd verstrijkt neemt de "spanning" rond het niet vinden van olie toe, hetgeen prachtig terug komt via het decor. De angstige Eva, die blijkbaar net als haar man en compagnon te heftig naar het zwarte goud verlangt, is nog slechts dronken en niet meer in staat om aardig te zijn tegen haar hulp. Dat is ze vermoedelijk wel geweest want de lokale hulp spreekt haar taal. Het is de hulp die zegt dat de bevolking gevaarlijk is en dat Eva niet naar buiten kan/mag. Ook de mannen zijn niet aardig voor haar en niet voor elkaar als ze even thuis komen, een geschenk voor Eva en van Eva maakt dat niet goed. De maatschappij kritiek vind ik bijzonder slecht uit de verf komen, de bunkerachtige ruimte vergezocht gelet op wat er voor informatie over de "buitenwereld" gepresenteerd wordt. De spelers liggen voornamelijk met zichzelf overhoop los van een "dreigende" buitenwereld, en dat spelen ze voortreffelijk en vooral actrices soms schertsend leuk. **Fea Boegborn**

Ik was gegrepen door het spel van Tamar van den Dop. Schitterend. Het gegeven was duidelijk. Waar ik mij steeds meer aan ging storen was het afbreken in kleine fragmenten van het gehele stuk. Extra geaccentueerd door de enorme bol die centraal het toneel beheerste. In het begin waren deze "stukken binnen het toneelstuk" nog te behappen, maar na de continue herhaling begon ik mij er erg aan te ergeren. Deed m.i. afbreuk aan het geheel. **Gerda Heethuis**

Spannend en goed gespeeld stuk in een prachtig decor. Korte scènes met boeiende dialogen die steeds onderbroken worden met duisternis en het geluid van luchtpomp die de ballon steeds verder opblaast. Maakt nieuwsgierig naar de afloop. Drukt de ballon uiteindelijk de rekvisieten en de spelers uit het decor of gebeurt er toch iets anders?

Er zat ook nog een mooie goochelscene in het stuk: bediende Gomua gaat op de bank liggen en een seconde later staat ze alweer op, maar het is niet Gomua, maar de jonge vrouw.

Verrassend slot: Hebben de twee mannen aan het eind van het verhaal eindelijk olie gevonden, schiet de vrouw ze allebei dood en raakt daarbij ook de ballon. Misschien heb ik iets gemist, maar ik begrijp niet goed waarom dat (het doodschieten) nodig was. Kortom voor mij een toneelstuk dat stof tot nadenken geeft. **Hans Ringnald**

Laat ik beginnen met het decor en dan in het bijzonder de oliedruppel, de na elke scène expanderende ballon, de metafoor voor de dreiging die - (ook) letterlijk - in de lucht hangt, uitmondend in die zinderende apotheose. Fantastisch!

NB: die dreiging deed mij denken aan de dreiging in Melancholia van Lars von Trier (vergelijkingen houden ergens op. In dit geval bij die dreiging)

Fantastisch was ook het spel van Tamar van den Dop, maar daar hield het voor mij wel zo'n beetje mee op. Joris Smit speelde veel te veel toneel en het spel van Bram Koopmans was ongeïnspireerd. Koopmans sprak veel te snel en schreeuwde onverstaaenbaar. De dialogen tussen Koopmans en Smit waren niet boeiend en konden dat ook niet. Allemaal veel te gehaast, rommelig en er weinig inspirerend. Dat gold ook het spel van Mira van der Lubbe. Antoinette Jelgersma speelde goed, maar haar quasi grappige (het Duitse accent; haar tekst) rol vond ik niet in het toneelstuk passen. Dit laatste geldt dus de schrijver; wellicht (ook) de regisseur. Jelgersma gaf vooraf een inleiding en zij sprak daarin over de verschillen in intonatie en de hand van de regisseur daarin. Die leidende hand was in het spel van Jelgersma terug te horen, maar helaas niet in dat van Koopmans, Smit en Van der Lubbe. Maar dat lag misschien ook aan de rol die zij moesten spelen in dit toneelstuk dat mij - los van het spel van Van den Dop en de manier waarop de spanning werd opgebouwd, niet bijzonder kon boeien. Vandaar de 6, eigenlijk 7- **Hans Walhain**

Een heftig stuk. Met een interessante ontwikkeling van de personages. Neem Eva, een futloze alcoholiste die stelling neemt tegen haar naar olie borende mannen, die het landschap en de cultuur aldaar verwoesten. **Heleen Wagenaar**

Inderdaad een stuk dat vraagstukken behandelt die van alle tijden zijn. Goede acteurs en met name Eva en Gomua worden soms hilarisch verbeeld. Het wisselen van de scenes is heel spannend vorm gegeven en geeft het stuk vaart, alleen werd dat op een gegeven moment toch wel teveel. Tegelijkertijd versterkte het wel de beleving dat Eva enorm beperkt werd in haar vrijheid. **Hera Tseng**

Aanvankelijk vond ik de teksten nogal stereotiep theateraal gebracht. En helaas na een poos zakte mijn belangstelling voor de tekst weg. Daardoor vond ik het stuk te lang duren. Geweldig decor!

Irritant was: "klap-sissen-licht uit" dat eindeloos herhaald werd.

Grappig de steeds groter wordende ballon/oliedruppel. **Hubert Coenen**

Het eerste dat opvalt is het decor: Een grote houten kist op de zijkant gezien met daarin inhangend een reuze ballon. De inhoud is sober: een bank, een stoel, een toilet, een stapel boeken en een hoop drankflessen. Als het stuk begint ligt er op de bank een vrouw (Eva) kennelijk haar roes uit te slapen. Naast haar op de stoel zit een andere vrouw (Gomua) in kleding die erop wijst dat de omgeving normaliter erg koud is.

ER ontwikkelt zich een dialoog tussen de dames, waarbij Eva bijna het prototype lijkt van de westerse arrogantie ten opzichte van volkeren uit derdewereldlanden. Ze laat niets na om te tonen dat zij zich superieur acht ten opzichte van Gomua. Wat wij zien is het omgekeerde. Gomua behoudt haar waardigheid en kwijt zich op voorbeeldige wijze van haar taak: zorgen voor Eva. Eva gaat zich te buiten aan alcohol. Ze verdrinkt haar angst blijkt ons.

Haar man (Herbert) en diens vriend (Edgar) zijn al 3 jaar op zoek naar olie in de binnenlanden van het land waar Eva verder erg tegen haar zin zo lang moet verblijven. Volgens Herbert moet er nog een flink olieveld aan te boren zijn. Het laatste dat er nog zo'n beetje op de aarde te vinden moet zijn. De overige oliebronnen zijn dan al uitgeput. Hij heeft de rechten op de exploitatie van die laatste bron op de gok gekocht en wil dan ook niet eerder het land verlaten voordat hij de oliebron gevonden. In het andere geval zouden hij en Eva straatarm zijn.

Op een gegeven moment komen Herbert en Edgar terug van hun speurtocht, die voor de zoveelste keer niets heeft opgeleverd. Edgar heeft er nu genoeg van en wil het stel verlaten. Eva praat hartstochtelijk op hem in en biedt zelfs zichzelf als beloning aan als Edgar blijft en de zoektocht toch succesvol verloopt. Edgar heeft er wel oren naar. Het 'voorschotje' dat hij al graag zou willen hebben van Eva geeft ze hem echter niet.

De mannen gaan er weer op uit en uiteindelijk wordt de bron gevonden. Herbert blijkt te weten van het aanbod van Eva aan Edgar en voelt zich verschrikkelijk verraden. Hij dreigt haar te zullen neerschieten. Voordat hij dat doet, bedankt hij Edgar op uitbundige wijze voor diens inzet bij de speurtocht.

Terwijl de mannen op speurtocht waren werd Eva in steeds heviger mate geplaagd door haar geweten, vorm gegeven door een jonge vrouw. Zij maakt Eva duidelijk hoe verwerpelijk haar houding ten opzichte van de bewoners van het gastland is. Ten behoeve van hun eigen rijkdom plunderen ze de laatste oliebron van het land.

Eva begint in te zien dat dit zo niet kan. En als dan uiteindelijk de oliebron is gevonden, kan zij geen blijdschap meer voelen. Als dan ook nog Edgar om zijn beloning komt (die zij weigert, omdat ze van meet af aan al niet van plan was met Edgar het bed te delen, maar hem alleen voor haar Herbert erbij wilde houden) en Herbert haar dreigt af te knallen, is de maat vol.

Dat de maat al voller en voller raakte werd duidelijk door de ballon die gaande het toneelstuk groter en groter werd, zo groot zelfs dat de bank verschoven moest worden, omdat de ruimte voor een groot deel in beslag werd genomen door de ballon.

De volgorde van het slot heb ik niet meer precies op mijn netvlies staan, maar Eva schiet buiten Edgar in zijn buik en komt gewapend met het geweer (dat Herbert eerst tegen haar had willen gebruiken) weer binnen. Ze treft hier Herbert die weer tegen haar begint uit te varen en zijn minachtring voor haar laat blijken. Toch stelt hij voor de opbrengst te verdelen. Edgar de helft en hij en Eva ieder een kwart. Eva wil echter helemaal niets. En als Herbert op haar afloopt om haar het geweer af te nemen klinkt er een enorme knal! De ballon is uiteengespat. Herbert ligt dood op de grond. Een dramatisch einde van een prachtig gespeeld stuk! **Hugo Elbers**

Mooi en spannend stuk. Knap spel. **Ines Zuidweg**

Tamar als Eva speelt fantastisch, de echtgenoot is inderdaad een zeer stoere man met toch een klein hartje. De verzorgster vond ik ook leuk met dat grappige taaltje. De zakenpartner, niet zo stoer, en Mira als de "geest of hallucinatie?" maakten het plaatje compleet. Mooi thema en prachtig tot uitvoer gebracht. **Ingrid Ypma**

beladen stuk, goed gespeeld, boeide mij van begin tot einde. Goed gevonden, die grote zwarte "olie" bubbel die steeds groter wordt en uiteindelijk uiteenspat, evenals de levens van de betrokkenen. Zeker een actueel probleem, de uitbuiting en daartegenover het "eigen belang" van het Westen. Wat het verhaal betreft, kon je je afvragen hoe vaak het nou echt voorkomt dat een echtgenote meegaat naar dit soort oorden. Meestal zitten de mannen op booreilanden, of gaan een paar weken weg, zijn dan weer een paar dagen "thuis", en gaan dan weer op pad. Dat gegeven stoorde mij een beetje, al begrijp ik wel dat het gegeven moest worden ingezet om het verhaal completer te maken. Vond het de moeite waard, ook al werd ik er wel somber van. **Janie Kropman**

Minstens de helft van de kracht van 'Olie' zit in het decor. Een enorme loodgrijze bol annex oliedruppel hangt laag en onheilspellend boven de figuren van het verhaal. Tergend langzaam zakt die bol gaandeweg nog dieper - op weg om hen plat te drukken. Dat sombere verloop is in 'Olie' vooral gekoppeld aan het opportunisme en de hebzucht zoals die ruim baan vinden bij het zoeken naar olie in een gewelddadige uithoek van de aarde. Een scherpe tekst en trefzeker, ook fysiek acteerwerk tonen deze drijfveren in hun destructieve invloed op de betrokkenen - zowel Westerse oliezoekers als lokale bewoners. Uiteindelijk levert ongebreidelde exploitatiedrift vooral mentale schade en ontworteld gedrag op, zo wil dit stuk onderstrepen. Een statement om bij stil te staan en ook dat maakt 'Olie' tot een productie die je niet vergeet. **Jeroen Schoot**

Indrukwekkend stuk.

Er wordt meteen een beklemmende sfeer neergezet door de grote verhuiskrat waarin Eva en haar medespelers als Madurodampoppetjes opgesloten zitten. Het is totaal niet duidelijk waar de acteurs op- en afgaan. De scene-overgangen in het stikkedonker blijven lang gehuld in geheimzinnigheid. Ik was echt óp van nieuwsgierigheid over hoe dat nou zat met de toegankelijkheid van die gigakrat tegen de tijd dat dat gelukkig duidelijk werd. Over dit alles hangt een grote zwarte dreiging die de helft van die ruimte inneemt en elke scenewisseling nog verder aanzwelt. Heel aanwezig, maar de personages spelen eromheen alsof ze het naderende onheil niet zien. Het lijkt een soort oliebel, precies die grondstof waar Eva's man naar op zoek is in de wildernis, en die hij al jaren niet weet te vinden.

In dat prachtige decor wordt heel goed gespeeld. hoofdpersoon Eva zit duidelijk in de knel en die gevoelens weet ze overtuigend over te brengen. ze kan zelf geen kant op. ze wordt alleen bezocht door ofwel haar huishoudster, ofwel haar nachtmerrie. of dan eindelijk na jarenlang wachten door haar man, maar dat is geen gelukkig weerzien. Zijn expeditiegenoot lijkt haar enige lichtpuntje, een affaire in het vooruitzicht. Komen de mannen dan eindelijk terug met het langverwachte: "hoera, olie gevonden!", dan brengt dat 'goede nieuws' geen redding meer. Eva is dan van alle kanten ingeklemd, door haar geweten, haar man, de oliebel. Haar beklemming is totaal, er is géén uitweg.

Alles wijst naar het onafwendbare noodlot en dan komt dat 'toch nog onverwacht' hard aan. ik zat de hele voorstelling op het puntje van mijn stoel.

Naast het sterkte spel dus veel te danken aan het vernuftige decor. Helemaal het moment van gedaantewisseling tussen de huishoudster en de nachtmerriedemon -in het volle licht!- was echt griezelen. heel knap! **Jitske Zitman**

De vormgeving van Bernard Hammer is grandioos: de leegheid van het bestaan en de toenemende verstikking worden geweldig weergegeven in het beeld van een kist en uitdijende ballon.

Het acteerwerk van met name Tamar van den Dop is indrukwekkend. Wat had ik in het begin een hekel aan die zuipende, commanderende vrouw en hoe echt veranderde dat allengs in mededogen. In dit stuk wordt pijnlijk duidelijk dat hebzucht ten koste van anderen gaat, in dit geval de inwoners van een Derde Wereldland. Maar uiteindelijk ook ten koste van de hebberige mens zelf. **Joke Feitsma**

Een geoloog en zijn zakenpartner zijn op zoek naar olie in een ontwest land en plek waar angst en eenzaamheid overheersen. Zijn vrouw Eva; een verloederde alcoholiste (prachtig gespeeld door Tamar van den Dop) wordt uit angst voor aanslagen van nomaden achtergelaten in een schimmige sinistere ruimte waarin het tergende geluid van de ballon steeds scherper wordt. Antoinette Jelgersma geeft in de rol van hulp (Gomua) treffend tegenspel aan de drinkende en treiterende Eva die haar minacht en beledigt. Als er uiteindelijk olie gevonden wordt en het geweten van Eva spreekt eindigt de zoektocht niet alleen met het vinden van olie maar ook in een prachtig vormgegeven menselijke en realistische tragedie. **Joske van Duijne Strobosch**

De narigheid van een vrouw die alleen achterblijft wordt goed uitgebeeld. Haar lichaamstaal was sterk. Verrassende overgangen waarbij de belichting mooi gebruikt wordt. Duurde even voordat opviel dat de ballon opzwool. Mooi zoals die steeds meer ruimte innam, terwijl de hopeloosheid van Eva en haar angst ook steeds extremer werden. De mannen onderbraken haar wel heel hard. Groot en lomp, gericht op geld en grof gekleed. Vond Gomua prachtig gespeeld, zoals ze met haar vreemde kleding summier commentaar gaf en zich verdedigde tegen de aanvallen van Eva. Een vreemd duo. Een beklemmend verhaal. **Joukje Bijlsma**

Ik zag het stuk voor de tweede maal. Van de voorstelling vijf jaar geleden was mij vooral de zwarte olieballon bij gebleven, van het verhaal herinnerde ik mij weinig.

Deze keer vond ik het wat beter, maar de teksten die de spelers moeten uitspreken zijn erg lang en heel onnatuurlijk. Ik heb veel meer voeling met overeenkomstige situaties in de "echte" wereld. **Joyce Sprong**

Prachtig toneelstuk. Decor gaf goed de beklemmende sfeer weer met een gigantische oliedruppel die zowel letterlijk als figuurlijk steeds meer een drukkend effect had op de spelers en de ruimte. **Krista van der Schatte Olivier**

2 sterke vrouwenrollen bepalen dit stuk. De derde vrouwenrol (de geest of het geweten?) had jammer genoeg een hoogdravende tekst vol gemeenplaatsen en een statische uitvoering. Eerder saai en storend dan mysterieus. Tamara van den Dop en Antoinette Jelgersma waren de sterren van de avond en het decor. Die langzaam groter wordende ballon symboliseerde niet alleen de dreiging, hij was het metterdaad. De korte scènes, onderbroken door duisternis en gesis, versterkten dit nog. Prachtig toneel. **Liesbeth Hazekamp**

Indringende thematiek over (nog steeds bestaande) grootschalige koloniale en racistische verhoudingen en hebzucht, verbeeld door de indringende intieme kijk op kleinschalige verhoudingen in een huiskamer. helaas soms wat te langdradig. **Loes Keyzers**

Decor was prachtig uitgevoerd. De harde onderbrekingen wat irritant op den duur. Voor mij sprong het spel van Antoinette Jelgersma er uit! De tekst was voor mij lang niet altijd verstaanbaar. **M. Enzlin**

Een eenzame, alcoholische vrouw wacht in een onherbergzaam, gevaarlijk land op haar man, die op zoek is naar olie. Ze leeft opgesloten met slechts een inheemse bediende, die ze voortdurend kleineert. Het gaat over uitbuiting van zowel een arm land als de vrouw. Ze neemt dan ook gruwelijk wraak. Het stuk speelt zich af in een houten, kale kamer, waar een enorme, grijze ballon steeds groter en dreigender wordt. Prachtig gespeeld door Tamar en Antoinette. Minder overtuigend waren de teksten van de "geestverschijning". **Margreet Iskra**

Al 3 jaar zoekt Herbert Kahmer naar olie in een oost-europees land dat al eerder flink is leeg geroofd qua grondstoffen door 'het westen'. Zijn meegekomen vrouw Eva droomt van rijkdom en als ze hoort dat de assistent van haar man wil vertrekken wegens gebrek aan succes, belooft ze zich aan hem om hem maar te laten blijven. Terwijl de 2 mannen in 't land opnieuw proefboringen verrichten, wacht Eva, zich klem zuipend en haar locale huishoudelijke hulp Gomua afzeikend, op hen in een bescherming biedend souterrain tegen de soms opstandige bevolking. Regelmatig wordt ze bezocht door een vrouw [haar geweten?] die haar probeert wakker te schudden wat de hele situatie betreft. Er wordt een aanslag gepleegd – door een vrouw! – waarbij de chauffeur van Herbert en diens assistent Edgar levensgevaarlijk gewond raakt. Eva identificeert zich met deze aanslag-pleegster die de doodstraf zal krijgen. Dan vinden de 2 mannen olie en drinken na hun terugkeer, uit vreugde, veel te veel. Herbert wil verder zoeken naar nog meer olievelden: hij ruikt geld. Hij weet dat Eva zich aanbood aan assistent

edgar en is woest hierom. Door 't al jaren lang geïsoleerd leven in dit barre land, zijn vooral eva en herbert geestelijk geknakt, half gek geworden. De oplopende spanning gedurende de gehele voorstelling wordt getoond in de vorm van een enorme ballon [of misschien wel een oliedruppel?] die letterlijk boven hen hangt en steeds meer en meer wordt opgeblazen tijdens de korte black outs tussen de vele, soms korte scènes. Na de verbale aanval van herbert tegen zijn vrouw betreffende assistent edgar, die eva buiten 't souterrain al dodelijk heeft verwond, schiet ze ook hem [èn de inmiddels maximaal opgeblazen ballon!] dood omdat hij 't land leegrooft. Daarna treedt ze voor 't eerst buiten de 'kijkdoos' ['gevangenis'?] waarin 't hele stuk zich heeft afgespeeld en gomua beweert dat eva nu eindelijk alles ziet, dat haar ogen open zijn gegaan. Een spannend decor, door de steeds groter wordende zwarte ballon, waarbij je je continue afvraagt wanneer hij uit elkaar zal spatten. 't Spel van tamar van den dop die de zwaarste rol had, was in mijn ogen 't best en stak boven dat van de anderen uit. **Marianne Meter**

Het toneelbeeld werd bepaald door een gigantische grijze ballon, die - zo als aan het eind bleek - zo groot was opgeblazen dat ie knapte. Symbolisch voor het verhaal: de vrouw (mooi gespeeld door Tamar van den Dop) komt steeds meer onder druk te staan door de ideeën in haar hoofd, dat ze letterlijk steeds minder ruimte krijgt. En dan is er de explosie. Het bizarre is, dat mij het groter worden van de ballon tijdens de voorstelling niet is opgevallen. Wel vond ik op een gegeven moment de scenewisselingen met het dreigende sissende geluid wel heel lang duren en vaak voorkomen. **Marijke de Jong**

Allereerst beklemmend, daarna soms weezinwekkend, shockerend, deerniswekkend en confronterend. Prima cast, prachtig gebruik van geluids- en lichteffecten, 'uitgekiend' decor. In één woord: een aanrader! **Marjolijn du Jour**

Het toneel is gevuld met de uitvergroting van een verhuiskrat, gemaakt van hout en acht bij acht meter breed en hoog en zes meter diep. Vijf houten vlakken, geen deur, één ronde opening in de wand, een hout knoest, inkijk vanuit de zaal via het ontbrekende zesde vlak. Spaarzaam rommelig ingericht als woonkamer: bank, stoel, chemische toilet, stapels boeken, kaarten en een ballon aan het plafond, grijsblauw. Wat heb je nog meer nodig?

Het verhaal is heftig naar inhoud en wordt ook zo gebracht, voortdurende conflicten worden in heel korte scènetjes uitgespeeld en -met licht uit- gewisseld. Eva is de laatste olie in een ongestuvig russisch Taigalandschap. Hij heeft een boorconcessie en is al drie jaar -zonder succes samen met booringenieur Edgar gaten aan het boren. Alle drie intussen wanhopig, maar niet van plan op te geven. De miljoenen dollars blijven lokken en Eva weet zeker niet arm terug te willen komen.

Spanningen nemen met elke volgende scene verder toe en krijgen vorm in het groter worden van de ballon. Wederzijds beloven ze elkaar van alles: een overspelige relatie, een 50/50 aandeel in de winst een rijk en zorgeloos leven na terugkeer. Allemaal om de ontberingen toch te blijven weerstaan.

- * De mannen weken achtereen in een tentje in het bos, het zaad van berken dringt in Herberts lichaam en ontspruit.
- * De omgang met een onbetrouwbaar nomadenvolk, een tent wordt aangestoken en doodt hun chauffeur.
- * Eva mag niet naar buiten en onderhoudt zich met ruziën met de lokale poetsvrouw -Gomua- en veel te veel sterke drank.

Waanbeelden drijven de spanning in de ballon op.

Bank moet aan de kant. Eva ziet haar leidsvrouw die haar tot profetes bevordert, Herbert ziet berken uit zijn arm groeien, Edgar ziet vooral Eva. De waanbeelden nemen bizarre vormen aan als er inderdaad olie aangeboord wordt. De hebzucht en trots dwingen een dramatisch einde af. De rollen van Herbert en Eva laten zich krachtig spelen, Herbert variërend van beheerst relativerend tot woest en waanzinnig, Eva van kotsende dronkenschap tot berekenend met haar bekende lachende oogjes. Edgar speelt zich makkelijk en licht overal tussendoor. Ondanks de veel donkertjes [scene overgangen] blijft de spanning en de beklemming toenemen en houdt het sterke toneelspel de aandacht vast.

Een mooie reprise van de NT-toneelproductie.

Martien Vogelezang

Het stuk was interessant geschreven, met de verschillende lagen, over de relatie tussen hem een har en tegelijk over hun verhoudingen met de 'inlanders'. Qua spel vond ik het nogal overgeacteerd af en toe. Met name de mannelijke hoofdrol sloeg daarin vaak de plank mis. **Martijn Romijn**

De inleiding was een prima opmaat voor dit indrukwekkende stuk. Geweldig gespeelde rol van Tamar van Dop, die slachtoffer lijkt maar het heft toch in handen neemt. De tekst mooi in stukjes gehakt, met even licht uit om even te kunnen nadenken over de scene. Toneelbeeld een vondst, met de enorme 'oliebel', die in het duister met een geluid als van pompende ja-knikkers steeds verder onheilspellend opgeblazen werd. Memorabel! **Nieske Wedman**

Van schreeuwscène naar verwijtscène en weer terug maakte het geheel tot een vlakke vertoning met weinig spanning. Het verhaal was niet overtuigend en de teksten pretentius. De voorstelling bevatte weinig subtiliteit en originaliteit en veel cliché's. Kreeg de indruk dat er gepoogd was te knipogen naar Wachten op Godot of werk van Sarah Kane maar niet echt vruchtbaar. Prachtig waren de gigantische ballon waar je het letterlijk benauwd van kreeg en de scènewiselingen. **Noah van Klaveren**

Prachtig; toneel-toneel noemen wij dat thuis, als iets is wat het moet zijn. Geweldige acteerprestatie van Tamar en Bram. Steeds werd er iets meer duidelijk van hun gekte en fascinerend om te zien dat op het hoogtepunt (veel geld zouden ze hebben!) de hele boel in elkaar dondert. Dat het mis zou gaan was al een poosje voelbaar (alhoewel het een tijd duurde voordat ik de steeds maar toenemende spanning in de ballon echt waarnam) maar wie daar slachtoffer van zou worden was toch nog een verrassing. De fysieke rol van het donkere geweten en/of innerlijke kracht van Eva was misschien niet eens nodig geweest. Haar tekst vond ik af en toe wat hoogdravend. De zwarte momenten tussendoor versterkten de scenes enorm, een mooie vorm. **Noor Zwijnenburg**

In een schitterend decor (met verassingen) met een strakke belichting heb ik 7 kwartier genoten. De voorstelling is prima getimed en de dia- en monologen van een hoge kwaliteit. **Paul Langerak**

Het decor is indrukwekkend op het imponerende af. De enorme grijze ballon die boven de acteurs hangt doet al meteen een slechte afloop vermoeden. Klopt. De vrouwelijke hoofdpersoon schiet in een schizofrene bui haar toegewijde maar eveneens behoorlijk gestoord geraakte echtgenoot neer inclusief de financiële redding van hun failliete onderneming en zijn assistent. Haar alcoholische mono- en dialogen zijn af en toe briljant kwaadaardig. Kortom, genoten. **Paul van Leeuwen**

Ik vond de spelers erg goed en de regie ook. Er zaten spannende en verrassende elementen in het stuk. Enkele monologen vond ik persoonlijk vrij lang, waarbij mijn aandacht en spanningsboog verminderde. **Petra Luten**

Een prachtig vormgegeven stuk.

De spanning was heel voelbaar en tastbaar aanwezig, o.a. door het toneelbeeld, de hele voorstelling speelde zich af in een gigantische kist, waarin een gigantische zwarte ballon hing die bijna de hele ruimte vulde, en de spelers dreigde te verpletteren. Dit paste heel goed bij de sfeer van het stuk, waarin men zich in een soort schuilkamer bevond vanwege de onveilige, chaotische en vijandige sfeer buiten.

Er werd sterk gespeeld, en de karakters gingen steeds meer psychisch leiden door de situatie waarin ze verkeerden.

Beklemmend, maar heel goed en raak weergegeven. **René van Dootingh**

De acteurs zijn goed maar zouden in een goed stuk meer tot hun recht komen. De tekst dendert maar door en door tot aan de onaannemelijke ontknoping en door het ontbreken van inzicht in de psyche van de personages werd de voorstelling plat. Mijn taalgevoel stoorde zich aan het gebruik van zo'n lelijk vertaald woord als profetes. De inleiding was veel aardiger dan de voorstelling. **Renée Besteman**

De achtergrond van de steeds grotere grijze ballon (oliedruppel? kruik gaat zo lang te water tot hij barst?) is apart. De scenes zijn kort en worden telkens afgesloten door donkerheid gepaard gaande met een soort geraas/gesis (gedril naar olie?).

(Te) veel meer van hetzelfde dialogen tussen alcoholische, verveelde expat-vrouw met haar dienstbode. Dat gekabbel wordt tweemaal doorbroken met luidruchtige komst van echtgenoot + zakenpartner; de laatste keer met dodelijke afloop.

Na afloop van het stuk wel veel nagedacht over de bedoeling ervan. **Renee Walhain-van der Stoel**

Interessante voorstelling. Ik vond dat de korte 'pauzes' de vaart uit het stuk haalde en bovendien ben ik de hele voorstelling bang geweest dat de ballon zou knappen. Die angst bleek overigens gegrond. Maar dat zorgde er wel voor dat ik niet volledig in het stuk zat. Decor verder was te gek, gaaf dat alles zich in die 'doos' afspeelde.

Renske Jeninga

Schurend vond ik deze voorstelling. Dat werd zeker bewerkstelligd door het indringende schurende geluid die de scenes van elkaar scheidde. Heel naar die herhaling steeds weer. En dus knap gedaan. Het decor verbeeldde goed het 'opgesloten' zijn van alle personages en de droom die tegen beter weten in werd nagejaagd. De tekst vond ik niet bijzonder, de acteur die Herbert speelde niet sterk. Tamar v.d. Dop daarentegen prachtig en overtuigend. **Riëtte van Raamsdonk**

Olie' bewijst voor mij weer de kracht van klassiek geschreven en op topniveau geregisseerd en gespeeld teksttoneel, ook als het gaat om een eigentijdse problematiek. Het decor speelt een eigen, actieve rol in het overbrengen van de steeds gewelddadiger communicatie en verhoudingen. De tekst schiept een enorme poëtische ruimte, mede omdat het in een denkbeeldig maar zeer herkenbaar derdewereldland-met-olie speelt. De twee lagen van politieke en relationele aard vullen elkaar mooi aan. De boodschap was voor mij wel duidelijk, en helder verwoord door de 'profetes'/'verschijning': de vrouwen in de derdewereldlanden kunnen de uitbuiting helpen oplossen door zich actief op te stellen, en hun waarnemingen te gebruiken om om de hebzucht, verveling, zinloosheid schuld en neurosen van Europeanen aan de orde te stellen. **Roelof Jan Veltkamp**

Prachtig opgebouwde spanning met tragische afloop in een dynamisch decor bij deze reprise met als universeel thema 'still have not found what I am looking for'. **Ronald Visser**

In een prachtig decor volgde de korte krachtige scènes elkaar op. De letterlijke last van onze wereld de planeet aarde was uiteindelijk verpletterend. Tamar en Antoinette waren een krachtig duo. Evenals de twee mannenrollen. De rol van het droombeeld of geweten was wellicht overbodig..... Een fascinerende voorstelling.

Rubi Hendriks

Op de flyer staat "meesterlijke vormgeving" en hoewel ik het daarmee eens ben -inventief, apart, bedreigend- krijgt de vormgeving toch geen hoog cijfer van mij omdat door die vormgeving en de vele donkerslagen die nodig waren het stuk wel erg fragmentarisch werd en dat ging ten koste van samenhang en diepgang. **Rudy Ramondt**

Bij de inleiding door Antoinette Jelgersma waren we al gewaarschuwd. Niet alleen de spelers maar ook het decor (toneel) zou een belangrijke rol vervullen. Een inderdaad bij binnenkomst was al duidelijk wat een bijzonder decor dit was. De beklemming die dit stuk moet uitbeelden was hier in het decor reeds meer dan aanwezig. De spanning werd vervolgens opgevoerd door de korte zwarte onderbrekingen begeleid door een zwaar gesis. Spanning alom dus. De prachtige rol van Gomua (Antoinette Jelgersma) maakte met haar taalgebruik de boel nog meer sinister. Dat het echtpaar Eva en Bram door de spanning en de drank steeds gekker wordt, is overtuigend neergezet door Tamar van den Dop en Bram Coopmans. De derde wereld werd wat minder duidelijk vormgegeven. **Sjoerd Postma**

Het decor is een soort grote kist waarin een enorme zwarte ballon langzaam wordt opgeblazen. Eva zit met haar huishoudster in deze kist te wachten en dat doet ze al 3 jaar. Ze wacht op het nieuws dat haar man olie heeft gevonden. Maar als het zover is, is Eva veranderd en hoeft ze de miljoenen niet meer. Eva - onder invloed van drank en stress - krijgt hallucinaties. Mede daardoor, maar ook door het verhaal van haar man over de gang van zaken op de olievelden - de smerigheid, de armoede onder nomaden, de brand en het meisje dat voor de brand verantwoordelijk is - krijgt ze steeds meer oog voor wat zich afspeelt in de wereld. Ze blijft uit liefde voor haar man, maar als blijkt dat hij haar als bezit beschouwt, schiet ze hem dood, na zijn compagnon te hebben doodgeschoten. Ze schiet ook de ballon aan flarden. Het stuk eindigt zoals het begon: met Eva en huishoudster Gumua. Een interessante verbeelding van de nietsontziende hebzucht van Europese en andere landen. Ik zie ook een duidelijke samenhang tussen de posities van mannen en vrouwen in deze wereld en uitbuiting van de planeet en mensen. **Susan de Boer en Geertje van der Waaij**

Olie is op vele manieren te interpreteren, maar vooral toch als verbeelding van de ondergang van een relatie, van een vrouw. Vanuit het perspectief van de vrouw, eenzaam achtergebleven in isolement. Ze wordt langzaam gek en komt uiteindelijk tot een noodlotsdaad.

De zoektocht naar olie als metafoor voor de westerse zoektocht naar zingeving? Larienkoek! De zingeving is er allang, maar wordt door een fout perspectief afgeserveerd. Olie is veel eerder een blauwdruk van het mechaniek hoe extreme wanen ontstaan door isolering en gebrek aan externe toetsing. Het is zingeving die los staat van elke werkelijkheid en die leidt tot een zich zelf bevestigende waarheid: (letterlijk) dodelijk voor afwijkende gedachten en ideeën. uit de buitenwereld. Het kan niet anders dan tot een botsing komen tussen deze twee en dat is precies wat getoond wordt.

Tamar van de Dop en Bram Coopmans geven overtuigend gestalte aan deze botsing. De een, de vrouw die in isolatie waandenkeelden produceert, de ander, de man die met beide benen midden in de (smerige) werkelijkheid staat. Ze kunnen niet samengaan, en het huwelijk van beide eindigt dan ook dramatisch. De oplopende spanning en toenemende waanbeelden weerspiegelen in het decor door een grote zwarte bal die vanuit het plafond van scene tot scene steeds meer leefruimte opsleurpt. Een vondst: de bol verzinnebeeldt zoveel meer, de woekering van de wanen bij de vrouw, de obsessie met olie van de man, waardoor er steeds minder aandacht voor de ander is.

Olie kent een uitgekiende regie met veel lagen, en is intelligent verbeeld zowel in vormgeving als in het spel. Kortom: een intrigerend stuk. **Theo Akse**

indrukwekkend spel van bovenal Tamar vd Dop.

helaas is er voor mij te lang overheen gegaan met schrijven van dit commentaar. tilly bertling

Drie criteria hanteer ik meestal om een stuk te beoordelen. Dat hoeft dan niet altijd het gemiddelde van de cijfers te zijn die ik voor de verschillende onderdelen geef. Soms is het spel geweldig en vind ik het geheel toch niks. Bij Olie werd ik niet geraakt (criterium 1), ik amuseerde me niet (2) en er was ook geen stof tot nadenken (3). De geweldige zwarte bol kon de oubolligheid van de tekst niet goed maken. Helaas, dat hebben we toch al allemaal gehad. De alcoholische vrouw, de fanatieke mannen, het onbegrip over die andere wereld enz. enz. Al met al dus niet mijn keus van een goede avond toneel. **Tiny Hielema**

Ik had het stuk in 2011 al gezien en zag er eerlijk gezegd enigszins tegenop om het nog een keer te zien, maar het is enorm gegroeid, in alle opzichten. Mijn complimenten voor spelers en regie. **Yolande Krullaards**

On the Road – Toneelgroep Oostpool

Hoog energetisch gehalte zowel fysiek als tekstueel. Goed op elkaar afgestemd wordt de rusteloze zoektocht/jacht naar , ja wat?, adembenemend uitgebeeld. Je moet als toeschouwer het lange stilzitten wel voor lief nemen. **Agnes Valkhof**

Sterk spel in een goed geregiseerd stuk gebaseerd op het boek van Jack Kerouac en zijn fascinatie voor collega schrijver en uitvreter Neal Cassady. Het decor met loopbanden geeft een knappe twist, om het gevoel van beweging en snelheid in een kleine zaal neer te zetten. Ook door de aanzienlijke lengte niet altijd even comfortable om aan te zien hoe de karakters zichzelf in de weg zitten, maar toch een erg mooi gemaakt stuk. **Andre Smulders**

Als we de zaal binnen komen staan de twee vrienden Sal en Dean al op de loopband en rennen zich een ongeluk. Een mooi beeld voor On the road, dat niet zo zeer leidt naar een doel maar gaat over het proces van het (onder)weg zijn. Weg van het gewone leven en van de verantwoordelijkheden, die daarbij horen, op zoek naar de grote extase. Dat loopt uit op oppervlakkige kicks die geïdealiseerd worden. Grote pretenties die niet stroken met de werkelijkheid. Ze gedragen zich als uitvreter en hebben eigenlijk niet veel te zeggen. Dat geldt met name voor Dean, die bij tijd en wijle zijn vriend in de steek laat. Aan het eind bedankt Sal voor de rol van redder en zegt tot zijn vriendin: Dean redt zich wel. Het neerzetten van dit proces duurt wat mij betreft te lang ondanks mijn respect voor alle energie die Reinout van Scholten Aschat en Mathijs van de Sande Bakhuyzen in hun rol steken. **Anne-Mieke Akkermans**

On the road, naar het boek van Jack Kerouac, is een ritmische voorstelling. De acteurs moeten hard werken. Ze beginnen op de lopende band en houden dat behoorlijk lang vol. Er is veel tekst, er zijn veel scenewisselingen – knip – er is lekkere muziek en in een stevige cadans dendert de voorstelling voorbij. Tijdens de roadtrip die de hoofdrolspelers op heel veel plaatsen brengt ontstaat, groeit en eindigt de vriendschap tussen Sal Paradise, het alter ego van Jack Kerouac, fantastisch gespeeld door Matthijs van de Sande Bakhuyzen en Dean Moriarty, ook al zo uitstekend gespeeld, door Reinout Scholten van Aschat. Vrijheid, altijd onderweg zijn en je nergens aan binden, daar gaat het om bij Dean, die heel ziek wordt en alleen en eenzaam overlijdt in New York. De vriendschap is dan al verwaterd. Het decor is heel sober, een houten vloer en vier lopende banden. Meer is ook niet nodig. De strakke regie van Marcus Azzini doet de rest. Een ijzersterke voorstelling! **Brigitte Van Mulken**

Zonder inleiding komen we de zaal in waar veel beweging is die wordt veroorzaakt door een 4 tal in het zwart geklede figuren die lekker onstuimig en langdurig lopen op sportbanden begeleid door jazz ritmes. Als er gesproken wordt staat de sportband stil of wordt zelfs toegedekt. De vriendengroep gaat op weg om Amerika, maar vooral ook zichzelf te ontdekken en daarvan vooral kond te doen. Er is veel tekst die helaas niet goed beklift en de springerige dame heeft ook al niet veel tastbaars te vertellen. Omdat het toneel niet wijzigt -op wat muziekinstrumenten na- wordt niet duidelijk wanneer er gereisd wordt en wanneer men ergens is (New York of San Francisco of ertussen) en hoe de verschillende indrukken worden ervaren. Ook de ontmoetingen met andere personen zouden veel specifiekere kunnen met minder tekst wellicht. Een ware zoektocht zonder dat de oorspronkelijke vriendschap standhoudt. **Fea Boegborn**

De 2 x 7 is eigenlijk 2 x 6.5 want het stuk zelf, de tekst kon mij maar matig boeien; zal ook met de destijdsde tijdgeest te maken hebben. Die is moeilijk terug te halen naar 2017. Het stuk werd gedragen door de sterke, flitsende regie (bijv. het 'cut', de 'lange cut' en de snelle wisselingen) en het ijzersterke acteren. Daardoor bleef het stuk boeien. Het 'On the road' werd perfect vorm gegeven door de loopbanden, wat een vondst! Zo werd het een heuse 'road movie' **Hans Walhain**

Het publiek zag bij binnenkomst van de zaal 4 jonge acteurs die ieder op zijn eigen lopende band aan het rennen waren. Ik schat dat dit rennen in totaal (ze gingen ook na aanvang van de voorstelling nog even door) een kwartier heeft geduurd. Erg knap als je bedenkt dat ze daarna een voorstelling van bijna 2,5 uur op de planken hebben gezet. Ook in de loop van het stuk werd er nog enkele keren al rennend gebruik gemaakt van de lopende banden.

Het stuk was geënt op het gelijknamige boek van de Amerikaanse schrijver Jack Kerouacs, dat zich net als het stuk in de USA afspeelde. Er werd kriskras door de USA gereisd, zelfs naar Mexico ging de reis. Het motto was iets als blijf in beweging. De snelheid van en in de sketches was adembenemend hoog, wat mij betreft te hoog. Het maakte een zeer onrustige indruk. Ongetwijfeld was dat ook de bedoeling. Dean (de oplichter) en Sal (de schrijver) zijn de namen van de hoofdrollen, verder is er nog Ginsberg (ook een schrijver) en Marylou (vriendin/vrouw van Dean). Marylou leek nogal geobsedeerd te zijn door seks. Op een

zeker moment legt ze het ook aan met Sal, die daar niet zo goed raad mee lijkt te weten. Er was nog sprake van een vlam van Dean (ben haar naam kwijt) maar die werd alleen met enige genoemd.

Het stuk was een voortdurende aaneenschakeling van monologen, dialogen en trialogen. De onderwerpen liepen uiteen. Het ging meer dan eens over drank- en drugsgebruik. De effecten van het gebruik ervan werden ook verheerlijkt. Ze kregen de mooiste hallucinaties. Er werd seks (zogenaamd dan) op het toneel bedreven. Er werd gescholden op voorouders die er een zootje van hadden gemaakt. Het stuk speelde zich overigens af in de jaren 40 tot begin jaren 50.

De kritiek op de voorouders was markant, want wat deden zij zelf? Ze verklootten hun leven, winkelden proletarisch, bedrogen de boel (Dean) en gingen zich te buiten aan drank en drugs. Ook de angst om te worden zoals hun vaders dreef hen tot het losbandige leven dat zij leidden. Uiteindelijk kwam trouwens alles op zijn pootjes terecht en werden ze nette burgers, precies zoals hun vaders ook waren.

Het stuk zat vol snelheid, die wellicht ook de gejaagdheid en de vluchtigheid van het menselijk bestaan op deze aarde moest weergeven. Ik vond dat de spelers met overtuiging speelden, echt knap! Er kwamen soms ook woorden over het toneel (neger, flikker e.d.) die als kwetsend konden worden ervaren. Ginsberg bracht er een soort nuance in door vanaf de zijlijn te roepen: moet dat nou! Een vraag die steevast als reactie kreeg: ja dat moet!

Er werden instrumenten bespeeld (piano en trompet), een soort jazzy muziek. Vooral Dean deed dat en niet onverdienlijk mag ik wel zeggen.

Ik vond het geen prettig stuk om naar te kijken en te luisteren. Wat vond ik er onprettig aan? Dat waren vooral de snelheid en de onderwerpen: drankmisbruik, drugsgebruik, maatschappijkritiek (en het zelf allemaal verkloten). Business as usual zou je zeggen. Mijn kritiek betreft dan eigenlijk het boek dat als bron voor dit stuk was gebruikt, en de regie voor zover er buiten de paden van het boek werd getreden. Het spel en de inzet van de acteurs was buitengewoon.

Conclusie: een "snert" bron, maar een stel geweldige acteurs. **Hugo Elbers**

De rake vormgeving zet in 'On the road' de toon: rennende acteurs op draaiende loopbanden visualiseren eindeloze mijlen wegdek en geven de jagende vitaliteit van het stuk treffend weer. Maar anders dan je bij een autoweg denkt, gaat het bij deze energie niet zo zeer om een bestemming als wel om doorbreking van ouderlijke conventies en een onbeteugeld leven in het hier en nu. De acteurs verbeelden elk op een individuele manier de gevoelswereld daarvan overtuigend. En gaandeweg ook de illusies en niet-beoogde verplichtingen waar jonge mensen onontkoombaar mee te maken krijgen. Ondanks het sterke spel van Judith van den Berg blijft het vrouwelijke perspectief daarbij onderbelicht (dat ligt aan Kerouac's boek) en dus zie je vooral een jonge mannenavontuur. Opvallend is de sfeertekening door muziekfragmenten her en der in het stuk. Wat betreft regie en tekstgebruik mag de balans tussen monologen en interactie van mij wat meer naar het laatste.

Met 'On the road' heeft Oostpool Kerouac's boek met veel gevoel bewerkt tot een dynamische productie waar ik van genoten heb. **Jeroen Schoot**

Met 'On the road' sluit Marcus Azzini een serie van drie voorstellingen af, waarin jongeren op zoek zijn naar 'het leven', zonder consessies te doen. Het is een voorstelling met een enorme vaart en ritme, waarin veel van de acteurs gevraagd wordt. Zij leveren een geweldige prestatie. De lopende band waarop de acteurs meermalen hele einden rennen symboliseren wat er On the road gebeurt, er lijkt geen doel, het is een tredmolen, blijven bewegen, maar wat leveren alle avonturen die de vrienden samen in het Amerika van de jaren 50/60 beleven uiteindelijk op? Deze ruim twee uur durende voorstelling verveelt geen moment en het is een genot deze getalenteerde jonge acteurs aan het werk te zien. **Joke Feitsma**

< Een Kakelverse Jack Kerouac door Oostpool >

Het toneel is gevuld met vier duur-loop-trainingsbanden waarop de vier acteurs kilometers afleggen. Verschillende vloeren van houten pallets vormen speels de toneelruimte, met hier en daar een piano, keyboard, trompet.

Saxofoonspel is het teken om langzaam de looptraining te eindigen en het verhaal van 'On The Road' non-stop en up-tempo te vertellen.

Het idee van een tekst als een marathon klopt met mijn herinnering aan het boek dat ik 40 jaar geleden las. De helderheid van dictie is anders, veel beter verstaanbaar dan de boekervaring. Ook het materiaalgevoel is totaal anders. In mijn verbeelding staat: roestig ijzer, kou en hitte, dorst,

eindeloos, eenzaam treinen. Hier op toneel staat: pallethout, doorlopen, veel drank, uitputting, slaapgebrek, overgewillig meisje Marylou.

Deze acteurs brengen het verhaal mooi en verstaanbaar, keurig in het zwart gekleed. Roepen blij 'Yeah Yeah' en doen verder maar wat ze invalt: "Wij ... spreken alles ... uit", Free Jazz, geen geld, Denver, liften, Greyhound, elkaar brieven schrijven, New York, meisjes, "Ik wil niks missen van wat je doet", Mexico, ontberingen, benzedrine oudjes, kinderen.

De toneelpersonages maken heel verschillende ontwikkelingen door, afstanden groeien, het gewone leven dringt meer en meer aan, behalve bij de meest lompe maar levendigste, de reus Dean. Met hem eindigt het relaas, in de Hudson.

Terugblikkend op de barre avonturen levert de toneelversie van 'On The Road' -1948-1950-, mij een frisse blik, het waarom nog steeds open latend, met als extra dat hier de problematische relaties heel precies en begrijpelijker op het toneel komen te staan.

'On The Road' heeft daarmee een belangrijke herziening gekregen dankzij de bewerking+regie van Hannah van Wieringen+Marcus Azzini en het mooi, helder en hoogtempo spel van Judith van den Berg, Ludwig Bindervoet, Matthijs van der Sande Bakhuizen en Reinout Scholten. Een zeer geslaagde nieuwe versie. **Martien Vogelesang**

Voor mij ging de voorstelling over vriendschap en of en hoe die overeind blijft tijdens de voortdurende zoektocht naar de betekenis van het leven door het verkennen en op de hak nemen van naoorlogs Amerika. Door het sterke spel kon ik me verplaatsen in de toen heersende tijdgeest. Iets minder hartverscheurend dan They are just kids. **Renée Besteman**

Het stuk begint met veel energie door de loopbanden op het toneel en gedurende de rest van het stuk ga je als kijker ook steeds mee in de rusteloze tochten door Amerika door een vriendengroep in wisselende samenstelling. Op een gegeven moment wordt dit ook wel wat saai en voorspelbaar. De setting is post WW-II en het gaat over vrijheid, ontdekking, angst om oud te worden cq stil te staan, seks en drugs en al dan niet ware vriendschap en de patronen in die vriendschap,

Het goede spel maakt het een voldoende aantrekkelijk schouwspel. **Renee Walhain-van der Stoel**

Herkenbare romantische thema's uit de jaren 70-80 over het tornen aan de geldende gedragsnormen, vrije liefde en reizen naar onbekende steden en streken, in een dynamisch, maar lang uitgesponnen stuk. Meer nog dan dat is het wat mij betreft genieten van jonge acteurs die het beste uit zichzelf halen ! **Ronald Visser**

Een prachtige eigenzinnige vertolking van het boek van Joseph Conrad. Virtuoso en zeer energiek spel van deze vier jonge acteurs. Rollen overtuigend neergezet en gespeeld in een simpel doch zeer effectief decor. Waarin de loopbanden een unieke vondst was. **Rubi Hendriks**

Bij binnenkomst in de zaal rennen de vier spelers op een lopende band. Als iedereen zit gaan ze gewoon door. Het publiek praat ook gewoon door. Hierdoor wordt het toneel decor. Uiteindelijk houden de spelers op met lopen en worden ze bedankt met een applaus, waarna de voorstelling eigenlijk pas begint. Het verhaal wordt verteld en af en toe wordt een stukje uitgebeeld. Maar dan gaat de vertelling weer door. Zo komt het stuk niet tot leven en ontaardt het in een hoorspel.

Veel staten en plaatsen passeren de revue, maar omdat wij de kaart van de VS niet uit ons hoofd kennen, de sfeer van de steden onbekend is, blijft het een reis zonder verbeelding waardoor het geen boeiend geheel wordt.

De persoonlijke relaties tussen de toch al niet sympathieke rollen gaan er niet op vooruit en daar eindigt het veel te lange verhaal dan ook mee. **Sjoerd Postma**

Prachtige poëtische teksten. De voorstelling was energiek en meeslepend en beeldend verteld. Wat een energie! We kwamen er zelf ook helemaal gesloopt uit, en dan stonden wij nog niet eens op die loopbanden! Mooi

gespeeld, vooral naarmate het stuk vorderde. Als publiek kwam je steeds meer in de ban van het verhaal. De trefwoorden uit de pers - rauw, zinderend e.d. - kloppen allemaal. **Susan de Boer en Geertje van der Waaij**

ik was s'morgens net uit Cuba teruggekomen met nog een volledig "in the fifties" gevoel. wat een energiek spel en zo prachtig vorm gegeven door de lopende banden. mooie teksten , bijna het gevoel dat je er heel dicht bij bent.Klasse. **Tilly Bertling**

Alles klopte in deze voorstelling. Geweldig!!! **Tiny Hielema**

Ondertussen in Casablanca – Het Nationale Toneel

Ik werd enorm geraakt door het stuk. Ik vond het indrukwekkend om geconfronteerd te worden met de situaties in andere landen, waar ik me bewust van ben maar niet iets mee doe. Dat vond ik goed verbeeld. Hoe de scene van vluchtelingen in Griekenland de switch maakte naar zonnebadende mensen. Het stuk relateert en toont dat kleine bijdragen er ook toe doen. Mooie afsluiting! **Adhanet Ghebray**

Een raamver telling, die het mogelijk maakt om wereldschokkende gebeurtenissen in relatie te brengen tot de illusie van het theaterbestaan. Het zet je aan het denken over wat belangrijk is. De vormgeving is ondersteunend nl draaiende panelen. De verstaanbaarheid liet te wensen over (was nog try-out). Nog lang nagenietend . **Agnes Valkhof**

Mooi gemaakt stuk waarin de kijker met behulp van een ingenieus decor langs verschillende locaties gevoerd wordt. Ondersteunt door de soms gitzwarte humor, de hoofdpersonages een onderhuidse onaangenaamheid aan het licht brengt wat tergend door het stuk heen sluipt. **Andre Smulders**

De wereld brandt en wij spelen toneel is de ondertitel van Ondertussen in Casablanca, geschreven en geregisseerd door Jeroen de Man. Het is zijn debuut bij Het Nationale Theater én Oostpool en wat voor een debuut. De voorstelling heeft veel vaart en verveelt geen seconde. Terwijl een ouder en heel succesvol acteuursechtpaar, Hans Dagelet en Jacqueline Blom, geïnterviewd wordt door Anniek Pheifer gebeurt er van alles om hen heen. Tussen hun kleedkamer in Amsterdam en hun woning aan het Sweelinckplein door zien we beelden uit een kapotgeschoten Aleppo, vluchtelingenkampen op Lesbos en nog veel meer ellende. Het contrast tussen deze narigheid en het leven hier in Nederland is groot. Hier gaat het leven gewoon door en dat er intussen fantastisch toneel wordt gespeeld helpt niet om de wereld te verbeteren. Was het maar zo'n feest. Het decor bestaat uit een wand van draaibare panelen waarachter van alles gebeurt, live en op videobeelden. Op de voorgrond spelen de drie hoofdrollen de sterren van de hemel. Ze zien er geweldig uit, vooral Jacqueline Blom met haar artistiekerige bekakte outfit. Met veel humor zetten ze heel geloofwaardige types neer, waarbij vooral het stille spel van Anniek Pheifer opvalt. Het echtpaar kent de nodige onderlinge irritaties die, te horen aan het gelach in de zaal, heel herkenbaar overkwamen. Deze humor, afgewisseld met de brandende wereld, maken dat het stuk nooit te zwaar wordt en steeds aantrekkelijk blijft. En ondertussen heeft Hans Dagelet gewoon een vriendin in Casablanca. Met zo'n vrouw snap ik dat wel. Een ijzersterke voorstelling. **Brigitte Van Mulken**

Zeer levendige voorstelling. Heel veel te zien en te ondergaan. De acteurs die soms als wervelwinden op en af lopen. Steeds wisselende decors en kleding. In het begin wat verwarrend, wat doen al die figuren daar? Het decor was heel verrassend, de beelden confronterend. De dagelijkse "gekte" in de wereld, het geweld en ontberingen die grote groepen mensen moeten doorstaan en intussen interessante gesprekken over toneel. Geeft genadeloos weer hoe we in het leven staan. Nu in luxe en betrekkelijke rust maar dit kan ook veranderen. **Dini Kuijer**

Heel bijzonder toneelstuk, anders dan alle andere. Onderwerp van het stuk is de theaterwetenschap zelf, die behoorlijk wordt gefileerd. Erg knap hoe een beginnend theatermaker zo'n sterk stuk kan maken. Deels is dat zeker te danken aan de sterrencast van Hans Dagelet, Jacqueline Blom en Anniek Pheifer die fantastisch acteerwerk lieten zien. Lastiger vond ik de 'Ondertussen in [elders in de wereld]' onderdelen, en de slotact met de hele cast die 'We are the world' zong had zeker niet hoeven. **Dorien Leopold**

Mooie voorstelling met fantastische acteurs. De tegenstellingen van de twee werelden (schrille werkelijkheid en toneelwereld) worden door de beweegbare wand scherp weergegeven. Ik heb ook erg genoten van de humor in het stuk. **Erika Verhulst**

We kunnen vandaag meteen de zaal in en lopen langs een diep vrijwel leeg toneel naar onze plek. De man op het toneel is blijkbaar zijn liefje naar Casablanca gevolgd, maar zij lijkt niet erg blij daarmee, vrijgevochten als ze inmiddels is.

Dan slaat het toneel om en wordt het decor echt een smalle strook, een muur met een deur waar constant personages doorgaan. Een zeer kordate interviewster heeft de taak een toneelspeler te interviewen, onze man uit Casablanca! En die blijkt getrouwd met een virtuoze toneelspeelster... Dan plots is de wereld met iets anders bezig, verrassend goed zichtbaar achter de deur van het decor, bijvoorbeeld met Aleppo. Het toneelspelende echtpaar laat dat niet toe, het is hun leven dat wordt geïnterviewd dus het decor schakelt terug. Een prachtige vondst die zich regelmatig herhaalt met andere zeer herkenbare wereldnieuws taferelen. En fantastische taferelen zijn er ook tijdens het interview zelf. Het stel leeft zich uit middels hun vak dat ze uitstekend beheersen met

grappen, roddels, anekdotes als antwoord op de vragen van de interviewster. Heerlijk, heerlijk. Hoe eindigt dit? Met helaas een wat flauw liedje maar wel gezongen door alle spelers, zeker 9 personages, die om beurten zo afscheid van ons nemen. **Fea Boegborn**

Een indringend stuk over een pijnlijk onderwerp: Echtscheiding. Vraagt heel veel concentratie van de toeschouwer, omdat het stuk voornamelijk uit tekst bestaat en nauwelijks visuele prikkels kent. De box met de muzikanten geeft de voorstelling wel iets van verlichting voor de kijker, maar is m.i. te weinig. Goed gespeeld, maar het kon mij niet echt boeien. **Hans Ringnalda**

Met 'Ondertussen in Casablanca' zet Jeroen de Man een veelbelovend debuut op de planken. De energie spat er vanaf.

Een mooi gemêleerde groep acteurs, jong, ouder en ervaren, getint en blank, draagt de voorstelling met verve. Terwijl een acteusechtpaar wordt geïnterviewd over het vak (uitstekende rol van Anniek Pfeiffer) speelt op de achtergrond het werkelijke wereldtoneel zich af, in wisselende, heftige scènes.

Wat is belangrijk? Wie is belangrijk?

Tijdens het interview met het echtpaar blijkt de fut uit hun relatie te zijn en volgen de ergernissen elkaar op. Er zijn diverse hilarische momenten. Terwijl er wordt uitgeweid over het belang van het vak, worden er plaagstootjes uitgedeeld aan collega acteurs.

Iets geforceerd komen tegen het eind van de voorstelling alle acteurs in vrolijke kleding het lied 'We are the world' zingen, waarin wordt opgeroepen om met elkaar aan een betere wereld te werken.

Alfred, geweldig gespeeld door Hans Dagelet, is daarna weer alleen op het toneel en lijkt een enorme black out te krijgen wanneer er een tegenspeler verschijnt, die hij opvult met een banale grap.

De minnares van acteur Alfred is naar Casablanca getrokken om daadwerkelijk bij te dragen aan een betere wereld.

Nadat hij besluit dat zijn toneelvoorstellingen in feite niets ten goede veranderen aan de wereld, gaat hij haar achterna.

Die banale grap maakt het stuk niet sterker en kan naar mijn idee beter vervangen worden door iets anders.

Omdat ik op de voorste rij helemaal op de hoek zat en vlak voor mij een zitje was waar de acteurs het interview hielden, miste ik meer dan de helft van de scènes op het achtertoneel omdat die achter het zitje en de panelen wegvielen.

Een van de redenen om deze spetterende voorstelling nog een keer te willen zien.

Joke Feitsma

Veel (deels onverststaanbaar) gezwatel. Infantiele humor. Verbindingen ontgingen me. Nare situaties in de wereld werden misbruikt om een mij totaal onduidelijk punt te maken. Afsluiting (sommigen noemen zo iets een mop) beneden niveau. **M. Enzlin**

wat een bijzondere voorstelling: 't lijkt wel of de acteurs hun eigen houding ten opzichte van 't 'echte leven' bespotten, c.q. bekritisieren! Namelijk, 't acteurs-echtpaar dat alleen maar bezig is met anecdotes en de eigen acteer-probleempjes, daarbij denkend dat ze met hun spel 't 'echte leven' laten zien. De twee zijn ook alleen maar in zichzelf geïnteresseerd en proberen elkaar 't geestige hoogtepunt in hun verhalen tijdens 't interview dat ze geven, af te snoepen. Zodra de interviewster iets wil vertellen, keren ze haar letterlijk de rug toe! Ook hun zoon houdt zich niet bezig met 't 'echte leven': al golf spelend met zijn vrienden weet hij zijn vader wijs te maken bestolen te zijn van alles en geld nodig te hebben. Op de achtergrond van 't speelveld wordt dat 'echte leven' regelmatig getoond: de oorlogen overal met plat gebombardeerde steden, vrouwen in Afrikaanse landen die verkracht worden en op de vlucht gaan met hun kinderen, 't smelten van 't ijs op de polen dat zo extreem wordt gebracht als zou men er kunnen zonnen en zwemmen als in een tropisch land rond de evenaar! Maar dan wordt de man van 't echtpaar als in een visioen [letterlijk?] geraakt en gooit zijn hele leven om. We zien waarmee 't stuk begon, nl. dat hij is afgereisd naar Casablanca waar hij, samen met een jonge vrouw, de lokale bevolking wil helpen.

Leuk in 't decor dat de kleedkamer van de acteur toont, vond ik de posters uit de tijd van de 'haagse comedie' met daarop titels en namen van lang geleden: oa. 'kinderen van een mindere god' met willem nijholt en 'volpone' met guido de moor. Veel stukken die ik indertijd heb gezien en namen van spelers die ik me nog goed herinner. De versie die ik zag was de allereerste try-out met - leuk! - op de eerste rij de souffleur, die trouwens niemand hoefde te helpen met een stukje vergeten tekst. Waarschijnlijk zal er 't een en ander worden veranderd en ingekort [sommige dames in 't publiek vertelden na afloop dat ze 't stuk wel erg lang vonden duren!]. Wat waren vooral de jongelui uitgelaten en enthousiast qua spel. De voorstelling eindigde met 't bekende lied 'we are the world', dat door alle spelers werd gezongen, en dat mij [tot mijn eigen verbazing] ontroerde. Op 't laatst bleef alleen de donker gekleurde jongeman zingend achter en hij bleek zo'n geweldige stem te hebben dat hij eigenlijk geen microfoon nodig had: nadat hij naar achter was verdwenen, bleef hij door zingen, tot hilariteit van 't

publiek. Helaas komen latere data dat 't stuk in theater aan het spui gespeeld wordt mij niet uit, maar na afloop merkten sommigen uit 't publiek op dat ze 't beslist later nog eens willen bekijken, om de 'definitieve' versie te zien. **Marianne Meter**

In het begin snapte ik niet helemaal wat er gebeurde. Maar langzamerhand bleek het doel van deze voorstelling, met hier en daar subliem spel, vooral van Hans Dagelet. We leven allemaal in een bubble, de buitenwereld dringt soms nauwelijks tot ons door. De opeenvolging van live scenes met de beelden uit de rest van de wereld waren snel en heftig. Een prachtig stuk. **Marijke Hoff**

De intentie van het stuk werd wel duidelijk, maar er gebeurde naar mijn gevoel te veel tegelijk op het podium, zodat het af en toe te verwarrend was. Misschien was dat wel de bedoeling: vervreemding. **Marijke van Essen**

Een knetterend sterke komedie waarin een acteurs-echtpaar en interviewer de gehele Nederlandse toneelwereld van razendscherpe oordeeltjes, roddels en aanklachten te kijk zet. Heerlijk kletsen over collega's die d'r even niet bij zijn in de kleedkamer. Ook de grote lijn van NL-cultuur krijgt een veeg net zo als de idee publieksparticipatie af te zetten tegen klassiek-grieks.

Ongemerkt speelt de regisseur een ingenieus spel met het decors en laat het Haagse publiek landen van Casablanca naar het bekende Leidseplein en door naar Sweelinckplein en door naar heel de wereld. Perfecte overgangen slingeren het publiek moeiteloos van verweg-locatie naar volgende nog verder en weer terug naar een Plein-komedie.

Steeds zonder enig verlies van aandacht vloeien de verschillende acts over. Power-komedie-spel van Jaqueline Blom, Hans Dagelet en Anniek Pheiffer, houdt de lijn strak. Aanvulling met de 'verder-ergens-op-de-wereld' bezetting, met veel mooie dubbelrollen voor Anne Rietmeijer, Bart Bijnes, Geneive Krind, Tarik Moré, Khadija Alami en Emanuel Boafo, maakt het stuk tot een rollercoaster van zwervende acteurs die op beeldend mooie wijze de decorswissels doen.

Hier en daar een scenetje 'golf' te lang, maar met de supersnel gemonteerde overgang pakt de volgende locatie weer alle aandacht.

Mis vliegt het naar de finale toe, uit de toneelbocht, waar een alles verbindende melodramasong naar mijn gevoel de sterk staande komedie onderuit haalt samen met de allerplatste oubakken grap op het strand van Casablanca. Dat is het voordeel van de try-out waar de voor de hand liggende wending om het gewoon weg te laten, laten vallen, afmaken, aangeboden wordt. Ben benieuwd hoe dat afloopt. Toch blijf ik totaal onder de indruk van de grootse aanpak van regisseur Jeroen de Man en dramaturg Remco van Rijn in de zaal achter. Een topproductie. **Martien Vogelesang**

Acteurs die acteurs spelen terwijl de wereld 'in brand staat'. Een knipoog naar de wereld achter het toneel. Het decor van die wereld achter het toneel dat steeds de 'echte' wereld daar achter hermetisch afsluit, leuk gevonden. Snelle dialogen. Alles klopt. 'Maar wat neem ik nu mee naar huis?' vraag ik me af na het verdiende applaus. Of heb ik me gewoon maar wat laten vermaken? Ook prima, trouwens. Maar geen voorstelling die je beslist gezien moet hebben. **Paul van Leeuwen**

Onder de indruk was ik uiteindelijk van de inzet van de spelers en de opzet van het stuk. Maar waar we naar zaten te kijken was me na zeker een uur nog niet erg duidelijk. Ging het over het gemiezeus van het toneelspelen tegenover de te grote brandhaarden in de wereld? Ging het over de acteur en de actrice die een wat

wonderlijk verweven relatie hebben via het ook samen toneel spelen? Ging het over jong en oud? om maar een paar lijnen te benoemen.

Uiteindelijk ben ik het gaan zien als een heel stel contrasten temidden van het nu. Met daarin dan centraal verweven de vraag over het waartoe van het toneelspelen...

En kleine opmerking in deze periode van try-out: sommige scènes duren wel wat erg lang, neem bv de eerst scene in de kleedkamer. Je kijkt en luistert maar zit het eigenlijk uit op een gegeven moment. En dat lijkt me met zoveel actie, ideeën en energie vast niet de bedoeling. Bij dit alles: dank voor alle onderdelen en jullie opzet! Dat was niet niks wat jullie naar me lijkt hebt willen neerzetten! **Paula Deurloo**

Vormgeving sterk, interview met 'echte wereld' op de achtergrond maakte indruk op mij. Interview had korter en 'pittiger' gekund dan had het geheel aan kracht gewonnen. Af en toe een beetje 'over de top'. Mooi om te zien hoe enthousiast de groep jonge spelers de verschillende scènes speelden! **Plony de Jong**

Aan de voorstellingen van het Nationale Toneel kleeft zo vaak iets Haags afstandelijks, zo ook aan Ondertussen in Casablanca. Hoe gruwelijk het menselijk lot ook tussen de coulissen getoond wordt, het komt nooit te dichtbij. De acteurs sluiten een bondje met het publiek om ook hun eigen leed op afstand te houden en de haarscheurtjes nemen we voor lief. Nadat we het eens zijn dat de acteurs de sterren van de hemel hebben gespeeld kunnen we weer rustig gaan slapen. Toch jammer. **Renée Besteman**

Bij binnenkomst zien we een bewegend beeld van Casablanca waarin een man in mid-life crises vergeefs een permanente relatie probeert aan te knopen met een jeugdige dame. Als dan het beeld verandert zien we een interview met de "grote" toneelspeler in een kleedkamer. Een zeer verrassende hoeveelheid toneelwisselingen volgt waarbij vele problemen in de wereld verbeeld worden door een groot aantal spelers in schitterend vormgegeven decors en kostuums. De hele avond gaan de interviews door. Interviewster en geïnterviewden zijn allemaal in topvorm. Er wordt uitbundig gespeeld. De ene kwinkslag na de andere in vorm en tekst. Een dolle avond. Genieten! **Sjoerd Postma**

Ondertussen in Casablanca hinkt op twee gedachten: toneel als ambacht en toneel als engagement. Het resultaat is niet altijd bevredigend. De gedeeltes waarin het toneelechtpaar, gespeeld door Hans Dagelet en Jacqueline Blom, worden geïnterviewd, zijn overtuigend. Niet in het minst door het acteerwerk van genoemde acteurs en Anniek Pheifer als de interviewster. De geëngageerde scènes zijn eerder tableaux-vivants en neigen naar melodrama. Je vraagt je af, wat je er mee moet. Toneel over toneel is juist interessant omdat het over het ambacht gaat en de persoonlijke ontwikkeling van betreffende acteurs. Voor engagement is de politiek bedacht. Ieder zijn vak: schoenmaker blijf bij je leest, of laat je omscholen. **Theo Akse**

Leuk, stuk, erg grappig. Over het eind heb ik twijfels. Zo'n origineel stuk verdient een beter eind dan 'We are the world'. Ik kom zeker nog eens kijken naar de definitieve versie **Yolande Krullaards**

Popje hou je muil (alle schoenen de deur uit) – Servaes Nelissen

Een relatiedrama overgoten met een afgemeten een laag humor. Zonder een klucht te worden, is popje, hou je muil een mooi stuk over een relatie die stuk dreigt te lopen. Met een belangrijke bijrol voor de schoenen, is dit een zeer leuk stuk met een boeiende ondeliggende boodschap, op een verrassende wijze op het toneel gezet. Een aanrader. Andre Smulders

Af en toe hilarisch, soms een beetje flauw, maar ik heb de hele avond met een grote glimlach op mijn gezicht naar het stuk gekeken. Leuk gedaan met die 'schoenenpoppen'. Heerlijke ontspanning. Caro de Leth

Deze voorstelling bracht niet wat ik er van had verwacht. De titel maakte nieuwsgierig en Servaes Nelissen heb ik eerder gezien en ik vind hem fantastisch als acteur. Maar dit verhaal kwam niet goed over. De mengeling van gedoe in de relatie, de grappen en de schoenenwinkel kwamen bij mij over als rommelig, niet goed op elkaar afgestemd. Duidelijk was dat de beide spelers veel plezier in hun spel hadden. De stem en zang van Ilse Warringa, heel prettig om te horen.

Maar het geheel bleef wat hangen, kon niet echt lachen om de grappen. **Dini Kuijer**

Een echtpaar wiens huwelijk net als hun schoenenwinkel ten dode lijkt opgeschreven: perfecte ingrediënten voor een absurdistisch toneelstuk van Servaes Nelissen. De echtelieden blijken beter met de schoenen in hun zaak overweg te kunnen - die ook zeer menselijke trekjes blijken te hebben - dan met elkaar. Vooral onder de indruk van de veelzijdigheid, het spel en de zang van Ilse Warringa. Met heerlijk flauwe taalgrappen, alleen jammer dat men het nodig vond dat Servaes ze 2x maakte. Van het publiek mag je ook wel wat scherpte verwachten. **Dorien Leopold**

Creatief met schoenen, zo zou je het ook kunnen zien :-)? Leuke vondsten en vooral fantastische zang en goed spel van Ilse Warringa. Ook knap hoe ze aan het eind acteert in het gedeelte van de stomme film. **Ellen ten Berge**

Genoten van deze tragikomische voorstelling! De woordgrapjes, de prachtig schoenpoppen, de zangkunst van Ilse waren geweldig. Niet alle scènes waren even sterk en leek het wat in te zakken, maar over het geheel genomen, vond ik het een hele leuke voorstelling. **Erika Verhulst**

We worden uitgenodigd in de kleedkamer alwaar we van Servaes Nelissen horen dat relationele perikelen de aanleiding zijn geweest om dit stuk te ontwikkelen. Hij vindt makkelijk Ilse Warringa bereid zijn medespeelster te worden en ze vertellen dat ze het stuk altijd met plezier spelen, dat het iedere keer weer net iets anders uitpakt, een ruzie te heftig kan zijn of het tempo te traag. Een gezellig decor met fraaie schoenen, maar helaas ze staan er te lang en de schoenen moeten eigenlijk de deur uit. Zo ver ben ik als kijker dan nog niet, wat een gevarieerde paartjes. Via woorden, die dikwijls een leuke verwijzing impliceren met iets dat met schoenen te maken heeft, wordt duidelijk dat de relatie hier en daar wat spant. Schoenen worden toegesproken, worden ingezet als materiaal om poppen te maken, worden zelfs gegeten. Het huwelijk loopt niet meer maar muziek, zang en zotte humor resulteren erin dat het stuk een vloeiend lachwekkende invulling van mijn avond vormt. Zeker niet met de hakken over de sloot. **Fea Boegborn**

Op zich een originele voorstelling. De eerste helft leuk en verrassend, maar daarna zat het vol met platitudes en flauwe grappen (van het niveau Theater van de Lach). Vraagt veel van het uithoudingsvermogen van de kijker. **Hans Ringalda**

Verrassend! Bijzonder knap en origineel. **Ines Zuidweg**

Absurdistisch, tragisch, humoristisch, af en toe ondeugend; het is allemaal van toepassing op de voorstelling 'Popje hou je muil'. De combinatie Servaes Nelissen en Ilse Warringa pakt goed uit in deze voorstelling, waarin een uitgebluste liefdesgeschiedenis metaforisch wordt weergegeven in de setting waarin de loop eruit is bij een schoenenwinkel. De acteurs zijn goed op elkaar ingespeeld en brengen hun eigen expertise mee. Het knappe poppenspel met weer originele vondsten van Servaes Nelissen is een fraai onderdeel van de voorstelling. Ilse Warringa voegt met haar zang een extra dimensie toe. **Joke Feitsma**

Vrolijk stuk, staat garant voor een leuke avond.

Af en toe zijn de overgangen wat abrupt, maar de "vondsten" met schoenen, de muziek en vooral de zang maken het meer dan goed.

De act met twee schoen poppen al zingend uitgevoerd door Ilse Warringa is geweldig.

Het idee om een toelichting in de kleedkamer te geven, was dapper en leuk. **Joyce Sprong**

Zaten leuke vondsten in, maar vaak ook: lach of ik schiet. Decor was leuk. Spelers deden het over het algemeen goed. Soms ordinair. **M. Enzlin**

Wat een enorme fantasie hebben de spelers/makers! Een schoen die het hoofd vormt van de poppen waarmee ze al spelend de stand van zaken in 't huwelijk van ferry en meta laten zien. En dat ze bovendien de schoenen zien als personen met gevoelens!! Leuk is dat in 't begin steeds één exemplaar van een paar schoenen boven op 'hun' doos als show-model staat, zoals in echte schoenezaken gebruikelijk is. Later stelt ferry voor om een 'parenclub' te beginnen en worden beide schoenen op de doos geplaatst. Ook heel symbolisch was 't uittrekken van de oude laarzen van meta [wat ze eerst probeerde te voorkomen] en 't vervangen ervan door nieuwe. De oude laarzen werden zelfs 'begraven'! 't Spel van beiden was geweldig en wat kan ilse warringa zingen! Toch duurde 't even voor ik alles kon waarderen en ik meeding in de voorstelling. 't Gebruik van de opzet-neuzen was grappig, maar behalve woordgrappen en 't verhaal dat ferry wel zeer gecharmeerd is van 'connie van de bloemen-boutique' leverde 't eigenlijk niet op in mijn ogen. Meerdere scènes deden mij aan beroemde filmscènes denken: het eten van de schoenen zoals charlie chaplin dat deed in één van zijn films en de slot van de voorstelling waarin de twee elkaar dan toch weer gevonden hebben en in een enorme roze schoen 't geluk tegemoet vliegen, deed mij aan de film 'grease' denken. Al met al was 't een geslaagde avond en bijzonder leuk was de inleiding in de kleedkamer van de twee acteurs. **Marianne Meter**

Geestig en vindingrijk. **Marijke van Essen**

We kijken naar het interieur van de schoenwinkel.
De achterkant van de etalage biedt zicht op de stille winkelstraat.
Het middenstandsechtpaar Ferry en Meta is allang op elkaar uit gekeken.
Gelukkig vinden beide levensvreugd in hun veelsoortige en hoogwaardige koopwaar. Met de vele nooit verkochte paren is een innige band opgebouwd, lange gesprekken, etalage-opstellingen, poppenspel met schoenen in de hoofdrol vullen de leegte van de Martha&George-relatie.

Uitverkoop - alles moet weg - keurig voorlichten, toespreken, liefdevol toezingen met een romantische lied, poppenspel met twee benen en armen alles tot in de hoogste perfectie en ad absurdum. Knotsgekke Snuffeldagen uitgevoerd door Servaes Nelissen en Ilse Warringa.
Twee acteurs die grenzen overschrijden, multitalenten in mime, cabaret, zang en waarnodig tapdans en acrobatisch poppenspel.

Snel wisselen van komediespelen naar liefdeliedjes en naar schunnige moppenscenes geeft de voorstelling een hilarisch bijna revuïneus karakter. Teksten zijn haarscherp getimed, op de lach uitgezocht, alle spreekwoorden en gezegdes rond de schoenwinkel Fermeta komen in volle vaart langs met een speciale plaats voor de 'neus' en zijn avonturen. Voluit lachend gaat de hele zaal mee in het ongelooflijke verhaal dat eindigt in een grote maat richting pensionadia.
Een super snelle komedie.

Martien Vogelesang

Een onvergelijkelijke en geestige voorstelling. Het plezier van de makers/acteurs spat er vanaf. Knap in elkaar gezet, nog knapper gespeeld en gezongen. **Noah van Klaveren**

Dit is wat er gebeurt als je iets opblaast dat het leuk doet op de parade in een voorstelling van zeg 20 minuten. Na 20 minuten werd het inderdaad minder leuk en uiteindelijk had ik kromme tenen. Jammer. **Paul van Leeuwen**

Gebruik van de schoenen als poppen vind ik heel origineel. Ik miste een beetje een verhaallijn en een spanningsboog. voor mijn gevoel waren het veelal losse scènes. **Petra Lutten**

Geweldig goed spel in het bijzonder met de poppen! Spel/beweging sloten prachtig op elkaar aan. Het gebruik van het decor was goed afgestemd op het geheel. **Plony de Jong**

Hilarische voorstelling met droeve ondertoon waarin acteurs en poppen samen uitdrukking geven aan de onmacht van het bestaan. Bijzonder dat we voorafgaand aan de voorstelling welkom waren in de kleedkamer van de spelers en zij ons na afloop naar onze ervaring vroegen. Wat een leuke avond werd dat! **Renée Besteman**

Gebruik van poppen was leuk. Verhaallijn had meer mogen verdiepen, verhaallijn en spanningsboog miste wat mij betreft een beetje. Nu meer een verzameling van losse scènes. Scène aan tafel was erg sterk. Liedjes in het Engels leidden soms een beetje af, misschien waren Nederlandstalige liedjes beter geweest? Outfits van acteurs vond ik erg goed gekozen. **Renske Jeninga**

Prachtig tragi-komisch, persoonlijk drama van een man en een vrouw die elkaar kwijt zijn en die hun uiterste best doen om elkaar weer terug te winnen. Gesitueerd in een schoenenwinkel te midden van paren schoenen die slecht verkopen, waar ook de gang uit is. Met ook maatschappelijke relevantie door verwijzing naar het (dreigend) faillissement in de middenstand.

Prachtige, fijnzinnige hoogtepunten, vooral in het schoenen-poppenspel ! **Ronald Visser**

Een verrassende inleiding in de kleedkamer! Dat was een leuk en intiem gesprek met de beide spelers die, terwijl ze bezig waren met de voorbereidingen voor de voorstelling, vertelden hoe ze de vaart en de stemming erin probeerden te houden tijdens een lang tournee. Een kwartier later stonden ze op het toneel, een compacte schoenenwinkel. Het bleek dat de schoenen niet liepen, de zaken niet goed gingen en dat mede daardoor ook de relatie tussen de beide echtgenoten er niet op vooruitging. Dit gegeven en de creativiteit van de makers (de spelers) maakte het een vrolijke avond. De poppenspeler Servaes Nelissen en de actrice/zangeres Ilse Warringa lieten hun talenten vrij baan. In vele sketches werden liefde, verlangen en ruzies samen met de schoenen uitgewerkt. Er werd goed gezongen, maar het was jammer dat het om bestaande Engelse liedjes ging die zich daardoor wat buiten het verhaal plaatsten. Komisch hoogtepunt was de schoenenmaaltijd, maar als geheel vond ik het een iets te lange Paradevoorstelling. **Sjoerd Postma**

Weer eens wat anders: een komedie. Popje, hou je muil leunt losjes op Albee's Who's afraid of Virginia Woolf, maar dan in een schoenfetisjistische versie. Met het motief 'schoen' nemen Nelissen en Warringa het thema 'relatie' onder het mes. Een thema dat al vele malen eerder onderwerp van teksten, films, liedjes, en wat dies meer zij, is geweest. Er wordt dan ook heftig en blijmoedig gerefereerd aan van alles dat met schoen en relatie te maken heeft, van The Carpenters tot Charlie Chaplin en van Nikolaj Gogol tot Nancy Sinatra. De vorm is net zo gemixt als schoenen en relaties met elkaar kunnen zijn, een soort mini-musical met elementen van poppenspel, burleske, volksdrama en cabaret. Nelissen en Warringa balanceren telkens tussen uitvergrote karakters en intimiteit en laten de tekst (en zang) daarbij dansen. Clichés en platheid worden niet geschuwd, echter steeds op z'n plaats. En hoewel Popje,.. niet de geschiedenis in zal gaan als een ontroerende klassieker, is het resultaat humoristisch, pakkend en absurd. **Theo Akse**

Heel verrassend en origineel stuk; goed geacteerd en vooral ook fantastisch gezongen. **Yolande Krullaards**

Potters Beesten – Riex Swarte

Wie dit niet leuk vindt moet naar de dokter ..

stond ergens geschreven en dat is precies de spijker op zijn kop. Vijfentwintig jaar geleden heb ik deze voorstelling helaas niet gezien maar ik kan me goed voorstellen dat het gebodene inmiddels nog aan kracht heeft gewonnen doordat je een aantal tamelijk oude heren zich ziet gedragen of ze inderdaad nog vijfentwintig jaar jonger zijn. Dat is veel opmerkelijker dan het geval zou zijn geweest indien ze door een wonder inderdaad hun leeftijd van zoveel jaar geleden hadden kunnen behouden. Theater is zichtbaar maken van beelden, die in eerste instantie in iemands brein gefantaseerd zijn en dan met mensen, hout, karton en licht voor ons allemaal gaan leven. Ik ben altijd jaloers op mensen, die dat kunnen. Hier zagen we er een prachtig staaltje van! **Aart Blom**

Magnifieke, kolderieke voorstelling met acteurs die prachtige rollen spelen alsook met prachtige poppen spelen. Karikaturaal met diepgang. Veel beter dan een BBC kostuumdrama. **Agnes Valkhof**

Het plezier waarmee deze groep acteurs na 25 jaar dit stuk brengen is aanstekelijk. Je gaat helemaal met ze mee. Een vermakelijke avond! **Aleid Westenberg**

Wie niet gelooft dat het leuk is om volwassenmannen met poppen te zien spelen, moet naar Potters Beesten. Een stuk gemaakt met veel humor en visueel een feest om naar te kijken. **Andre Smulders**

Van tevoren dacht ik: niet echt iets voor mij. Maar ik vond de heren echt aanstekelijk enthousiast, als een kind zo blij op het podium. En dat was leuk om naar te kijken, en ook bijzonder hoe dit stuk toch nog na zo'n lange tijd gewoon in het huidige tijdsbeeld past. Zoveel is er dus ook weer niet veranderd in de wereld. **Aubrey Spijker**

Je koopt een hoop karton waar je decorstukken van maakt, een piano en wat tafels, aangevuld met oude meuk uit de kringloop en je hebt een uitstekend decor. Vijf stukken van Beatrix Potter vragen om veel decorwisselingen en dat is hard werken voor de vier heren die het kind in zich goed bewaard hebben. Wat vooral opvalt is het plezier waarmee ze spelen, de humor en de kleine plagerijtjes. Het eerste deel, "De kleermaker van Gloucester" is het mooiste en meest uitgebreide verhaal, waarin Servaes Nelissen zich van zijn beste kant laat zien. Hij acteert heel overtuigend en zijn kat lijkt wel echt. Wat een vakman. De anderen laten zich ook niet onbetuigd en weten de zaal goed te vermaken. In het laatste deel – in een poppenhuis op ware grootte – gaan ze helemaal los en slopen de boel vakkundig. Het acteerwerk, het poppenspel, de lieve plaatjes en de muziek, het klopt allemaal. Het kan niet anders of deze heren hebben heel veel plezier bij het spelen van dit stuk. **Brigitte Van Mulken**

Een erg leuke voorstelling! Geweldig decor en prachtige poppen. De acteurs hebben duidelijk veel plezier in het spel. Onderliggende rivaliteit tussen de oude mannen is erg goed gespeeld. Ik heb genoten en hoop op een volgende voorstelling! **Erika Verhulst**

Riex Swarte wil ons graag, maar niet in de gebruikelijke hoek, inleiden in het stuk van vanavond. Hij vertelt dat het een reprise is van een stuk dat 25 jaar geleden met vrijwel dezelfde 5 spelers werd uitgevoerd. Eerst wordt het leven van Beatrix Potter toegelicht en de reden waarom ze verhaaltjes over muizen is gaan schrijven en illustreren. De verhaaltjes zijn echter wat zoetsappig en daarom is het spel tussen de acteurs van belang. Hij laat ons vervolgens een powerpoint presentatie zien, iets dat 25 jaar geleden nog niet bestond.

Op het toneel staan de vrij grote decorstukken voor het kleermakerverhaal uitgestald en worden beestfiguurtjes met de hand aangestuurd. Dat een poes door 3 acteurs tot leven wordt gewekt wekt bij mij een milde glimlach op. Het verhaal is evenwel niet zo boeiend meer voor volwassenen en de zogenaamde ruzie over de plaats van de acteurs op het podium doet wat flauw aan. Dat zou de zoetsappigheid moeten onderdrukken maar is te simpel. Er wordt druk met decorpanelen geschoven en er komen allerlei attributen aan bod die door de beestfiguurtjes gedragen worden: elk verhaal heeft zo zijn eigen omgeving. Het is een heel precies werk uiteraard en zelfs diepte wordt fraai geïllustreerd, maar in deze tijd is het echt wat achterhaald. Totdat tot slot twee muizen als een ware verrassing levengroot zijn in een prachtig decor. Jammer dat ze weinig te vertellen hebben. **Fea Boegborn**

Leuke en grappige voorstelling, maar meer iets voor kinderen tijdens een matineevoorstelling. **Hans Ringnalda**

Een hartstikke leuke voorstelling, met zoveel enthousiasme en precisie gebracht. Alles klopte. Hulde ook voor het prachtige decor, dat met veel zorg en liefde is gemaakt; en het poppenhuis aan het eind was echt wel de grande finale. Een echte feel good voorstelling, waar je vrolijk en ontspannen vandaan gaat. **Hera Tseng**

Veel humor, goede handling van de poppen!! Erg gelachen, was soms op het randje, maar heel geslaagde avond!
Hubert Coenen

Een doldwaze voorstelling! Er werden 5 verhalen gespeeld van de kinderboekenschrijfster Beatrix Potter. Van de zoetsappigheid die je van verhaaltje uit een kinderboek mag verwachten bleef niets maar dan ook niets over. De verhaaltjes van Potter werden vrijelijk aangepast door de spelers en behalve dat werd er door de spelers ook alle ruimte gegeven aan het ventileren van hun onderlinge 'strijdpunten.'

De beesten van Potter bleken te bestaan uit de dierenfiguren uit haar boek die tot leven werden gewekt door de toneelspelers die daarbij dus ook fungeerden als poppenspelers. In vrijwel elk onderdeel was zowel het dier als de poppen/toneelspeler zichtbaar. Dat leverde uiterst vermakelijke tafereelen op, zoals bij een scene met de kat Pumpkin van de kleermaker van Gloucester. In die scene zat de kat op de schoot van de kleermaker, die het dier liet spelen met een balletje aan een draadje. De kat had een staart die werd bewogen door een andere toneelspeler en 2 voorpoten die werden bewogen door een derde speler. De lieve muisjes die de jas afmaakten voor de zieke kleermaker werden bewogen en gespeeld door 3 spelers, die daarbij uiteindelijk een conversatie voerden die zo niet in Potters verhaaltje heeft gestaan.

Het tweede verhaaltje was dat van Jemima Puddle Duck, die zo dapper was om haar eieren niet meer te laten afnemen door de boer, maar ze zelf te gaan uitbroeden. Helaas koos ze daarvoor een zeer ongebruikelijke locatie en wel het schuurtje van de vos. Hij was wel zo 'vriendelijk' om haar uit te nodigen voor het kerstdiner.. Ook hier was de conversatie tussen de 2 eenden kostelijk om te horen.

Het derde verhaaltje was dat van mr. Todd, waarin de das opa konijn om zijn vinger weet te winden en op die manier erin slaagt de kinderkonijntjes op wie opa aan het passen is te roven. Hij heeft zelf geen behuizing en kiest telkens een van de huisjes of holen die de vos gebruikt om in te wonen. Het draait uit op een meesterlijk gespeelde confrontatie tussen de vos en de das, die er uiteindelijk tot leidt dat de jonge konijntjes bevrijd kunnen worden en weer veilig thuis komen. Prachtig hoe de dieren zijn gemaakt. De koppen laten precies zien wat de karakters zijn en de gebezigde teksten zijn weer geweldig.

Het verhaal van Peter Rabbit, oftewel Peter Konijn, is algemeen bekend. Het decor is zoals in alle verhaaltjes een geheel van in elkaar geknutselde materialen, waarmee op heel simpele wijze allerlei bewegings- en afstandseffecten gecreëerd werden.

Ten slotte kwam het verhaal van de twee stoute muizen aan bod. Die 2 muizen deden geregeld iets dat muizen nu eenmaal veelvuldig doen (anders zouden er niet zoveel muisjes zijn), maar dat in het verhaal van Potter niet voorkwam.

Door de trucjes die toneelspelers uithaalden en hun onderlinge babbels werden mooie scènes tot leven gewekt en een sfeer geschapen die bij elkaar verhaaltje weer uniek was. Het toneelspel werd uitstekend begeleid door het geluid van de piano. **Hugo Elbers**

Helemaal fantastisch, werkelijk alle details, alle aspecten, ongelofelijk!

De gezichtsuitdrukkingen, de dansjes, de onderlinge blikken, het grappige decor, de kleding. De bijpassende muziek.

En dan bijvoorbeeld het konijntje dat steeds groter wordt en zo bijna natuurgetrouw weg springt.

Oh ja die kat, die gedroeg zich als mijn eigen kat, wat knap gedaan.

Een stuk om twee of drie keer te gaan zien! **Ingrid Ypma**

Zo kan toneel dus ook zijn: humorvol en vrolijk, bijna slapstick-achtig, letterlijk met liefde in elkaar geknutseld, enig decor, vrolijk spel, prachtig gemaakte marionet beesten... Ik heb genoten en een hele leuke avond gehad. Hoe kom je erbij om zoiets "zoets" met vier mannen in elkaar te zetten, en hoe leuk dat dat "zoete" in hun handen tot een soms moordende concurrentie leidt. In één woord: geweldig! **Janie Kropman**

De verhaaltjes van Beatrix Potter zijn zowel door mij als door mijn kleinkinderen stuk gelezen.

Heb met veel plezier en met een glimlach gekeken naar deze blijde en knappe interpretatie van de verhaaltjes gespeeld door zeer energieke (oudere) heren. **Joske van Duijne Strobosch**

In een simpel decor van papier en karton wordt met handpoppen een verhaal verteld. De piepende deur wordt door de spelers van geluid voorzien. Toch ga je mee in de simpele verhaaltjes. Een vrolijke voorstelling, even geen levensvragen. **Margreet Iskra**

We kennen allemaal de verhalen van Beatrix Potter; en kennen we de verhalen niet, dan kennen we wel haar tekeningen van de merchandise. Heel verrassend om die verhalen op het toneel te zetten. De inleiding van Riëks Swarte was een heel sympathieke aanvulling op de voorstelling: een korte schets van het leven van Potter, en een korte schets van het ontstaan van de voorstelling. 25 jaar geleden maakten vier nog jonge artiesten deze voorstelling. Na afloop besloten de vrienden het over 25 jaar opnieuw op de planken te zetten en die afspraak hebben ze waar gemaakt. En hoe: vier verhalen worden heel verschillend en vernuftig verbeeld met inventief

decor en poppen. Heerlijk om te zien. Monty Python was vast inspiratiebron, maar het werkt nog steeds. **Marijke de Jong**

Na een ontspannen inleiding van Riex Zwarte over het werk en leven van Beatrix Potter (1866-1943) op de kinderlijk maar o zo geraffineerde tekeningetjes bij de fantastische dierverhalen, belooft hij vijf verhalen te spelen samen met Ferdi Janssen, Servaes Nelissen en Hans Thissen. Vijf-en-twintig jaar geleden hebben ze het voor eerst gespeeld en het was toen een hit. Het geheim is niet-gecamoufleerd-poppenspel. In zaal twee starten we in het decors van 'De Kleermaker van Gloucester' [Nelissen]. Twee muizen en kat Simkins helpen dier-eigen plagerig maar toch lief de oude kleermaker met zijn werk. Het springt van al te naïef spel, tot geraffineerd gedoe met de stok/handpoppen door grote kerels die alles heel serieus en overtuigend op toneel zetten. Stuk voor stuk blijken ze ras-verhalen-vertellers die heel exact elkaar nauwelijks in de weg lopen en dan alleen in het versterken van de komedie. Het volgende stuk heet 'Jemima Kwebbeleend' die verliefd wordt op een gevaarlijk type en toch eieren wil uitbroeden. Hiervoor verschijnen totaal nieuwe decorsstukken die razendsnel verplaatst en verbouwd worden door de heren. Echt spannend wordt 'Het verhaal van Mr. Todd' met twee bloeddorstige beesten die het op schattig jonge konijntjes uit zijn. De ene is een heel erge suffe stinker en de ander niet echt slim, snel en suggestief poppenspel en decors-schuiven houdt het afwisselend en verrassend. Na de pauze treedt 'Peter Rabbit' zelf aan, ondeugend typetje in prachtig decorsvergezichten in perspectief waarin Riex-zelf de boze tuinman met strohoed mag spelen. Laatste deel staat in het kader van 'als-de-kat-van-huis-is' met 'Twee Muizen' in een poppenhuis. Wat super-hilarisch toneelspel oplevert met een enorme berg poppenhuis-rotzooi, en de betovering van lange roze staarten die druk-doen-en-praten. Het is allemaal hoogstaand knullig, maar perfect knullig gefabriceerd en gespeeld, serieus en aandoenlijk begeleid door een wat valse minipiano en neemt de zaal van jong tot oud mee in de fantasie van Beatrix Potter met elementen uit de stomme film, hoorspelen en vooral onderling droogkomisch toneelspel. Schitterend toneel en daarna vroeg naar dromenland.

Martien Vogelesang

Wat een enthousiame bij de nu 25 jaar oudere spelers! Veel visuele grapjes, in het gebruik van de dierenpoppen en de deels gedateerde decorstukken.. Soms wat erg vol en rommelig, maar de spelers zijn 'lenig' genoeg om het tot een goed einde te brengen. Het maxi-poppenhuis is een reuze vondst! **Nieske Wedman**

Hilarisch, avondje onbedaarlijk lachen. Door een strakke regie onttaart het niet in een chaos. Decors zijn functioneel goed gemaakt en door de wisselingen tijdens de voorstelling een voorstelling op zichzelf. **Paul Langerak**

De hoogste score ooit!

En nee, geen doorgestoken kaart, of een familielid onder de spelers....

Dit was zo'n heerlijk feestje, dat het voor mij bovenaan moet staan.

In een heel eigen vorm gestoken, deze heren speelden vaak als een soort anti acteurs, moedwillig kinderlijk, onbeholpen, naijverig, afgunstig, dilettantistisch, maar ondertussen!

Met humor en soms wat fijn venijn, een decor van bordkarton, maar zó goed doordacht, en met veel knip en plakwerk konden ze een magische wereld neerzetten met veel verrassende effecten.

De dieren die ze zelf speelden met behulp van poppen werden levensecht, en allerlei emoties werden zichtbaar gemaakt d.m.v. de manier waarop ze ermee speelden. Leuk ook dat ze zelf de muziek erbij speelden, en dat de muzikant en de technicus deel uitmaakten van de groep acteurs. Kortom, fantastisch leuk spel met heel fijne humor en veel psychologie erdoor verwerkt wat je elders eigenlijk nooit in deze vorm tegenkomt. Bravo! **René van Dootingh**

Wat jammer dat ik de voorstelling 25 jaar geleden niet gezien heb om te kunnen vergelijken. Potters beesten is een geestige, ontroerende en visueel overtuigende herneming verwant aan de voorstellingen van Thomas, Sacha en Jos van nu. Groot werk op de vierkante centimeter met prachtige poppen en personages. **Renée Besteman**

Rieks Swarte komt zelf de inleiding houden op het podium. Hij laat aan de hand van een powerpoint presentatie zien wat er zal gebeuren. Als we de zaal inkomen blijken alle kartonnen decorstukken klaar te staan voor de vijf verhalen die uitgebeeld zullen worden. De lichtman staat ook op het toneel. Het is een beetje een knutsel voorstelling. Alles is expres een beetje amateuristisch in elkaar gezet. Het verhaal wordt verteld en uitgebeeld en afgewisseld door dialogen en gebaren die "onenigheid" tussen de spelers moeten voorstellen. Het is allemaal veel te gespeeld. De verhalen zijn niet boeiend en de pointes flauw. De beesten zijn eenvoudig en op ware grootte gemaakt en ze worden door de spelers "levensecht" bewogen. Dat is een paar keer leuk, maar geen avondvullend vermaak. Het is een reprise voorstelling van 25 jaar geleden waarbij dezelfde attributen gebruikt zijn en door dezelfde (25 jaar oudere) spelers wordt uitgevoerd. Het was toen misschien origineel, nu vind ik het oubollig. **Sjoerd Postma**

Rumspringa - Orkater Nieuwkomers: Iona & Rineke

In een tijd dat authenticiteit hoog wordt aangeslagen, is het geweldig intrigerend om je tijdens een voorstelling voortdurend af te vragen wat nou echt is en wat niet. Is de oude rocker Rocco werkelijk de vader van de grappig/lieve Rineke? Het zou kunnen. Zijn de twee meiden werkelijk schrijvers en geen acteurs? Of zijn ze wel degelijk acteurs en spelen ze hun beperkingen als acteur alleen zeer overtuigend? En hebben ze echt zelf ervaring met het leven in een sekte, of is het allemaal 'toneel'? Mooi om daar 5 kwartier lang aan te blijven twijfelen. Dit stuk was daardoor heel anders dan anders. **Henk Zwijnenburg**

Het stuk is bijzonder. Er wordt een spannende/ geheimzinnige sfeer opgeroepen, maar op het einde van het stuk valt dit weg.

De muziek vond ik niet mooi, ondanks de uitleg. De vorm was eenvoudig. Op zich was het knap hoe de actrices synchroon de (lange) tekst uitspraken. **Joyce Sprong**

Spel actrices goed. Muziek veel te hard. Tekst vaak slecht verstaanbaar door 'achtergrond'muziek. **M. Enzlin**

Bijzonder en verrassend. Leuk-goed gespeeld. **Marcel Bosdijk**

Vernieuwende productie met een boeiend thema. Muziek was hard, maar dat was wel toepasselijk. Thema bleef wat zweven, wat misschien de bedoeling was. **Marijke van Essen**

Een letterlijk oorverdovende entree in de zaal doet me schrikken. Ik vraag me af of dit een avond gaat worden die mij emotioneel beroert in plaats van zo overduidelijk fysiek. Ik ben geen fan van keiharde rock, sorry. Maar de prominente aanwezigheid van een rockband op volle sterkte maakt mij niet optimistisch. Desondanks slagen de twee dames er prima in om mij met hun verzonden autobiografische verhaal te boeien. Bravo. **Paul van Leeuwen**

Verrassend onderwerp en verrassend gemaakt - tot nadenken stemmend en het eigenlijke onderwerp overstijgend. De muziek was ondersteunend én maakte het tot een bijzonder geheel. **Plony de Jong**

Een zeer verrassend debuut van het duo Iona Daniel en Rineke Rooseboom. Een prachtig thema en in een mooie en poëtische tekst verpakt. De samenwerking met de rockband Shaking Godspeed plaatste het stuk nog meer in een passend tijdsbeeld. Klasse en genoten. **Rubi Hendriks**

Saaï, saaï, saaï, saaï en saaï. **Theo Akse**

Leuk, jong, verfrissend, origineel en helemaal Orkater. **Yolande Krullaards**

Salaam Jeruzalem – De Nieuwe Amsterdam (DNA)

Stoorde me weer aan het taalgebruik. En het was vaak (door het snelle en niet de zaal in spreken) slecht verstaanbaar. Vond het gerommel met de tent storend. **M. Enzlin**

een geluk dat er een nagesprek was, want ik had 't echt nodig! 't Stuk was voor mij boeiend genoeg om de tijd te laten vliegen, maar voor mijn gevoel begreep ik niet alles. Heel bijzonder vond ik de verhandeling over stemmen die mensen [nog altijd] menen te horen en die ze, sinds ca. 3000 jaar, toeschrijven aan goden, zoals actrice randy ons vertelde. Hierna begon 't stuk eigenlijk 'echt'. Vertellend en spelend brachten de actrice en de 2 acteurs 't verhaal van dichter-auteur Jacob Israël de Haan [1881 – 1924], een man die moeite had met 't feit dat hij homoseksueel was. Zijn eerste roman werd niet gewaardeerd in Nederland en hij vertrok naar Jeruzalem, ook vanwege zijn joodse geloof. Niet bij de joodse gemeenschap maar bij de Arabieren ['Arabische jongetjes met mooie benen'] vond hij 't geluk. Vanwege zijn ideeën maakte hij zich niet geliefd bij de Joden en op een dag werd hij vermoord. Terwijl acteur Sabri de rol van de Haan op zich nam, was acteur Ludo de kritiek leverende en vaak heel onsympathiek overkomende ander. Hij vertegenwoordigde de bekrompen denker die dit hele verhaal eigenlijk maar niets vond: meerdere malen wilde hij stoppen, zodat hij naar huis kon. Aan 't eind van 't stuk werden de spelers zichzelf en terwijl Ludo nog steeds afwijzend tegenover een heleboel ideeën stond, zag Randy haar collega Sabri graag gelukkig, hoorde hem graag zingen. Dat deed de laatste ook, in 't Arabisch, begeleid door 2 prachtig spelende musici. Terwijl Sabri na afloop van 't lied en Randy en Ludo zoent en velen op de publiekstribune een hand geeft, barst Ludo uit in een haat-tirade, bestaande uit letterlijk van internet gehaalde citaten. Als antwoord zoent Sabri hem lang en heel intens, op de mond. En met deze scène eindigt de voorstelling, met een citaat door Randy uit een gedicht van Jacob Israël de Haan: 'naar liefde zulk een dodelijk verlangen'.

't Decor was mooi: letterlijk bovenop 't graf van de Haan werd een bedouine-achtige tent opgezet die 't geluk dat hij tenslotte vond in de Arabische wereld, vertegenwoordigde. De 2 musici hadden in 't begin van de voorstelling, zich nog afspelend in Nederland, achterin gezeten, maar vanaf 't moment dat de Haan afreisde naar Jeruzalem, zaten ze centraal in de openstaande tent. **Marianne Meter**

Een goede poging om actuele vraagstukken aan de kaak te stellen, maar niet goed uitgewerkt. De voorstelling is nog niet af, ook wat verwarrend allemaal. **Marijke van Essen**

Een van de bedoelingen van een toneelstuk, film, boek, etc. kan zijn kennismaking met de hoofdpersoon. Een ontmoeting dus. Ik heb Jacob Israël de Haan ontmoet zou je kunnen zeggen. Kennen of begrijpen is niet hetzelfde en wellicht niet mogelijk. Maar dat hoeft ook niet bij een ontmoeting.

Punt van kritiek: ik begreep het storende gedoe met die tent pas na de uitleg tijdens de nabespreking. Dat is jammer. Een beetje. **Paul van Leeuwen**

Had iets korter gekund. Aansprekend hoe het verhaal van de Haan in de tijd geplaatst werd - toen en nu - verschillen en vooral overeenkomsten! **Plony de Jong**

Het scheen over Jacob Israël de Haan te gaan, deze voorstelling. Maar tenzij ik iets gemist heb, werd ik er niet veel wijzer van, dan wanneer ik op Wikipedia had gekeken. Van alles werd aangehaald, alsof De Haan alleen maar een motief was om andere onderwerpen aan te snijden. Van de acteurs zelf via Jean Genet tot het Palestijns-Israëlische conflict. De mens De Haan, in al zijn getroebleerdheid en complexiteit verdween naar de achtergrond. Terwijl zijn biografie toch een inspirerende bron moet zijn voor gepassioneerd spel. Nee, de voorstelling was afstandelijk en onsamenhangend, daarbij ook nog gehinderd door een voort dreinend orkestje. Veel herhaling van tekst, die meer ging over de ontvangst en omgang door de acteurs (en regisseur?), meer voordracht dan spel. Die voordracht was op zijn plaats waar De Haan zelf werd geciteerd, maar veel tekst kwam niet aan, en het stuk kon uiteindelijk weinig boeien. **Theo Akse**

Enigszins onaf stuk. Gezocht, maar niet gevonden. **Yolande Krullaards**

Scheeps Horeca - Frascati Producties / Jan Hulst en Kasper Tarenskeen

Een mooi tweeluik met twee niet passende delen. Scheeps-Horeca is boeiend en goed gespeeld stuk, dat eigenlijk uit twee losse stukken bestaat. Thematisch aan elkaar geweven met een dun draadje vermeende historische achtergrond van de spelers. **Andre Smulders**

In Scheeps-Horeca wordt het Indische koloniale verleden en de hele lange reis er naartoe vergeleken met het heden. Er zijn overeenkomsten genoeg. Via allerlei zijpaden en met de nodige humor gaan ze op weg, op zoek naar peper, om tussendoor steeds weer in het nu op te duiken. Een vermakelijke, maar wel wat lichte voorstelling. Er had wel wat meer peper in gemogen. **Brigitte Van Mulken**

Heel verrassend theater van deze jonge acteurs. Een geweldige start van het nieuwe toneelkijkerseizoen. Het decor met de belichting was ook zo mooi. Knap om de historie te mixen en samen te laten gaan met de hedendaagse problematiek. Soms wel heftig.

Ik heb genoten van deze voorstelling. **Erika Verhulst**

Een goed begin van het seizoen omdat er weer eens een voorbespreking is, dit keer met Jan Hulst de regisseur. Hij licht al grappen makend toe dat hij met de spelers een vriendengroep vormt en dat ze het heerlijk vinden om te dollen. Maar er moet ook geregisseerd worden dus niet altijd tot laat in de kroeg. Het stuk zou uit twee delen bestaan, maar daar moeten we niet teveel achter zoeken. Van het schamele budget is een fornuis gekocht en dat zullen we zien. Wie het toekomt na de voorstellingen blijft een vraag. En het fornuis staat er als ik de zaal in kom, met een jonge kok erachter die kookt voor een tweetal vrienden. Echt naar hun zin hebben ze het niet. De een zoekt diepgang en kwaliteit de ander een snelle koop bevrediging. En dan komt ie op die Jan Pieterszoon. Hij heet Koen en de scheepskok Conimex. Ze verlaten Amsterdam alsof ze peper in hun achterste hebben. De historisch lijkende belevenissen worden absurdistisch vervormd tot wonderlijke tafereelen. Als dan uiteindelijk een boot tot zinken lijkt gebracht weet je dat dit niet voor de toneelavond geldt. Een vette glimlach! **Fea Boegborn**

Een voorstelling waar je blij van wordt, met drie acteurs die niet voor elkaar onderdoen. Interessant en verrassend. Eenvoudig decor met maximaal effect. Achtergronddoek met drie er los voorhangende kozijnen met spots die er voor zorgden dat ik de indruk kreeg dat de zon door de ramen naar binnen scheen. Er wordt ook gekookt tijdens de voorstelling. Jammer dat er geen etensgeuren de zaal in kwamen. Goede muziekkeuze. Voorstelling met kop en staart. En nog gelachen ook. **Hans Ringnalda**

Scheeps-Horeca is een toneelstuk met 2 bedrijven, het eerste speelt zich af in de keuken van huis ergens in Amsterdam, het tweede speelt zich af aan boord van een schip.

In het eerste bedrijf zijn we getuige van de wekelijkse bijeenkomst van 3 boezemvrienden, die daarbij beurtelings voor elkaar een maaltijd bereiden; een soort kookclubje dus. Deze week staat er een Indische maaltijd op het menu. Het publiek ruikt de geuren van specerijen al bij binnenkomst in de zaal. Een van de vrienden heeft Indische roots en hij heeft erg veel kritiek op de wijze waarop de gastheer de maaltijd bereidt, verknoeit, met gebruikmaking van boemboes van het merk Conimex. Conimex wordt fln ik afgekraakt, bij toeval ook nog eens heel toepasselijk omdat dit bedrijf recentelijk diverse boemboes uit de winkels heeft moeten terughalen vanwege stukjes rubber die erin terecht waren gekomen. Het eerst bedrijf speelt zich af in het heden. Er wordt gepraat over de oorsprong van de boemboes en de specerijen die erin zitten.

Vrij plotseling eindigt het eerste deel met het vertrek van de drie spelers en even later begint het tweede met de opkomst van de 3 vrienden, die nu gekleed zijn historische scheepsuniformen. Ze zitten op een schuit die op weg is naar Indië. Gaande de reis wordt duidelijk dat Jan Pieterszoon Coen (een van de spelers) van plan is om hele stukken land plat te branden om er peperplantages op te gaan stichten. Hij verwacht dat de bevolking niet "gastvrij" zal zijn en wil ze desnoods met geweld tot medewerking bewegen. Dit gegeven leidt tot heftig protest van Luit (een van de vrienden), maar ook tot leuke discussies tussen de vrienden. De andere vriend is nu scheepskok en draagt de toepasselijke naam: Conimex. Hij bereidt (ook in het eerste bedrijf trouwens) de hele tijd maaltijden die we niet te zien krijgen, maar die wel een constante geur van specerijen in de zaal brengen. Na verloop van tijd (de reis duurde 9 maanden) komen ze aan in de Oost en gaan er 2 (Coen en Conimex) van boord om te "praten" met de bevolking. Dat mondt uit in een gevecht waarin Conimex zo zwaar gewond raakt (de pijlschacht steekt uit zijn borst) dat hij later tijdens de versnelde terugreis komt te overlijden. Ze worden ook nog aangevallen door de Spaanse Armada en moeten de reis voortzetten in een reddingssloep.

Wat het stuk zo leuk maakte was dat er steeds switches werden gemaakt tussen het verleden en nu. Het zette het publiek telkens op het verkeerde been en leverde ook kolderieke situaties op. Een voorbeeld: een van de vrienden op de schuit (VOC-tijd!) pakt ineens zijn mobieltje en gaat bellen met zijn vriendinnetje in Amsterdam.

Verder hield het stuk ons als publiek een soort spiegel voor: hoe gedragen en gedroegen wij ons tegen andere volkeren? Hoe arrogant ben je als je vindt dat je, omdat je in je ontwikkeling sneller bent gegaan dan de anderen, je die volken gewoon aan je mag onderwerpen? Is het goed als je iets wil bereiken om je dan niet te laten afleiden door bijvoorbeeld gevoelens van medelijden? Kom je dan juist verder, of remt het je alleen maar in het bereiken van je doel?

Op het toneel stond een groot fornuis, verder nog drie stoelen en er hingen 3 vierkante houten frames die ramen moesten voorstellen, eerst de ramen van het huis, later de patrijspoorten van de schuit. Op het fornuis stonden een paar pannen en een fles wijn (die leeg ging) en de ingrediënten van de maaltijden die zogenaamd werden bereid. Verder hing er een roeiboot boven het toneel, die in het tweede bedrijf de reddingsloep bleek te zijn. Een simpel decor dus dat precies datgene bevatte om de verbeelding een zetje te kunnen geven.

O ja, er was ook nog een soort dilemma (in relatie tot de troep van Conimex): als soep en zeewater allebei zout zijn, waar kunnen we dan wel soep drinken maar geen zeewater? Is zeewater niet al een soort soep waarin nota bene ook al vis zit? En als je gekookte aardappels in de zee goot, wordt de zee dan minder zout, doordat de aardappels er zout aan onttrekken?

Om kort te gaan: het was een echt leuk en levendig toneelstuk met leuke en originele (tekst-)vondsten en verrassende wisselingen tussen de huidige en vroegere periode. De tijd (1 uur en 20 minuten) vloog voorbij!

Hugo Elbers

Drie Beste Vrienden, Coen, Conimex en Luit dwalen, dwalen vanuit hun wekelijkse eetafspraak door de vaderlandsche cultuur en reizen over de VOC-wereld en koken eigentijds populistisch: iets te zeezout.

Coen, echt de zoon van JanPieter,

Cock Conimex, echt van de Boemboe,

en Luit ,echt op zoek naar echt,

leveren een overdosis aan valse grappen.

Hartelijk meelachen is nu een publiek risico

gierend in de val van mis/misplaatst te stappen;

gierend de onderliggende grap te missen;

gierend in karikatuur ten onder te gaan;

gierend weg te glijden in de scheef- en schots

gelaagde toneeltekst;

gierend te verdrinken in verzadigdvet cabaret.

Kort samengevat het stuk gaat ten onder

aan het teveel, een te hoge gradichtheid,

wel perfect uitgespeeld door Deddes, Höppener en Linde

echter veel te sterk ingedikt geserveerd zonder

de wat water toe te voegen.

Lees de gebruiksaanwijzing.

Voor wie alles wil weten : ga twee keer, voor wie

niet van superhilariek en droogkomiek houdt ga niet.

Dan mis je Coen als blind boegbeeld of engel Rafaël,

Cock's indikken van runderoersoep van zwarte gaten,

en krijgt net als Luit, Miel niet de zien en Marlies

niet aan de lijn. **Martien Vogelezang**

Goede vrienden die samen theater maken, die wetenschap beïnvloed je als je naar het stuk kijkt. Vooral als je toch een beetje meent wie welke rol speelt en dan blijken de rollen gedurende het stuk meermalen te wisselen. Interessante en dynamische voorstelling. **Renée Besteman**

In het eerste deel van de voorstelling (we zijn bij de inleiding gewaarschuwd door Jan Hulst) worden de dagelijkse beslommingen van de drie vrienden bij het fornuis besproken. De langlopende wrevel tussen de vrienden wordt uitvergroot en klein gemaakt. Dan veranderen de heren in de drie scheepsjongens van Bontekoe. Hier wordt een figuurlijke soep gekookt van alle koloniale en hedendaagse ingrediënten door elkaar. Zowel Jan Pieterszn. Coen als Conimex geven smaak aan die ingrediënten. Vrolijk blijft het in ieder geval. De klassieke muziek past niet echt maar is ook niet hinderlijk. Als uiteindelijk de boot vergaat en uit de lucht valt krijgen we nog een mooie slotscene waarbij Thomas Höppener op de plecht van de boot een schitterend beeld achterlaat. Een leuke vrolijk absurdistische voorstelling. **Sjoerd Postma**

Sontag - Naomi Velissariou

We zien Susan Sontag, groot schrijver en filosoof, zitten in haar stoel al lezend en mopperend op iedereen die haar benadert en haar durft te storen. Ze zit daar in zichzelf gekeerd en tegelijkertijd is ze bezig met de wereld en de zaken die er echt toe doen. Haar zoon en uitgever krijgen nauwelijks antwoorden van haar, ze wijst ze af en blijft in haar eigen wereld. Dat gedrag maakt dat haar wereld steeds kleiner wordt en dat ze de vat er op verliest. Ze wil vrij zijn en daarmee zet ze zichzelf gevangen. De muziek van de soundscape versterkt dit beeld. Het stuk gaat over dit proces van onmacht en laat dat heel mooi zien. **Anne-Mieke Akkermans**

Susan Sontag, een heel intelligente vrouw, was o.a. schrijfster, filosofe en politiek activiste. Daarnaast was ze blijkbaar ook een cynische bitch, koud, depressief, eenzaam en liefdeloos. Haar zoon laat zich volledig door haar ondersneeuwen en haar uitgever biedt ook al weinig weerstand. Dit trieste leven wordt mooi weergegeven door de doos waar ze in leeft en waar de buitenwereld niet doordringt. De lekkere muziek uit de radio horen ze totaal niet. Ze ligt de hele tijd op een chaise longue waar ze, ongetwijfeld wegens ziekte, niet vanaf komt. De triestheid spat er vanaf. Het intermezzo van de regisseuse Naomi Velissariou kon ik niet plaatsen, het leek volkomen overbodig, net als de brandlucht die er steeds hing. **Brigitte Van Mulken**

Susan Sontag blikte recht in het publiek vanaf een chaise longue waaruit ze niet echt meer vandaan komt. Een majesteitelijke pose, al is ze tegelijk emotioneel diep gekwetst door haar pas weggelopen vriendin. Het is een treffend contrast: een gevierde literatuurcritica en opiniemaakster die privé vergelijkbare sores kent als de meeste anderen en dat niet verstopt. Een andere, vooral hilarische tegenstelling is die met haar wel erg dociel aangezette zoon. Moeder Sontag kleineert hem met verve maar zoonlief blijft onderdanig en suf reageren. Even suf is de aankleding van de woonkamer die ik beslist niet met Susan Sontag associeer. Intussen ervaart de kijker allerlei kanten van haar persoon zoals scherpste, emotie, kwetsbaarheid en venijn. Als een soort intermezzo zie je ook een fysiek extroverte Susan die in disco-outfit losgaat op een party. Een mooie scène vind ik die waarin de valsheid in het New Yorkse literaire circuit even naar boven komt.

Velissariou toont met 'Sontag' een redelijk onderhoudend stuk dat met passende teksten een deel van de persoon van Susan Sontag belicht. Een regisseur moet keuzes maken maar zelf wilde ik meer zien over haar inzichten in het waarnemen van kunst en foto's, haar politieke commentaar en haar worsteling met ziekte en dood. **Jeroen Schoot**

Vervreemdende voorstelling. De vrouw die zich niet verplaatst van haar chaise longue en de mensen om zich heen zo ongelooflijk kleineert is haast ongeloofwaardig. Vond de muziek af en toe niet echt passend in het geheel. Of was het de bedoeling een tegenstelling met passieve vrouw te creëren? Dat is dan wel gelukt. De eenzaamheid van eigenlijk alle personen was duidelijk. **Joukje Bijlsma**

Vervreemdende voorstelling. De vrouw die zich niet verplaatst van haar chaise longue en de mensen om zich heen zo ongelooflijk kleineert is haast ongeloofwaardig. Vond de muziek af en toe niet echt passend in het geheel. Of was het de bedoeling een tegenstelling met passieve vrouw te creëren? Dat is dan wel gelukt. De eenzaamheid van eigenlijk alle personen was duidelijk. **Joukje Bijlsma**

Ik vond het stuk, in al zijn eenvoud, heel verrassend, origineel en inhoudelijk sterk.

De verhoudingen tussen de personages, vooral die tussen de moeder en de zoon, werden genadeloos neergezet, in prachtige tableaux vivants. Ik vond de lichaamstaal prachtig, die schutterige zoon, met in zijn hele lichaam dat vragende Mam? en dan die ijskoude, afwijzende kut-moeder (in mijn ogen dan, ze zal wel vreselijk kwetsbaar zijn geweest).

Ook die scene dat de twee mannelijke spelers zo gezellig veel te lang in elkaars te dichte nabijheid moesten staan/stonden.

Ik schrijf eerlijk gezegd maar zeer sporadisch een recensie, maar nu voel ik me echt geroepen om mijn enthousiasme over het stuk te delen. **Martje Verhagen**

Intense teksten, ingewikkelde moeder-zoon relatie en een sober decor. Mooie lichtbewerkingen en indringende muziek zorgden voor afwisseling in deze steeds boeiende voorstelling. **Renee Walhain-van der Stoel**

Wat een fascinerende voorstelling! Prachtig spel waarbij vooral Ingrid Wender een verpletterende indruk achter liet. Wat een timing en een tekstbeheersing. De tekst van Rik van den Bos was ongelooflijk mooi geschreven. Ik ben nog steeds onder de indruk. **Rubi Hendriks**

Interessant stuk over Susan Sontag. Geeft mooi beeld van haar cerebrale insteek op zo'n beetje alles. Die arme zoon, die het ook niet helpen kan dat hij niet goed genoeg is, omdat zij te hoge verwachtingen had! En dan die

worsteling met het kunstenaarschap, waarin ze gefaald heeft ,ook in eigen ogen. We zien een acteur die de hele voorstelling niet van haar stoel komt, maar die wel volop aanwezig is en het absolute middelpunt vormt. Ze acteert met haar ogen en mimiek en natuurlijk met haar stem. En die teksten! Maar ja, die zijn ook van haarzelf. Bijzonder dat het precies op vrouwendag werd gespeeld, was een leuke bijkomstigheid. **Susan de Boer en Geertje van der Waaij**

kan het zijn als je als vrijdenker zo bezig bent met de hele wereld te willen begrijpen , je het leven om je heen van familie en vrienden , totaal opslokt in jouw roes. Jammer van de muziek die ook, niet zo luid, genoeg indruk maakt en de rookwolken absoluut niet nodig zijn om met een beklemmend gevoel te kijken naar een egoïste? mooi gespeeld. **Tilly Bertling**

De geniale gekte van Sontag op deze manier voor het voetlicht brengen sprak mij niet aan. Ik werd er zelf nerveus van en daarvoor ga ik niet naar het theater. Ik lees dan liever haar tekst en oordeel zelf. Dat zachte muziekje/ geluiden irriteerde me mateloos, die harde tussen geluiden stoorden me, dat uitdrukkelijke spel boeide niet, kortom, aan mij was deze voorstelling niet besteed. **Tiny Hielema**

Troje Trilogie – Toneelschuur Producties

Superieure tekst, superieur spel en superieure regie

Wat een uitstekende gedachte om de “Troje Trilogie” van Koos Terpstra weer eens uit de kast te halen. In de klassieke Griekse stukken en de eigentijdse navolging ervan worden de grote thema’s van eigenlijk alle tijden weerspiegeld.

Janneke Remmers blijkt als Andromache zonder enige bedenking volledig opgewassen tegen haar rol. We krijgen een extra bonus in de vorm van de Nederlander met Syrische achtergrond George Tobal, Het is heerlijk om af en toe eens te mogen waarnemen dat mensen, die in hoogst ongelukkige omstandigheden geboren zijn toch de kans krijgen en pakken om een positieve wending aan hun omstandigheden te bewerkstelligen. Goed doordacht decor. Heldere regie, een optimaal samenspel tussen tekst en uitbeelding ervan.

Troje, Serajewo, Aleppo – er verandert weinig in de wereld. Hulde voor Toneelschuur Producties en Paul Knieriem. Een toneelkijker hoeft hier niets aan toe te voegen. Beter kan het niet. **Aart Blom**

Over het geheel genomen vond ik het een heel fijn stuk om naar te kijken en één van de beste tot nu toe. De 'kindbruid' was goed neergezet door de actrice. Mijn aandacht bleef erbij gedurende het stuk, het bleef boeiend om te kijken hoe het verhaal verliep. **Adhanet Ghebray**

De complexiteit van oorlog is helaas tijdloos. Dit is prachtig vormgegeven in deze klassieker. Heel knap hoe het 3 uur lang je aandacht vast houdt. Het stuk als het ware achterstevoren te spelen draagt tot de spanning bij, terwijl je dat in eerste instantie niet zou verwachten. Ook uitstekend acteerwerk. Genoten! **Aleid Westenberg**

Het eerste dat opvalt aan dit stuk is het prachtige toneelbeeld. Veel meer dan doorzichtig golfplaat komt er niet aan te pas. In het eerste deel ligt het in stukken op de grond, daarmee uitstekend de puinhoop verbeeldend die overbleef na de Trojaanse oorlog. In het tweede deel dwarrelen de stukken golfplaat mooi uitgelicht door de lucht en lijkt er nog hoop te zijn. In het derde deel, eigenlijk het begin van het verhaal, zijn de platen de zuilen van het kasteel van Troje. Zo simpel en toch zo rijk.

Het tweede dat opvalt is de ijzersterke, glasheldere tekst. Het verhaal blijft daardoor steeds duidelijk, wat bij de wisselende verhoudingen een groot compliment waard is. Ook de omgekeerd chronologische volgorde is heel goed gevonden.

Maar het meest vallen de acteerprestaties op, van allemaal, maar vooral van Janneke Remmers als Andromache. Deze hoofdrol is zwaar, ze staat als enige vrijwel de hele tijd op het toneel, heeft veel tekst en veel emoties om te laten zien. Vooral haar nerveuze handgebaren zijn mooi. Keja Klaasje Kwestro als Hermione en Cassandra springt er ook uit. De subtiele humor in dit stuk is aan haar goed besteed. Dit alles is ongetwijfeld mede te danken aan de uitstekende en strakke regie van Paul Knieriem. Als aan het einde van deze drie uur durende voorstelling, die geen seconde verveelt, maar waar je in tegendeel naar moet kijken, Hecabe tegen haar schoondochter Andromache zegt dat het hierna alleen maar opwaarts kan gaan weten wij wel beter. We hebben alle ellende die haar nog te wachten staat al voorbij zien komen.

Trojaanse Trilogie is een hele mooie voorstelling en lijkt een grote kanshebber om de Toneelkijkerprijs te winnen. Aan het einde van het seizoen zullen we het weten. **Brigitte Van Mulken**

Prachtige voorstelling, goed gespeeld, goede teksten, mooi minimaal maar effectief decor. Karakters kwamen goed uit de verf. Onder de indruk van het spel van Andromache en Cassandra/Hermione. **Caro de Leth**

Het decor is van eenvoudig materiaal gemaakt en heeft een geweldig effect. Niet zozeer wanneer het op de grond ligt (teveel lawaai bij betreden) Maar in de lucht en later als pilaren opgesteld.

De teksten zijn aansprekend en worden goed uitgedragen door de acteurs.

Je voelt de spanning en het verdriet over de ontwikkelingen rond de oorlog.

Het geluidloos huilen van Andromache .

Van begin tot einde een prachtige voorstelling. Nog altijd actueel jammer genoeg. Zou ook in Syrië kunnen plaatsvinden. **Dini Kuijer**

Dit stuk toonde weer aan hoe je met een 'mimimaal' decor maximaal effect kan bereiken. Heel knap gevonden om eerst de golfplaten als verwoest landschap (en klankkast) te laten fungeren, ze daarna de lucht in te laten vliegen en tot slot als (steeds meer wankelende) zuilen neer te zetten - zo ziet het publiek het decor zich, net als de tijd, in omgekeerde volgorde ontwikkelen. IJzersterk spel, vooral van Janneke Remmers en Keja Klaasje Kwestro ; prachtige teksten, met veel bezieling en kracht gespeeld. Ik heb 3 uur lang op de punt van mijn stoel zitten kijken. Briljante voorstelling! **Dorien Leopold**

Prachtige voorstelling! Goede dialogen en heel goed gespeeld. Ik was van begin tot eind geboeid, ondanks de lange duur van de voorstelling. Ook het feit dat het verhaal van achter naar voren in de tijd verteld wordt maakte het zo boeiend om te volgen. **Ellen ten Berge**

Prachtige klassieker in een eigentijdse uitvoering. Alle menselijke deugden en ondeugden worden getoond. De personages waren allen zeer aansprekend en riepen afwisselend gevoelens op van mededogen en irritatie. Ook mooie dubbelrollen van enkele acteurs. De reis terug in de tijd gaf de voorstelling een extra dimensie. Het decor werd niet alleen zeer functioneel ingezet, maar is door het gebruik van hetzelfde materiaal ook een sterk onderdeel van deze mooie voorstelling.

PS. Jammer dat de inleiding niet doorging. **Hera Tseng**

Het is als een compliment bedoeld : het stuk was een Appel op zijn hoogtepunt ! De Appel heeft namelijk ook veel griekse tragedies gespeeld (al waren hun decors vaak sensationeler) in hun gloriëtijd.

De tekst is - gelukkig - aan de tijd aangepast en heeft veel vaart, humor en ook vilein.

Dit decor was heel eenvoudig maar het wordt je binnen de kortste keren duidelijk hoe je met minimale middelen een fantastische suggestie kunt realiseren.

Subtiële belichting en geluid, die beiden onopvallend precies goed ondersteunen.

Ik heb nog nooit zo'n geweldige expressieve Cassandra gezien ! **Hubert Coenen**

Prachtige voorstelling . **Ines Zuidweg**

TOP toneel! Zo van deze tijd, maar ook zo van alle tijden.

Alles klopte.

Prachtig decor, goed spel, mooie regie: geweldige avond gehad, vloog om! **Janie Kropman**

Regie

Zoals bij de inleiding door Paul Knieriem aangekondigd, ging de tijd tijdens de voorstelling inderdaad rap. Ik heb nergens het gevoel gehad dat het te lang duurde (3 uur voor 3 actes incl pauze na de 2de). Ik was ook erg dankbaar voor het programmaboekje met daarin een familiestamboom-spiekbrief, en de uitleg dat de actes terug in de tijd gaan. In de zaal hoefde ik dat gelukkig niet meer uit te vogelen en kon mijn aandacht volledig op het podium richten. Met plezier.

Tekst

het lijkt me voor de makers, regisseur en spelers, een genot om mee te werken. en een gave uitdaging om de bekroonde en multi-vertaalde toneeltekst van Koos Terpstra er aan te doen.

Spel was erg goed. Met name de jonge actrices vielen op.

Andromache is een heel sterke hoofdrol door een krachtige, stoere actrice. ik kende Janneke Remmers nog niet dus weet niet in hoeverre er aan typecasting is gedaan, maar met haar stoere-jongens-houding gaf ze

Andromache een onafhankelijke onbuigzame geest.

de oudere acteurs kregen wat minder podium-tijd.

Oda SPelbos viel mij onverwacht wat tegen. ze kwam laat op gang, hier en daar een hapering. als koningin

Hecabe mocht ze dan in deel 3 eindelijk los.

Loek Peters deed ze best om staande te blijven naast zijn nog ongetemde tot-slavin-gemaakte oorlogsbuit.

George Tobal zag er indrukwekkend uit in zijn glimmende torso, en ik kon me Hectors wanhoop tussen al die kijvende wijven ook helemaal indenken. daar beschermt geen massief gouden borstschild je tegen. Keja Klaasje Kwestro gaf zich ongegeneerd in de eerste acte als dreinend papa's kindje (ik was niet de enige die inspiratie vermoedde bij Veruca Salt uit Sjakie en de Chocoladefabriek), en later zet ze Cassandra neer als een awkward puber weirdo. Ik heb heel erg om haar gelachen. het raketje uit het tover-knapsakje/fannypack was trouwens meesterlijk!

speaking of props: het decor was verrassend functioneel en won daardoor aan schoonheid. de eerste aanblik bij binnenloop was op een rommelige stapel kapotte golfplaat, "oh, het zal wel weer low budget moeten" maar het verrassingselement deed fantastisch werk: het werd op ingenieuze wijze, simpel en snel, door de acteurs in hun spel, omgetoverd tot het decor voor de tweede acte die direct op de 1ste aansloot. na de pauze was voor de 3de acte van hetzelfde materiaal ook weer simpel en doeltreffend de illusie van een paleis met grandeur gegeven. veel props dus voor het decor.

Alleen het bord met de rode lettertjes had weinig te doen. als ik zo vrij mag zijn ihkv opbouwende kritiek een verbeteruggestie te doen: ik geloof dat het alleen werd gebruikt om een tijdsindicatie te geven om het deel van het stuk aan te kondigen, maar daar had ook nog heel groot PAUZE op kunnen staan en/of EINDE. maar goed, dat was verder niet storend, alleen opmerkelijk dat al die moeite was gedaan dat tekstbord op te hangen, waar niet zoveel nut voor was.

Overall

Echt een heel goed stuk. met zo'n dijk van en toneeltekst als uitgangspunt en sterke acteurs had de regisseur en zn team goed basismateriaal te pakken en heeft daar een mooi resultaat van gekneed. aanrader! Knieriem kreeg bij de première van Koos Terpstra te horen dat hij een eind was gekomen. Nou, ik heb genoten, vandaar de hoge cijfers.

Jitske Zitman

Mooie voorstelling, de acteurs spelen geweldig, het decor is sober maar geeft een mooi effect. Ook de kostuums zijn erg mooi, alles bij elkaar een lust voor het oog en oor. De teksten zijn treffend en bijzonder goed. Een stuk dat indruk maakt. **Joyce Sprong**

Adembenemend mooi. Een eeuwenoude tragedie die door de eeuwen heen actueel is gebleven. Oorlog, eerzucht, onderdrukking, hartstocht, jaloezie en ouderliefde. De trilogie gaat in omgekeerde vorm door de tijd, wat door het uiterst simpel decor meesterlijk wordt onderstreept. Prachtig geloofwaardig spel. **Liesbeth Hazekamp**

in een woord: prachtig!

door de combinatie van strakke eenvoudige (?) regie, het uitmuntende spel van de acteurs en het verrassende decor is het eeuwenoude thema van oorlog, dood en overleven heel indringend en daarmee effectief naar het heden gebracht door Andromache te volgen in drie settings in omgekeerde tijdsvolgorde. **Loes Keyers**

Alle spelers waren geweldig. Decor bijzonder. Wel veel geschreeuw en sommige dialogen voor mij weer niet verstaanbaar. **M. Enzlin**

De decors vond ik prachtig: in deel 1 de puinhoop in 't leven van andromache, in deel 2 hangen de hardplastic golfplaten als bladeren in de lucht en in deel 3 is alles nog 'goed' en staan de zuilen van 't trojaanse hof nog overeind. Heel indrukwekkend wordt de strijd van hector en achilles uitgedrukt: op 't moment dat zij vechten kleuren de zuilen [bloed]rood en anchromache laat alle zuilen letterlijk wankelen en daarmee ook het leven van de trojanen. Wat de kleding betreft: in deel 1 en 2 zijn alle spelers in 't zwart gehuld; in deel 3 is alleen andromache in 't zwart gekleed, terwijl hector en zijn moeder stralend witte kleding dragen. Cassandra draagt goudkleurige kleding en als om de verbondenheid van haar met andromache te laten zien [de één bang omdat ze in de toekomst kan kijken en weet dat hector gedood zal worden, de ander bang haar man te verliezen en daardoor beiden tegen voortzetting van de oorlog], heeft de laatst genoemde op een gegeven moment ook een goudkleurig jasje aan [over haar zwarte kleding]. Tenminste, zo heb ik 't opgevat!

Qua humor stalen de personages hermione [verwend krenge] en cassandra [nukkig, zuur en boos] de show. De actrice die beide personen speelde deed dit geweldig!!! Trouwens, alle spelers vond ik uitmuntend en dat maakte 't stuk zo boeiend dat de tijd vloog.

't Feit dat andromache bij 't horen van vreselijk nieuws 't steeds geluidloos 'uitschreeuwde' maakte op mij meer indruk dan 't zou hebben gemaakt wanneer ze 't wel met geluid had uit gejammerd. De laatste – troostend bedoelde – zin in 't stuk van haar schoonmoeder nadat andromache's echtgenoot hector gedood was ['dit is 't ergste, erger kan niet'] komt aan als een mokerslag: omdat 't stuk in omgekeerde volgorde wordt gespeeld en dus terug gaat in de tijd en eindigt met 't begin van 't verhaal, weet 't publiek welke ellende andromache nog meer te wachten staat. **Marianne Meter**

In drie delen - teruglopend in de tijd - vertellen het leven van Andromache. Het stuk laat zien, waar je uit liefde en (on)macht toe in staat bent. Ik vond het een prachtige voorstelling, waarbij je (ondanks de aanzienlijke lengte) geen moment bij verveelde. Verrassend goede acteurs waarvan ik speciaal Janneke Remmers als Andromache wil noemen. Ook verrassend was het decor. Met ogenschijnlijk simpele middelen als stukken wit doorzichtig golfplaat werden zowel een verwoeste stad als Griekse zuilen in volle glorie gesuggereerd. **Marijke de Jong**

De Troje Trilogie vond ik een indrukwekkend stuk, dat de dilemma's van Adromache heel goed blootlegde. En w.s voor veel vrouwen in oorlogstijd, hoewel niet voor de koningin van Troje. Haar keuzes waren zuiver, in tegenstelling tot die van de strijders. Zij koos voor het leven. Daarentegen leek ze de dood van haar kind in het eerste deel bijna achteloos te ervaren. De regie stichtte soms verwarring door een opening van een deel, zoals waar Hector reeds dood op de grond ligt.

Voor het spel van Janneke Remmers en Klaasje Kwestro in beide rollen, vond ik zeer overtuigend. Loek Peters, hoewel nonchalant gekleed, was de, bijna onnadrukkelijke, heerser. Vormgeving was prachtig, met eenvoudige middelen vooral in de eerste delen. **Marijke Hoff**

De opzet van het drama in het drieluik Andromache - Neoptolemos - Troje, waarbij de peilloze diepte van de tragedie langzaam wordt blootgelegd, bracht me meteen terug naar het epos van Homerus. Onvergetelijk is immers de episode waarbij Hektor afscheid neemt van Andromache en hun zoontje. Koos Terpstra heeft de

klassieke geschiedenis op zijn eigen wijze meesterlijk uitgewerkt. Door deze tekst voelde en besepte ik zeer intens het onzegbare verdriet van Andromache, de wanhoop van Cassandra en het dilemma 'wel of geen oorlog voeren'. De klassieke geschiedenis werd actueel en voor mij gerelateerd aan de trieste, woeste oorlogen die momenteel worden uitgevochten. De inhoudelijk zware dialogen, scherp en soms geestig, werden door de acteurs heel natuurlijk gebracht. Herkenbare situaties, zoals de relatie schoonmoeder - schoondochter, brachten een moment voor 'verademing'. Ik zou wensen dat dit toneelstuk verplichte leesstof werd voor het voorgezet onderwijs. **Marjolijn du Jour**

door opkomende griep in de pauze naar huis moeten gaan. dramatische tekst, geweldig spel van de vrouwen. toneelbeeld zeer doeltreffend met de stukken hardplastic golfplaat, die in het tweede deel ingenieus omhoog gingen. erg jammer dat ik het derde deel moest missen! **Nieske Wedman**

Wat een prachtig geheel, een boeiend verhaal dat juist door de omgekeerde chronologie nog beter tot zijn recht komt. Goed werk van de acteurs en een briljante Keja Klaasje Kwestro.

Kostuums lekker hedendaags en dat alles in een decor van golfplaten die in alle drie de delen geweldig werden ingezet. **Noah van Klaveren**

Pakkend drama. De tijd vloog voorbij, Janneke Remmers speelt een geweldige Andromache. Het decor subtiel door zijn eenvoud, geen overbodige opsmuk die voor afleiding zorgt. **Paul Langerak**

Plastic scherven als de ruïnes van Troje als achtergrond voor Andromache's strijd om haar bestaan zijn aardig bedacht, maar ik maakte me zorgen over de voeten en de benen van de spelers die erover heen moesten lopen. Dat leidt wel enigszins af. Misschien is dat de reden dat ik wel genoot maar niet echt emotioneel getroffen werd door haar drama.

De omgekeerde tijdsvolgorde bracht mij even in verwarring omdat ik de titel van het tweede deel 'Neoptolemos' in de display net miste, maar desalniettemin een uitstekende vondst van regisseur Knieriem.

Verder alle lof voor de artistieke professionaliteit van de acteurs. Gelukkig zat er ook humor in af en toe anders was het toch wel loodzwaar drama geworden. **Paul van Leeuwen**

Was super. Gebruik van het decor en de keuze van de verhaallijn vond ik origineel. Genoten van het stuk en het spel. Heb het anderen zeker aanbevolen. **Petra Lutén**

Mooi gevonden dat de trilogie terug ging in de tijd. Voor mij benadrukte dat de hopeloosheid en de onmogelijkheid de goede keuzes te maken. **Plony de Jong**

Fantastisch!

Wat een heerlijk stuk!

Ik heb de hele avond genoten van dit stuk, alles klopte, Sterke acteurs, dynamisch, mooie teksten, expressief, een genot om naar te kijken!

Verrassend decor, !, een vloer vol kapotte wit plastic golfplaten, hoe kom je op het idee!, leek me ook niet zo makkelijk om op te spelen, maar het werkte erg goed.2. Het decor veranderd, blijkt dat de golfplaten opgehangen kunnen worden, opgehesen worden, zijn aan lange snoeren met elkaar verbonden, heel verrassend, soort wolkenlucht.3. changement, nu staat de vloer vol met doorzichtige gazen pilaren die de suggestie opwekken van een Griekse tempel, ook weer erg mooi!

Complimenten!

Er zat lekker veel vaart in het stuk, en ook veel humor, ondanks het zware onderwerp. Prachtig in balans.

Ook de ondersteunende muziek, mij onbekend vond ik fantastisch. **René van Dootingh**

Geweldige voorstelling! Die drie uur vlogen voorbij! Prachtig decor, goed gespeeld en mooie teksten. Zo nu en dan was de tekst een beetje 'te mooi', te geslepen zeg maar. Ook de volgorde van het stuk sprak mij heel erg aan, veel interessanter dan wanneer het chronologisch zou zijn. Ik vond de humoristische stukjes een erg goede toevoeging, maakte de voorstelling mooi compleet, het raket-ijsje was een gouden vondst! **Renske Jeninga**

Prachtig teksttoneel, bleef tot het einde toe boeien en ontroerde af en toe. Knap hoe de acteurs vol overgave hun gevoelens en dilemma's wisten over te brengen. Dit smaakt naar meer. **Riëtte van Raamsdonk**

Geweldig spel, vooral van Oda Spelbos (ook in het stille spel!), mooie vondsten in het decor: beeldrijm en -variatie!), betrokken en tekstgetrouwe regie, en vooral hoe de schrijver met een nieuw perspectief het toch al zo indrukwekkende genre van de Griekse tragedie kunstzinnig actualiseert. **Roelof Jan Velkamp**

Het epos van de val van Troje herverteld vanuit het perspectief van Andromache, de weduwe en echtgenote van de Trojaanse held Hector. De weduwe en echtgenote in deze volgorde, omdat het verhaal in omgekeerde chronologie verteld wordt. We beginnen bij de gevolgen en eindigen bij de oorzaken. Een vorm die het fatalisme van de Griekse mythologie nog eens benadrukt. We zien hoe Andromache, ondanks, of wellicht juist dankzij haar handelen het noodlot over zichzelf en haar geliefden afroept.

De delen van Troje Trilogie vertellen van de sleutelmomenten in Andromache's leven. Gedreven door overlevingsdrang en liefde neemt zij op alle drie de momenten net de verkeerde, noodlottige beslissing. Dit alles is gegoten in een modern jasje. Taal en motieven zijn ontleend aan het heden. Dat wringt her en der nogal eens, de taal is bij tijd en wijle gewoon vulgair, zonder dat daar een dramatische noodzaak voor is en sommige 'moderne' elementen lijken alleen toegevoegd voor effectbejag, goedkope hilariteit. Met name het derde deel was langdradig met een hoop overbodig gekijf, en had flink ingekort kunnen worden.

Het spel was vrij statisch, en bestond regelmatig uit declameren. De plotselinge emotionele uitbarstingen, het gaat tenslotte om een behoorlijk heftig thema, kwamen daardoor niet aan. Sterker, die bevreedden eerder dan dat ze overtuigden.

Het decor was dan weer wel intelligent vormgegeven. Een stapel kapotte golfplatenbij aanvang van het stuk bleek aan het einde de muren van Troje te zijn.

Troje Trilogie is een lang stuk, dat niet de hele duur mijn aandacht kon vasthouden. Gooi er tekst uit met medeneming van al te hilarische elementen, laat de acteurs meer spelen en minder declameren, en het zou al een hoop boeiender worden. **Theo Akse**

Zohre een Afghaans Nederlandse soap – Marjolijn van Heemstra

Marjolein van Heemstra stelt vanuit haar eigen ervaringen maatschappelijke zaken aan de orde. Dit keer is ze in contact gekomen met een Afghaanse vluchteling. Als het stuk begint staat het toneel vol rook waar ik anders een groot tegenstander van ben, maar ik moet toegeven dat het hier wel een meerwaarde heeft. Het roept associaties op van onzekerheid en oorlog. Het duurt even voor ik 2 mensen bovenin kan onderscheiden: Zohre en Marjolein. In korte fragmenten vertellen ze hun verhaal. Als het ware balancerend op hun plekje in de wereld.

Zohre vertelt van de vlucht uit Afghanistan waar ze een soapserie volgde die ineens afgebroken werd, zodat ze niet weet hoe het afloopt. Ze vertelt ook van de confrontatie met de voor haar onbegrijpelijke nieuwe wereld waarin ze aan allerlei voorwaarden moet voldoen. Marjolein vertelt van haar twijfels, pogingen om te helpen en haar soms mislukkende goede bedoelingen. Deze wereld van regels stelt ze allebei voor vragen over de samenleving. Het gaat in de voorstelling daarbij vooral over het zoeken naar menselijk contact en vriendschap in die ongrijpbare wereld. Dit gebeurt op een manier die je als kijker aan het denken zet. **Anne-Mieke Akkermans**

Tijdens de inleiding kregen we filmpjes te zien met interviews waarin gevraagd werd wat er van vluchtelingen/asielzoekers wordt verwacht. De meest gehoorde antwoorden: ze moeten "gewoon" doen (wat dat ook moge zijn), de taal leren en zich aanpassen aan de Nederlandse cultuur. Verder zijn ze hier te gast. Zohre is een Afgaanse vluchteling die door Marjolijn van Heemstra wordt omarmd. Omdat het zo moeilijk is om veel dingen te regelen zal Marjolijn dit wel even voor haar doen. Daarbij loopt ze tegen muren van ambtenarij op waar je amper langs komt. Inburgeren is een helse klus. Terwijl Zohre er rustig onder lijkt te blijven wordt Marjolijn er soms heel boos om. De dames drinken thee en praten over de situatie terwijl ze boven op een steiger zitten. Dit toneelbeeld begreep ik niet en vond ik ook een minpuntje in deze voorstelling, want ik moest constant omhoog kijken, wat vervelend was voor mijn nek. Verder is het een heerlijke voorstelling, die inzicht geeft in de wereld van de asielzoeker. Echt een Marjolijn van Heemstra-voorstelling, liefdevol en met compassie. Intussen maakt Zohre zich druk om heel andere dingen dan je zou verwachten en daarmee wordt de belangrijkste vraag beantwoord: wat wil Zohre? Zohre wil autonoom zijn en vooral gewoon zichzelf. Willen we dat niet allemaal? **Brigitte Van Mulken**

De inleiding wordt door ziekte van de dramaturge gegeven door Miel van Teijlingen in samenspraak met een andere toneelkijker coördinatrice. Ze doen het erg leuk en naar aanleiding van 2 korte filmpjes over Zohre die Nederlanders ondervraagt naar adviezen over hoe verder te integreren ontstaat er een leuke discussie over de specifieke eigenschappen van Nederlanders, waar zelfs de visie van Maxima even in herinnering wordt geroepen. Zohre is echter een Afghaanse vluchteling die evenwel het Nederlands zeker ook goed beheerst. We betreden de zaal waar op een uiterst smalle steiger de twee toneelspeelsters Zohre en Marjolijn van Heemstra zitten. Marjolijn vertelt ons dat ze graag iets voor vluchtelingen wil betekenen en zodoende Zohre als babysitster te werk heeft gesteld. Zohre, die in Alphen al een woning heeft wil echter bij Marjolijn blijven slapen omdat ze genegenheid en vriendschap zoekt. Dat kan en Marjolijn vertelt verder dat zij regelmatig probeert Zohre verder te helpen met de noodzakelijke papierwinkel waarin mensen met een vluchteling status lijken te verzanden. Ook Zohre begrijpt de papierwinkel niet ze wil graag de Afghaanse soap afleveringen die ze heeft moeten achterlaten afmaken. In wezen stelt Marjolijn het Nederlandse vluchtelingen beleid aan de kaak en mijmert Zohre in haar vrije uren graag over romantiek. En dan kun je de rest verzinnen tenzij de speelsters de "greep" van het decor weten te doorbreken. Helaas is dat niet het geval en worden -net zoals momenteel ook in literatuur-individuele ervaringen verheven tot doel in plaats van middel voor iets hogers. Op de steiger na dan waar ze hun applaus in ontvangst kunnen nemen. **Fea Boegborn**

Hoe authentiek, belangwekkend, actueel, sympathiek deze voorstelling ook was (ik zou er meer positieve kwalificaties aan kunnen toevoegen), ik kan er onmogelijk hogere cijfers voor geven, omdat er in mijn beleving in het stuk gewoon te weinig gebeurde. Het waren (bijna) alleen woorden. Daardoor was het volgens mij eigenlijk meer een hoorspel dan een toneelvoorstelling. Ik kon mijn aandacht er (daardoor?) niet goed bij houden. Volgens mij had er met weinig middelen iets meer leven in de brouwerij gebracht kunnen worden, bijvoorbeeld als een van de twee spelers even van het 'dak' af was gekomen om een potje thee te zetten, met een muziekje eronder en eventueel een projectie op het 'scherm'. Maar misschien lag het aan mij. In ons napraatclubje waren ook veel positievere geluiden te horen. **Henk Zwijnenburg**

In het donker de zaal binnenkomend als een van de laatsten ga ik op de eerste vrije plek op eerste rij zitten. Als het licht wordt, zie ik mijn vergissing: De hele voorstelling (5 kwartier) moet ik omhoogkijken. Balen! Afgezien van dit kleine ongemak was het een uiterst amusant stuk om te horen. Niet dat een vrolijk geheel was, dat zeker niet, maar de leuke momenten zaten in een de uitspraken die Zohre optekende uit de mond van de mensen in Nederland met wie zij had gesproken.

Zohre speelde zichzelf: een Afghaanse vluchteling die via Turkije, Griekenland en Duitsland in Nederland was terechtgekomen. Na een verblijf in een AZC kreeg ze uiteindelijk een flat toegewezen in Alphen aan den Rijn. Alleen, want de familie met wie ze de reis had ondernomen had geen asiel gekregen.

Haar voornemen is om zo snel en zo goed als mogelijk is te integreren in Nederland. Pijnlijk duidelijk wordt waar mensen als zij tegenaan lopen in een goed gereguleerd land als Nederland. Hoe onbegrijpelijk bureaucratisch het er (in hun ogen) soms aan toegaat, waardoor gemaakte (financiële) vergissingen bijna niet meer te boven kunnen worden gekomen.

Het totale onbegrip van de teksten in de brieven die worden ontvangen, van regels die hier gelden, van omgangsvormen. Geen onwil van deze mensen om ze te begrijpen, maar een compleet andere culturele bagage hebben, waardoor het waarom van de dingen in Nederland bijna niet te bevatten zijn.

Ook de goed bedoelde hulp van Nederlanders die nogal eens tot misverstanden leidt, komt met een milde spot aan de orde. Adviezen die met de beste bedoelingen worden gegeven, maar iemand juist tot wanhoop kunnen brengen door de gedachte dat aan al die goede raadgevingen niet is te voldoen. Wel willen, maar domweg niet kunnen.

Maar ook de goede dingen die haar overkwamen, de vriendelijkheid, de hulp, de gastvrijheid, het begrip dat wordt ontvangen. Alles komt aan de orde zo lijkt het. Ik ga hier niet de wijze vertellen waarop het allemaal voor het voetlicht werd gebracht. Er mag nog iets te raden over blijven.

Kortom een zeer intrigerend stuk, verhelderend, hartverwarmend soms, maar ook tenenkrommend en boos makend door de schrijvende situaties die worden belicht.

Het gaf ook meer inzicht in de mooie geschiedenis van Afghanistan, maar ook van de alles vernietigende invloed van de Taliban op het leven van alledag, maar vooral ook op de vernietigende effecten op de waardigheid en het levensgeluk van de vrouwen daar.

Een leerzaam stuk! **Hugo Elbers**

Veel regels in Nederland belemmeren vluchtelingen met een status eerder dan dat ze hen helpen. Marjolijn van Heemstra maakt dit concreet door samen met Zohre verslag te doen van het jaar dat Zohre als tienermeisje deels bij Van Heemstra inwoont. Daarbij legt Van Heemstra het accent op allerlei praktische hobbels en ongerijmdheden waar ze op stuiten, meer dan op het emotionele proces dat de cultuuromslag van Afghanistan naar Nederland natuurlijk óók is. Deels door die regiekeuze blijven vertelling en dialogen nogal sec, statisch en zonder levendige fysieke expressie - ongeveer zoals in documentaires. Ik mis hier het gebruik van een rijker acteerarsenaal, vooral in de dialogen die vaak blijven steken in een beleefd 'om de beurt praten'. Een productie maken met iemand die niet is geschoold in het podiumvak is lastig en Zohre verdient sowieso heel veel respect voor haar durf en haar beheersing van het Nederlands. Een vondst is om het dak van een huis als plaats van handeling te kiezen: in Afghanistan de plek waar je onbekommerd naar de sterren kunt kijken of met je naasten praten. Al met al een wat gemengd beeld van deze try-out die nog een flinke zet nodig heeft richting een geslaagde première! **Jeroen Schoot**

Een prachtige voorstelling, waarbij op een bijzondere manier gebruik werd gemaakt van de belichting. De woestijn was prachtig. Het inkijkje in de verwarring die ontstaat als men hier wil inburgeren en de eenzaamheid die het gevolg is van een en ander werd mooi over het voetlicht gebracht. **Joukje Bijlsma**

Twee jonge vrouwen vertellen het verhaal van Zohre, een migrante, gevlucht uit Afghanistan. Ze hangt nog met één haakje vast in een Afghaanse soapserie :
Wat is het antwoord van de soap-ster op de laatste vraag.

In Afghaanse soaps hebben knappe vrouwen een uitsluitend dienstbare rol aan de aardige stoere mannen. Evengoed wordt ze uitgehuwlijkt. Enig perspectief op de vrije wereld is vanaf het -karakteristiek gebouwd- ommuurd dakterras :
de onbewolkte hemel vol heldere sterren.

Het verhaal van vlucht naar asielzoek-opvang naar zelfstandig wonen komt uit bij de ontmoeting met Marjolijn van Heemstra. Wederzijdse verbazing, verwondering, ergenis, woede over de drie totaal niet-aansluitende contexten die integratie, inburgering door gebrek aan ambitie hinderen.

Jammer genoeg blijft het daarbij en ontbreekt een ontwikkeling in het verhaal, helder samengevat in de vertelsituatie: een smal speelveld 3 meter los van de grond,

van nog geen één meter bij vijf meter voor een projectie-wand.

Knap verteld maar wel veel van hetzelfde, terwijl de achtergrondfilmpjes, zoals getoond bij de geslaagde inleiding over het project 'Zohre', veel meer zeggingskracht hebben. **Martien Vogelesang**

Drie standaardregels bij hulp aan vluchtelingen heeft Marjolein van Heemstra zonder dat ze het wist gebroken. Zohre kreeg een bed, geld en meer wat je beter niet kunt doen. Ondanks dat kon ze niet voorkomen noch verhelpen dat iemand van buiten in een bureaucratische Kafkaëske wereld zonder weerga terecht komt. Dat is Nederland, toch geen derde wereldland. De smalle hoge richel waarop gespeeld wordt geeft haar bestaan goed weer. Je valt zó naar beneden en de trap omhoog ontbreekt. Een vangnet is er nu wel. Indringende en maatschappelijk relevante voorstelling. **Renée Besteman**

Een kritische blik op de opvang van vluchtelingen en de daarmee gepaard gaande persoonlijke gevoelens en gedachten alsmede de bureaucratie waarmee Nederland de inburgering heeft "geregeld". Het geheel lijkt bijna persoonlijk te worden gedeeld door de twee actrices, die zittend op een verhoging schijnbaar spontaan en gemakkelijk hierover van gedachten wisselen. De aanblik is wel erg statisch en het geheel duurt eigenlijk nét te lang om blijvend te boeien. Met name het einde (de sterrenhemel) en de overige belichting bracht enige dynamiek. Toch hulde voor geëngageerd theater en het actuele onderwerp. **Renee Walhain-van der Stoel**

Sterke dialoog die de, op zichzelf terechte en rake maatschappijkritiek zelfs weet te ontstijgen. Waardoor thema's als westerse vs. niet-westerse wereld en egoïsme vs. altruïsme mooi aan bod komen. Passende decorkeuze, met het plaatsen van beide hoofdrolspelers op de rand van het dak. Ook steeds prettig dat verwezen werd naar de Afghaanse werkelijkheid, bijv. door de voice over uit de soap te laten klinken. **Ronald Visser**

Een actueel onderwerp prachtig verbeeldt. Mooie verwerking van een soap waarin verlangen en vrijheid en zo willen zijn als het soappersonage knap ineen werd verweven. Een diepe buiging voor Zohre die hiermee haar toneeldebuut maakte. **Rubi Hendriks**

De inleiding werd vandaag verzorgd door onze Toneelkijker-coördinator Miel. Hij liet onder andere filmpjes zien die gemaakt waren door de hoofdrolspeelster Zohre Norouzi, een Afghaanse vluchteling die in Nederland probeert te integreren. De aansluitende discussie onttaarde in het gissen naar "Kernwaarden" van de Nederlander, die niet wezenlijk verder kwam dan wat typische gedragseigenschappen van Nederlanders. De zaal was vrijwel uitverkocht voor deze laatste try-out voorstelling. De speelsters Marjolijn van Heemstra en Zohre Norouzi zaten op het dak, nou dat leek er helemaal niet op, ze daten in de dakgoot, een smalle richel hoog boven het toneel waarop iemand met maar een beetje hoogtevrees het geen 5 tellen zou uithouden, maar waar de speelsters het de hele avond uithielden, hetgeen hun bewegingsvrijheid ernstig beperkte.

Dat was voor het verhaal niet het geval, Zohre bleek zich vrij te kunnen bewegen door Nederland en beleefde vele avonturen met de ambtelijke instanties die het niet makkelijk maken voor een arm, (toen nog) matig Nederlands sprekende vreemdeling. Daarbij komt dan de hulp van Marjolijn wel van pas. Die gaat (soms te) ver. Waar ze dicht bij elkaar komen gaat het soms ook stroef. Het is een heel mooi, ongemakkelijk en levendig gebracht verhaal. De vele omissies, het merkwaardig oningevulde vluchtverhaal van Zohre die als enige van de familie mocht blijven, de achtergrond van de speelster en de familie (rijk, intelligent en creatief?) laten veel vragen achter die het voor een krantenlezer een zoveelste oppervlakkig vluchtelingenverhaal oplevert. Wat willen ze met deze voorstelling laten zien en waarom? Een zielig verhaal? De realiteit? Waarom dan zo onvolledig? **Sjoerd Postma**

Indrukwekkend stuk! Omdat Zohre een 'amateur' is, die zichzelf speelt, krijg je een authentiek beeld van haar verhaal. Veel nieuws hoor je als politiek bewuste 'gutmens' niet, maar wat me wel opviel was de wijsheid van Zohre. Ze heeft zoveel meegemaakt, dat een paar Nederlandse wonderlijke gewoontes er ook nog wel bij kunnen. De bureaucratie waar een nieuwkomer mee te maken krijgt is inderdaad shocking, ik hoop dat het helpt dat ook beleidsmakers de voorstelling te zien gaan krijgen. Misschien kunnen ze dan ook meteen wat bureaucratische rommel opruimen waar je als zorgvrager mee te maken krijgt, of gewoon als burger die even wat anders aan zijn/haar hoofd had dan post van de overheid.

Nog even naar de voorstelling: sterk was dat de acteurs samen op een verhoging zaten, het dak. Symbool voor de kleine plek die je hebt, maar je hebt wel een machtige sterrenhemel erboven. En altijd blijven dromen. **Susan de Boer en Geertje van der Waaij**

mooi en zeer geloofwaardig. ieder blijft in zijn eigen waardigheid en met zorgen voor wordt duidelijk dat we toch allemaal persoonlijkheden zijn met eigen gewoontes en eigen meningen. **Tilly Bertling**

DANS

Happiness – Club Guy en Roni

Happiness met een negatieve ondertoon, iedereen had wel een verborgen verlangen waar ze volgens de inleiding juist blij van werden, maar het waren niet altijd gezellige verlangens. Er was veel te zien, soms met leuke stukjes dans. Muziek en licht waren niet prettig voor oren en ogen, het decors was mooi, toen alle stukken waren opgehesen, dat gaf diepte aan de ruimte. **Annette Stehouwer**

Dansers hadden al genoeg aan elkaar op het toneel Zonder die figuranten. Ben zelf ook figurant voor alles en nog wat, maar hier voegde ze niets toe. **Casper van Bree**

Ik werd totaal weggeblazen door deze voorstelling. Keihard geconfronteerd worden met de donkere kanten van geluk en toch met een licht hart de zaal uit. Heel knap hoe deze voorstelling uitmondt in een groot feest en je toch ook aan het denken heeft gezet. **Cherry Prins**

Oma Tremor danst maar door. Verrassende meeslepende afterparty! **Corry Moor**

Heel plezierige avond. Genoten van de voorstelling. Halverwege wel een dal in de spanningsboog, maar krabbelde er weer uit. Alle onderdelen (die ik apart zou moeten benoemen, maar nu te lui voor ben) maken het tot een leuk spektakelstuk zonder dat het de kijker zodanig comfortabel maakt dat de spanning er uit verdwijnt (op dat dal na dus). Vakmanschap van de dansers staat buiten alle discussie. Gewoon heel goed danstechnisch en in het neerzetten van de verschillende personages. Ik kom altijd met: "dansers behoren niet verbaal te worden". Mijn ervaring is dat het meestal pretentieuze proza is dat de zaal in wordt geslingerd en weinig meerwaarde heeft voor de dans. Bij dit stuk moet ik, schroomvallig, toegeven dat het verbale functioneel is. Kortom alle lof en benieuwd naar een volgende voorstelling. **Frits van Rhijn**

Mooie mix van dans, toneel, muziek in een wervelende voorstelling. Het podium had zeker toegevoegde waarde om de dansprestaties van de broers te versterken. De personages waren niet sterk ontwikkeld, maar gaven niettemin een duiding aan het verhaal; de middelste broer was voor mij de absolute top. De zwart-witte doeken waren prachtig en ook de muziek heel mooi. Complimenten voor de zeer goed voorbereide en onderhoudende inleiding. De amateurs hadden weinig toegevoegde waarde (als laatste neutrale opmerking). **Hera Tseng**

Wat een bijzonder leuke en boeiende voorstelling kregen we te zien in Happiness! Een waar toneelstuk op de dansvloer! Het stuk duurde 1 uur en 10 minuten en die tijd vloog om. Wat een spektakel, vrolijkheid, gekkigheid, humor, verdriet, woede ook, kregen we voorgeschoteld. De uitstekend bij het spel passende muzikale begeleiding werd verzorgd door 3 muzikanten.

Wat we te zien kregen was een familie bestaande uit 7 personen en een buurman, die allemaal een alter ego hebben. Daarnaast bestond het gezelschap uit 6 niet-professionele deelnemers, die in leeftijd varieerden van 8 tot 71 jaar. Elke (professionele deelnemer had meerdere kostuums (uitdossingen is wellicht een betere term). In detail beschrijven wat we te zien kregen is ondoenlijk; het aantal scènes flitste voorbij. De kwaliteit van de dans die we te zien kregen was in mijn beleving zeer hoog. En daar komt bij dat er een compleet toneelstuk werd opgevoerd, waarin bijvoorbeeld Dimitri zijn zoons ongenadig de oren kon wassen als hij het niet eens was met hun escapades. Het leitmotiv was ieders zoektocht naar geluk (happiness) waarbij ook geheime fantasieën op bijvoorbeeld seksueel gebied als een soort donkere kant van een aantal hoofdrolspelers (Dimitri leek mij het meest extreem hierin) aan de orde kwamen. Maar ook Johnny (de broer van Dimitri) was in zoverre apart dat hij zich graag in vrouwenkleren hulde. Ook oma (Brooke) liet zich niet onbetuigd door alle uiterst aparte kleding waarin zij zich graag hulde. De donkere kanten van het mensdom kwamen ruimschoots aan bod. De diverse situaties werden dan nog eens geaccentueerd doordat het licht veranderde van een soort zonnig geel naar ietwat spookachtig blauw. De op het oog heel normale figuren blijken in hun zoektocht naar geluk soms wel heel bizarre (seksuele) fantasieën te hebben. Toch wordt het stuk op geen enkel moment plat dan wel banaal. Of het zou het moment moeten zijn dat Dimitri vrijwel naakt het toneel opkomt met alleen een blauwe olifantenkop inclusief zwaaiend slurfje voor zijn geslachtsdeel.

Ik kan niet alle scènes meer goed reproduceren; het waren er heel veel en ze wisselden elkaar ook in sneltreinvaart af. Vermakelijk, maar soms ook ontroerend, was het beslist. Ik heb waarschijnlijk van het begin tot het eind met een glimlach (of misschien wel met een gulle lach) van oor tot oor gezeten. Heerlijk! Ook het slot van de voorstelling met een opzwevend en meeslepend stuk Indiase muziek was in een woord geweldig! **Hugo Elbers**

Het idee: het uitgangspunt is interessant, hoe het streven naar geluk voor ieder anders is, in dit geval getoond via extreme voorbeelden; dankzij de inleiding wist ik waarover de voorstelling ging, zonder dat was het toch vooral heel warrig geweest, een zoekplaatje
choreografie: je zou het bijna vergeten door alle gedoe er om heen, maar er wordt ook echt goed gedanst, veelal bedacht door de dansers zelf begreep ik uit de inleiding
dans: heel goed, maar door de buitenisigheden raakt dat regelmatig ondergesneeuwd
kledingkeuze: herkenbaar 'fout' en daarmee ook wat voorspelbaar
decor: een verhoogde vloer dat als podium fungeert, prima, maar de zwarte strepen begreep ik niet; de zwarte doeken met witte opdruk had me niets gezegd zonder de toelichting tijdens de inleiding
totaalindruk: grappig, maar echt hangen blijft het niet door het gebrek aan helderheid van wat er gezegd wil worden. **Huub van Heeswijk**

Een wilde mengeling van "eigenlijk van alles" in een verstild decor, met fantastische dansers en schitterend gecastte vrijwilligers. Er gebeurt zoveel op het toneel dat je ogen tekort komt. Uiteindelijk heb ik ervoor gekozen een personage te volgen i.c. de grootmoeder. Aan de hand van "de grootmoeder" met haar prachtig neergezette personage, de schitterende dans, met tremor! ben ik door het stuk gewerveld. **Ieke Schicht**

Wat een geweldig spektakel, deze voorstelling. Ik kwam ogen en oren te kort, voor het eerst dacht ik, ik zou deze voorstelling graag nog een keer zien, want volgens mij heb ik veel gemist. Overal gebeurde iets wat de moeite waard was om naar te kijken of naar te luisteren. Ik vond het heerlijk dat het spel, de dans, de muziek enigszins over the top en kitcherig was met rafelrandjes. Ook de afwisseling van mooie, lieflijke momenten met de wat meer donkere kanten van het leven vond ik heel boeiend om te volgen. Prachtig om te zien hoeveel dansmogelijkheden er bijgekomen zijn door het verhoogde podium. Ook heel goed hoe de muzikanten een rol kregen in het geheel. Geweldige voorstelling! **Karin Pronk**

Vrolijke drukke boel, bijzondere aandacht trekkende kostuums waardoor het een vrolijke boel werd. Of iedereen nu zo happy was is nog maar de vraag. De voorstelling had ook iets treurigs. Danskwaliteiten kwamen niet goed uit de verf door rommelige regie. Slagwerk soms wel erg dominant aanwezig. **Luud Schrauwen**

Happiness is een groot feest van dans, beweging, kleur, drama en muziek. Alle elementen even sterk, met snelle en verrassende afwisseling van scenes, daardoor is het onmogelijk is om alles tegelijk te zien en te vatten. De 'echte' spelers en de 'echte' mensen vormen ondanks het verschil in technisch kunnen een geheel. Het samen spelen is juist spannend en elkaar versterkend. Het spelplezier spat er van af. Wat een persoonlijkheden op het toneel! Ieder voor zich is de moeite waard om een hele voorstelling geboeid naar te kijken en luisteren. Naast alle virtuositeit ook een emotioneel aangrijpend stuk over echte levens. Ik heb genoten. De informatieve inleiding vooraf en de spannende muziek en dans in de foyer maken het feest compleet. **Marja Langenberg**

Op de donkere toneelvloer staat weer een toneel in het wit.
daarachter de drie muzikanten van Slagwerk Den Haag,
aan weerszijden nog wat jolige attributen.
Happiness is wat echt gedanst gaat worden, en wel
tijdens een familieuitstapje. GELUK dus
Grootmoeder, vader moeder, oom, tante en zoonlief tonen
in karikatuur dansend hun ideaal van geluk:
oma deelt graag briefjes van twintig uit bij voorkeur hooggehakt,
vader geeft ieder zijn juiste aanwijzingen, danst zichzelf
in de meest ingenieuze knopen, moeder zorgt dat ieder familielid
er netjes en verzorgd bij danst, zijzelf het elegantst en zoon
eerst wat timide durft te dansen. Oom vertoont acrobatische
danskunsten en tante danst met verminderd zicht, blind,
door haar donkere haar voor het gezicht en wordt gered als ze
aan het randje raakt.
Alle geluk wordt werkelijk in bonte en bizar snel wisselende
belichting, kleding en dansen. Ook werkelijk gedanst
worden de verborgen, duisterder idealen, geheime wensen,
van licht grappig en seksuele aard: pedofilie, verkleed,
overmeesterend en slaafs. En dat in een wervelende en
voortstuwende muzikale ondersteuning passend bij de verschillende
karikaturen.
Het zou een voortdurende "over de top" dansfeest

zijn als niet ook een groep grijze schaduwpersonages de realiteit van "gewone amateur"-dansers voor de nodige relativering en rust zorgen. Eerlijk en onverbiddelijk ook komen de gekste taferelen langs, altijd gedanst, soms voorzien van toelichting, altijd ook komisch waar ook de muzikanten goed in meegaan. Kortom een geweldig spektakel aan superidealen, nooit gedurfde dromen, dansen voorbij, naar een feestelijk swingende finale: **PUUR GELUK. Martien Vogelesang**

ruim een week geleden de voorstelling gezien en ik denk er nog steeds met veel plezier aan terug. Een heerlijke hectische voorstelling met humor en indrukwekkende schaduw kanten die er bijzonder mooi ingeweven zaten. muziek meeslepend vooral aan het eind, jammer dat het afgelopen was. Maar wat een verrassing in de foyer werden we weer verrast door een bijzondere voorstelling onder het nuttige van een glas wijn. Het was een bijzondere avond. **Rineke Kop**

een heerlijke caleidoscopische chaos een podium op speelvlak... rondom instrumenten.. spullen... roze opblaasmeubelen... het woord happiness brandt op letter P na... dansers... slagwerkers... skin broek met baard draagt plots een jurk met pruik... bril laat broek zakken en zwaait piemel in het rond... slagwerker in fel geprint kostuum slaat tamboerijn... jong meisje op schouders van bril showed een bord met one-liner... bril naakt op groen slurfolifantje na... zwart doek gaat hoog... twee dames in ballroomjurk... en dan ook nog eens een groep grijze mensen die de dansers dubbelen... dame zwart sluik haar gedubbeld door grijze pop op rug... pop wordt aangerand, verkracht... vitale dans... veel... ogen tekort... lol...ernst... **Rob Thuis**

Fascinerend, boeiend, bizar, apart, acrobatisch, kleurrijk, flamboyant en zo nu en dan zat ik naar de Addams Family te kijken. Happiness is voor mij een veel breder begrip geworden. Knap bedacht en voortreffelijk neergezet. **Rudy Ramondt**

Heerlijk, wat een voorstelling van Club Guy & Roni en Slagwerk Den Haag. Ik kwam ogen en oren tekort, heb lang niet alles kunnen zien of horen. Compleet maf, doorgedraaid en tegelijkertijd ook vertederend, met een warm gevoel voor alle familieleden. Mooie kleurige verkleed-partijen, maar niet oppervlakkig. De choreografie en dans vond ik van hoge kwaliteit. De toevoeging van de 'gewone' spelers in het grijs was heel knap gedaan en echt een meerwaarde. Bij het decor, (zaklamp)belichting en kostuums werden alle registers opengetrokken. Het live-slagwerk paste perfect. Als toetje ook nog mini-performances in de foyer. Zoals gezegd: Heerlijk! **Wim Schoorlemmer**

Here we live and now - Korzo

Mooi decor van de poppen De belichting suggereerde elegante bewegingen dat vond heel kunstig
Het licht en geluid verbeeldden heel goed het onweer en de overstromingen
De afwisseling van licht en donker en het contrast in zacht en oorverdovend hard geluid was vooral in het begin angst aanjagend.

In de dans werden de afwisselingen in de stemming duidelijk weergegeven.

Duidelijke uitdrukking van tegengestelde stemmingen van dezelfde persoon in twee gedaanten

De voice over was niet helemaal duidelijk

Het geheel was indrukwekkend door de eenvoud in de uitdrukking van de gecompliceerde gevoelens

De kleding doet af aan de waarde van het geheel

Enigszins banaal. **An Kemp**

Het waren drie stukken met als verbinding dat er eigenlijk geen muziek bij was, geluiden en klanken, soms herkenbaar, soms niet. Jammer was dat ik niet vrolijk werd van de stukken. Bij het eerste stuk ervaarde ik niet veel, bij het tweede was er beklemming, angst, bij het derde irritatie. **Annette Stehouwer**

Dit stuk bestond uit 3 dansen. De 1e en 3e waren voor mij niet leuk. Soms stond het geheel minuten stil, zag ook om me heen sommige bezoekers met de ogen dicht zitten. Van de drie was stuk Dissonance dan een voldoende. Maar door de andere twee totaal niet iets voor ons een 5. Jammer. **Casper van Bree**

1. Petrichor: 3 danseressen en 9 poppen. Ik begreep de poppen niet zo goed, behalve dat ze werden gebruikt om tussendoor te dansen. Moesten het mensen voorstellen? Muziek aardig. Dans: mooi maar niet helemaal af.

2. Dissonance: mooi gedaan de 2 danseressen die wel één leken en een mooi verhaal wat duidelijk uitgebeeld werd. De twijfel waarin je verzeild kan raken. Mooie stijl. Goed gedaan!

Rhizoma: Geboorte, leven en altijd bij elkaar blijven. Mooie muziek. Prachtig uitgevoerd. Een klein minpuntje maar daar kon Astrid Boons niets aan doen: de muziek was zo heerlijk ontspannend dat ik af en toe - heel even maar hoor - m'n ogen dichtdeed en wegdroomde. **Flora Versloot**

De beoordeling is een gemiddelde voor de 3 stukken. Qua choreografie vond ik Dissonance het sterkst en bleef je gedurende het gehele stuk geboeid. Bij Petrichor was dat het minst; dat betreft ook het decor. Voor alle stukken geldt dat de dansers een enorme beheersing van hun lichaam lieten zien, wat resulteerde in eindeloos genieten van zeer getalenteerde, gedreven jonge talenten. De kostuums waren zowel mooi als ook functioneel. Tot slot ook veel dank voor de heldere inleiding. **Hera Tseng**

Een dansvoorstelling bestaande uit 3 onderdelen, gechoreografeerd door achtereenvolgens Cécilia Amade, Menghan Lou en Astrid Boons, alle drie voormalig danseressen van het NDT.

Jammer genoeg moeten de drie stukken in één beoordeling becijferd worden. Doordat de amusementswaarde flink uiteen liep, is het gemiddelde cijfer op elk onderdeel lager dan het beste stuk (dat van Menghan Lou) eigenlijk verdient.

Het eerste stuk (Petrichor) begon met een uiterst irritant geluid en de drie danseressen bewogen stelselmatig niet synchroon op de momenten dat het wel synchroon leek te moeten gaan. Er stonden in een flauwe boog een stuk of 10 etalagepoppen op het rechterdeel van de vloer. Deze poppen werden voornamelijk gebruikt als scheidslijn en slechts een paar keer als onderdeel van de dans zelf. Hoewel 2 van de 3 danseressen prachtige bewegingen en technieken lieten zien was als het geheel te storend (daarbij speelde ook de "muziek" een duidelijk negatieve rol) om ervan te kunnen genieten. De belichting was (behalve in het begin) overigens wel mooi, gaf een warme sfeer. Er was nogal wat horizontaal grondwerk waarbij de bewegingen al rollend aan elkaar werden doorgegeven. Een manier van dansen die overigens in alle drie de onderdelen werd toegepast.

Het tweede stuk was in een woord: geweldig! We zagen 2 danseressen en een telefoon (en de nodige (liefdes?)brieven) in de hoofdrol. Het toneel was verdeeld in een wit en een zwart vlak. Het tafeltje met de telefoon erop stond precies in het midden. Erbij stonden 2 stoelen. Het rinkelen van de telefoon bracht reacties van schrik en vertwijfeling. De dilemma's waren duidelijk af te lezen op de gezichten en zichtbaar in de dansbewegingen. De brieven hadden kennelijk een inhoud die een relatie had met degene die de telefoon deed overgaan. Wat de één wilde (de telefoon opnemen bijvoorbeeld), dat probeerde de ander te voorkomen. Het telkens afwisselen van de dans in het licht en in het donker versterkte het effect van de tegenstelling op een mooie manier.

De fysieke samenwerking tussen de danseressen in het doorgeven en overnemen van bewegingen was bijzonder mooi om te zien. Ook in de tegenstellingen hadden ze elkaar nodig, wat het effect van de dilemma's waarmee zij

worstelen alleen maar versterkte! Het grondwerk (zie hierboven) werd bijzonder mooi uitgevoerd. De muziek begeleidde het geheel uitstekend.

Het derde onderdeel begon uitermate intrigerend! Twee lichamen op de grond in het halfluister. Aanvankelijk stilliggend, maar al gauw kennelijke pogingen ondernemend om overeind te komen in steeds heftiger wordende bewegingen. Het leken rupsen die uit een cocon probeerden te komen om zich te kunnen ontwikkelen tot mooie vlinders. Uiteindelijk stonden beide danseressen dan overeind en groeiden zij als het ware in hun bewegingen, zoals de rups (misschien) moet wennen aan het gegeven dat zij nu in haar nieuwe gedaante als vlinder vleugels heeft. Ook in dit 3e onderdeel speelde de fysieke samenwerking in het aangeven en overnemen van (de soms uiterst langzaam uitgevoerde) bewegingen een belangrijke rol nadat beide danseressen het voor elkaar kregen om op de eigen benen te blijven staan. De volkomen beheerste wijze waarop de traagheid in de bewegingen werden uitgevoerd toonde wat mij betreft dan ook de klasse van de danseressen. Het decor was uiterst simpel en vestigde daardoor de absolute aandacht op de bewegingen. De "muziek" paste uitstekend bij datgene wat op de vloer gebeurde, maar maakte wel dat het errug monotoon werd voor de oren. **Hugo Elbers**

Tropische regen met donder en bliksem en bakken water die uit de hemel komen, knap verbeeld. De belichting op de etalage poppen, die beweging suggereert. Het geluid dat onweer en slagregen knap weer geeft en in de dans zie je de loop van het water in kolkende overstromingen. Kortom je zat in een tropische regenbui. **Ieke Schicht**

Mooi weergegeven de twee kanten van een persoon. De twijfel, het gesprek met jezelf, de identieke danseressen gaven dat mooi weer. Jammer dat de "voice over" voor mij niet te verstaan was. Maar knap hoe met zo weinig middelen zoveel werd uitgedrukt.

De kostuums hadden iets beter gekund. Maar.. met de pogingen overeind te komen en overeind te blijven in de stormen van het leven was de dans ronduit indrukwekkend. Zo herkenbaar en toch ook vervreemdend. Deze choreografe verdient een grotere productie te kunnen/mogen maken. **Ieke Schicht**

Het is lastig drie stukken van verschillende choreografen en dansers te beoordelen in één recensie. De stukken waren heel verschillend, maar hadden ook overeenkomsten. Alle drie bijzondere muziek, een prachtige soundscape in het eerste stuk, heel bijzonder gebruik van tekst, geluid en muziek in het tweede stuk en in het derde stuk ook meer soundscape dan traditionele muziek. Het eerste stuk, Petrichor vond ik wel mooi om naar te kijken, maar de bedoeling van het geheel ontging me. Door Dissonance was ik wel gefascineerd, ik vond het thema heel treffend uitgebeeld. Het derde stuk vond ik qua thematiek wel interessant, maar qua uitvoering wat langdradig. **Karin Pronk**

Vanavond hebben we 3 verschillende stukken gezien:

- 1) Petrichor, een soort regendans. Heel voorspelbaar. Naast de 3 dansers was er ook een "bediener" van de apparatuur. In de nabespreking bleek, dat er veel meer in is gestopt dan ik gezien heb. Jammer dus, dat het bij mij niet allemaal zo overkwam. Een gemiste kans.
- 2) Dissonance, een leuke, maar niet originele, vondst om een persoon te splitsen in 2 dansers. De dans was naast leuk, zeker ook komisch om te zien. Het geheel was precies wat het belooft te zijn.
- 3) Rhizoma, een moeilijk te doorgronden stuk. Ook in de nabespreking kwam daarin weinig duidelijkheid. De bewegingen (van klein naar groot) waren zeker mooi om te zien.

Samenvattend zou ik 1) en 3) een 6 geven, en 2) een 7,5 **Koos van Tubergen**

Deze groep dansers laat zien dat zij op hoog niveau kunnen dansen, technisch vaak heel mooi en beheerst. Uitwerking van de choreografie in gebalanceerde beelden kwam niet altijd goed uit de verf. Wel boeiend dat deze dansers zoeken naar mogelijkheden om hun ideeën voor het voetlicht te krijgen. **Luud Schrauwen**

Drie heel verschillende stukken. Gemeenschappelijke waren de speciale soundscapes. Petrichor werd gedanst op het geluid van de regen, aangrijpend en soms bijna betoverend. De dans en de kostuums waren mooi maar de door de choreografe bedoelde diepere betekenis (buitenwereld/aarde/huid/inner body) ontging mij. Dat de etalagepoppen stonden voor de buitenwereld en de man van de muziek voor de aarde was mij niet duidelijk, ook niet met terugwerkende kracht na haar uitleg achteraf. De dans was krachtig en spannend, maar in de loop van de voorstelling sloop de herhaling in.

Dissonance was erg krachtig. Het verhaal van een vrouw die wacht op de telefoon van de geliefde was in een keer duidelijk, door de uitbeelding van een vrouw door twee danseressen, een voor de emotie en een voor de actie was het aangrijpend. Prachtig jaren 50 toneelbeeld en complimenten voor de twee danseressen die elkaar perfect spiegelde en aanvulde en zo tot een persoon werden. Rhizoma was een klein wonder. Perfecte

harmonie van de twee danseressen, beweging, en geluid. Geweldig hoe de voorstelling met minimale bewegingen steeds meer diepte kreeg. **Marja Langenberg**

Drie korte voorstellingen met een thema of opdracht dat iets [?] geweest zal zijn als : "Van Twee naar Eén". De laatste dans ,RHIZOMA' van Astrid Boons [C+D] en Maria Charida Mazzadri [D] maakt de meeste indruk: Door een verkennen van de samenhang van het lichaam van liggend naar staand en voorzichtig bijna improviserend bewegen nemen twee dansers de aandacht mee naar niet eerder waargenomen details. Op een verder leeg toneel liggen twee dansers op hun buik, armen wijd gespreid. Onbestemd hoorgeluid zweeft vrij door de ruimte en begeleidt hun pogingen om op te staan.

Tot staan komen zonder zich te herinneren hoe dat gaat of moet als hoofd, voeten en handen laag blijven en alleen de billen omhoog. Het ontbreken van ervaring, het zoeken en proberen houdt de spanning en aandacht heel precies vast tussen de twee lichamen waarvan elk een eigen manier vindt. Een vorm of houding die zich echter niet zelfstandig staande houdt. De één bindt, steunt en helpt de ander en omgekeerd.

Resultaat is een beeld dat schittert van eenvoud : van twee lichamen die zich samen voortbewegen, doorzoekend, doorgroeïend naar verderop.

De tweede dans ,DISSONANCE' is wat minder abstract maar even goed ook een dubbelrol met een aanleiding voor dans. De toneel vloer is links wit en rechts zwart, op de scheidslijn staat een bijzet-tafeltje met zwarte telefoon en aan weerszijden een stoel. Twee identieke meisjes: rozig haar, licht truitje op een roze lange rok en sokken zijn hoofdpersoon in een intrige die zich afspeelt rond brieven, een telefoon. Het toestel rinkelt soms en wordt eerst niet opgenomen, wordt maar met ontzag en beven middelpunt van de dans van de twee waarbij zij elkaar aanvullen, afwisselend gelijk op met ook tegengesteld of een kwartslag gedraaid. Tijd gaat luidtikkend door.

Het moment van wending is als één meisje een of liever hét nummer draait, maar niet durft wachten tot de ander opneemt. Direct daarna rinkelt de telefoon en neemt alsnog zelf op. Uit het gesprek blijkt dat een relatie wordt verbroken, de brieven wit en zwart dwarrelen door de ruimte, de één danst verder de ander legt zich erbij neer. Een treurig einde van een relatie, dubbel -vanuit een twijfel- gedanst door één geliefde tussen positieve en negatieve berichten.

Zwart en witte brieven dwarrelen uit de lucht neer. Intensief en naturel dansen die dubbelheid van een onzekere liefdesrelatie en niet vervulde verwachtingen uitdrukken van de enkele hoofdpersoon.

Helder en mooi vormgegeven dans op een bekend verhaal. De dansavond begint met ,PETRICHOR' [= geur van regen op uitgedroogde aarde] Op het toneel één muzikant met laptop linksachter, drie dansers in ruimrode broekrok en negen etalagepoppen op een gebogen lijn rechts. Geluid en licht start haperend, horten en stotterig, dansers bewegen zich vrij door de ruimte afwisselend in samendans en solo. Dans krijgt accenten zoals die van twee rechtgestrekte benen een driehoek waarop een geknikt romp,

of lange natuurlijk gedante lijnen eindigend in grondwerk.
Licht en geluid lijken de leiding te hebben door
de ontwikkelingslijn naar onweer die omslaat
naar een akoustische gitaar met schijnbaar gering
effect op de dans dan enkel naar het eind de selectie van
één danser als personage waar het echt om gaat.
in het nagesprek wijst de choreograaf op het heilig
getal negen uit de Chinese traditie. De onderlinge verhouding
zoals bij die traditie van belang is voor de werkelijkheid
ontbreekt hier echter en rest alleen een decoratieve vulling
van het toneelvlak. Een zelfde leegte is te herkennen
in de onbeweeglijke muzikant/technicus links achter die
in geen verhouding staat met of invloed heeft op de dansers.
Kortom een miezerregen zonder vorm of samenhang
zoals mij op de fiets naar huis overkwam.

Martien Vogelesang

er waren drie dans stukken, kan dus niet een formulier invullen...
het stuk rhizome was de grote verrassing van de avond -
ik zat doodstil, dit stuk gaat over de essentie van ons zijn, dat zich voor een groot deel afspeelt in het rhizome,
onder de grond. Gedurfd, het voelde als vanuit een sterke innerlijke overtuiging gemaakt.

Martine Meijer

Lastig om een 'verzamelrecensie' te maken van deze drie voorstellingen, hoewel... alle drie getuigen van een
krachtige beheersing over het lichaam. Alleen... van dansers mag je dat verwachten en uiteindelijk bleef het mij
helaas niet boeien. Ik miste een spanningsboog. Hierbij had ook het geluid, zeker bij het tweede en derde stuk,
een voor mij negatieve effect.

Rudy Ramondt

Van de 3 stukken die we te zien kregen viel mij het 3e stuk, Rhizoma van Astrid Boons, het meest op. Twee
danseressen die proberen van de grond af te komen, proberen op te staan en zich staande te houden. Of de
zwaartekracht was te hoog of de dansers te zwak. Er ontstond een eigen soort lappenpopdansstijl, die ik nog niet
eerder had gezien en die ook goed werd uitgevoerd. Uiteindelijk lukte het de dansers om met behulp van elkaars
lijf tot staan te komen. Ik vond de lengte van de voorstelling iets te lang, maar het concept goed. **Wim**
Schoorlemmer

HOWL –Amos Ben-Tal

De uitvoering van de dans was heel mooi De emotie kwam goed tot uiting

De vormgeving :Het licht op het publiek getemperd, zodat de aandacht meer op de uitvoering gericht kan worden

De Kleding is erg sober ,grenzend aan slordig

De tekst was moeilijk te verstaan De muziek ondersteunt de dans emotioneel heel goed Door de prachtige uitvoering van verschillende dansen was het een mooie uitvoering die een goede indruk heeft achter gelaten. **An Kemp**

Spinvis zingt mooie liedjes. Hij interviewde de dansers, maar ik kon de informatie die dat opbracht niet terugvinden in het dansen. De dansers en de choreografie waren boeiend, mooie combinaties en prachtig groepsgebeuren. **Annette Stehouwer**

Het heen en weer geloop had wat korter gekund, Maar het samen dansen van het echtpaar en van de groep was fantastisch. De muziek was een integraal onderdeel van de voorstelling, de vrouwenstem was schitterend. **Beemt**

Aprt, Speciaal! dans, muziek + talking. Laatste halfuur wat rommelig overkomend. **Casper van Bree**

Wat een originele voorstelling. Talkshow, concert en dansvoorstelling. Geen moment saai. Mooie dans en prikkelende teksten. **Cherry Prins**

Amos Ben-Tal staat voor mij bekend als de choreograaf van bijzondere uitvoeringen. Zag ik in een eerder stadium 'Might' waar de dansers door het publiek dansten, nu zag ik een performance van interview / publiek / dansers in één. Heel bijzonder! Spinvis interviewde op een ongedwongen manier de dansers die daarna hun performance gaven. Vooral het duet van Aurélie en Yvan Dubreuil vond ik prachtig, maar ook de dans van de 5 dansers samen was zeer de moeite waard. Daarnaast werden de dansers door Spinvis en Saartje van Camp prachtig begeleid. Een bijzondere voorstelling die voor herhaling vatbaar is. **Flora Versloot**

Met een zeer lage verwachting naar de voorstelling gegaan, interviews, gedichten: gaan we nu weer obligate kreten debiteren tijdens de dans?? Multidisciplinair gedoe wat vaak m.i. juist het tegendeel bewerkstelligd dan het versterkende effect wat wordt beoogd. Dit keer aangenaam verrast door de wijze hoe hier mee om werd gegaan. Het bleef boeien. Slechts zo nu en dan waren er wat zwakke momenten waarin de kruisbestuiving muziek, spraak en dans elkaar niet aanvulden. Over het algemeen een heel plezierige avond gehad.Ga ik hier nu toch aan wennen?? **Frits van Rhijn**

Ik vond het geen geslaagde combinatie, een zogenaamde talkshow en dansvoorstelling. wat rommelig en het was het net niet. Echt geen talkshow en daardoor leidde het af van de dans. Maar de dansers waren subliem en de persoonlijke verhalen intiem en ook Spinvis is prima, maar in deze vorm voegde het niet echt iets toe en was was het geheel minder dan de som der delen.... **Hera Tseng**

Mijn verwachting was hooggespannen na het vorige stuk dat ik van Amos Ben-Tal had gezien (Might). En ik kan al verklappen dat ik bepaald niet ben teleurgesteld! Een voorstelling vol verrassingen.

Het begon al met het feit dat er 3 banken op de dansvloer stonden waarop, naar bleek, 11 mensen uit het publiek plaats hadden genomen en (ik meen) de directeur van het Korzo Theater. Verder was er live music in de persoon van Spinvis en Saartje van Camp. En Spinvis was tevens de presentator van de "talkshow." Dit deed hij op heel vermakelijke wijze. Hij interviewde de dansers, die erna (of ervoor) hun optreden verzorgden. Het gaf ons wat inzicht in de persoon van de danser(es); iets dat normaliter niet wordt geboden.

Spinvis zorgde zoals gezegd ook voor de muzikale invulling en omlijsting met zijn (Nederlands gezongen en mooie) liedjes en gitaarspel. Saartje zorgde voor de verdieping van de klanken met haar cello en eveneens mooie stem, die prachtig harmonieerde met de warme en eveneens mooie stem van Spinvis.

Amos danste ook mee toen de dansers niet meer individueel optraden maar als collectief. De dans was van hoog niveau. Bewegingen werden bijna perfect uitgevoerd en het samenspel was verrukkelijk om te zien. Bewegingen van de dansers die in elkaar overvloedden of juist contrasteerden. Er zou aardig wat improvisatie in het spel hebben gezeten. In het samenspel kon ik het niet ontwaren; alles leek perfect op elkaar te zijn afgestemd.

De improvisatie zou dan gezeten hebben in de antwoorden die vanuit het publiek werden gegeven op enkele vragen. Die antwoorden (er konden op elke vraag slechts 2 antwoorden gegeven worden) werden vervolgens in het dansspel meegenomen. Enige voorbereiding vooraf was in principe dus mogelijk. Maar toch: je moet maar durven!

Kortom een geweldige voorstelling! En te oordelen aan de reacties van de diverse andere toeschouwers die ik sprak, was ik niet de enige die heel enthousiast was. **Hugo Elbers**

Als deze dansvoorstelling niet in de Danskijkerserie had gezeten, was deze prachtige voorstelling aan mij voorbijgegaan. Dat kwam door de voor mij afstotende aanduiding 'talkshow'. Ik was blij verrast door de talkshowhost Spinvis, een interessante, grappige, uiterst muzikale persoonlijkheid. De choreograaf bewees zich door de prachtige dans, en door zijn eigen fysieke bijdrage daarin. De dansers waren stuk voor stuk een genot om naar te kijken en te luisteren, hoewel het Engels niet altijd gemakkelijk te verstaan was. De encenering was eenvoudig maar effectief. Hoewel vaak gescript - neem ik aan - klonken de teksten opvallend spontaan. Tekenend voor mijn ervaring was, dat ik niet meer in staat was om de toegift bij te wonen in de foyer. Het was gewoon te veel na de intense voorstelling, die de nodige emoties bij me opriep. Als geheel een ogenschijnlijk eenvoudige, maar raadselachtig magische en prikkelende voorstelling die me lang zal bijblijven. **Huub van Heeswijk**

prachtig zoals al die disciplines in elkaar vloeiden. De spanning voordat alles samenviel werd goed opgebouwd. De beeldtaal van de dansers was heel pakkend en soms echt ontroerend c.q. aangrijpend. De tekst was duidelijk onder geschikt op grote onderdelen maar wel nodig als bindmiddel. Jammer van de belichting, die zorgde op momenten dat je stukken van de voorstelling miste. Spinvis is natuurlijk briljant, verbazend hoe dat hier combineerde, dat was heel onvermoed. **Ieke Schicht**

Goede uitvoering. Wat mij betreft had de verlichting van het publiek tijdens de uitvoering veel minder gekund om de aandacht meer op de spelers te kunnen vestigen. Kostuums: Zeer sober, op de grens van slordig. Het tonen van namen op de wand tijdens het optreden van de hoofdpersonen: een goede vondst. De muziek: Aangrijpend, een goede ondersteuning van de thema's. De uitvoering van de dans uitmuntend! De teksten waren niet echt goed te verstaan, dat was heel jammer! **jvmKemp**

Een talkshow met Spinvis als gastheer. Leuk uitgangspunt en een mooie manier om splendorwijs meer te weten te komen over dansers en choreografen, hun achtergrond en drijfveren. Ook fijn om weer eens met de taal en muziek van Spinvis in aanraking te komen. Maar al met al vond ik dat er teveel op het toneel gebeurde, het raakte daardoor versnipperd en een beetje rommelig. Er werd mooi gedanst, maar vaak werd mijn aandacht naar iets anders getrokken, waardoor ik grote stukken dans heb gemist, wat ik jammer vind en ook de dansers tekort vind doen. **Karin Pronk**

De dans was een genot om naar te kijken! Ik zag duidelijk, dat hier door de dansers over nagedacht is. Het effect mocht er zijn. De muziek was heel braaf: een beetje vergelijkbaar met de liedjes uit de jaren 60/70 door Daarentegen was de gitaar muziek bij de dans zeer functioneel en to the point. De interviews hadden, wat mij betreft, beter bij de inleiding gehouden kunnen worden: niet professioneel en oppervlakkig. Kortom, het zou een top voorstelling geweest zijn, indien het alleen een dansvoorstelling was geweest. Uiteraard is het prima om een keer dit als experiment te doen. **Koos van Tubergen**

Prachtige voorstelling waar zang en performance van Spinvis heel mooi samen smolten met de bewegingen van de dansers van Amos Ben-Tal. Hele mooie voorstelling, ik heb genoten. **Luid Schrauwen**

Het begint als een talkshow. Leuk gevonden, mooi vormgegeven, maar inhoudelijk niet spannend. De dansers worden geïnterviewd over hun leven en vertellen over reizen, carrière, het krijgen van een baby'tje en illustreren dat met een solo of duo. Net als je de belangstelling hiervoor begint te verliezen en je je afvraagt hoe vaak dit nog herhaald gaat worden, komt er versnelling en verdieping. De dansers maken nieuwe spannende combinaties in grote afwisseling van choreografie. Opeens schittert de technische kwaliteit van de dansers (veel oud NDT) en de achterliggende persoonlijke verhalen geven een extra beleving van de dans. Spinvis houdt zich ondanks zijn wat vage uitspraken en liedjes goed overeind door zichzelf te zijn. Een voorstelling met humor en lef! **Marja Langenberg**

TALKSHOW LOOPT AANGENAAM UIT DE HAND IN MUZIEK- EN DANSTHEATER.

Na zijn openingssong vraagt Spinvis, als dichter, zanger én talkshowhost, dansers naar hun verleden. De verhalen en herinneringen die zij delen worden solo's en duetten uitgevoerd door Aurelie Cayla, Amos Ben-Tal en Yvan Dubreuil, Mylene Twiehaus en Genevieve Osborne. Choreograaf Ben-Tal laat zijn dansers losjes en vlot beweeglijk de ruimte veroveren. De mix van dans, zang, tekst, licht, beweging en muziek tekent zich af.

Het interview van Spinvis met politica Jetta Kleinsma vormt het keerpunt in de talkshow. Haar uitspraken over aandacht voor de ruimte tussen individu en groep, de sociale ruimte waar problemen tot

oplossing komen, helpen de dansers en interviewer van het zogenaamde praatpad af naar een hogere versnelling. Spinvis wisselt nu vragen af met liedjes, het oplopende ritme neemt de dansers over. Ook celliste Saartje van Camp met haar meeslepende muzieksampling en licht- en geluidstechnicus Xavier van Wersch begeleiden de nu gedante herinneringen. Alle uitvoerenden komen in beweging en wisselen soms van rol. Muziek en dans nemen de talkshow over, decorstukken worden versleept, ook de belichting danst mee. Verhalen worden gedanst van herkenbare kleine jeugdtrauma's, het gepeste jongetje, de jaloezie op het tweelingzusje, dromen onder de kersenboom. Spinvis stelt 'alleen-zijn?' of 'samen-zijn?' aan de orde. De antwoorden vormen reeksen het publiek maakt haar eigen invulling. Vragen worden opsommingen gaan onder in het muziek- en dans, een totaal. De afgespeelde tekstherhalingen, zang en muziek stapelen zich op, maar, verliezen het uiteindelijk van de super-dynamische dans.

Ben-Tal's choreografie van losse en snelle bewegingen, vult de ruimte, licht en geluid en woordflarden volgen. De talkshow Howl raakt uiteindelijk compleet 'out of controle', de 'talkingheads' lossen op. CaDance-2017 is los, in een Geweldige Vaart van Start. **Martien Voegelzang**

Bijzonder samenkomen van verschillende kunstenaars en van autobiografisch materiaal/poëtische tekst/interview, geluid/muziek, beweging/dans. Perfecte uitvoering qua timing, op elkaar ingespeeld zijn en dans. Ik werd er helemaal in meegenomen. Alleen het laatste kwartier ging voor mijn gevoel de spanning eruit. Ik zie uit naar meer van OFFProjects **Martine Meijer**

Een interessante keuze zo tussen dans en talkshow. Maar Spinvis staat natuurlijk voor kwaliteit en Amos Ben-Tal liet ook prachtige dans zien. Knap hoe alles zo onopgesmukt (geen specifiek decor, geen kostuums) toch boeide. Zeker door de kwaliteit van de dansers. De interviews met de dansers waren leuk, maar ik vind het wel een beetje een trucje. Nu pakte het heel goed uit, maar een herhaling zou misschien minder zijn. Terwijl mooie dans nooit verveelt. Toch erg genoten. **Marty van Welij**

eindelijk na een lange tijd weer een dansvoorstelling, en wat voor een dansvoorstelling met een talkshow en concert kortom met alles erop en eraan en met een interessant thema menselijkheid. Goed spel van Spinvis die lekker in zijn vel of jasje zat en als een soort rode draad mij door de voorstelling begeleidde. Was een boeiende voorstelling, zeer aangenaam om naar de te kijken. **Rineke Kop**

een talkshow over en met dans..

ben danskijker geworden omdat ik door een ongelukje wat doof ben geworden... gesproken woord dringt niet volledig genoeg door...

derhalve...

meer dan helpt van voorstelling niet kunnen volgen... invoelen...

dans wordt dan fragmenten zonder inzicht/gevoel... want te kort...

ook het wat langere laatste dansdeel drong niet door het gebrek aan..

oor..

Rob Thuis

Het belangrijkste vernieuwend aspect van deze voorstelling vond ik de combinatie van talkshow en dans. Dat is even heel wat anders. Een mooi experiment. Maar ik was niet erg onder de indruk van de uitvoering. Mijn totaalindruk was rommelig. Dit had tot gevolg dat de dans niet goed tot zijn recht kwam. De interviews vond ik niet erg sterk en het publiek op de 'rijdende banken' droeg niet iets inhoudelijks toe. De percussioniste met de cello was erg goed. Tenslotte mistte ik in de voorstelling de poëzie, die in de teksten van Spinvis juist altijd zo sterk zijn. **Wim Schoorlemmer**

PARA DISO Revisited – Emio Greco PC

Het was weer leuk de inleiding te horen. Ze vertelde dat de verschillende personages verschillende gevoelens vertegenwoordigden, dit was echter voor mij niet terug te vinden in het dansen. De klanken/muziek was storend. Het dansen en de choreografie waren prima. Dat ze op een andere manier, met een ander uitgangspunt de bewegingen inzetten, was goed te zien en ik vond het prettig om naar te kijken. **Annette Stehouwer**

Het onderwerp werd fantastisch uitgebeeld. Vooral met het orgel vloeide alles prachtig in elkaar. **Beemt**

Spannend, druk soms boeiend! Mooi uurtje !!!! **Casper van Bree**

Onrust in het paradijs

De dramaturg had in haar inleiding als gehint dat in gesprekken over het paradijs naar boven kwam dat het er wellicht ook weleens saai zou kunnen zijn. De voorstelling was dat zeker niet. Vooral het begin van de voorstelling was overweldigend: de muziek, luid, hoog en verontrustend. Ik vroeg me af of ik naar het paradijs keek, of naar een zoektocht ernaar toe. De zoekende blikken en voorzichtige bewegingen van de dansers deden me neigen naar het laatste. Ik vond de muziek en de abrupte wendingen wat te heftig. De vormgeving vond ik eenvoudig en sierlijk. Misschien keek ik toch wel naar het paradijs en naar mensen die zich daarin - in de afwezigheid van al het aardse - verdwaald en umheimlich voelen. **Cherry Prins**

Bijzondere voorstelling waarin dansers/performers hun individuele weg naar het paradijs afleggen, ieder in een eigen vorm. Ik kon de vormen niet zo heel goed terugzien, maar vond wel herkenbaar dat het paradijs niet altijd het paradijs lijkt te zijn. Hoewel dat tot op heden niet is bevestigd noch ontkracht :) Ik vond het niet storend dat de dansers/performers niet helemaal synchroon dansten. Vond dat helemaal niet aan de orde. Wat mij wel stoorde was dat alle dansers een groot deel van de voorstelling hun mond zo lijsig openhielden. Had gene toegevoegde waarde, was gewoon irritant. De inleiding vond ik overigens heel er goed! **Flora Versloot**

Mwah hoop nogal glitzy gordijnen en bij de opkomst van de dansers...wie doet hen in godsnaam zulke pakjes aan en dan de muziek, helaas grotendeels niet aan mij besteed.....maar de dansers: wat een beheersing, technisch vrijwel perfecte uitvoering en enorme stamina de vaart er in te houden. Hier wordt veel van de danser gevraagd en met effect!! Jammer van de aankleding en de muziek. Wel genoten van de dans. Dikke pluim daarvoor. **Frits van Rhijn**

Het was een mooie avond met een interessante en duidelijke inleiding en een prachtige voorstelling. De dansers hebben alles gegeven en wat het iets extra's gaf was dat er ook 'contact' was met het publiek. Ik kijk al uit naar de volgende van Greco. **Hera Tseng**

Een voorstelling met wat mij betreft grote tegenstellingen. Om met het beste te beginnen: dat waren zonder meer de bewegingen van de dansers en danseressen. Vrijwel elk individu toonde zijn/haar klasse. Geweldig mooi om te zien. In de inleiding kregen we te horen dat elke danser zijn/haar eigen karakter in de vertolkte rol zou leggen. Dat individualistische aspect kwam er n.m.m goed in naar voren en toch opereerde het geheel als een collectief, waarbij telkens een ander individu het voortouw nam en de rest min of meer liet volgen. Dat gaf in die situatie soms het beeld van een levend organisme. Ik moest denken aan levend koraal of zeewier dat door de wisselende stromingen van het water in beweging was. Bij tijd en wijle adembenemend mooi!

Het paradijselijke element heb ik niet kunnen ontdekken, of het zou hebben moeten liggen in hetgeen ik hierboven schreef. Het decor was saai, de kleding van de dansers was het grootste deel van de voorstelling wit, maar bij ieder zo anders dat het eigen individuele element heel goed accentueerde. Een aardig detail was dat de wit/lichtgrijze gordijnen langs de wanden zo nu en dan door de luchtverplaatsing iets lieten zien van dat wat zich erachter bevond: allerlei theaterattributen. De was de wereld buiten het paradijs zo verklapte de uitstekend presenterende inleidster ons.

Een telkens terugkerend thema in de muziek was een onderdeel van de Negende Symphonie van Beethoven (Alle Menschen werden Brüder). Dat relateerde misschien aan het paradijs zou je kunnen zeggen. Verder waren er nog 2 delen uit orgelstukken, die jammer genoeg tergend hard de zaal in werden gegooid. Irritant als je tijdens zo'n voorstelling je oren moet afschermen. De muziek werd afgewisseld met allerlei soorten geluiden, variërend van lieflijk tot afschuwelijk en beangstigend. Diverse scènes werden afgesloten met een abrupte wending in de 'muziek' die dan eindigde in een soort snerpende toon.

Een van de dansers toonde zich op een zeker moment in zijn Adams kostuum. Als dat moest verwijzen naar het paradijs dan kon ik dat begrijpen, maar zijn houding was allerminst paradijselijk te noemen, ik zou het eerder als agressief typeren. De functie van die naaktheid ontging me daardoor.

Zoals gezegd waren de tegenstellingen in deze voorstellingen groot. Ik begreep dat dat juist ook moest weergegeven wat de choreografen zich voorstellen bij het paradijs. Ik werd hierdoor geconfronteerd met mijn eigen visie op het paradijs en voelde een soort verzet opkomen: bezoedel alsjeblieft de schoonheid van het paradijs niet! Tegelijk is dat ook het sterke van deze voorstelling: je (lichte) ergernis verdreven zien en voelen worden door de individuele klasse van de dansers. Dus al met al een show die meer dan de moeite van bekijken waard is.

Hugo Elbers

Algemene indruk:

Te veel goedbedoelde ideeën die te weinig uit de verf komen.

Een groot deel van de voorstelling onbegrijpelijke dansbewegingen.

Pas aan het eind als de zilveren pakken aangaan en orgelmuziek klinkt kan ik ervan genieten en lijkt het paradijs gevonden te zijn.

Achteraf hoorde ik dat de ventilator een speciaal voor de voorstelling gemaakt luchtje moest verspreiden. Ons heeft deze geur niet bereikt tijdens de voorstelling.

Vormgeving:

Erg sober decor met de lange verticaal hangende lappen in zilver en wit.

De dansers worden lelijk uitgelicht met koud wit licht.

Uit de toont valt dan vervolgens de ventilator die voorzien is van een cirkel lampen met warm licht. Huub van Heeswijk

PARA DISO Revisited

De dansers werden gedragen door de klanken van het Orgel, zij en wij werden boven het toneel uitgetild in de versluisde omgeving die werkelijk als een in een droom vormgegeven en ervaren paradijs was.

De beweging van de dansers voerde je mee die andere wereld in. **Ieke Schicht**

Door de enorme lappen witte en glinsterend zilveren stof, leken de dansers en ook wij als publiek klein en kwetsbaar. De dans was soms ook klein en kwetsbaar, dan weer groots en meeslepend, evenals de muziek en de kleding van de dansers. Het was duidelijk dat de zes dansers om de beurt de rest op sleeptouw nam, maar ik kon niet de slogans die in de toelichting staan terugvinden in de dans. Niettemin werd er prachtig en vol overgave gedanst en kon ik genieten van hun zoektocht naar het paradijs. Wat een onmogelijke zoektocht is, al kwamen de dansers wel dichtbij :-). **Karin Pronk**

Hoewel mijn verwachtingen hoog gespannen waren (ik ben dus door Emio & Pieter al jaren verwend), was ook dit stuk weer TOP.

De inleiding hielp mij enorm om meer te zien, dan ik zelf zou zien.

Inderdaad was de intentie van de dansers heel duidelijk waar te nemen.

De namen van de dingen, die ze mochten uitbeelden kon ik er niet echt opplakken, maar dat geeft ook niet.

De lange doeken waren niet oneindig lang, maar wel lang dus.

De muziek was zeer functioneel. Helaas werden de lage tonen soms vervormd doorgegeven.

Al met al een heel mooi stuk: elke seconde heb ik genoten.

Toch zou ik niet in dit paradijs willen zijn **Koos van Tubergen**

Ik voelde mij deze avond niet in het paradijs, maar bij een wat rommelige dansvoorstelling, waar mooie boeiende choreografieën zich afwisselden met onduidelijke patronen en bewegingen van de dansers. Een ongrijpbaar paradijs, wat je toch niet verwacht van het paradijs. **Luid Schrauwen**

Na een heel informatieve en enthousiasmerende inleiding had ik mij veel voorgesteld van het stuk, maar uiteindelijk was het drie keer niets- of weinig. Het steriele en witte toneelbeeld gaf geen associaties met het paradijs, net zomin als de wat eentonige choreografie. De dansers waren technisch goed geschoold, maar emotieloos -zeker niet paradijselijk. De muziek was eentonig en vooral lawaaierig. Greco en Scholten staan voor intuïtieve dans, in tegenstelling tot esthetische of conceptuele dans. Potentieel vernieuwend, anders en daarmee aantrekkelijk, maar het kwam niet er niet uit. Jammer. **Marja Langenberg**

De dans opent op muziek "Freude, Freude, schöner Gotterfunken,..." samen met het decors brengt het ons direct in een hemels, heilig paradijs, waar drie vrouwen en drie mannen vol energie en levenslust in het wit en in het licht dansen.

Een feestelijke dans, vlot en ontspannen, vol aandacht, waar ik direct in mee wil gaan. Snelle bewegingen, draaiingen, herhaling van korte gebaren met benen, armen drukken de overmaat van enthousiasme uit in een los en vlot ritme.

Beethovens 'Ode an die Freude' past één op één op wat de zes dansers overbrengen.
Achter- en zijtoneel zijn behangen met zachtwitte en zilverkleurige gordijnen, vol uitgelicht.
Het geluid en de beweging van windvlagen, die het totaal toneelbeeld in beweging brengen, verdelen het werk in zeven delen. Elk van de zes dansers heeft daarin een hoofdrol, voor het slotdeel staat het toneel-licht-en-geluidsontwerp.
Het zijn positief uitgewerkte deugden, zoals dat in Middeleeuws schrijven en denken gewoon is, en hier door Emio&Pieter opnieuw bijeen gebracht is. Schitterende dansmomenten vol glitterlichteffecten van kleding en gordijnen. Speelse popsongs afgewisseld met klassiek werk van Beethoven Fuga's van Bach en zware kerkorgelmuziek. Een met lichtjes versierde enorme ventilator rijdt het toneel op en brengt alle intenties en ingrediënten van de compositie logischerwijs tezamen. Dit imposante eindbeeld van licht en lucht en zes dansers wijst ons paradoxaal op Infinity, om mee te nemen uit de gedachte schets van het paradijs. **Martien Vogelesang**

Wat een prachtige voorstelling! Idee over het paradijs goed uitgewerkt in de choreografie door de dansers verschillende "rollen" te geven (transcendent, goddelijk, in beweging, etc.). Krachtig gedanst. In de voorbespreking werd gezegd dat het niet belangrijk was of iedereen gelijk danste als de beweging maar goed verinnerlijkt was. De muziek was mooi, de kostuums tegen het einde van de voorstelling in de letterlijke zin schitterend, met wisselende belichting in kleur. Bijna een beetje kitscherig, maar bij zo'n mooie voorstelling mag dat. **Marty van Welij**

Leuke voorstelling. Vooral het decorbeeld blijft goed hangen, de enorm lange gordijnen in nuances wit en glitter. Zo ook de kostuums. Elke danser heeft zijn eigen kledestijl of -karakter; van slechts een witte onderbroek tot compleet strak bodysuit van wit glitter. Weinig sexeverschil tussen mannen en vrouwen, ook in de dans. Heel eigen dansvocabulair met fraaie wapperbewegingen. De makers hebben het over kwetsbare fysieke impulsen. Het paradijsthematische is mooi subtiel over de top uitgebeeld. Verrassing van de avond: een dans ook kerkorgelmuziek in zilver glitterende bodysuits. Een fantastische combinatie. **Wim Schoorlemmer**

Smoke and Mirrors – NDT 2

Een samengevoegde voorstelling van meerdere moderne choreografieën. Waarin vooral de uitvoering van de choreografie door de dansers indrukwekkend was. Mede door de snelheid van de afwisselende bewegingen, waarbij de dansers een karakteristieke eigen bewegingsvorm hadden, was geweldig uitgevoerd. **Beemt**

Spannende voorstelling en afwisselen. Soms stoorde het geluid of flitslichten. **Casper van Bree**

Ik heb me aangemeld als dansijker omdat ik zo graag wat meer wilde weten over deze kunstvorm. Ik ben helemaal niet met dans opgegroeid en heb weinig dansijkervaring. De combinatie van voorstellingen met een inleiding of nagesprek leek me een goede manier om meer te weten te komen. Na een seizoen ben ik verre van een kenner. De recensies schrijven vind ik lastig, want ik heb nauwelijks een kader om een voorstelling binnen te beoordelen. Ik kan nu na dit dansijkerseizoen, en zeker na smoke en mirrors wel iets zeggen over wat het met mij doet, naar dans kijken.

Het vervreemd me van het dagelijks leven en vervolgens tilt het me boven de werkelijkheid uit. Vooral het stuk *The Grey* vond ik geweldig. De dansers leken vloeibaar, zelfs in de staccato bewegingen. Ze deden me denken aan ruimtevaarders in een gewichtloze cabine. En wat wilde ze nu vertellen? Een verhaal over de buitenstaander die de macht greep? Of was dat alleen haar droom?

En dan die razendsnelle bewegingen in *Midnight Raga*, het contrast daarvan met de muziek.

Ook van *Sh-boom* heb ik genoten. Wat een vrolijkheid. Ik ging met zo veel energie de zaal uit.

Dans ik is zo veelzijdig als het leven en ik wil er meer van. Niet perse meer weten, maar wel veel zien en beleven.

Veel dank aan de dansijkerorganisatoren voor deze mooie ervaring. **Cherry Prins**

Weer genoten van NDT2. Vooral van *'The Grey'* was ik gefascineerd tot aan het eind toe. Alle onderdelen werkten versterkend op elkaar. Razend knappe choreografie en natuurlijk (NDT2) perfecte uitvoering. Dat geldt ook voor *'Sara'*. Totaal andere sfeer en kort maar heel goed neergezet en zeer boeiend. *'Midnight Raga'* is knap uitgevoerd, maar vond de muziek ondanks de 'freaky kwaliteit' totaal niet aansluiten op de dans. Smaken verschillen zullen we maar denken. *'Sh-Boom'* weer goed uitgevoerd, maar heeft niet meer de scherpte die het ongetwijfeld in 2000 wel had. Vooral aardig entertainment. Conclusie: voor mij was *'The Grey'* alleen al de gang naar het Spui Theater dubbel en dwars waard!! **Frits van Rhijn**

Dit is zonder meer de absolute topper van het dansseizoen. Indrukwekkend was het openingsnummer van de jonge choreografen die ik in het vorige seizoen in *Korzo* voor het eerst heb gezien. De choreografieën waren heel divers, maar de kwaliteit van de dansers was in elk stuk subliem. Een prachtige voorstelling! **Hera Tseng**

De verwachtingen voor deze avond met het NDT waren hoog gespannen mag ik wel zeggen. En ik mag bekennen dat ze zijn waargemaakt!

Het eerste stuk was een knallende opening van de avond. Vorig jaar had ik al een voorstelling gezien waarbij ook een onderdeel door Imre en Marne van Opstal was choreografeerd. Die choreografie verraste me toen al door de originaliteit en de klasse. Dit onderdeel (*The Grey*) overdonderde me! Wat een spektakel en wat een eisen werden er gesteld aan de fysieke vermogens van de dansers. En hoe goed sloegen die er zich ook doorheen! Een spel van aantrekken en afstoten; bewegingen starten, doorgeven en stoppen. Dit alles in een heel mooie harmonie en samenspel. Het plezier spatte ervan af, net als de kwaliteit die de dansers ons lieten zien. De begeleidende geluiden (muziek kan ik het niet noemen) waren voor de oren niet fijn, maar ze pasten perfect in de show. Alles klopte gewoon. Van dit choreografen-duo gaan we nog heel mooie stukken bewonderen! Het tweede stuk (*Sara*) van Sharon Eyal en Gai Behar was heel wat ingetogener wat de vaart en de uitvoering betreft, maar hier waren het vooral de gezichtsuitdrukkingen en de ogen die mijn aandacht trokken. Als ware acteurs, maar soms ook als een soort robotten, bewogen de dansers zich over het toneel, waarbij de groep zowel met als tegen het individu opereerde. Ook hier het spel van aantrekken en afstoten, maar dan compleet anders vormgegeven. Hier werd veel meer synchroniciteit van de dansgroep geëist; die was er zeker, maar toch ook regelmatig klopte het in mijn beleving niet.

Het derde stuk (*Midnight Raga*) van Marco Goecke werd uitgevoerd door twee dansers met ontbloot bovenlijf dat heel goed liet zien wat er aan inspanning moet worden geleverd om iets moois op het toneel te zetten. In een bijna perfecte harmonie speelden de dansers met elkaar. De verandering van muziek van Indiase sitarmuziek naar Amerikaanse blues veranderde wel de klanken, maar niet de dansbewegingen van de dansers. Het was een fascinerend schouwspel om deze twee mannen met elkaar bezig te zien!

Het vierde stuk (*SH-Boom*) van Sol Leon en Paul Lightfoot was voor mij weer de bevestiging van de kwaliteit van dit duo. Ik heb al aardig wat uitvoeringen van deze twee gezien en vrijwel zonder uitzondering vond ik ze prachtig om te zien. Dit was weliswaar een stuk uit een redelijk ver verleden, maar zoals gezegd de kwaliteit was

hoog. De originaliteit van de manier waarop in diverse onderdeeljes van dit stuk de Amerikaanse showbizz hier al dansend en acterend werd getoond was super! Neem alleen de manier waarop het stuk begon met een danser in een wit pak die in een constante herhaling vanuit de zijkant het toneel opkomt en afgaat, waarbij hij telkens zijn gezicht in een grote lach laat veranderen, maar wel zo dat het duidelijk is dat het volkomen gemaakt, onoprecht is. En wat te denken van de tegenstelling tussen zwart en wit die werd uitgebeeld door één danser die een pak van half witte en half zwarte stof aan had en die een heftige discussie met zijn alter ego aan het voeren was? Prachtig! Er zat nog veel meer in, maar dat ga ik niet verklappen.

Voor alle stukken geldt ronduit: ze zijn de moeite van het bekijken meer dan waar! Moet ik nog zeggen ik deze avond vond? Een top avond! **Hugo Elbers**

The Grey: mooie kleding in grijstinten (helaas scheurde een broek uit, maar de danseres ging onverstoort door); de hangende, uitgelichte microfoon was raadselachtig en trok nogal de aandacht; dans uitmuntend, belichting spannend; duetten geweldig met uiterste precisie uitgevoerd om elkaar niet ongewenst te raken; wat was de betekenis van chapter 1, 2 en 3 en waarom werden 2 en 3 omgewisseld?; al met al heel poëtisch, maar misschien iets te lang en veel te harde muziek.

Sara: vreemd in alle opzichten; de naakt aandoende kleding, de mysterieuze en soms ook onverbiddelijke verlichting, de krankzinnige mimiek en dito bewegingen; veel vragen, zoals waarom een groep naast een individu, motivatie voor kledingkeuze etc.

Midnight Raga: mooie mannenlijven, met ingewikkelde snelle bewegingen, maar het deed me helemaal niets; jammer.

SH-BOOM!: prachtige afsluiting, wel met een ietwat matig begin, maar het werd steeds beter; lekkere muziek, fraaie belichting, leuk contrast tussen mannen- en vrouwenkleding, fantastisch gedanst, heerlijk! Een topper (op alle onderdelen een hoog cijfer, helaas omlaag gehaald door de 2 dansacts ervoor) **Huub van Heesewijk**

Mijn verwachtingen van het NDT waren weer hoog gespannen. Qua dans was het weer perfect!

Toch heb ik nu ook voor een onderdeel een 1 gegeven!!! De muziek, met name van het 1e stuk, was VEEL te hard. Harder is niet hetzelfde als mooier. Dit keer werden er GEEN oordoppen bijgeleverd, zoals ik een paar jaar geleden met het NDT in het Lucent Danstheater meemaakte. De toeschouwer werd dus nu aan zijn HARDE lot overgelaten. ECHT heel jammer, want de totale beleving van het NDT wordt vooral door de zwakste schakel bepaald.

Het 1e stuk The Grey was, afgezien van de harde muziek, het meest overtuigend. De belichting van de "rode" microfoon in combinatie met de dans was verbluffend. En natuurlijk was het duet het hoogtepunt van de avond! Het 2e stuk Sara was wat slapjes. De choreografie was niet overtuigend. Het play backen deed ook niet veel goeds. Voor mij was dit het minste. Ook nu stond het volume van de muziek hoog: te hoog aangezien het soms ook overstuurd doorkwam.

Het 3e stuk Midnight Raga werd indrukwekkend gedanst, maar slechts 5 minuten voor de muziek van de Raga speler doet geen recht aan deze muziek. Ook was het blauw slechts een slap aftreksel. Vergelijk dit eens met het blauw van Paul Klee!

Het 4e stuk SH-Boom was al met al het meest in evenwicht.

Kortom, wat mij betreft valt er voor het NDT veel te winnen door de volume knop niet te gebruiken zoals die jongens in "foute" auto's rijden met veel te grote boxen. **Koos van Tubergen**

Mooi programma met veel verschillende dansuitingen. The Grey een wat stroeve start, Sara verrassend en grappig, Midnight Rage een prachtig duet met mooie indringende muziek en SH-Boom een mooie afsluiting, grappig en mooi passende muziek. De dansers van deze groep zijn tot heel veel in staat op zeer hoog niveau, altijd een genot om naar te kijken, van de eerste tot de laatste minuut. **Luud Schrauwen**

Vier stukken, drie werelden. The Grey is een hamerslag, met diep indringend beelden en tonen. Emoties komen en gaan, L'histoire se répète, maar is iedere keer verrassend anders. Sara en Midnight Raga zijn ballet zoals je je ballet van kind af voorstelt, de ene harmonieus en lieflijk en de ander sterk en krachtig. She-Boom! is een feest - van herkenning. Wie wil er niet zelf zo dansend van het leven kunnen genieten? **Marja Langenberg**

De avond begint met 'The Grey' een choreografie van Imre & Marne Van Opstal. De eenvoudige toneelinrichting bestaat uit een belijning van het speelveld met daaromheen zitblokken en vanuit het plafond een microfoon, aan een rode draad, wiegend in een verticale lichtbaan.

Drie vrouwen en vier mannen in grijs brengen het verhaal in de drie delen 1, 3 en 2, een ontwikkeling tussen mensen vormgegeven in groepsdansen, pas-de-deux en soli.

De microfoon is het element voor de uitgesloten solist met een eigen plaats alleen in weerwil van de groep te bereiken en te spreken. Fraaie afwisseling van dansvormen maken dit stuk tot de veelbelovend introductie. De ontspannen overgangen tussen de delen verraadt de aandacht voor de eigen danspraktijk van de twee jonge NL-choreografie-talenten. Muzikaal is gekozen voor een afwisseling van lange basistonen en uptempo levendige dans. Ernstig inbreuk maakte de geluidstechniek met het te groot afgestelde bass-volume dat het middenrif raakt en de aandacht van de dans afleidt.

Na de pauze het werk ‚Sara‘ van Eyal en Behar in huidkleurige kleding dringt een dromerige sfeer zich op. In bewegingsvorm verwant aan het voorgaande werk is het direct minder imposant. Innemende muziek, met een gezongen ballad, en poëtische belichting, zetten de dans door drie vrouwen, drie mannen en de soliste in licht-en-lief-expressief wereldbeeld.

Het daarop volgende Midnight Raga van Marco Goecke verbindt met twee dansers op komische wijze Indiase sitarmuziek met een bluesballad. In het muziektempo nerveus-snel dansend krijgen dans en muziek vleugels met het ‚I'd rather be blind‘ van Etta James.

In de muzikale tijd al naar 1960 teruggekeerd, gaat SH-BOOM! verder terug naar de jaren dertig-veertig. Een dans van Sol Léon & Paul Lightfoot vol humor en zelfspot laat de tien dansers, vier vrouwen in het zwart, vijf mannen in het wit en één man met links zwart en rechts witte kleding de concurrentiestrijd tussen de sexen verbeelden. In de jaren dertig hebben mannen helderwit ondergoed aan of een enkele keer helemaal niet. Steeds komen ze er een beetje sullig uit naar voren, ondanks de moedig-macho-benadering. Erg grappig met alle bekende muzikale sentimenten zoals ‚Sh-Boom‘ en ‚Auf wiederseh'n Sweetheart‘.

Een mooie variatie in de makkelijk na moeilijk ‚de sandwich, laat de herinnering aan een mooie avond DANS, levendig in het brein achter, bedankt NDT 2.

Martien Vogelesang

Bijzonder om ontwikkelingen qua dans van NDT te kunnen zien in een avond - van een werk uit 1994 tot een choreografie van nu.

Het laatste werk eerst – somber en verontrustend, de bewegingen, de kleuren grijs, het (te harde) eentonige geluid. Maar de middelbare scholieren op de rij achter mij vonden het leuk. ..

De twee kleinere werken ontroerden meer – mooi het toneelbeeld in Sara, de dicht opeen dansende groep en de enkele vrouw. Midnight Raga prachtig gedanst, mooi belicht al kon ik India er niet duidelijk in ontdekken. En SH-Boom overtuigende eenheid van enscenering en beweging, klasse de uitvoering! **Martine Meijer**

vier dansen... eerste dans grijs met prachtig bewegend licht... lichtvlekken verplaatsen zich worden kleiner/groter.. aangrijpende dans.. tweede dans in huidkleurige kostuums... groep en individu... derde dans duet van twee mannen... veel nerveuze handbewegingen... vierde.. een burleske dans... perfect gedanst... iets teveel verhalend... **Rob Thuis**

The Square – Nicole Beutler

Het was een heel andere voorstelling dan anders, onderverdeeld in 3 stukken over hetzelfde woord. Mede dankzij de uitstekende inleiding was de bedoeling van de voorstelling duidelijk. Het eerste stuk was somber, gestructureerd, een beetje te lang. Het tweede stuk was vrolijker, met een grappig Amerikaans tintje, het derde stuk was prachtig, de krioelende lijven met de tekst en het licht om ons 'een lesje te leren'. Alleen werd daar het geluid echt te hard, als ik mijn oren niet dicht had gedaan, had ik misschien gehoorschade gehad. Ik was geboeid en de voorstelling raakte me hier en daar ook, heel goed dus! **Annette Stehouwer**

De opening was héél goed!! **Beemt**

De muziek en het terugkerende deuntje met stil staan, deed het cijfer stijgen! Ook de dans met zwarte regenjassen aan, zonder elkaar te stoten, grandioos. Ik spreek redelijk Engels maar helaas veel niet begrepen door het Engels. **Casper van Bree**

Wat een bijzondere voorstelling. De dramaturge gaf een mooie inleiding op het stuk zodat je het goed in context kon plaatsen: The square gaat over ordenen, grenzen stelen, maar ook over het ongemak wat daar soms bij komt kijken, uitsluiten, opsluiten en er weer uitbreken. Ik vond de dans soms hypnotiserend. Vond het geweldig dat de dansers aan het begin uit het publiek kwamen, ik kreeg daardoor echt het gevoel dat de dansers mij representeerde en een spiegel voorhielden. **Cherry Prins**

Sublieme dansbeweging. Tekst niet altijd sterk ondersteunend. **Corry Moor**

Een voorstelling met een verhaal. Zo heb ik The Square ervaren. 8 dansers in een vierkant, veelal Square-dansend op een fenomenale wijze. Zo snel, zo goed op elkaar ingespeeld en zo fantastisch om te zien! 8 Totaal verschillende personen, maar per stel toch een eenheid en perfect bij elkaar passend. De actrice maakte het verhaal compleet en liet ons zien dat wat de wereld nodig heeft, liefde is. Dat werd op mooie wijze uitgebeeld. Leuk detail: de 9 personen vormden met elkaar de woorden The Square en The end. Zeer leuk gevonden! Een prachtig begin van ene nieuw seizoen. **Flora Versloot**

De cijfers geven eigenlijk geen goed beeld van hoe ik de voorstelling heb beleefd. De eerste twee stukken waren in mijn ogen ijzersterk op alle fronten. Choreografie, dans, vormgeving alles versterkte elkaar om het thema met grote zeggingskracht naar voren te brengen. Fantastisch! Helaas, en dat is mogelijk puur mijn eigen stokpaardje, dan wordt er gesproken Hoe integer dit ook is bedoeld, het is een zwaktebod in vergelijking met wat eerst zo goed is uitgedrukt puur door dans. Jammer, echt heel jammer. Iets minder schokkends en meer als suggestie: het maken van letters door de dansers is leuk aan het begin en het einde. Zou het daartoe beperken. Meerdere keren haalt de snelheid en spanning uit het geheel. Conclusie, genoten van het eerste deel en dan is de score zeker een 8. Tweede deel zwak en dan valt het totaal terug naar een 6,5 en iemand die achterblijft met gemengde gevoelens. **Frits van Rhijn**

Ik vond het geweldig mooi, verrassend en boeiend. Wat echt heel leuk was, dat was de gesproken tekst tijdens de voorstelling. Prachtige choreografie en ook de uitleg vóór de voorstelling was bijzonder goed gedaan. Kortom: geweldig! **Hans Franck**

Heel mooie choreografie, heel knap ook. Moeilijk voor de dansers, waardoor het niet perfect was, maar niettemin zeer van genoten. Het was ook heel afwisselend, en de actrice voegde zeker een dimensie toe. Mooie start van het dansijkseizoen. **Hera Tseng**

Vierkant, hoekig, geordend, schematisch, rechthoekig. Al deze termen waren van toepassing op de voorstelling die we te zien kregen. Bij dans ben je geneigd om te denken in termen van gracieus, sierlijk en dergelijke. Dat zat hier absoluut niet in. Er werden bij tijd en wijle uiterst ingewikkelde formaties gevormd. Het deed denken aan exercitie-oefeningen!

De basale telkens herhaalde en steeds wat veranderende bewegingen deden me ook denken aan de minimal repetitive dance van de Chatel. Het brengt je in een soort trance. Deze uitvoering bevatte echter veel meer dan dat. Er zat een politieke boodschap in. De redevoering werd voorgedragen door de actrice in het gezelschap. Ze hield een toespraak zoals je die inderdaad verwacht van een demagoog. Het ging me niet zozeer om de inhoud als wel om de manier waarop hij werd verkondigd. In één woord: GEWELDIG! Oog en hart voor de wereld voor een maatschappij vol liefde en mededogen, te bereiken door een oorlog...

De groep bestond uit 8 dansers die weliswaar als groep opereerden, maar wel degelijk stuk voor stuk eigen individuen waren, duidelijk te onderscheiden door hun eigenzinnige kleding en hun sterk van elkaar afwijkende

lichaamsbouw. Het symboliseerde de samenleving. Ik zou bijna zeggen met de boodschap: ieder voor zich, God voor ons allen. Uiteindelijk leverde het een geweldig dansspektakel op. Prachtige vondst was ook de aftiteling op het toneel met gebruikmaking van de dansers als letters.

Het decor straalde duidelijk en onmiskenbaar uit dat deze voorstelling in het teken stond van het vierkant. De speciaal voor dit stuk gecomponeerde muziek maakte het geheel in mijn oren compleet. De klanken en de beelden vloeiden samen.

Ik heb genoten! **Hugo Elbers**

Het stuk is knap, vooral intellectueel. De emotie spreekt het voor mij minder aan. De actrice was storend, ze hield het ritme niet vol. De tekst van "Trump" was heel sterk. **Ieke Schicht**

Op zich een interessant gegeven om zoiets als het vierkant te onderzoeken, maar het eindresultaat bestond voor mijn gevoel toch uit vier losse onderdelen, ik miste de samenhang. Het eerste onderdeel met de gebogen figuren in regenjassen in het halfdonker met een haastige tred vond ik het mooist. Visueel en auditief indrukwekkend met een hypnotiserende werking, knap gedanst ook. Het laatste onderdeel waarin de dansers 'uitbreken' en zich overgeven aan vloeiende vormen vond ik wat voor de hand liggend en daarom niet zo interessant. **Karin Pronk**

Het geheel was allemaal heel "braaf". Afgezien van het laten zakken van de lichtmuur als scheiding tussen de dansers en het publiek was er geen enkele verrassing in het stuk.

Aangezien ik rechts voor zat, is mij de betekenis van het begin pas achteraf (thuis) duidelijk geworden: dat waren de letters van de titel! Niet kunnen zien dus :- (.

Intrigerend was het zwarte vierkantje als hap uit het grote vierkant, dat daardoor geen vierkant meer was.

Natuurlijk heb ik wel een 7 gegeven, want TAHS selecteert geen slechte voorstellingen. Het was duidelijk dat iedereen in dit stuk zijn uiterste best deed! **Koos van Tubergen**

Boeiende dansvormen gebaseerd op Bauhaus vormen, helaas en beetje slordig gedanst, dit moet heel strak. De vertelster vond ik overbodig en ook wel een beetje storend irritant. **Lud Schrauwen**

Tekst was wat afleidend. Prachtige dansstukken. **Marieke Verhoeven**

Uit de toelichting vooraf begrijp ik dat de choreografe is opgeleid als filosoof en er door haar en de dansers vooraf veel is nagedacht. Het stuk gaat over grenzen en veiligheid en is een reflectie op de maatschappij. Zonder toelichting had ik het er nooit in gezien en ook met toelichting was het vaak zoeken om de beoogde diepgang te herkennen. Wat overblijft is een afwisselend en goed gedanst stuk, plezierig om naar te kijken, ook dank zij de goede vormgeving. De steeds terugkerende patronen en effecten in de dans en de tranceverwekkende muziek versterkten elkaar. Goed bedacht, plezierig om naar te kijken, maar korter was in dit geval sterker geweest.

Marja Langenberg

Op het toneel ligt een maisgeelgekleurd vierkant, het achterdecors bestaat uit een metalen drie bij drie raamwerk van vierkanten bezet met transparant kunststof kanaalplaat waarachter witte lichtlijnen.

Links boven in rood een minutenteller 60:00 in rood.

Links hooghangend boven het voortoneel een enkel en leeg vierkant metaalkader.

Dansers komen stilletjes op, vormen de tekens van de titel op het voortoneel en gaan weer af.

Een danseres met microfoon en een herhaalde tekst MYOHMY MYOHMY MYOHMY MYOHMY vormt de aanzet van een geheimzinnig in het duister uitgevoerde dans door acht dansers, onherkenbaar.

Donker ruime kleding met grote capuchons dansen op ritmische stuwende muziek een ingenieus patroon van door en langs elkaar draaiende bewegingen met gebogen hoofd en knieën, perfect doorlopend.

De goed afgestelde motor met acht cilinders gebruikt heel precies het vierkante maisgekleurde vlak op de zich traag ontwikkelende muziek [Gary Shepherd].

De negende danser met microfoon neemt na afloop de leiding en introduceert de LINE#SQUARE DANCE,

voor vier paren gekleed in wit voor dames en zwart voor heren. COUNTRYMUSIC sfeer wordt langzaam opgebouwd met de introductie van verschillende instrumenten: BANJOS FIDDLES STEEL-GUITARS HARMONICAS. Dwingende dansaanwijzingen : CALLS met LOWERED VOICE bepalen de vorm en opeenvolging : WALK-THE-LINE, HOOK-THE-MAN, HOOK-THE GIRLS, SWING-THE-DOOR. De evenwijdige lijnen van het vierkant worden nauwgezet gezet aangehouden in het danspatroon van lopen en draaien tot dat alle dansers op één lijn middenomdoordraaien : de deur draait. Bewegingen zijn vlot en soepel zorgvuldig uitgeteld in stappen, haken en draaien. Fraaie versnelling wordt naar het eind ingezet toenemend in een swingende dansdynamiek van de acht dansers, draaiend om elkaar. Danser nummer negen met microfoon pakt de aandacht met een lap tekst die uitmondt in een DONALD-TRUMP-verhaal over THE WALL [MEXICO#USA] Een muur van licht daalt op het voortoneel. Het publiek wordt overbelicht. Daarna is het stuk gekanteld : het maïskleurigvierkant van twaalf bij twaalf tapijttegels heeft links achter een hoekzwart van twee bij twee meter gekregen. Het vierkant is aangepast/aangetast/grenzen verlegd. Acht dansers op de zwart beperkte ruimte swingen er op los, muziek neemt de drijvende kracht weer op en stuwt naar steeds meer ruimtenemende dansvormen. Uitbundig over, om en door elkaar draaiende lichamen half ontkleed buitelen en kronkelen in veelkleurig wisselende belichting, vullen de toneelruimte met vrije dansvormen als een finale-feest van Bacchus. Langzaam zakt de muziek in en dooft de dans uit. De negen dansers komen weer stilletjes op, vormen de tekens van THE END op het voortoneel met hun lichamen. Een schitterende avondvullende dans, soepel in beweging, en toch perfect uitgewerkt en détail in muziek en toneelbeeld. Neemt zonder onderbreking de aandacht, oog en oor, steeds mee, door het verhaal van plein en vierkant, vele vierkanten en meer kleuren en nog meer beweging. **Martien Vogelezang**

interessant onderzoek en maak-proces (waarover we hoorden in de voorbespreking). Waardering voor de dansers, vooral de squaredans. Vormgeving en kostuums passend - vooral in eerste scene doeltreffend. Muziek meer zeggend dan de teksten. **Martine Meijer**

ik was aangenaam verrast en blijvend geboeid **Michel Paanakker**

het was een brave voorstelling.
het hoogtepunt van de voorstelling was het moment dat het licht naar beneden kwam en geplaatst werd tussen de dansers en de toeschouwers. Opeens zat je alleen in het licht en muziek geheel onvoorbereid heel verrassend. De voorstelling had hier mogen stoppen de herhalingen volgden zich op zonder verdieping, jammer want de dansers dansten perfect . **Rineke Kop**

SQUARE

1) Burgerlijk in het kwadraat (crypt.) 2) Conventioneel 3) Eenheden 4) Jazzterm 5) Lettertype 6) Maat of gewicht 7) Netjes (eng.) 8) Ouderwets 9) Plantsoen 10) Plein 11) Plein (eng.) 12) Traditioneel 13) Vierkant plein (eng.)

een vierkant vrij in de lucht... een wit vierkant op de vloer... een achterwand van negen half transparante vierkanten...

1. acht dansers vormen letters: square... in regenjas met capuchon gebogen in groepjes door elkaar variaties op een vierkant... nog wat variaties... en nog wat... een actrice herhaalt een zin...
2. acht dansers vormen letters: square... in casual kleding in groepjes door elkaar variaties op een vierkant... nog wat variaties... en nog wat... een actrice draagt een speech voor... een batterijlampen daalt uit de nok tot voor publiek...
3. acht dansers vormen letters: square... in casual kleding in groepjes door elkaar variaties op een vierkant... nog wat variaties... en nog wat... een actrice zegt iets onverstaanbaars... kleding gaat half uit... kleurige lichten...
4. acht dansers vormen letters: the end...

gelukkig

Rob Thuis

Het begon veelbelovend met de zwarte figuren. Dramatisch, bedreigend en knappe choreografie. Daarna zakte de voorstelling steeds verder weg. En hoewel de choreografie bleef fascineren was dat meer uit respect voor de dansers die met grote energie in complexe patronen door elkaar moesten krioelen dan de choreografie op zich. Het politieke praatje en de orgie aan het eind hadden van mij weggelaten mogen worden...

Leuke vondst: de titel gespeld in danserslichamen. **Rudy Ramondt**

Interesting performance. From structure to chaos and back, but always with repetitive elements. The square dance group versus the individual. Long but intriguing monologues in a low voice. **Wilma van Donselaar**

Van de dans vond ik vooral de repeterende, gebogen, hoekige dans in de donkere regenpakken in het begin van de voorstelling goed. Ik vond gedeelte jammer genoeg wel te lang duren. Verder vond ik de kwaliteit van de dans niet opvallend goed. Maar dat is wellicht niet zo vreemd omdat choreografe Nicole Beutler zelf geen danser is, en dat ze dat misschien wel helemaal niet zo belangrijk vindt voor een goede dansvoorstelling. De vormgeving met de vele vierkanten vond ik mooi, maar er werd eigenlijk niet veel mee gedaan. De muziek was erg goed toegesneden op de gehele voorstelling. De gesproken teksten hadden een hoge irritatiegraad. **Wim Schoorlemmer**